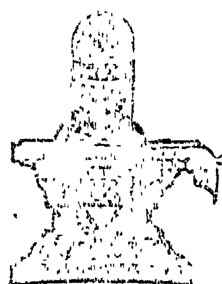

—* శ్రీ శివ ధ్యానమ్ *—

శ్లో॥ శాంతం పద్మాసనస్థం శశిధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం।
శూలం వజ్రంచ ఖడ్గం పరశు మభయదం దక్షభాగేవహంతం ।
నాగంపాశంచఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశంవామభాగే।
నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి ॥

శ్లో। వందే శంభు ముమాపతిం సురగురుం వందే జగత్కారణం ।
వందే పన్నగభూషణం మృగధరం వందే పశూనాంపతిం ।
వందే సూర్యశశాంకవహ్నినయనం వందే ముకుందప్రియం ।
వందే భక్తజనాశ్రయంచ వరదం వందే శివం శంకరమ్ ॥

కలికల్మషనాశన స్తోత్రమ్.

శ్లో। హరేరామ హరేరామ రామరామ హరేహరే ।
హరేకృష్ణ హరేకృష్ణ కృష్ణకృష్ణ హరేహరే ॥

శ్లో। ఇతి షోడశకంనామ్నాం కలికల్మషనాశనం ।
నాతఃపరతరోపాయ స్సర్వవేదేషు దృశ్యతే ॥

ఉపోద్ఘాతము.

శ్లో॥ వృషాధిరూఢం దేవేశం సర్వలోకైకకారణం ।
ధ్యాయేద్బ్రహ్మాదిభి స్తుత్యం పార్వతీసహితంశివమ్ ॥

శ్లో॥ తటాకం ధననిక్షేపం బ్రహ్మస్థాప్యశివాలయాః ।
ఆరామకృతికూపాశ్చ సంతానా స్సప్తసమ్మతాః ॥

శ్లో॥ తేషాంమధ్యే శివంస్థాప్యం సర్వపుణ్యైకముత్తమమ్ ॥

అని ప్రాచీన గ్రంథములయందు మహర్షులు వ్రాసియుండిరి. శివాలయము ప్రతిష్ఠించుట, ప్రతిష్ఠించిన దేవాలయమునకు ఆగమ శాస్త్రప్రకారము దేవోత్సవములు, నిత్య ధూప దీప నైవేద్యములు జరిపించుట మొదలగునవి జరిపించు పుణ్యపురుషులకు "స్వర్గేమహీయతే" స్వర్గలోకనివాసము తప్పక కలుగును. గ్రామములో శివాలయము లేని గ్రామము వ్యర్థము. గ్రామదేవతార్చనము, నిత్యము శివాలయదర్శనము, తత్ర ఘంటానాదము మొదలగునవి పుణ్యపురుషులకు శ్రేయోదాయకములు. శివాలయ దేవోత్సవ ప్రతిష్ఠాతంత్రములు మన పూర్వులకందఱికిని తెలిసియేయుండెను. పోనుపోను కలి ప్రాబల్యమున ప్రయోగములు తెలియుటలేదు. పఠించినవారు మనకు దొరకుట దుర్లభము. గ్రంథ ప్రచురణము తప్పక ప్రకటింపుడని బ్రహ్మశ్రీ నిరాఘాటం మహాగ్నిచిత్తు రఘురామచేనులుగారు నాకు పంపించిన తాళపత్రగ్రంథములును, మఱికొందరు పంపించిన తాళపత్రస్థప్రయోగములును చాలాభాగము పరిశోధించి ధర్మశాస్త్ర కారికలకు ఆంధ్రతాత్పర్యముగూడజేర్చి ముద్రించితిని. ఈగ్రంథమును గుఱించి సహాయులు కీ॥ శే॥ కావూరి రంగయ్యశాస్త్రిలుగారును, కీ॥ శే॥ బుద్ధు నాగభూషణశాస్త్రిలవారు మొదలగువారి కనేక వందనములు. స్మార్తశైవాగమ ప్రయోగమందు ముద్రణస్ఖాలిత్యదోషములు కొన్ని నిలిచియుండవచ్చును. అవి ప్రాజ్ఞులగు వేద పరిజ్ఞాతలు

సవరించి వ్రాసి పంపించినచో రాబోవు కూర్పునందు సవరించి ముద్రింపించెదనని బుధోత్తములను ప్రార్థించెదను. ఈ గ్రంథమును ముద్రింపించుచుండగా "శ్రేయాంసిబహువిఘ్నాని" అనునట్లు బహువిఘ్నములు తటస్థించినందున దరఖాస్తుదారు లందఱిని క్షమార్పణ వేడెదను.

చ॥ ల॥ శాస్త్రి.

శౌనకోక్త రుద్రాధ్యాయ జప హోమాది

ప్రత్యహం స్నానముచేసి రుద్రాధ్యాయము (నమకము) పఠించినచో పంచమహాపాతకములు నశించును. ప్రత్యహం (రుద్రం) పదకొండుమారులుజపించినప్పుడును అంతమున చమకము పదునొకండనువాకములలో నొక్కొకయనువాకము జపించునది. పిమ్మట బంచామృతములచేతను అటుపిమ్మట బంచగవ్యములచేతను నభిషేకించునది. "నమస్తే" అను మొదటిఋక్కుచే సర్వోపచారములఁగల్పించవలెను. పిమ్మట రుద్రాధ్యాయులగు బ్రాహ్మణులను యథాశక్తి భుజింపఁజేయునది. సమస్త కోటికలు సిద్ధించును. రుద్ర మహారుద్రాతిరుద్రములయం దేదేని జపించి యుక్తసంఖ్యచేఁ ద్రాయసహోమము జేయునది. అటుగానియెడ యథాశక్తి క్షీరముచేతను ఆజ్యము చేతను అభిషేకించునది. లేక రుద్రాధ్యాయముచే నభిమంత్రితమగు నాజ్యసహిత పాయసముచేఁ బదివేలు వేల్చునది. హోమముచే సర్వకామంబులు సిద్ధించును. దుష్టగ్రహోచ్చాటనమునందును యీవిధానమే గ్రహించునది. ఫట్కారముచే సర్వకార్యముల నారంభింపవలెను. రాజ్యకాముఁడగు రాజు 'ప్రముఞ్చధన్వనః' అను మంత్రము చేత శివుని శిరస్సున రక్తచందనముచేతను, శ్వేతచందనముచేతను, త్రిపత్రికాముఖ్యమగు లక్షబిల్వములచేతను (మారేడుదళములచేతను) పూజించిన రాజ్యలక్ష్మిఁజెందును.

నమోవఃకిరికేభ్యః అను మంత్రముచే ఘృతము తిలతండులములతో లక్షహోమములు చేయుటచే రాజ్యమునొందును. ఇక బోధాయన

వోక్త ప్రయోగము చెప్పఁబడును. రుద్రమహారుద్రాతిరుద్రములు జపించిన (సమిదాజ్యచరువ్రీహిభిః) చతుర్విధహోమములు సేయుటచే రాజ్యశ్రీ లభించును. ధనకాముఁ డగువాఁడు (ఇమాగ్ంరుద్రాయ) అను మంత్రముచే లక్షతిలహోమము చేయవలెను. కొందరు మహారుగ్మతలభయము గలవారై యుందురు. అట్టివారందఱు రుద్రము ౧౧ మారులు-చొ॥ ప్రత్యహం ౧౧ మంది బ్రాహ్మణులచే నమకముచే విధ్యుక్తముగా శివుని కభిషేకము వేదోక్తవిధిచే జరిపించి బ్రాహ్మణుల కన్నదానముచేసిన మానవునికి మహారుగ్మతలన్నియు నివర్తించును. అన్నము కావలెనను వాఁడు “అసౌ య స్తామ్రః” “అసౌ యో ఽవసర్పతి” రెండుమంత్రములు పఠించిన అన్నము కలుగును. రుద్రాధ్యాయమునందుండు ప్రతియక్షరము మహాపుణ్యప్రదంబగును.

నమస్తేరుద్ర – అగ్నావిష్ణు అను ప్రశ్నములు ౨ ఆవర్తనము చేయుటచే గంగాస్నానఫలము.

ఆ వ ర్త న ము.

నమస్తే రుద్రమన్యవ అను నధ్యాయము నొక్కొక్కమాఱు పఠించునప్పుడును అగ్నావిష్ణూ అను నధ్యాయమునందలి యొక్కొక్క యనువాకము క్రమముగాఁ బఠింపవలెను. ఇట్లు ‘నమస్తే’ పదునొకొండుమాఱులు పఠించినచో ‘అగ్నావిష్ణూ’ పదునొకొండు అనువాకములును సరిపోవుచున్నవి. ఇది యావర్తన మనఁబడును. ఇది రుద్ర మనఁబడును. ఇట్లు ఒకసంవత్సరము ప్రతిదినమును అభిషేకమును జేసినచో పూర్వజన్మకృత పాపములు నశించును. ఇట్లు పదకొండురుద్రులు లఘురుద్రమనఁబడును. యమభయ నివర్తి యని చెప్పఁబడును.

పైప్రకారం ౧౧ మాఱులు చేసిన మహారుద్రము. మహాపాతకములు నశించును.

ఏకాదశ మహారుద్రము లతిరుద్రమనఁబడును. సమస్త పాతకములు నశించును.

పాపములన్నియు నశించుటచేఁ జిత్తశుద్ధియగును. చిత్తశుద్ధిచే జ్ఞానేచ్ఛగలుగును. జ్ఞానముచే మోక్షమని పెద్దలుచెప్పుదురు. రుద్రపాఠము మోక్షమునకు ముఖ్యోపాయము. ఇచ్చట "యశ్శతరుద్రీయమధీతే, సోఽగ్నిపూతో భవతి, సురాపానాత్పూతో భవతి, బ్రహ్మహత్యాత్పూతో భవతి, కృత్యాకృత్యాత్పూతో భవతి, తస్మాదవిముక్త మాశ్రితో భవతి, అత్యాశ్రమీ సర్వదా సకృద్వా జపేత్, అనేన జ్ఞాన మాప్నోతి, సంసారార్ణవ నాశనమ్. ఇట్లు శ్రీ కైవల్యోపనిషత్తునందు జెప్పఁబడెను.

నమకము మొదలగు సమస్త విషయములు యాజుష స్మార్త మంత్రపాఠము (ప్రథమభాగము) అను పుస్తకమునందు ముద్రింపించియున్నందున ఆమంత్రములన్నియు నాగ్రంథమందు జూపఁదలఁచను.

విషయసూచిక.

ప్రథమభాగస్థ విషయములు.

ద్వితీయ భాగస్థవిషయములు

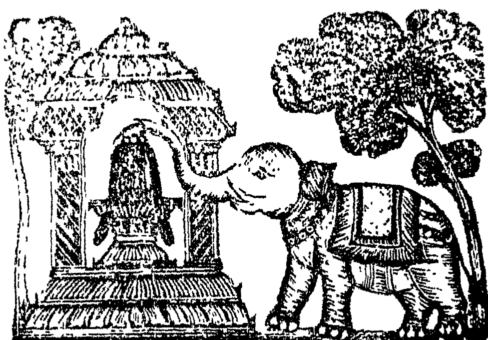
విషయములు సమాప్తము.

ఓం.

శ్రీ రాజరాజేశ్వర్యై నమః.

స్మార్తశైవాగమప్రయోగః.

అత్రాదా నిత్యశివాలయార్చనక్రమః.

హరిః ఓం॥ నిత్యశివాలయ నిత్యార్చనవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః॥ అర్చకః॥ బ్రాహ్మేముహూర్తే చోత్థాయ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయేతి గురువందనం కృత్వా॥ శౌచాది నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య॥ సాధకః॥ నదీ హ్రద తటాక వాపీ కూపాదీనాం తదానీమదూరే యత్సంభవతి తం గత్వా॥ బాహ్యాభ్యంతరావగాహనం విధాయ ॥ ఆహ్నికోక్తవిధినా భస్మస్నాన భస్మోద్ధూళన భస్మధారణ రుద్రాక్షధారణ సంధ్యావందనాదీన్నిర్వర్త్య॥ శివాలయం ప్రతిగత్వా ॥ పూర్వగోపురద్వారాదంతః ప్రవిశ్య॥ భద్రమంటపం ప్రాప్య॥ తత్ర భైరవప్రార్థనం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ ప్రపూజనార్థం శివపాదపద్మయోః భజన్వ్రజామ్యద్య శివాంతికం ప్రతి । శివాజ్ఞయా భైరవదేవదేవ కవాటముద్ఘాటయ విశ్వమూర్తే ॥

ఇతి భైరవానుజ్ఞాం ప్రాప్య ॥ తతః యంత్రికాన్నిరస్తగ్ం రక్షేతి మంత్రేణ హస్తేనాదాయ ॥ నిరస్తగ్ం రక్షో నిరస్తోఘశగ్ంసో నిరస్తా అరాతయః నిరస్తగ్ంసోస్తిరోస్యాస్మ ద్వేష్టియంచవయంద్విష్మః॥ ససోమో

దేవారక్షధ్వం॥ హిరణ్యపాణిమితి కవాటేసంద్రష్ట్వా॥ హిరణ్యపాణి
మూతయే సవితారముపహ్వయే। సచేత్తాదేవతా పదం॥ దివంవివృ
ణోత్వితి కవాటోద్ఘాటనంకృత్వా॥ దివం వివృణోతు ద్వారస్థందివా
తాద్వారంవివృణోత్॥ దివ్యాంతరిక్షం జీవతాం సాధ్వరోగణమభి
దర్శయతాం॥ మంటపా ద్వ్యాలయోపరి ఉద్ధ పూర్ణాపరివ్యాణి
నానాద్యుపచారాణ పరిచారకాధీనం కృత్వా॥ తతో భ్యంతరం
ప్రవిశ్య॥ ఉద్దీప్యస్వేతి పార్శ్వయోః దీపానుద్దీప్య॥ ఉద్దీప్య స్వజాత
వేదోపఘ్నం నిరృతింమమ। పశూగ్‌శ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ
దిశోదిశ॥ ప్రక్షాళితఘటం శిష్యాత్ మహాతాం దివమిత్యాదాయ॥
మహతాం దివమింద్రస్సవితేసూం మహతాం మేదినిం ఉభయం
ప్రజానాం మహతాం నిరృతియేనిర్ధ్యేగాయ॥ నగి తీటాక కూపా
దీనా మలాభే పూర్వపూర్వా మన్త్రరోత్తర సముద్భూతేన॥ గాయ
త్ర్యోదకేన భూమింసంప్రోక్ష్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః ప్రచోదయాత్॥
తత్రి ప్రాగగ్రా న్కుశానాస్తీర్య। ఆజ్యమభిగృహ్ణామి ఇత్యాదానంతే
కించిన్న్యూనం పూరయిత్వా। ఆజ్యమభిగృహ్ణామి నారమభిగృహ్ణామి
తోయమభిగృహ్ణాస్మ్య మృతమభిగృహ్ణామి॥ తేషాం స్తరణోపరి కలశం
నిధాయ। భస్మనా సంలిప్య। గంధాక్షత పుష్పమాలాద్యై రలం
కృత్య। ఇమంమేవరుణ ఇత్యుదక మస్యపాత్రేణాపూర్య। ఇమం
మేవరుణ ... వశ్యరాచకే॥ ఆపోవాఇత్యుదకమభిమంత్ర్య॥ ఆపోవా
ఇదగ్ంసర్వం ... రాపఓం॥ తన్మధ్యే మూలాన్యా పాని నిక్షిప్య॥ గజా
నయనపక్షే స్నాపిత గజమూలాని ... సాగరః॥ ఇన్ద్ర త్స్నచివరిత
తమేతి సంమార్జనంకృత్వా। గంధాక్షతైస్సమలంకృత్య। పుష్పమాలి
కాంనిక్షిప్య। తత్సృష్టేః వస్త్రాగావ్యాప్య ... తమసఃపరి ఆసీనో। ధవ
ళాంబరేణవేష్టితవలయం కుంభస్థలేనిధాయ ... ఇన్ద్రస్నపాంచమింద్ర
మితి సర్వవాద్యసమాయుక్త మాలయా ప్రదక్షిణ యం ప్రణామంచ
కృత్వా। అర్చాంచమింద్రమముతోహవామహే యోనోజిద్ధనజిదశ్వ
జిద్యః। ఇమన్నోయజ్ఞంవిహవేజుషస్వాస్యకుర్మో హరివః మేదినంత్వా॥
బాహ్య మంటపముఖే గజంనిధాయ। సాధకలంసే పూర్ణకలశం ఘం

ధార్య। లింగసన్నిధింగత్వా। ప్రాగ్భాగే శ్వేతతండులచూర్ణేన షడ్దళ కమలంలిఖిత్వా। నమిత్యమృతబీజేనాభిమంత్ర్య। సోమగ్ంరాజాన మిత్యాలయే పూర్ణకలశం నిధాయ। సోమగ్ంరాజానం వరుణమగ్ని మన్వారభామహే॥ ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం॥ స్నానశాలాయాం సోమంరాజానముచ్చరన్ ఉదకుంభంచసంస్థాప్య కపాలైర్వస్త్రైరివాప్పునః॥ గంధాది పరిమళద్రవ్యాణి నిక్షిప్య॥ అవధూతమితి గర్భాలయాది సర్వత్ర ప్రదక్షిణగ్ం సంమార్జయిత్వా। అవధూతగ్ం రక్షోవధూతా అరాతయః అవధూతగ్ం సోస్తిర్యోస్మాన్ద్వేష్టి యంచవయంద్విష్మః। పాంస్వాదీన్ పరిత్యజ్య। ఆశాసానాసౌమనసమితి గోమయేనోపలిప్య। ఆశాసానసస్త్రాస్వపి కంజరేఖా మాపస్సహస్రా స్సహసాపహోమి సోమాగ్ని సూర్య మమృతపుష్కరీణాం అప్సుచరాణామ్యా పరిష్కరిష్యే॥ రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య॥ గంధపుష్పాక్షతపాత్రం హస్తేనాదాయ। గణపతిస్థానంగత్వా। తత్పురతోపవిశ్య। శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్త వేదోక్త ఫలప్రాప్తికామః చతుర్వర్గఫల ప్రాప్త్యర్థం ప్రదోష యామచతుష్టయాధికరణక రుద్రీయ పారాయణపూర్వకం ... మహామహేశ్వరపూజాంకరిష్యే। తదంగత్వేన గణపత్యాదిపూజాంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ గణపతిపూజాం కుర్యాత్॥ తదనంతరం నందీశ్వరపూజాం కుర్యాత్॥ షోడశోపచారైః పూజయేత్। అయంగౌఃపృశ్నిరక్రమీత్ అసదన్మాతరంపునః। పితరంచప్రయన్త్సువః॥ ప్రార్థనా॥ ప్రైతువాజీకనిక్రదన్నానదద్రాసభః పత్వా। భరన్నగ్నింపురీష్యం మాపాద్యాయుషః పురా॥ శ్లో॥ నందీశ్వరనమస్తుభ్యం సాంద్రానందప్రదాయక। మహాదేవస్యపూజార్థ మనుజ్ఞాందాతుమర్హసి॥ తతోభ్యంతరం ప్రవిశ్య॥ కీర్తిముఖ పూజనమాహ॥ షోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్॥

ధ్యానం॥ అసవేస్వాహా। వసవేస్వాహా। విభువేస్వాహా। వివస్వతేస్వాహా। గణశ్రియేస్వాహా। గణపతయేస్వాహా। అభిభువేస్వాహా। అధిపతయేస్వాహా। శూషాయస్వాహా। సగ్ంసర్పాయస్వాహా। చంద్రాయస్వాహా। జ్యోతిషేస్వాహా। మలిమ్లుచాయ

స్వాహా । దివాపతయేస్వాహా ॥ సహశ్చమ ఆయుశ్చమే జరాచమ ఆత్మాచమే తనూశ్చమే శర్మచమే వర్మచమే ంగానిచమే స్థానిచమే పరూగ్ంషిచమే శరీరాణిచమే॥ ఇతికీర్తి:ముఖం ప్రార్థయేత్ ॥ ఈశ్వర సమీాపే ఆసనోపరిఉపవిశ్య ॥ ఆచమ్య । హరేః శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ తతః ఘంటనాదంకుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ ఆదామధ్యేభిషేకాంతే ధూపేదీపే తథైవచ । నీరాజనేచశయనే ఘంటానాదం సమాచరేత్ ॥ ఘంటా నాదవిహీనాయా సాపూజానిష్ఫలంభవేత్ । స్నానేధూపే తథాదీపే ఏకపార్శ్వంతుతాడయేత్। పార్శ్వాభ్యాంతాడనంచే త్స్యాచ్ఛాగస్య గళఘంటవత్ । నైవేద్యకాలేయఃకుర్యా ద్రౌరవంనరకంవ్రజేత్ ॥ ఇతిప్రమాణం॥ శ్లో॥ ఆగమార్థంతుదేవానాం గమనార్థంతురక్షసాం । కురు ఘంటారవంతత్ర దేవతాహ్వానలాంఛనం ॥ అపసర్పంతు యే భూతా యేభూతాభూమిసంస్థితాః । యేభూతావిఘ్నకర్తారః తేనశ్యం తుశివాజ్ఞయా ॥ అపక్రామంతుభూతాద్యాః సర్వే తేభూమిభారకాః । సర్వేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మసమారభే ॥ ప్రాణానాయమ్య । దేశ కాలౌ సంకీర్త్య ॥ యజమానస్య ...... గోత్రస్య ... నామధేయస్య । యజమానస్య మనోభీష్టసిద్ధ్యర్థం ఉమామహేశ్వర ꠰షోడశోపచార పూజాంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య॥ ఆదౌ స్త్రీ శూద్ర పాషండ వేదదూషక దుశ్శీలబ్రాహ్మణ మాధ్య తైలాభిషిక్త కుష్టోన్మాద దేవతాభక్తానా మపి పూజాకాలే దర్శనంచే న్మహత్తర దోషో భవతి ॥ తత్పూజా నిష్ఫలంభవతి ॥ తస్మాద్ద్వారప్రదేశే తిరస్కరిణీంకరోతీతివిజ్ఞాయతే । తతోమహాదేవస్యపురతః సాధకః మూర్ధాంజలిపుటస్సన్ ధ్యాయేత్ ॥ శ్లో॥ ముక్తకేశీంవివసనాం సర్వాలంకారభూషితాం। స్వయోనిదర్శనా న్మహ్య త్పశువర్గాంస్మరామ్యహమ్ ॥ ఇతిధ్యాయన్ ॥ ద్వారప్రదేశే అక్షతాన్నిక్షిప్య॥ తతః కలశపూజాం కుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ కలశస్యముఖే రుద్రః ...కలశాంబుసమాశ్రితాః ॥ ఆకలశేషు ...స్వరాపఠం ॥ కలశ మధ్యే వమి త్యమృతబీజం లిఖిత్వా ॥ అవకుంఠన ధేనుయోన్యమృతీ కరణ లింగముద్రాం దర్శయిత్వా ॥ శ్లో॥ గంగేచయమునేకృష్ణే... సన్నిధింకురు॥ లింగస్యదక్షిణభాగే కూర్మాధారోపరి శంఖంసంస్థాప్య ॥

తస్మిన్ కలశోదకేన శంఖే జలమాపూర్య ॥ గంధపుష్పాక్షతై రభ్య ర్చ్య ॥ శ్లో॥ పీఠేతువేదసంస్యస్య పునర్మూలేతువిన్యసేత్ । హృదయే చంద్రమావాహ్య అగ్రే గంగా సరస్వతీ ॥ శంఖే సర్వత్రవిన్యస్య ఆది త్యంమహి తౌజసః ॥ శంఖపీఠే బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥ శంఖ మూలే ప్రజాపతిమావాహయామి ॥ శంఖహృదయే చంద్రమావాహ యామి ॥ శంఖాగ్రే గంగామావాహయామి ॥ సరస్వతీ మావాహ యామి ॥ శంఖే ఆదిత్య మావాహయామి ॥ శంఖా ద్యష్టముద్రాః ప్రదర్శ్య ॥ శ్లో॥ శంఖంచక్రంగదాపద్మం ఖడ్గంముసలమేవచ । ధేను శ్చైవతథాబాణో అష్టముద్రాఃప్రకీర్తితాః ॥ ఓం ఏం హేం ఈశా నాయనమః । ఇతి లింగముద్రాంప్రదర్శ్య ॥ ప్రణవేన ద్వాదశవారం గాయత్ర్యా త్రివార మభిమంత్ర్య ॥ శ్లో॥ త్వంపురాసాగరోత్పన్నో విష్ణునావిధృతఃకరే । పూజితస్సర్వదేవైశ్చ పాంచజన్యనమోస్తుతే ॥ దర్శనాదేవశంఖస్య స్పర్శనేనతు కిం పునః । విలయంయాంతిపాపాని హిమవద్భాస్కరోదయాత్ ॥ నత్వాశంఖం కరైస్స్పృష్ట్వా మంత్రైరే భిశ్చవైష్ణవైః । యస్స్నాపయతి దేవేశం తస్యపుణ్యామనంతకం॥ తతః పునఃకలశోదకేన శంఖోపరి కించి న్నిధాయ ॥ శంఖోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి దేవమాత్మానం సంప్రోక్ష్య ॥ శ్లో॥ యన్మేకేశేషుదౌర్భా గ్యం సీమంతేయచ్చమూర్ధని । లలాటేకర్ణయోరక్ష్ణో రాప స్తద్ఘ్నంతు సర్వదా ॥ ఇతిధ్యాయం శ్శిరస్సంప్రోక్ష్య ॥ శేష మీశానదేశే పరి త్యజ్య ॥ పున శ్శంఖంపూరయిత్వా ॥ శ్లో॥ త్రైలోక్యేయానితీర్థాని దేవదేవస్యచాజ్ఞయా । శంఖేతిష్ఠంతిసతతం తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజ యేత్ ॥ ఓం హ్రాం శివాయనమః । ఇతి శంఖే గంధపుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య ॥ పూర్వస్థానే శంఖంనిక్షిప్య ॥ ఇతి శంఖపూజా ॥

అథ పీఠార్చనంకుర్యాత్ ॥ ఆధారశక్త్యైనమః । పార్థివానంద కందాయనమః । పద్మాంతత్వాంతరాళాయనమః । అనంతాసనాయ నమః । వృత్తాకారాయనమః । అనంతాయనమః । కోటిసూర్యసమ ప్రభాయనమః । పంచవక్త్రాయనమః ॥ తదుపరి సింహాసనాయనమః। ఆగ్నేయాదీశానాంతం తత్తద్ద్వారేషు సింహరూపేణ శుక్లవర్ణాయ

ధర్మాయనమః । పద్మరాగవర్ణాయ-జ్ఞానాయనమః । హేమవర్ణాయ-
వైరాగ్యాయనమః । మరకతప్రభాయ- ఐశ్వర్యాయనమః । రాజా
వర్తనిభేషు ప్రాగాదిగాత్రేషు ధర్మాయనమః । అధర్మాయనమః ।
అజ్ఞానాయనమః। అవైరాగ్యాయనమః। అనైశ్వర్యాయనమః। సత్త్వా
యనమః। రజసేనమః ॥ ఇత్యాచ్ఛాదనం ॥ తదుపరి యోగాసనాయ
నమః॥ ఆగ్నేయాదీశానాంతం శ్వేతవర్ణాయ- కృతయుగాయనమః ।
రక్తవర్ణాయ- త్రేతాయుగాయనమః। పీతవర్ణాయ- ద్వాపరయుగాయ
నమః । నీలవర్ణాయ- కలియుగాయనమః । ప్రాగాదిగాత్రేషు స్ఫటిక
వర్ణాయ- అవ్యక్తాయనమః । కాలాంజనసమ్యతయే- నియతిశక్తయే
నమః । దాడిమీపుష్పాయ- కాలాయనమః । భిన్నాంజనప్రభాయ
నమః । మధ్యపాదే కేశవాయనమః । మాయాతత్త్వబృహద్గ్రంథయే
నమః। శుద్ధవిద్యాద్యష్టదళేషు విద్యేశ్వరేభ్యోనమః। కేసరేషు వామ
శక్తిభ్యోనమః । విద్యాతత్త్వే కర్ణికాకారాయనమః । తద్బీజే సృష్టి
శక్తిభ్యోనమః । మధ్యే మనోన్మన్యైనమః । దక్షిణే ఆత్మతత్త్వాయ
నమః । ఉత్తరే విద్యాతత్త్వాయనమః । మధ్యే శివతత్త్వాయనమః ।
తదుపరి విమలాసనాయనమః । వహ్నిమండలాయనమః । సూర్య
మండలాయనమః। సోమమండలాయనమః । శక్తిమండలాయనమః ।
ఇత్యాసనపంచకంవిన్యస్య ॥ అథ రత్నవిన్యాసః ॥ యాతేరుద్ర ఇతి
శిఖాయాం। అస్మిన్మహత్యర్ణవఇతిశిరసి। సహస్రాణీతిలలాటే। వయగ్ం
సోమవ్రతేతి భ్రువోర్మధ్యే। త్ర్యంబకమితి నేత్రయోః ॥ అగ్నిర్జ్యోతి
ర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యోజ్యోతి ర్జ్యోతిస్సూర్యస్స్వాహా । అగ్ని
ర్వర్చో జ్యోతిర్వర్చస్స్వాహా। సూర్యోవర్చో జ్యోతిర్వర్చస్స్వాహా।
జ్యోతిస్సూర్యస్సూర్యోజ్యోతిస్స్వాహా । తృతీయనేత్రే నమస్స్రు
త్యాయచేతి కర్ణయోః । మానస్తోకేతినాసికయోః। అవతత్యేతిముఖే।
నమోవంచితేతి గ్రీవాయాం। నీలగ్రీవాశ్శితికంఠేతి కంఠదేశే। నమస్తే
అస్త్వాయుధాయేతి బాహ్వోః । యేతీర్థానీతిహస్తయోః । నమోజ్యే
ష్ఠాయచేతి అంగుళీషు। నమఃపర్ణాయచేతిహృదయే । నమోగణేభ్య
ఇతిపృష్ఠే। వికిరదవిలోహితేతిఉదరే। నమశ్శంభవేచఇతి దక్షిణకుక్షౌ।

ద్రాపేఅంధసస్పతేతివామకుక్షౌ। హిరణ్యగర్భఇతినాభౌ। మీఢుష్టమ ఇతికట్యాం। శివోనామాసిస్వధితి స్తేపితా। నమ స్తేఅస్తుమామాహిగ్ం సీఃనివర్తయామ్యాయుషేన్నాద్యాయ ప్రజననాయ రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ లింగే । ఇమాగ్ంరుద్రాయేతిగుహ్యే । ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయకర్మణా ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామావ స్తేన ఈశతమాఘ శగ్ంసోరుద్రస్య హేతిః పరివోవృణక్తు ధ్రువాఅస్మిన్గోపతౌస్యాతబహ్వీ ర్యజమానస్య పశూన్పాహి వృషణయోః । మానోమహాంత మితి ఊర్వోః। ఆఖుస్తేరుద్రపశు స్తంజుషస్వైష తేరుద్రభాగ స్సహస్వస్రాం బికయాతంజుషస్వ జాన్వోః। నమోజ్యేష్ఠాయచేతిజంఘయోః॥ నమో హ్రస్వాయచేతి గుల్ఫయోః। యేపథామితి పాదయోః । అధ్యవోచ దధీతికవచం। నమోబిల్మినేచేతి అస్త్రం। విద్యంధనురితి ధనుః। యత్ర బాణాస్సంపతంతీతి బాణః । వికిరిదవిలోహితేతి ఖడ్గః । యఏతావంత శ్చేతి దిగ్బంధః ॥ ఏవం న్యాసవిధింకృత్వా॥ శివోహమితిభావయేత్॥ ఏవం శివలింగేపి న్యాసవిధిం కుర్యాత్ ॥

అథ ధ్యానం॥ శ్లో॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం త్రినేత్రం పంచవక్త్రకం । గంగాధరం దశభుజం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ నీలగ్రీవం శశాంకాంకం నాగయజ్ఞోపవీతినం । వ్యాఘ్రచర్మోత్తరీయంచ వరేణ్యమభయప్రదం ॥ కమండ ల్వక్షసూత్రాభ్యా మన్వితంశూలపాణినం । జ్వలంతంపింగళజటా శిఖాముద్యోతధారిణమ్॥ అమృతేనాప్లుతంహృష్టముమాదేహార్ధధారిణం । దివ్యసింహాసనాసీనం దివ్యభోగసమన్వితమ్ ॥ దిగ్దేవతాసమాయుక్తం సురాసురనమస్కృతం । నిత్యంచ శాశ్వత్వ శుద్ధం ధ్రువమక్షరమవ్యయం । సర్వవ్యాపిన మీశాన మేవంవైవిశ్వరూపిణమ్ ॥ ఏవం ధ్యాత్వా ॥ మానోమహాంతముతమానో అర్భకం ... స్తనువోరుద్రరీరిషః॥ ఆవాహనం॥ యాతేశివారుద్రతనూరఘోరాపాపకాశిని... తాభిచాకశీ ॥ పుష్పాసనం ॥ యామిషుంగిరిశంతహస్తే ...పురుషంజగత్ ॥ పాద్యం ॥ శివేనవచసాత్వా గిరిశాచ్ఛావదామసి..

...సుమనాఅసత్ ॥ అర్ఘ్యం ॥ అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమోదైవ్యో... సర్వాశ్చయాతుధాన్యః ॥ ఆచమనం ॥ అసౌయస్తామ్రో అరుణ ఉత బభ్రుస్సుమంగలః... హేడఈమహే ॥ స్నానం ॥ అథ పంచామృత స్నానం ॥ ఆప్యాయస్వేతిక్షీరం । ఆప్యాయస్వసమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం॥ దధిక్రావ్ణఇతిదధి । దధిక్రావ్ణోఅకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః సురభినోముఖాకరత్ ప్రణఆయూగ్ంషితారిషత్॥ శుక్రమసీ త్యాజ్యం । శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవోవస్సవితోత్పునా। త్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః ॥ మధువాతాఋతాయ తేతిమధు। మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః మధునక్తముతోషసి । మధుమత్పార్థివగ్ంరజః మధు ద్యౌరస్తునఃపితా। మధుమాన్నోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ంఅస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావోభవంతునః ॥ స్వాదుఃపవస్వేతి శర్కరా ॥ స్వాదుఃపవస్వ దివ్యాయజన్మనే స్వాదురింద్రాయసుహవేతునామ్నే స్వాదుర్మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే బృహస్పతయే మధుమాగ్ం... అదాభ్యః॥యాః ఫలినీర్యేతి నారికేళఫలోదకాని ॥ యాఃఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః । బృహస్పతిప్రసూతా స్తానోముంచంత్వగ్ంహసః॥ తతః నమక చమక పురుషసూక్తేన శుద్ధోదకస్నానం కుర్యాత్॥ ఓం అణోరణీయా మహామేవ తత్వం మహానహం విశ్వమిదం విచిత్రం । పురాతనోహం పురుషోహమీశో హిరణ్మయోహం శివరూపమస్మి ॥ ఇతి లింగమూర్ధ్ని అభిషిచ్య॥ అనంతరం దశశాంతిం పఠిత్వా॥ అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమోదైవ్యోభిషక్ ...యాతుధాన్యః ॥ తతః స్నానాంగాచమనం దత్వా ॥ అసౌయోవసర్పతినీల... సదృష్టోమృడయాతినః॥ వస్త్రం ॥ పరిధాస్యై ...యశోధాస్యై ॥ దీర్ఘాయుత్వాయ జరదష్టిరస్మి శతంజీవామిశరదఃపురూచి రాయస్పోషమభిసంవ్యయిష్యే । వస్త్రేణ కటిబంధనం ॥ అగ్నిరితిభస్మ వాయురితిభస్మ జలమితిభస్మ స్థలమితిభస్మ వ్యోమేతిభస్మ సర్వగ్ంహవాయ ఇదగ్ం సర్వంభస్మ । త్ర్యంబకంయజామహే...మామృతాత్ ॥ ఇతి భస్మధారణం । ఓం యజ్ఞోపవీతంపరమం... బలమస్తుతేజః॥ ఇతియజ్ఞోపవీతధారణం॥ యో

వై రుద్రస్సభగవాన్ యశ్చసోమో భూర్భువస్సువ స్తస్మై వైనమోనమ శ్శీర్ షంజనదోం విశ్వరూపోసి॥ గంధద్వారాం దురా... యేశ్రియం ॥ ఇతిగంధం॥ ఆయనే తేపరాయణే...గృహాణఇమే॥ ఇత్యక్షతాన్ ॥ తదేవ ర్తంతదుసత్యమాహు స్తదేవబ్రహ్మపరమంకవీనాం । ఇష్టాపూర్తం బహుధాజాతం జాయమానం విశ్వంబిభర్తిభువనస్యనాభిః । పుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలినీ రఫలాఉత ఆశ్వాయివ సజిత్వరీ ర్వీరుధః పారయిష్ణవః ॥ ఇతి పుష్పాణి ॥ నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ హిరణ్యపత యేంబికాపతయ ఉమాపతయే పశుపతయే నమోనమః॥ ఇతి మకుటాద్యాభరణాని దత్వా ॥ నమోఅస్తు సర్వేభ్యో యేకేచపృథివీమను। యేఅంతరిక్షే యేదివి తేభ్యస్స ర్వేభ్యో నమః॥ ఇతి నాగాభరణానిదత్వా॥ యోవైరుద్రస్సభగవాన్ యానిచ నక్షత్రాణి భూర్భువ స్సువ స్తస్మైవై నమోనమ శ్శీర్ షం జనదోం విశ్వరూపోసి॥ ఇత్యక్షతాన్దత్వా ॥ యోవైరుద్ర స్సభగవాన్ యచ్చ సూర్యో భూర్భువ స్సువ స్తస్మైవై నమోనమ శ్శీర్ షంజనదో విశ్వరూపోసి ॥ అమృతోద్భవ శ్రీవృక్షం శంకరస్యసదాప్రియం । తత్తే శంభోప్రయచ్ఛామి బిల్వపత్రంసురేశ్వర ॥౧॥ త్రిశాఖైర్బిల్వపత్రైశ్చ అచ్ఛిద్రైః కోమలైశ్శుభైః । తవపూజాంకరిష్యామి అర్చయే త్వరమేశ్వరం ॥౨॥ గృహాణబిల్వపత్రాణి సుపుష్పాణిమహేశ్వర । సుగంధీని భవానీశ శివత్వం కుసుమప్రియ ॥3॥ బిల్వపత్రాణి సమర్పయామి ॥ అనంతరం అష్టోత్తరశతనామైర్వా త్రిశతినామైర్వా సహస్రనామైర్వా ప్రపూజయేత్ ॥ వసవస్త్వాధూపయంతు గాయత్రేణఛందసాంగిరస్వ ద్రుద్రాస్త్వాధూపయంతు త్రైష్టుభేన ఛందసాంగిరస్వ దాదిత్యా స్త్వా ధూపయంతు । జాగతేన ఛందసాంగిరస్వ ద్విశ్వేత్వాదేవా వైశ్వానరా ధూపయంత్వానుష్టుభేన ఛందసాంగిరస్వ దింద్రస్త్వాధూపయంత్వంగిరస్వ ద్విష్ణుస్త్వాధూపయంత్వంగిరస్వ ద్వరుణస్త్వా ధూపయత్వంగిరస్వ దదితిస్త్వాదేవీ ర్విశ్వదేవ్యావతీః పృథివ్యాస్సధస్థేంగిరస త్ఖనత్వవట దేవానాంత్వాపత్నీః ॥ ఇతిధూపం॥ శ్లో॥ అపాణిపాదోహమచింత్యశక్తిః పశ్యామ్యచక్షుస్సశృణోమ్యకర్ణః । సవేత్తివేద్యంనచతస్యాస్తి

వేత్తా తమాహురగ్ర్యంపురుషంమహాంతం ॥ సర్వవ్యాపినమాత్మానం క్షీరేసర్పిరివార్పితం । ఆత్మవిద్యా తపోమూలం తద్బ్రహ్మోపనిష త్పదం ॥ నతత్రసూర్యోభాతి నచంద్రతారకం నేమావిద్యుతోభాంతి కుతోయమగ్నిః । తమేవభాంతిమనుభాంతిసర్వం తస్యభాసాసర్వమిదం విభాతి ॥ ఇతి దీపం ॥ అనంతరం ఆచమనం ॥ పురతః నైవేద్యం సం స్థాప్య॥ కలశోదకేన పూర్వపరిషేచనపూర్వకం ప్రాణాయస్వాహేతి పంచాహుతి మంత్రైః సమర్ప్య ॥ చంద్రమామనసో జాతః చక్షో స్సూర్యోఅజాయత। ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత॥ శ్లో॥ రాజాన్నం దధిశర్కరామధుయుతం మాణిక్యపాత్రేస్థితం । హిం గూజీరకసన్మరీచిమిళితైశ్శాకైరనేకైశ్శుభైః ॥ సాకం సమ్యగపూప సూపసహితం సద్యోఘృతేనాప్లుతం । శ్రీ మృత్యుంజయసుస్థిరో భవ విభో సాపోశనంభుజ్యతామ్ ॥ సద్యోజాతముఖాయస్వాహేతి పంచ బ్రహ్మమంత్రైః ధేనుముద్రయా సదాశివం చార్పయేత్ ॥ మధ్యే మధ్యే ఉదకపానీయం ॥ హగ్ంసశ్శుచిషత్ ...... ఋతంబృహత్ ॥ హస్తప్రక్షాళనం ॥ ఏతావానస్యమహిమా ... అమృతందివి ॥ పాదా ప్రక్షాళనం॥ శుద్ధాచమనం॥ సవిశ్వకృద్విశ్వవిదాత్మయోనిః జ్ఞః కాల కాలోగుణిసర్వవిద్యః । ప్రధానక్షేత్రజ్ఞపతిర్గుణేశః సంసారమోక్షస్థితి బంధహేతుః ॥ పరాస్యశక్తి ర్వివిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబల క్రియాచ ॥ ఇతి ద్వాభ్యాం మంత్రాభ్యాం తాంబూలం సమర్ప్య ॥ తాంబూలచర్వణానంతరం ఆచమనం ॥ తతః ఈశ్వరనివేదనానంతర కృత్యం॥ కించిదన్నం పృథక్ నిక్షిప్య॥ సాదకః హస్తేనాదాయ। ధ్వజ సమీపంగత్వా ॥ బలిపీఠే ॥ అగ్నిశ్శుచి వ్రతతమశ్శుచి ర్విప్రశ్శుచిః కవిశ్శుచీరోచతఆహుతః ఉదగ్నేశుచయస్తవ శుక్రాభ్రాజంత ఈరతే తవజ్యోతీగ్ష్యర్చయః॥ ఇతిమంత్రేణాద్భిస్సంప్రోక్ష్య ॥ భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే । వాయుంప్ర పద్యే నార్తాందేవతాంప్రపద్యే శ్మానమాఖణంప్రపద్యే ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మప్రపద్య ఓంప్రపద్యే ॥ ఇతిమంత్రేణ ధ్వజేశ్వ రాయనమః । ఇమంబలిందదామి ॥ హస్తపాదౌప్రక్షాళ్య ॥ లింగ

సన్నిధింగత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ శ్లో॥ పరానందచిదాకాశ పరబ్రహ్మస్వ
రూపికా । నీరాజనంగృహాణేశ ఆనందాఖ్యంసదాశివ ॥ సర్యప్రజాం
మేగోపాయ అమృతత్వాయజీవసే । జాతాంజనిష్యమాణాంచ అమృ
తేసత్యేప్రతిష్ఠితాం । అథర్వపితుంమేగోపాయ రసమన్నమిహాయుషే।
అదబ్ధాయోశీతతనో అవిషన్నఃపితుంకృణు। శగ్గ్‌స్యపశూన్మేగోపాయ
ద్విపాదోయేచతుష్పదః । అష్టాశఫాశ్చయఇహాగ్నే యేచైకశఫాఆశు
గాః। సప్రథసభాంమేగోపాయ యేచసభ్యాస్సభాసదః। తానింద్రియా
వతఃకురు సర్వమాయురుపాసతాం । అహేబుధ్నియ మంత్రంమే గో
పాయ యమృషయ స్త్రైవిధావిదుః । ఋచస్సామాని యజూగ్‌ంషి
సాహిశ్రీరమృతాసతాం । మానోహిగ్‌ంసీజ్జాతవేదో గామశ్వం పురు
షంజగత్। అబిభ్రదగ్న ఆగహిశ్రియామాపరిపాతయా సంమ్రాజంచ
విరాజం । చాభిశ్రీర్యాచనోగృహే లక్ష్మీరాష్ట్రస్యయాముఖే తయామా
మాసగ్‌ంసృజామసి ॥ సంతతశ్రీరస్తు ॥ నిత్యశ్రీరస్తు ॥ నిత్యమంగళాని
భవంతు ॥ ఇతికర్పూరనీరాజనం ॥ అనంతరం ఆచమనీయం॥ మంత్ర
పుష్పం ॥ సహస్రశీరుషాపురుషః సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ ... ...
శ్లో॥ విశ్వంనారాయణోదేవ శ్చాక్షరః పరమఃప్రభుః । ఇతిధ్యాత్వా
పునస్తస్య హృదయాంభోజమధ్యమే ॥ ప్రాణాయామైర్వికసితే పర
మేశ్వరమందిరే । అష్టైశ్వర్యదళోపేతే విద్యాకేశరసంయుతే ॥ జ్ఞాన
నాళేమహత్కందే ప్రణవేనప్రబోధితే । విశ్వార్చిషం మహావహ్నిం
జ్వలంతంవిశ్వతోముఖం ॥ వైశ్వానరంజగద్యోనిం శిఖాతన్వీనమీశ్వ
రం । తాపయంతం స్వకందేహ మాపాదతలమస్తకం ॥ నివాతదీపవ
త్తస్మిన్ దీపితంహవ్యవాహనం । నీలతోయదమధ్యస్థాద్విద్యుల్లేఖేవ
భాస్వరం ॥ నీవారశూకవద్రూపం పీతాభాసంవిచింతయేత్ । తస్య
వహ్నిశిఖాయాంతు మధ్యే పరమకారణం॥ పరమాత్మానమానందం
పరమాకాశమీశ్వరం । ఋతుగ్‌ంసత్యంపరంబ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపిం
గలం ॥ ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపం మహేశ్వరం। నీలగ్రీవం
స్వమాత్మానం పశ్యంతంపాపనాశనం ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానైర్ధ్యే
యరధ్యేయవివర్జితం। సోహమిత్యాదరేణైవ ధ్యాయేద్యోగీశ్వరేశ్వరం॥

అయముక్తో మహామార్గో నిగమాంతైకసంశ్రితః ॥ నదీ ముత్తరిష్యన్న ఘోభిమంత్రయతే- నమోరుద్రాయాప్సుషదే స్వస్తిమాసంపారయేతి వనస్పతిమారోష్య న్న మోభి మంత్రియతే- నమో రుద్రాయ వన స్పతిషదే స్వస్తిమాసంపారయేతి- గిరిమభిమంత్రయతే- నమోరు ద్రాయగిరిషదే స్వస్తిమాసంపారయేతి- చతుష్పదమభిమంత్రియతే- నమోరుద్రాయపథిషదే స్వస్తిమాసంపారయేతి- స్మశానమభిమం త్రియతే- నమోరుద్రాయపితృషదే స్వస్తిమాసంపారయేతి- గోష్ఠ మభిమంత్రయతే- నమోరుద్రాయ శకృత్పిండషదే స్వస్తిమాసం పారయేదితి- ఏవమన్యత్రాపి నమోరుద్రాయేత్యేవంబ్రూయాత్ ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మశివోమే అస్తుసదాశివోమ్ ॥ ఇతిమంత్రిపుష్పం సమర్ప్య॥ శ్లో॥ యానికానిచ పాపానిజన్మా...రక్షరక్షమహేశ్వర॥ ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాః సమర్ప్య॥ యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యా ...సుప్రసన్నోవరదోభవత్ ॥

జపప్రికరణమ్.

అస్యశ్రీ శుద్ధపంచాక్షరీ మహామంత్రస్య. వామదేవఋషిః భూరుగనుష్టుప్ఛందః, శ్రీసాంబసదాశివోదేవతా, ఓంబీజం, నమ శ్శక్తిః, శివాయేతికీలకం, మమ శ్రీసాంబసదాశివప్రిసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః, ఓం నం సద్యోజాతంప్రపద్యామి...వోద్భవాయనమః, హ్రాం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః, ఓం మం వామదేవాయనమః, హ్రీం తర్జనీభ్యాంనమః, । ఓం శిం అఘోరేభ్యోథ...రూపేభ్యః। హ్రూం మధ్యమాభ్యాంనమః । ఓం వాం తత్పురుషాయ...చోదయాత్ ॥ హ్రైం అనామికాభ్యాంనమః । ఓం యం ఈశానస్సర్వ......సదా శివోమ్ । హ్రౌం కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । ఓం నమశ్శివాయ...సద్యో జాతంప్రిపద్యామి...సదాశివోమ్॥ హ్రః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఏవంప్రకారేణ హృదయాది షడంగన్యాసం కుర్యాత్ ॥ భూర్భువ స్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ వందేహారంవరదశూలకపాల హస్తం సాభీతిముద్రిసుతనోజ్జ్వలపూర్ణకాంచీ । వామోరుపీనగళతమో

ర్నిజవామహస్తా న్యస్తారుణోత్పల కుచోపరిబద్ధదేహం ॥ లమిత్యాది పంచపూజ ॥ అథ ఓం నమశ్శివాయ ॥ యథాశక్తిజపం కుర్యాత్ ॥ ఏవం శ్రీ ఉమామహేశ్వరార్పణమస్తు॥ పునః ఋష్యాది అంగన్యాస కరన్యాసాది ధ్యానాంతం కుర్యాత్ ॥ అథధ్యానం ॥ శ్లో॥ ఓంకారం బిందుసంయుక్తం నిత్యం ధ్యాయంతి యోగినః । కామదంమోక్షదం చైవ ఓంకారాయనమోనమః ॥౧॥ శ్లో॥ నజాతిర్నమృతిర్యస్య తథా యో యస్యనవిద్యతే । నమంతే దేవతాస్సర్వే నకారంతంనమామ్యహం॥౨॥ శ్లో॥ మహాదేవం మహావక్త్రం మహాధ్యానపగాయణం । మహాపాప హారం దేవం మకారాంతంనమామ్యహమ్ ॥౩॥ శ్లో॥ శివాత్పరతరో నాస్తి శివశ్శాస్త్రేషు నిశ్చయః । శమంతి సర్వపాపాని శకారాంతం నమామ్యహమ్ ॥౪॥ వాహనంవృషభోయస్య వాసుకిఃకంఠభూషణం । వామేశక్తిధరం దేవం వకారాంతం నమామ్యహమ్ ॥౫॥ శ్లో॥ యత్ర యత్రస్థితో దేవః సర్వవ్యాపీమహేశ్వరః । యోగుగుస్సర్వదేవానాం యకారాంతంనమామ్యహమ్ ॥౬॥ శ్లో॥ ఇదం షడక్షరీస్తోత్రం పాత్ర రుత్థాయయఃపఠేత్ । ముచ్యతేసర్వపాపేభ్యో శివలోకంసగచ్ఛతి ॥ తతః శివదీక్షితానాం భక్తాజనానాం విద్వజ్జనానాం కర్తృణాంచేతర జనానాం సర్వేషాం ఈశ్వరప్రసాదద్రవ్యాణి ప్రదాస్య । తద్ద్రవ్యేణ సకలభక్తజనసౌభాగ్యసంపత్కరాయుష్యాభివృద్ధిర్భవతి॥ శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

కవాటబంధనమ్.

శ్లో॥ రాక్షసానాం నిరోధాయ శంభోరాజ్ఞా ప్రవర్తయేత్ । కవాటంబంధయ స్వామిన్ మహాభైరవ పాహిమామ్ ॥ శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

మంత్రః ॥ యత్ర బాణా స్సంపతంతి కుమారా విశిఖా శివ । ఇంద్రోనస్తత్రవృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛత్ ॥ ఈ మంత్రమును పఠింపవలెను.

ఇతి శైవాగమోక్త నిత్యశివాలయార్చనవిధి స్సమాప్తః.

మహాదేవస్య మహోత్సవ క్రమః.

శ్రీ మహాదేవస్య మహోత్సవవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । ధ్వజారోహణస్య పూర్వదినే దేశికో ఋత్విగ్భిస్సహ కేశశ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా। విధివత్స్నాన దుకూల భస్మ రుద్రాక్షమాలికాధారణ సంధ్యాది నిత్యకర్మాణినిర్వర్త్య । యజమాన భక్తజనై ర్వేదవిద్భి ర్బ్రాహ్మణై ర్విప్ర సువాసినీభి ర్ధ్వజ పతాక ఛత్ర చామర ధారిభి ర్మంగళగీతపాఠకై ర్భేర్యాది వాద్యఘోషైస్సహ శనై శ్శనై రాలయ ప్రదక్షిణపురస్సరం ధ్వజాంతికంగత్వా। దండవత్ప్రణామంకృత్వోత్థాయాంజలిం బధ్వా ॥ శ్లో॥ దేవదేవ జగన్నాథ చంద్రార్ధకృతశేఖర । మహోత్సవస్య సేవార్థ మనుజ్ఞాందాతుమర్హసి ॥ ఇతిసంప్రార్థ్య ॥

ఆదౌ గణపతి ప్రార్థనమ్.

గణేశ మాసాద్య । దేవస్య దక్షిణపార్శ్వే కృష్ణాజినే ఉపవిశ్యాచమ్య। ప్రాణానాయమ్య। దేశకాలౌసంకీర్త్య । ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ మహాదేవస్య మహోత్సవార్థ మవిఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం। శ్రీ మహాగణపతిప్రీత్యర్థం। విధివదారాధనం కరిష్యే । తదంగ కలశార్చనంకృత్వా । ఆధారశక్త్యాది షడాసనాని పరికల్ప్య । ఓంహ్రామితి సర్వత్ర ॥ ఓం హ్రాం ఆధారశక్త్యైనమః । అనంతాసనాయనమః । ధర్మాసనాయనమః । జ్ఞానాసనాయనమః । వైరాగ్యాసనాయనమః । ఐశ్వర్యాసనాయనమః । పద్మాసనాయనమః । మహాపద్మాసనాయనమః ॥ తన్మధ్యే గణేశంధ్యాత్వా ॥ శ్లో॥ లంబోదరం శ్యామనిభం గణేశం కుఠారమక్షస్రజమూర్ధ్వకాభ్యాం । సలడ్డుకం దంత మధఃకరాభ్యాం వామేతరాభ్యాంచ దధానమీడే ॥ గణానాంత్వేతి మంత్రం జప్త్వా ॥ గణపతి గాయత్ర్యామూలేనచ ఆవాహనా ద్యుపచారాన్ కుర్యా ద్దంత పాశాఽంకుశ ముద్రాః ప్రదర్శ్య ॥ శ్లో॥ భగవ న్సర్వవిద్యేశ సర్వవిఘ్నవినాశక । శంభోరుత్సవసేవార్థ మవిఘ్నం కురుమే ప్రభో ॥ ఇతి సంప్రార్థ్య ॥ అవిఘ్నముద్రాం కేవలంవా ప్రదర్శయేదితి గణేశారాధనవిధిః॥

అథ భగవత్ప్రార్థనమ్.

లబ్ధానుజ్ఞస్సన్నివాంతికంగత్వా । ఆవాహనాది దశసంస్కారై స్సంస్కృత్య । ధూపదీపౌదత్వా। ముద్గాన్నంనివేద్య । సత్యంతముప చారాన్కృత్వోత్థాయాంజలింబధ్వా॥ శ్లో॥ సృష్టిస్థితితిరోధాన లయా నుగ్రహకారక । మహోత్సవావసానాంత మత్రసన్నిహితోభవ॥ ఇతి సంప్రార్థ్య ॥ మూలేన భగవత్పీఠా ఉధోభాగే పుష్పాక్షతాన్ సమర్ప్య ॥ ఇతి ॥

అథాచార్యానుగ్రహ క్రమః.

గళంతికాన్వితో దేశికోఋత్విగ్భిస్సహ భద్రంకర్ణేభిరితిమంత్ర మనుస్మరన్ మహామంటపమాసాద్య । మార్జన ప్రోక్షణ గోమయాను లేపన రంగవల్యాదిభిరలంకృత భూతలే । యజ్ఞీయవృక్షనిర్మిత పీఠే । కృష్ణాజినేవా శివమంత్రేణ చతుస్సంస్కార సంస్కృత శుద్ధాసనే చో త్తరాభిముఖ ఉపవిశ్యాచమ్య। ప్రాణానాయమ్య। తిథ్యాదీనుచ్చార్య। మహాదేవస్య మహోత్సవకర్మ కర్తుం గుర్వాద్యనుగ్రహార్థం దక్షిణ తాంబూలాదికం గృహీత్వోత్థాయ॥ వక్తి॥ శ్లో॥ ఆదాశివగురుస్కంద శ్చాగస్త్యశ్చతతఃపరం। దూర్వాసాశ్చమన్యుశ్చ త్వఘోరాచార్య వేవచ। త్రిలోచనశివశ్చేతి సంప్రదాయక్రమాద్గురూన్ ॥ యోవేదా దౌ... మహేశ్వరః ॥ ఇతి ప్రార్థ్య ॥ తతః ఓం నమ స్సదసే... ... పృథివ్యై॥ మయాసమర్పితామిమాం దక్షిణాంస్వీకృత్యానుగృహ్ణంతు భవంతః । ఇతి గురుజనమధ్యే నిక్షిప్య । నమోమహద్భ్యఇతి దండవ త్ప్రణమ్యోత్థాయ । లబ్ధానుజ్ఞస్స్వాసనేచోపవిశ్య ॥ ఇతి ॥

అథ పుణ్యాహవిధిః.

అథ పుణ్యాహవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ ఆచమ్య । పవిత్రపాణి ర్గురు రాపోహిష్ఠేతిమంత్రేణ కరకద్వయ మాదాయ । గంధద్వారా మితి చందనేనానులిప్య। తంతుంతన్వేతి శ్వేతసూత్రేణావేష్ట్య। కాంస్య పాత్రే ప్రస్థద్వయతండుల కల్పితా ఉష్టదళపంకజే ఆకలశేష్వితి సం స్థాప్య । ఇమంమేగంగేతి శుద్ధజలమాపూర్య । సహిరణ్యానీతి పంచ

రత్నాని। కాండాత్కాండాదితి కూర్చం। హిరణ్యరూపమితి హిరణ్యం। అశ్వత్థేవఇతి పల్లవాన్। యాఃఫలినీర్యాఇతి ఫలం నిక్షిప్య। యువాసువాసాఇతి వస్త్రేణావేష్ట్య। శివగాయత్ర్యా గంధమాల్యాదిభిరలంకృత్య। తత్పురతః గమితి గణపతిబీజంసంలిఖ్య। గణానాంత్వేతి మంత్రంజప్త్వా। తతః తత్పురుషాయవిద్మహే వక్రతుండాయధీమహి। తన్నోదంతిః ప్రచోదయాత్॥ ఓం గాం గీం గూం గైం గౌం గః గణపతయేనమః। పాశాంకుశముద్రే ప్రదర్శ్య। షోడశోపచారైస్సంపూజ్య॥ శ్లో॥ అభ్యర్చ్య ప్రార్థయేదేవం విఘ్నసంఘనివృత్తయే। పుణ్యాహాంగం గణాధీశ అవిఘ్నం కురుమే సదా॥ ఇతి సంప్రార్థ్య॥ విఘ్నేశ్వరానుజ్ఞా మాదాయ॥ దక్షిణకలశే శక్త్యా ద్యాసనాంతం సంపూజ్య॥ శ్లో॥ కుంభమధ్యగతంతోయం తోయమధ్యేతుపంకజం। పంకజస్యచతన్మధ్యే పార్వతీపరమేశ్వరౌ॥ అస్మిన్కుంభే వరుణరూపిణం భగవంతం సదాశివమావాహ్య॥ త్వమగ్నే రుద్రమంత్రంజప్త్వా॥ తన్మహేశాయవిద్మహే వాగ్విశుద్ధాయధీమహి। తన్నశ్శివః ప్రచోదయాత్॥ వామకలశే గౌరీమిమాయేతిమంత్రేణ గాయత్ర్యాచ గౌరీమావాహ్య॥ గణాంబికాయైవిద్మహే కర్మసిద్ధ్యైచధీమహి। తన్నోగౌరీ ప్రచోదయాత్॥ ఓం హ్రీం హ్రౌం పార్వతీపరమేశ్వరాభ్యాన్నమః॥ ఆవాహన స్థాపన సన్నిధాన సన్నిరోధ నావకుంఠన ధేనుముద్రాః ప్రదర్శ్య॥ ధ్యానాదిభిస్సంపూజ్య॥ శ్లో॥ దేవదేవోత్తమంశంభుం వృషం వీరంచషణ్ముఖం। చండేశంయస్స్మరేద్భక్త్యా భూతిరాయుర్భవేద్ధ్రువం॥ సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధికే। శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తుతే॥ తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ తారాబలం చంద్రబలంతదేవ। విద్యాబలం దైవబలం తదేవ గౌరీపతే తేంఘ్రియుగం స్మరామి॥ అనయోః కలశయోః ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః। వాణీ హిరణ్యగర్భాభ్యాంనమః। లక్ష్మీ నారాయణాభ్యాం నమః। బ్రాహ్మ్యాది మాతృభ్యోనమః। శివాది గురుభ్యో నమః। ఆచార్యేభ్యోనమః। సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః। ప్రణవస్య పరబ్రహ్మఋషిః। పరమాత్మాదేవతా। దైవీగాయత్రీఛందః। ప్రాణా

యామేవవిని యోగః॥ ఓంభూః। ఓంభువః ...రోం॥ శోభనేముహూర్తే అద్యబ్రహ్మణః, ద్వితీయపరార్థే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వతమన్వంతరే, కలియుగే ప్రథమపాదే జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖండే, అస్మిన్వర్తమానే వ్యవహారికే, చాంద్రమానేనాస్మిన్ సంవత్సరే, అయనే, ఋతౌ, మాసే, పక్షే, తిథౌ, వాసరయుక్తాయాం, శుభనక్షత్ర శుభయోగశుభకరణ ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ। అస్యభగవతో దేవదేవోత్తమస్య, దేవతాసార్వభౌమస్య, అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీ చంద్రశేఖరస్వామినః నవదిన ధ్వజారోహణ సౌఖ్యోత్సవాంగత్వే నాదౌ విఘ్నేశ్వరప్రార్థనాచార్యానుగ్రహ పుణ్యాహవాచన కరన్యాసాఽంగన్యాసపూర్వక సకలీకరణ భూశుద్ధి భూతశుద్ధి గవ్యార్ఘ్యప్రోక్షణ రక్షాబంధన మృద్గ్రహణాఽంకురార్పణ వాస్తుపూజా హోమబలి వృషయాగ భేరీతాడ నాస్త్రావాహన ధ్వజారోహణ దిక్పాలకావాహన శాలాప్రవేశ కలశస్థాపన యాగేశ్వరారాధన శివాగ్నిప్రతిష్ఠాపన నిత్యహోమ శివలింగాది మూర్తీనాం నిత్యస్నపనార్చన ప్రతిదినదేవతాబలిభ్రమణ సింహయానాది నానా యాన గిరిజావివాహ రథారోహణానంతర ముత్సవేశ్వర స్నపనవిశేష నైవేద్య రాజోపచార మృగయాత్రా చూర్ణోత్సవా ఽవభృథస్నాన పూర్ణాహుతి కుంభాభిషేచన ధ్వజపటావరోహణ లోకపాల విసర్జన మానబలి చండయాగ పుష్పయాగ మిత్యుత్సవక్రియాకలాపే తత్తత్కాలే తత్తత్కర్మకరిష్యమాణ స్సన్ పూర్వాచార్యానుగ్రహేణ నంది స్కంద చండేశ్వరాదిభిస్సహ శ్రీమత్పరమేశ్వరస్య గర్భమంటప స్నానమంటప స్నపనమంటప నైవేద్యమంట పాస్థానమంటప యాగ మంటప యానమంటప నృత్యమంటప గోపుర ప్రాకారాభ్యంతరావరణాది తత్తన్మంటపశుద్ధ్యర్థం, తత్తదావాహనశుద్ధ్యర్థం, తత్తద్బింబ శుద్ధ్యర్థం. ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థ మాత్మశుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనకర్మ కరిష్యే॥ పుణ్యాహాంగ చతురో బ్రాహ్మణాన్ తోషయిష్యే॥ ఓం వాచ్యతాం। ఓం ఆపశ్శివాఆవ

స్సంతు । గంధాఃసుగంధాఃపాంతు । అక్షతంచారిష్టంచాస్తు । అన్వాహార్యస్యోన్వాహార్యస్తు। దక్షిణాః స్వస్తిదక్షిణాఃపాంతు। బహుధేయంచాస్తు । ఇడాదేవహూ...మదంతు ॥ మనస్సమాధీయతాం । సమాహితమనసస్స్మః । ప్రసీదంతుభవంతః । ప్రసన్నాస్స్మః ॥ ఓంశాంతిరస్తు। పుష్టిరస్తు । తుష్టిరస్తు । వృద్ధిరస్తు । ఆయుష్యమస్తు । ఆరోగ్యమస్తు। ఐశ్వర్యమస్తు । స్వస్త్యస్తు । శివంకర్మాస్తు । కర్మసమృద్ధిరస్తు। వేదసమృద్ధిరస్తు । శాస్త్రసమృద్ధిరస్తు । ధనధాన్యసమృద్ధిరస్తు । ఈశాన్యాంబహిర్దేశే అరిష్టనిరసనమస్తు । యత్పాపం తత్ప్రతిహతమస్తు । యచ్ఛ్రేయస్తదస్తు । అఘానినశ్యంతు। శుభానివర్ధంతాం ॥ తిథి వార నక్షత్ర యోగ లగ్న కరణ ముహూర్తాది దిగ్దేవతాః ప్రియంతాం ॥ సూర్య సోమా ఽంగారక బుధ బృహస్పతి శుక్ర శని రాహు కే త్వభిధానాగ్రహాః ప్రియంతాం । సద్యోవామాఘోర తత్పురుషేశానహృదయ శిర శ్శిఖా కవచ నేత్రా స్త్రా ద్యావరణదేవతాః ప్రియంతాం। బ్రహ్మాచ బ్రాహ్మణాశ్చ ప్రియంతాం । బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాశ్చ ప్రియంతాం । శ్రద్ధామేధేప్రియేతాం । సర్వేదేవాః ప్రియంతాం । మహాదేవః ప్రియతాం। ప్రియతాం భగవాన్మహాదేవః॥ యత్పుణ్యాం నక్షత్రం...ఏవకురుతే ॥ ఓం పుణ్యాహంభవంతోబ్రువంతు ॥ వాచ్యతాం ॥ భద్రంకర్ణేభిః...ర్దధాతు ॥ స్వస్తయేనాయు...భవంతునః ॥ ఓం స్వస్తిభవంతోబ్రువంతు ॥ ఓగ్స్వస్తి ॥ ఋధ్యాస్మహవ్యై... సువీరాః ॥ త్రీణిత్రీణివై...ప్రతితిష్ఠతి॥ ఓంఋద్ధింభవంతోబ్రువంతు ఓంవృధ్యతాం వృద్ధిస్సమృద్ధిః ॥ ఓం దధిక్రావ్ణ్ణోఅకారిషం... ... రిషత్ ॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః...నిధత్త ॥ ఆపోహిష్ఠా...చనః ॥ పవమానస్సువర్జనః...పునాతు ॥ ప్రాచ్యాందిశిదేవా ఋత్విజోమార్జయంతాం। దక్షిణాయాందిశిమాసాఃపితరోమార్జయంతాం। ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవోమార్జయంతా ముదీచ్యాందిశ్యాపఓషధయో వనస్పతయోమార్జయంతాం। ఊర్ధ్వాయాందిశి యజ్ఞసంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతాం॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యః నానానామభ్య స్స్వస్తిపుణ్యాహవాచనమంత్ర జప దక్షిణాః యేభ్య స్తేభ్య

స్సంపద్రిదదేనమమ ॥ శుచీవోహవ్యా...పావకాః ॥ అగ్నిశ్శుచివ్రత ...మ్యర్చయః॥ వాస్తోష్పతేప్రతిజానీ...శంచతుష్పదే॥ వాస్తోష్పతే శగ్మయా...సదానః ॥ అమీవహావాస్తోష్పతే...ఏధినః ॥ శుభగ్ం శుభం ॥ శైవపుణ్యాహవాచనవిధి స్సమాప్తః.

అథ ఆచమనవిధిః,

పుణ్యాహాంతే కృష్ణాజినే ఉత్తరాభిముఖ ఉపవిశ్య । గోకర్ణా కృతినా మాషమగ్నజలం గృహీత్వా । పృథివ్యాదిమాయాం త్రైక త్రింశత్తత్త్వశుద్ధ్యర్థం బ్రహ్మాణంధ్యాత్వా । ఓం హాం ఆత్మతత్త్వాయ స్వాహా । శుద్ధవిద్యాది సదాశివాఖ్యతత్త్వత్రయ శుద్ధ్యర్థం విష్ణుంధ్యా త్వా। ఓం హీం విద్యాతత్త్వాయస్వాహా। శివతత్త్వశుద్ధ్యర్థం శివంధ్యా త్వా। ఓం హూం శివతత్త్వాయస్వాహా । ఇత్యపఃపీత్వా । ప్రత్యేకం పాణింప్రక్షాళ్య । ఓష్ఠావంగుష్ఠమూలేన ద్విఃపరిమృజ్య। హస్తతలేనా ఽధోముఖం సకృత్పరిమృజ్య। అంగుష్ఠానామికాభ్యాం ముఖనాసాక్షి కర్ణవివరాణి హృదంసద్వయ శిరాంసి దక్షిణవామక్రమేణ సంస్పర్శ నా దాచమనంభవతి ॥ ఇత్యాచమనవిధిః ॥

అథ ప్రాణాయామ విధిః.

దేహస్యాంతర్గత మశుద్ధవాయుం రేచకప్రాణాయామేన అస్త్ర మంత్రేణోత్సార్య । బాహ్యవాయు నోదరం ప్రపూర్య । అకార ఉకార మకారాత్మకాభి రిడాపింగళా సుషుమ్నానాడీభి ర్యథాక్రమం పూరక కుంభక రేచకైః ప్రత్యేకం దశమాత్రికం ప్రాణాయామ త్రయం కృత్వా ॥ ఇతి ప్రాణాయామవిధిః ॥

అథ కరన్యాస సాంగన్యాసపూర్వకం సకలీకరణం కుర్యాత్ ।

ఓం హః అస్త్రాయహుంఫడితి వామపాణితలపృష్ఠ మణిబంధా దారభ్య దక్షిణపాణినాద్విఃపరిమృజ్య। వామపాణితలపృష్ఠ మణిబంధా దారభ్య వామపాణినా సకృత్పరిమృజ్య । ఓం హాం శక్తయేవౌష డితి శివామృతేనాప్లావ్య । పద్మముద్రాంబధ్వా। తద్గర్భకర్ణికాయాం। ఓం హాం శివాసనాయనమః। ఓం హాం శివమూర్తయేనమః। ఓంహాం

శివాయనమః। ఇతివిన్యస్య। శివకరావితిధ్యాత్వా॥ ఓం హాం ఈశాన మూర్ధ్నేనమః । ఇత్యంగుష్ఠేనవిన్యస్య ॥ ఏవ మంగుష్ఠతర్జ న్యంగుష్ఠ కనిష్ఠాంతం క్రమేణ । ఓం హేం తత్పురుషవక్త్రాయనమః। ఓంహాం అఘోరహృదయాయనమః । ఓం హీం వామదేవగుహ్యాయనమః । ఓం హాం సద్యోజాతపాదాభ్యాన్నమః । ఇతి విన్యస్య । ఓం హాం విద్యాదేహాయనమః । ఇతి కరతలయోః ॥ కనిష్ఠాద్యంగుష్ఠాభ్యాం । ఓం హాం హృదయాయనమః ॥ ఏవంతర్జన్యంగుష్ఠాంతం ॥ శిరశ్శిఖా కవచాదిషువిన్యస్య ॥ ఓం హః అస్త్రాయనమః। తాళత్రయపురస్సరం దిగ్బంధనం కృత్వా వౌషడంతమూలేన మహాముద్రాం ప్రదర్శ్య । మస్తకాది పాదాంతం పాదాది మస్తకాంతం మహా ముద్రయా సంస్పర్శ్య । తత శ్శివసమాన రూప మాత్మానం చింతయే దితి సకలీకరణమ్ ॥

అథ భూతశుద్ధిః.

పాదయోః ఓం లం కం సద్యోజాత హ్లాం నివృత్తికలా బ్రహ్మాధిపతయే హృదయాయ పృథివ్యైనమః ॥ జాన్వోః॥ ఓం వం ఖం వామదేవ హ్రీం ప్రతిష్ఠాకలా విష్ణ్వధిపతయే శిరసే అద్భ్యోనమః। నాభౌ। ఓం రం గం అఘోర హ్రూం విద్యాకలా రుద్రాధిపతయే శిఖాయై తేజసేనమః ॥ గళే ॥ ఓం యం ఘం తత్పురుష హ్రైం శాంతికలా ఈశ్వరాధిపతయె కవచాయవాయవేనమః ॥ లలాటే ॥ ఓం హాం జం ఈశానశాంత్యతీతకలా సదాశివాధిపతయే అస్త్రాయ ఆకాశాయ నమః ॥ ఇతిపంచభూతాని స్వశరీరే సంపూజ్య ॥ ఓం హాం ఆత్మ తత్వాయ హుంఫట్ పాదయోః । ఓం హీం విద్యాతత్వాయ హుం ఫట్ హృదయె । ఓం హూం శివతత్వాయ హుంఫట్ శిరసి । ఇతి తత్వత్రయం। సంశోధ్య ॥ పంచభూతానిస్వశరీరె పూర్ణవటవృక్షవ ద్విభావ్య ॥ పంచచతుస్త్రిద్వ్యేకోద్ఘాతక్రమేణ పృథివ్యాది పంచ భూతాని పాశుపతాస్త్రేణ ఛేదయేత్ ॥ తద్యథా॥ శ్లో॥ పంచవక్త్రం మహాఘోరం దశబాహుం త్రిలోచనం । వికృతంభాసురం వోగ్రం. పింగభ్రూశ్మశ్రుమూర్ధజం ॥ ఖడ్గఖేటకనారాచ ధనుస్సూనత్రి శూలక

లూన్। శక్తింశూలంచపరశుం వహంతంబ్రహ్మదండకం ॥ ఏకపాదం ద్విపాదంచ సమపాద చతుష్టయం సర్వాంగ భుజగోపేతం నాగ యజ్ఞోపవీతనం ॥ ఏవంధ్యాత్వాయజేదస్త్రం ప్రణతార్తి వినాశనం॥ ఆత్మానం సంహారముద్రయా ద్వాదశాంతే సంయోజ్య । ఓం శ్లీం పశుం పాశుపతాస్త్రాయహుంఫట్ । ఇతి పాదపచ్ఛేదనం విభావ్య । ఓంహ్రైమితి వాయుబీజేనశోష్య । ఓంహూమిత్యగ్నిబీజేనదగ్ధ్వా । ఓం హీమి త్యమృత బీజేన సంప్లావ్య । ఓం హ్లామి త్యచలాబీజేన తద్భస్మపిండీకరణంవిభావ్య । ఓం హామి త్యాకాశబీజేన జీవాత్మ పర మాత్మనోరైక్యం సంచిత్య । ఓం హాం హ్యాం హ్రూం హ్రీం హ్లా మిత్యాకాశాది పృథివ్యంత మత్పాద్య । ఆత్మానంసుఖమితిసంభావ్య॥ స్వశరీరే శివతనుంసంచిత్య । ద్వాదశాంతస్థమాత్మానం హృత్పద్మే సంస్థాప్య । ప్రాణప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్ ॥

అథ ప్రాణప్రతిష్ఠావిధిః.

అస్యశ్రీ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన మహామంత్రస్య । బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరా ఋషయః ।ఋగ్యజుస్సామాథర్వణశ్ఛందాంసి । ప్రాణ శక్తిఃపరాదేవతా । ఆం బీజం । హ్రీం శక్తిః । క్రోం కీలకం। మమ ప్రాణప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ హ్రామిత్యాది కరన్యాస స్తథా హృదయాద్యంగన్యాసశ్చ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ రక్తాంభోధిస్థపోతోల్లసదరుణ సరోజాధిరూఢా కరాబ్జైః పాశం కోదండ మిక్షూద్భవమణిగణ మప్యంకుశంపంచబాణాన్ । బిభ్రాణా సృక్కపాలం త్రినయనసహితా పీనవక్షోరుహాఢ్యా । దేవీ బాలార్క వర్ణాభవతుసుఖకరీ ప్రాణశక్తిఃపరానః ॥ ఓం ఆం హ్రీం క్రోం య ర ల వ శ ష స హోం । హంసస్సోహంస్వాహా ॥ అముష్యప్రాణా ఇహప్రాణా అముష్యజీవ ఇహస్థితః అముష్య సర్వేంద్రియాణిచ మనో బుద్ధ్యహంకారచిత్త పృథివ్యప్తేజో వాయ్వాకాశ శబ్దస్పర్శరూప రస గంధ శ్రోత్ర త్వక్చక్షు జిహ్వా ఘ్రాణ వాక్పాణి పాదపాయూపస్థ వచన గమనా దాన విసర్గానంద ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా ఇహైవాగత్యసుఖం చిరంతిష్ఠంతుస్వాహా ॥

హంసస్సోహం॥— అసునీతేతి మంత్రింజప్త్వా ॥ తతో దండ భఙ్గీన్యాసం కుర్యాత్ ॥

ఓం హాం ఈశానమూర్ధ్నే నమః। ఓం హేం తత్పురుషవక్త్రాయనమః। ఓం హూం అఘోరహృదయాయనమః। ఓంహిం వామదేవగుహ్యాయనమః । ఓం హం సద్యోజాతపాదాభ్యాంనమః । ఇతి శిరో వక్త్ర హృదయ గుహ్యాంఘ్రిస్థానేషు క్రమేణ విన్యసేదితి దండ భంగీన్యాసః ॥

అథ అంతర్యజనవిధిః.

తతః అంతహృదయాకాశే శివార్చనమంటపం మనసా సంకల్ప్య । హృదయకమలకర్ణికాసంస్థిత కుండలినీశక్తిరూప జీవాత్మకే పీఠే నాద రూప దీప శిఖాకారం పరశివంవిచింత్య । ద్వాదశాంతస్రవ బహుళామృతధారయాభిషించ్య వైరాగ్యవస్త్రాభరణ చందనాదిభిరలంకృత్య। దయాతపస్సత్యభావరూపైః పుష్పైరభ్యర్చ్య। మనఃపాత్రే। ప్రాణాగ్నావహంకారరూప ధూపందద్యాత్ । శివజ్ఞానమేవ దీపం । ప్రత్యాహృతంమనో నైవేద్యమితిసమర్ప్య। గుణత్రయాత్మకతాంబూలం ॥ తతః ప్రదక్షిణనమస్కారాంతం మనసాపరికల్ప్య । నాభికుండే జ్ఞానాగ్నిం ప్రజ్వాల్య। విద్యాదేహవిన్యాసపురస్సరం శివమావాహ్య సుషుమ్నాస్రవేణ ద్వాదశాంతస్థితామృతధారయామూలమను నాష్టవారంజుహుయాత్। హుం శక్తయేవౌషడితి పూర్ణాహుతింహుత్వా। తమగ్నిం హృత్పద్మస్థశివేసంయోజ్య। శివం సకళ నిష్కళరూపాన్వితం ధ్యాత్వా॥ ఇత్యంతర్యజనః ॥

అథ ఆత్మార్చనవిధిః.

స్వశిరస్యర్ఘ్యోదక బిందుమస్త్రేణ నిక్షిప్య । లలాటే చందనేన తిలకంకృత్వా। స్వశిరసి పుష్పమారోప్య। శివాయస్వాహే త్యర్ఘ్యం దద్యాది త్యాత్మయజనమ్ ॥

అథ మంత్రశుద్ధిః.

హృద్యంజలింబధ్వా । బింద్వంతం బ్రహ్మరంధ్రాంతం శిఖాంతంవా హ్రస్వదీర్ఘ ప్లుత సూక్ష్మాతిసూక్ష్మయుక్తాః ప్రణవాదిమంత్రానుచ్చారయేదితి మంత్రశుద్ధిః ॥

అథ స్థాన శుద్ధిః.

స్థానశుద్ధ్యర్థ మస్త్రమంత్రేణ చతురశ్రమండలం కృత్వా ॥ ఓం హాం హృదయాయనమఇతి ధరాం ప్రార్థ్యాభ్యర్చ్య ॥ ధనుర్ధరాయవిద్మహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి । తన్నోధరాః ప్రచోదయాత్ ।

ఇతిజప్త్వా । ఊర్ధ్వాభిముఖౌ కరౌకృత్వా । ఓం హః అస్త్రాయహుం ఫడితి తాళత్రయేణ తథాచ్ఛోటికయా దశదిక్షువిఘ్నా నుచ్చార్య । అస్త్రేణ జలదగ్నివర్ణప్రాకారం కృత్వా । కవచేన దక్షిణకరతర్జనీ భ్రమణేన పరిఘాంకృత్వాస్త్రమంత్రాత్ శక్తయేవౌషడితి ఊర్ధ్వాధః పరితశ్చవిభావ్య । మహాముద్రాం ప్రదర్శయేదితి ॥ స్థానశుద్ధిః ॥

అథ ద్రవ్యశుద్ధిః.

సర్వాణి యాగద్రవ్యాణి ఓం హాం శివాయ నమఇతి నిరీక్ష్య। ఓం హః అస్త్రాయనమఇతి సంరక్ష్య । కవచాయనమ ఇత్యవకుంఠ్య। శక్తయేవౌషడితి సురభిముద్రయా అమృతీకుర్యాదితి ద్రవ్యశుద్ధిః॥

అథ సామాన్యార్ఘ్యవిధిః,

తదగ్రేస్థండిలేసామాన్యార్ఘ్యం పరికల్ప్య ॥ సామాన్యార్ఘ్యపాత్ర మస్త్రేణ ప్రక్షాళ్య । హృదయాదిభిర్మంత్రిత గంధతోయేనపూరిత పాత్రం స్థండిలోపరి విన్యస్య । కుశదూర్వాక్షతా న్నిక్షిప్య । శివాస్త్రమనునా పంచబ్రహ్మ షడంగమంత్రై శ్చాభిమంత్ర్య । శూలముద్రాం ప్రదర్శ్య । అగ్నిశ్చుచిరితి తేనోదకేన యాగద్రవ్యాణి ప్రోక్షయేదితి సామాన్యార్ఘ్యవిధిః ॥

అథ పంచగవ్యవిధిః.

అథ పంచగవ్యపూజార్థం ప్రస్థద్వయపరిమిత తండులై శ్చతురశ్రమండలం విధాయ । దర్భైః పరిస్తీర్య । సుప్రతిష్ఠిత సుశాంత తేజోరూపామృతావ్యక్త సర్వపాత్రాభిధానాని పాత్రాణి విన్యస్య । తేషు క్రమేణ । మధ్యే క్షీరం । ప్రాచ్యాం దధి । యామ్యే ఘృతం। ప్రతీచ్యాం గోమయం । ఉదీచ్యాం గోమూత్రః । ఈశాన్యాం కుశతోయం విన్యస్య । ఈశానేన క్షీరం । తత్పురుషేణ దధి । అఘోరే

ణాజ్యం । వామదేవేనగోమూత్రం । సద్యోజాతేన గోమయం । ప్రా
సాదబీజైః కుశోదక మభిమంత్ర్య ॥ తథా । ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం ।
దధిక్రావ్ణ్ణేతి దధి । శుక్రమసీత్యాజ్యం। గాయత్ర్యా గోమూత్రం ।
గంధద్వారేతి గోమయం । దేవస్య త్వేతి కుశోదక మేభిర్మంత్రై రభి
మంత్ర్యావాహనాది పూజాం కృత్వా । ధేనుముద్రాం ప్రదర్శ్య ।
గోమయం గోమూత్రే । గోమూత్రం ఘృతే, ఘృతందధిని । దధి
క్షీరే । క్షీరం కుశోదకే సంయోజ్య । బ్రహ్మాంగమంత్రై రష్టావింశతి
వార మభిమంత్ర్య । గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య । మహాముద్రాం
ప్రదర్శ్య । పాత్రాంతరే కించిదానీయ । దేవస్యాగ్రే త్రిపాద్యూర్ధ్వే
విన్యస్య । దర్భైః ప్రచ్ఛాద్య వశిష్టగవ్య మాచార్యాది ఋత్విగ్జన
శరీరశుద్ధ్యర్థం ప్రాశయేత్ ॥ తన్మంత్రః ॥ శ్లో॥ యత్వగస్థిగతంపాపం
దేహేతిష్ఠతిమామకే । ప్రాశనం పంచగవ్యస్య దహత్యగ్నిరివేంధన
మితి పంచగవ్య విధిః ॥

అథ రక్షాబంధనమ్.

అథ రక్షాసూత్ర విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ పరమేశ్వరస్య స్థాపన ప్రోక్షణ మహోత్సవాదికర్మసు ॥ దేవస్యాగ్రే కాంస్యపాత్రే తండులకల్పితాష్టదళపద్మమధ్యే సౌవర్ణరాజితంకార్పాస సూత్రేషు యథాలాభసూత్రాణి నవసప్తత్రితంతుభిర్వాయుతాని ప్రతిమా వితస్తిమాత్ర లింగస్థూలదైర్ఘ్యాణి రజనీచూర్ణలిప్తాని బేరసంఖ్యయా సంపాదితాని సుదృఢానివిన్యస్య । తదగ్రే కదళీ జంబీర దాడిమ నారికేళఫలాని భస్మరజనీచూర్ణ సుమపాత్రాణిచ విన్యస్య । పుణ్యాహజలేన శుచీవోహవ్యేతి ప్రోక్ష్య । శ్రీమహాదేవస్య మహోత్సవకర్మణి ధ్వజారోహణా ద్యవభృథాంతం శివాదిమూర్తీనాం స్థిరీకరణసాన్నిధ్యర్థ మాచార్య ఋత్విక్పరిచారకానాం జననాద్యాశౌచ దోషనిరసనార్థం రక్షాసూత్రధార ణాంగరక్షాసూత్రపూజాంకరిష్యే । నిరీక్షణ ప్రోక్షణ తాడనాభ్యుక్షణాఖ్య చతుస్సంస్కారై స్సంస్కృత్య । త్ర్యంబకమితి మంత్రేణ పూర్వసాధిత సామాన్యార్ఘ్యోదకేన ప్రోక్ష్య । అస్త్రేణ సప్తవారమభిమంత్ర్య। ఆధారశక్త్యాది మహాసనాని పరికల్ప్య।

ఓం హాం ఆధారశక్త్యైనమః । అనంతాసనాయనమః । ధర్మాసనా యనమః । జ్ఞానాసనాయనమః । వైరాగ్యాసనాయనమః । ఐశ్వర్యాస నాయనమః । పద్మాసనాయనమః । మహాపద్మాసనాయనమః । తతః హరిద్రాచూర్ణ సుమఫలానిచ॥ తత్వత్రిమైరభ్యర్చ్య । ఓం హాం ఆత్మ తత్వాయనమః । ఓం హీం విద్యాతత్వాయనమః । ఓం హూం శివ తత్వాయనమః । పాత్రిస్థభస్మని ॥ ఓం హ్రీం ఉమాయైనమః । ఓం హాం లకులీశాయనమః । ఇత్యభ్యర్చ్య । సూత్రాణ్యనంతమయాని ధ్యాత్వా ॥ ధ్యానం ॥శ్లో॥ ఫణాసహస్రయుక్తాంగ మనంతం కమలా కృతిం । క్షీరార్ణవప్రతీకాశం విద్యుత్పుంజసమప్రభం । కోటియోజన విస్తీర్ణం ధ్యాయేదిష్టార్థసిద్ధిదమ్ ॥ నమోఽస్తుసర్వేభ్య ఇతిఋుత్విగ్భి స్తిసృభిమంత్ర్య। రభిఆపోహిష్ఠేతితిసృభి హిరణ్యవర్ణాఇతిచతసృభిర్వి హిహోత్రేతిసూక్తేన సర్వగాయత్ర్యాచ శుద్ధాంభసాప్రోక్ష్య । భుజం గాయవిద్మహే చక్షుశ్రవణాయధీమహి। తన్నస్సర్పః ప్రచోదయాత్॥ సూత్రాధిపాయ అనంతాయనమః । ఆవాహనాదిముద్రాఃప్రదర్శ్య । ధ్యానావాహనాదిభిస్సంపూజ్య ॥ మూలలింగాంతికంగత్వా । దశసం స్కారైస్సంస్కృత్య । దేవస్యాగ్రేజంబీర కదళీ నారికేళాదీని ఫలాని విన్యస్య।త్ర్యంబకేతిమంత్రేణ శివలింగే సూత్రంబధ్వా । మానస్తోకేతి భస్మ సమర్ప్య ॥శ్లో॥ భగవాన్ సర్వ లోకేశ భక్తేష్ట ఫలదాయక । ఆరబ్ధకర్మసంపూర్తిం కురుదేవదయానిధే ॥ ఇతిసంప్రార్థ్య తతః గౌర్యాలయం గత్వా। దశసంస్కారై స్సంస్కృత్య। యోనిముద్రాం ప్రదర్శ్య । క్షీరాన్నంనివేద్య । నీరాజనాంత ముపచారాన్కృత్వా । గౌరీగాయత్ర్యా వామహస్తే బధ్వా । మానస్తోకేతిభస్మసమర్ప్య । లంబోదరాదిమూర్తీనా ముక్తమంత్రైర్బంధయిత్వా ॥ తద్యథా ॥ శ్లో॥ లంబోదరస్యహస్తేతు గణానాంత్వేతి మంత్రతః । త్రిశూలమధ్య పత్రేతు బంధయేచ్ఛశివాస్త్రతః । ఇతి బధ్వా ॥ తతోఆచార్య స్సోమాస్కందాగ్రే స్వదక్షిణహస్తే బృహత్సామేతి మంత్రేణ సమ్య గ్ధారయేత్॥ తథా మూర్తిపాదయః ॥ పశ్చా ద్దేవం ప్రార్థయేదితి రక్షా సూత్రవిధిః ॥

అథ మృత్సంగ్రహణవిధిః.

అథ మృద్గ్రహణవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో గురుర్మహాదేవం ప్రణమ్య । లబ్ధానుజ్ఞస్స న్నపరాహ్ణే మృద్గ్రహణార్థం సకూర్చసోద కామ్రపల్లవాన్విత కలశం తిల తండుల కుశ వస్త్ర తాంబూల గంధ పుష్ప ధూప దీపోపహారాదిద్రవ్యాణి సంగ్రాహ్య । శిబికాయామస్త్ర రాజం కుద్దాలీం చండేశ్వరంచ సంస్థాప్య । నృత్తగీత వాద్యఘోషై ర్వేదపాఠకై ర్మహాజనై ర్వందిమాగధాలాపై ర్యజమాన భక్తజనై శ్ఛత్రచామర కరదీపికాధారిభిస్సహ గ్రామాత్ప్రాచీ ముదీచీం నదీ తీరే చోపవనే బిల్వారామేశ్వత్థమూలే వల్మీకదేశేవా ఇష్టదేశ ముప గమ్య । చతుర్వింశత్యంగులవిస్తృతాం సమచతుర శ్రామచలాంజలే నాస్త్రమంత్రేణసంప్రోక్ష్య । తదీశదేవే చండేశం ప్రతీచ్యా మస్త్రరాజ ముదీచ్యాం కుద్దాలీం విన్యస్య । దేశిక ఉత్తరాభిముఖస్సన్ పుణ్యా హంవాచయిత్వా । శుభతిథౌ మహాదేవస్య మహోత్సవాంగమృద్గ్ర హణార్థం స్థాన శుద్ధ్యర్థ మాత్మ శుద్ధ్యర్థం ద్రవ్య శుద్ధ్యర్థం పుణ్యాహ వాచనంకరిష్యే ॥ పుణ్యాహాంతే పునః ప్రాణానాయమ్య । తిథ్యాదీను చ్చార్య । శుభతిథౌ మహాదేవస్య మహోత్సవార్థ మంకు రార్పణాం గమృత్తికాగ్రహణార్థం భూదేవ్యారాధనం కరిష్యే ॥వా॥ పూర్వసా ధిత పుణ్యాహతోయేన ప్రోక్ష్య । తదభ్యాభూమౌ ప్రాగగ్రానుదగగ్రాన్ దర్భాన్పరిస్తీర్య । నవకోష్ఠానిపరికల్ప్య । పశ్చిమదిశి ॥ శివాస్త్రాసనా యనమః । శివాస్త్రమూర్తయేనమః । శివాస్త్రాయనమః । ఐశాన్యే॥ చండేశ్వరాయనమః ॥ ఉదీచ్యాం ॥ కుద్దాల్యస్త్రాయనమః ॥ ఆవా హనా ద్యుపచారై స్సంపూజ్య । పూర్వాదికోష్ఠే ష్వింద్రాది దిక్పాలా స్తత్త న్మంత్రై స్సంపూజ్య । ఓం హాం ఇంద్రాయనమః । అగ్నయేనమః । యమాయనమః।నిర్ఋతయేనమః । వరుణాయనమః। వాయవేనమః । కుబేరాయనమః । ఈశానాయనమః ॥మధ్యే॥ ఓం హాం భూదేవ్యాసనాయనమః । ఓం హాం భూదేవిమూర్తయేనమః । ఓం హాం భూదేవ్యైనమః ॥ధ్యానం॥శ్లో॥ శ్యామలాంగీం పద్మహస్తాం దుకూలవసనాన్వితాం। ఉత్తుంగపీవరకుచాం సంస్థా రేదచలాంవరాం॥

ఇతిధ్యాత్వా। ఆవాహనాదిముద్రాభిః ప్రదర్శ్య। ఓం హాం భూదేవ్యై నమః। మేదినీదేవీతి భూసూక్తేన భూగాయత్ర్యాచాభిమంత్ర్య। ధను ర్ధరాయైవిద్మహే సర్వసిద్ధైచధీమహి । తన్నోధరాః ప్రచోదయాత్॥ ఆవాహనా ద్యుపచారై స్సంపూజ్య । మావోరిషత్ఖనితేతి కుద్దాల్యా స్త్రేణ భువంఖనిత్వా । మూలేనాభిమంత్ర్య। స్వర్ణాద్యధాలాభపాత్రే పాణిభ్యాం కుశై గృహ్ణామీతి మృద మాదాయ। కుశైరాచ్ఛాద్య। వ్రీహితండులదర్భాక్ ఖాతభూమానిక్షిప్య । లోకపాలబలిందత్వా॥ విసృజ్య । తత్పాత్రం శిబికాంతరే పరిచారకశిరసివా ధృత్వా। యజ మాన భక్తజనైస్సహ గ్రామప్రదక్షిణపురస్సర మాలయే యజ్ఞమం టపంప్రవిశ్య। వేదికాయాం మృత్పాత్రంవిన్యసేదితి మృద్గ్రహణవిధిః॥

అథాంకురార్పణ విధిః

అథాంకురార్పణవిధి రుచ్యతే॥ యాగ మంటపం పంచగవ్య సామాన్యార్ఘ్యేణచ ఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిఃప్రోక్ష్య । సూత్రశాలిపిష్ట యోః ఓం హ్రీం హాం శక్తిశివాభ్యాన్నమఇతి సంపూజ్య। ప్రాగుద గగ్రాణాం ప్రత్యేకం పంచసూత్రకల్పనేన షోడశకోష్ఠానికృత్వా । మధ్యచతుష్పదేష్టదళపద్మం వ్రీహితండులతిలైః కల్పితస్థండిలే సం లిఖ్య । అస్త్రేణ సంప్రోక్ష్య । తదుపరి సూత్రవస్త్ర నారికేళపల్లవ కుసుమా ద్యలంకృతసోదకం కలశం విన్యస్య । పరితః దూర్వాశ్వత్థ పత్రసూత్రేణచ సంవేష్టితశరావపాలికాఘటికాః ఐశానాది ద్వాదశ కోష్ఠేషు క్రమేణ చతుశ్చతుస్సంస్థాప్య । పుణ్యాహజలేన ప్రోక్ష్య॥ ప్రాణానాయమ్య। దేశకాలౌసంకీర్త్య। శుభతిథౌ। భగవతః నవ దినసాధ్యోత్సవాంగ సోమకుంభపాలికార్చనంకరిష్యే॥ సోమకుంభస్య షడాసనానిపరికల్ప్య । ఓం సాం సీం సోమాసనాయనమః। ఓం సూం సైం సోమమూర్తయేనమః । ఓం సౌం సః సోమాయనమః ॥ అథ ధ్యానం॥ శ్లో॥ శ్వేతవర్ణం ద్వినేత్రంచ శ్వేతపద్మోపరిస్థితం। ద్విభుజం ముకుటోపేతం శ్వేతవస్త్రేణవేష్టితం । శ్వేతచందనలిప్తాంగం ప్రభా మండలమండితం ॥ ఆప్యాయస్వేతి మంత్రంజపిత్వా। ఓం భూః సోమ

మావాహయామి। ఓం భువః ఇందుమా...మి। ఓగ్ంసువః నిశాకర మా...మి। ఓంభూర్భువస్సువః ఓషధీశమా...మి । ఓం హాం సోమా యనమః । ఓం హాం ఇందవేనమః । ఓం హాం నిశాకరాయనమః। ఓం హాం ఓషధీశాయనమః।ఆవాహనాద్యుపచారాంతం సంపూజ్య । చతుశ్చరావేషు ॥ శ్లో॥ పీతం పీనం చతుర్బాహుం బ్రహ్మాణం చతు రాననం । హంసారూఢంచ బిభ్రాణం దండాక్షస్రుక్కమండలూన్ ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానమితి బ్రహ్మాణమావాహ్య। ఓంభూః బ్రహ్మాణమావాహ యామి । ఓం భువః ప్రజాపతిమా...మి। ఓగ్ం సువః హిరణ్యగర్భ మా...మి । ఓం భూర్భువస్సువః పితామహమా...మి ॥ ఓం హాం బ్రహ్మణేనమః । ఓంహాంప్రజాపతయేనమః । ఓం హాం హిరణ్య గర్భాయనమః । ఓం హాం పితామహాయనమః।జ్ఞానముద్రాం ప్ర దర్శ్య । పుస్తకాక్షముద్రాభ్యాం సంతోష్య । అవాహనాద్యుపచారై స్సంపూజ్య । చతుఃపాలికాసు ॥ శ్లో॥ అనంతం పుండరీకాక్షం ఫణా దశశతైర్యుతం। విద్యుత్కోటిప్రతీకాశం కూర్మారూఢంకృతాంజలిం॥ ఇదంవిష్ణు రితి విష్ణుమావాహ్య ॥ ఓం భూః విష్ణుమావాహయామి । ఓం భువః వాసుదేవమా...మి । ఓగ్ంసువః ప్రద్యుమ్నమా...మి ॥ ఓం భూర్భువస్సువః చక్రహస్తమా...మి ॥ ఓం హాం విష్ణవేనమః । ఓం హాం వాసుదేవాయనమః । ఓం హాం ప్రద్యుమ్నాయనమః । ఓం హాం చక్రహస్తాయనమః । చక్రముద్రాంప్రదర్శ్య । శంఖముద్ర యాసంతోష్య ॥ఆవాహనాద్యుపచారై స్సంపూజ్య । ఘటికాచతు ష్టయే॥ శ్లో॥ మహేశంవృషభారూఢం జటామకుటమండితం । వరదా భయహస్తాఢ్యం నానాలంకారసంయుతమ్ ॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మిత్యావాహ్య । ఓం భూః ఈశ్వరమావాహయామి । ఓం భువః వృషభారూఢమా...మి । ఓగ్ం సువః శూలహస్తమా...మి । ఓం భూర్భువస్సువః శ్వేతవర్ణమా...మి ॥ ఓం హాం ఈశానాయనమః । ఓం హాం వృషభారూఢాయనమః । ఓం హాం శూలహస్తాయనమః । ఓం హాం శ్వేతవర్ణాయనమః ॥ శూలముద్రాం ప్రదర్శ్య ॥ మహా

ముద్రయాసంత్రోక్ష్య । ఆవాహనాద్యుపచారైస్సంపూజ్య । శుద్ధ పాత్రస్థక్షీరే । ఓం శ్రీం శక్త్యేనమ ఇతి సంపూజ్య । తస్మిన్ చతుస్సంస్కార సంస్కృత నీవార ముద్గ మాష తిల శింబ నిష్పావక సర్షప ధాన్యానినిక్షిప్య । ఓషధయస్సంవదంతేతిమంత్రేణాభిమంత్ర్య । సంహితయాసంపూజ్య। మంగళవాద్యఘోషైః ర్వేదఘోషైః హృదయేన బీజానివాపయిత్వా। సికతాభిశ్శుష్కగోమయచూర్ణేనచ ప్రచ్ఛాద్య। చంద్రకుంభజలేనాప్లావ్య । ధూపదీపౌ దత్వా । క్షీరాన్నం నివేద్య । అపశిష్టోపచారాన్కృత్వా ॥ శ్లో॥ నిశాంపతేనమస్యామి సర్వకామఫల ప్రద । మయాకృతమిదంకర్మ సఫలంకురుసర్వదా ॥ ఇతి ప్రార్థ్య ॥ దక్షిణతాంబూలాదినా ఆచార్యాదీ న్సంతోష్య । సద్యోంకురార్పణే నారికేళప్రసూన దూర్వాక్షతాన్దద్యాది త్యంకురార్పణవిధిః ॥

వాస్తుపూజా హోమబలి పర్యగ్నికరణవిధిః.

అథ వాస్తుపూజా హోమబలి పర్యగ్నికరణ విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । మనోరమే ప్రాసాదాగ్రే వాస్తుపూజాస్థానం పరికల్ప్య ॥ శివలింగాదిస్థాపన మహోత్సవాదికర్మసు । హస్తమాత్రాం సమచతురశ్రాం వేదికాంప్రకల్ప్య । తన్మధ్యే స్థండిలం తదుపర్యాగమోక్త ప్రకారేణ వాస్తుమండలంవిధాయ । పుణ్యాహంవాచయిత్వా । ఏవం గుణేత్యాది శుభతిథౌ శ్రీమత్పరమేశ్వరస్య ధ్వజారోహణాంగ దేవాలయ ప్రాకారాంతరే బ్రహ్మఘ్నాది పతితజనప్రవేశదోషనిరసనార్థం, దైవిక రాజవిద్వారేణ సుప్త మూత్రపురీషోత్సర్జన దోష పరిహారార్థం, శ్వాన కుక్కుట వరాహాది ప్రవేశ దోషనిరసనార్థం, శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, వాస్తుపూజా హోమబలి పర్యగ్నికరణార్థం, స్థలశుద్ధ్యర్థం, ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం, స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే ॥ పుణ్యాహాంతే పునః ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ । ఈశ్వరస్య ధ్వజారోహణాంగ వాస్తుపూజాం కరిష్యే ॥ సూత్రవేష్టిత శుద్ధోదక పూరిత వస్త్ర పల్లవాద్యలంకృత కుంభం మండలకర్ణికామధ్యే సంస్థాప్య। షడాసనాని పరికల్ప్య। ఓం హాం వాస్తుబ్రహ్మాసనాయనమః ।

ఓం హాం వాస్తుబ్రహ్మమూర్తయేనమః। ఓం హాం వాస్తుబ్రహ్మణే నమః ॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ చతుర్వక్త్రం చతుర్బాహుం నయనాష్టసమ న్వితం। తప్తకాంచనసంకాశం కించిత్ప్రహసితాననం। సంస్మరేద్వాస్తు బ్రహ్మాణం నానాభూషణభూషితం॥ ఓం హాం హూం విద్యాదేహాయ నమః। బ్రహ్మదేవానాం వాస్తోష్పతేతి ధ్యామంత్రౌ క్త్వా। ఆవాహ నాది దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య। జ్ఞానముద్రయా సంతోష్య। ధూప దీపాదికందత్వా ॥ పూర్వాది షట్పదేషు ॥ ఓం హ మితి సర్వత్ర ॥ మరీచయేనమః। వివస్వతేనమః। మిత్రాయనమః। ధరాధరాయ నమః॥ ఆగ్నేయాది ద్విద్వికోష్ఠగతేషు॥ అదోభ్యనమః। ఆపవత్సాయ నమః। సవిత్రేనమః। సావిత్రీనమః। ఇంద్రాయనమః। ఇంద్ర జయాయనమః। రుద్రాయనమః। రుద్రజయాయనమః॥ ఐశానా ద్యేకైకపదేషు ॥ ఈశానాయనమః। పర్జన్యాయనమః। జయంతాయ నమః। మహేంద్రాయనమః। రవయేనమః। సత్యకాయనమః। భృంశాయనమః। అంతరిక్షాయనమః। వహ్నయేనమః। పూష్ణే నమః। వితథాయనమః। గ్రహక్షతాయనమః। యమాయనమః। గంధర్వాయనమః। భృంగరాజాయనమః। మృగాయనమః। నిర్ ఋతయేనమః। దౌవారికాయనమః। సుగ్రీవాయనమః। పుష్పదం తాయనమః। వరుణాయనమః। అసురాయనమః। శోషాయనమః। రోగాయనమః। వాయవేనమః। నాగాయనమః। ముఖ్యాయనమః। భల్లాటాయనమః। సోమాయనమః। మగఘాయనమః। అదిత్యై నమః॥ ఆగ్నేయాది కోణశూలేషు ॥ చరక్యైనమః। విదాల్యైనమః। పూతనాయైనమః। పాపరాక్షస్యై నమః ॥ పూర్వాది చతుర్దిక్షు ॥ స్కందాయనమః। అర్యమ్ణేనమః। విజృంభాయనమః। పిలిపించాయ నమః ॥ తద్బహిః పూర్వాద్యష్టదిక్షు॥ ఆదిత్యాయనమః। సోమాయ నమః। కుజాయనమః। రాహవేనమః। శనయేనమః। శుక్రాయ నమః। బృహస్పతయేనమః। బుధాయనమః॥ ఆసత్యేనాప్యాయస్వా గ్నిర్మూర్ధా కయానశ్చిత్ర శమగ్ని శుక్రంతే బృహస్పతే ఉద్బుధ్యస్వా గ్నేతిమంత్రైరాదిత్యాదిగ్రహాః। ఇంద్రంవోగ్నిందూతం యమాయ

యత్తే దేలీతత్వాయామితపవాయు సోమోధేనుతమీశానమితిమంత్రై
ర్దిక్పాలాన్ ॥ అవశిష్టదేవతా స్తత్తన్నామమంత్రై రావాహనాదిభి
స్సంపూజ్య । తదగ్రే విధివదగ్నింప్రతిష్ఠాప్య।తన్మధ్యే వాస్తుబ్రహ్మాణ
మావాహ్య । సమిదాజ్య చరు క్షీర తిలతండులై హ్రాంమిత్యాది బీజ
సంపుటిత హృదయాద్యంగమంత్రైః ప్రత్యేకం దశవారం జుహు
యాత్ । ద్రవ్యాంతే వ్యాహృతీర్హుత్వా। బ్రహ్మ దేవానాం
వాస్తోష్పతేప్రతిజానీ వాస్తోష్పతేశగ్మయా అమీవహా వాస్తోష్పతేతి
చతుర్భిర్మంత్రైః పూర్వోక్తద్రవ్యైర్ద్వాదశవారం ప్రత్యేకంప్రత్యే
కంహుత్వా । మధ్వాజ్యమిశ్రితచరుణా ఓంహాం వాస్తోష్పతే॥బ్రహ్మణే
స్వాహేతి పంచవింశతివార మవశిష్టదేవతా నామమంత్రై రాజ్యే
నైకైకాహుతీర్జుహుయాత్ । జయాదిహోమంకృత్వా । బ్రహ్మగాయ
త్ర్యాపూర్ణందత్వాగ్ని విసర్జనాంతం విధివత్కృత్వా । మండలదేవా
నాం తత్తన్నామమంత్రై స్స్వాహాంతేన పాయసాన్న కృసరాన్న
ముద్గాన్న తిలాన్నాదిభి ర్బలిందద్యాత్ । పశ్చాద్దేవాన్విసృజ్య॥దర్భై
ర్వ్రీహితృణైర్వా కబళంబంధయిత్వా । సంపాతాజ్యేనసిక్త్వా । అగ్న
ఆయాహీంతి మంత్రేణ తేనాగ్నినా ప్రజ్వాల్యాన్య విప్రేణ ధృత్వా ।
దేవాలయాంతరే ప్రాకారాంతరే రథపథిపర్యగ్నికరోతీతి పర్యగ్ని
కరణంకుర్యా ద్గురుర్వాస్తుకుంభజలేన వాస్తోష్పతేతి దేవాలయాభ్యం
తరప్రాకారాదిషు మార్జయిత్వా । తత్కుంభం విసృజ్యాస్త్రమంత్ర
మనుస్మరన్ । పాదౌప్రక్షాళ్యాచ మ్యాలయంప్రవిశ్య । భగవంతం
సమస్కృత్య । ప్రార్థయేదితి వాస్తుపూజాహోమబలిపర్యగ్నికరణవిధిః ॥

అథ వృషయాగవిధిః.

అథ వృషయాగవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । ధ్వజస్తంభస్య ప్రా
చ్యాం ప్రతీచ్యా ముదీచ్యాంవా గోమయానులేపన రంగవల్ల్యాద్యలం
కృతమంటపే సోమాస్కందం తత్పార్శ్వే చండేశ్వర మన్నలింగంచ
ప్రతీచ్యా మస్త్రరాజ మైంద్రదిశి త్రిపాదూర్ధ్వే ధ్వజపటం తదుదీ
చ్యాం స్థండిలం విన్యస్య । అగ్నిప్రతిష్ఠార్థం తదుత్తరే స్థండిలం

తమదీచ్యాం స్థండిలేభేరీంవిన్యస్య । పుణ్యాహంవాచయిత్వా । ఏవం శుభతిథౌ । మహాదేవస్య ధ్వజారోహణాంగభూత సోమాస్కందేశ్వరార్చన చండేశ్వరారాధన అన్నలింగ యజనాస్త్రార్చన కలశపూజా ధ్వజపటారాధన తదంగహోమం కరిష్యమాణస్సన్ తదంతర శూలావాహన భేరీతాడన దిగీశావాహన బలిదానంకరిష్యమాణస్సన్ । తదంగత్వే నాదౌ ఆలయశుద్ధ్యర్థం ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్యే ॥ పుణ్యాహాంతే పునః ప్రాణానాయమ్య ।

అథ సోమాస్కందేశ్వరార్చనమ్,

శుభతిథౌ । సోమాస్కందేశ్వరార్చనంకరిష్యే ॥ షడుత్థాసనందత్వా ఓం హాంసోమాస్కందేశ్వరాసనాయనమః । ఓం హాం సోమాస్కందమూర్తయేనమః । ఓం హాం సోమాస్కందాయనమః ॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ నీలపాండురవర్ణాచ ద్వితిద్రుక్పరిశోభితౌ । రక్తవర్ణాంబరధరౌ హేమకుండరభూషణౌ ॥ మణిరమ్యఖరంధాఖ్య జటామకుటమండితౌ। దివ్యాభరణసంయుక్త నానాకాంతి సమప్రభౌ ॥ స్కందేనసహితౌ దివ్యరత్నసింహాసనస్థితౌ । ఉమామహేశ్వరౌ ధ్యాయే త్సర్వాభీష్ట ఫలప్రదౌ ॥ ఓం హాం సోమాస్కందేశ్వరాయనమః । ఆవాహనాది ముద్రాః ప్రదర్శ్య । యోరుద్రోఅగ్నావితి మంత్రంజప్త్వా । ధూప

అథ చండేశ్వరారాధనమ్.

దీపాదికందత్వా ॥ అథ చండేశ్వరస్య షడుత్థాసనందత్వా॥ ఓం హాం చండాసనాయనమః । ఓం హాం చండమూర్తయేనమః । ఓం హాం చండాయనమః ॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ ఏకవక్త్రం ద్వినయనకం రండమకుటాన్వితం । కుఠారంసవ్యహస్తేన వామేనాదాయమధ్యమం ॥ లంబ దక్షిణపాదాబ్జం కుంచితాన్యపదంవిభుం । చండేశ్వరంతు తంధ్యాయే త్వంచార్ణ జపతత్పరమ్॥ ఇతిధ్యాత్వా॥ ఓం హాం చండేశ్వరాయనమః। మూలేనావాహనాదిభి స్సంపూజ్య ॥

అన్నలింగార్చనమ్.

అథాన్నలింగస్య షడాసనానిపరికల్ప్య । ఓం హాం అన్నమయ శివాసనాయనమః। ఓం హాం అన్నమయ శివమూర్తయేనమః । ఓం

హాం హౌం అన్నమయశివాయనమః ॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ ముక్తాకాంతి విభాసితంశశినిభం దుగ్ధాజ్యసమ్మిశ్రితం । లోకానాంబలదంమనోజయ కరం శుద్ధాన్నలింగంస్మరేత్ ॥ ఓం హాం అన్నమయశివాయనమః । ఆవాహనాది దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య ॥ ఓదనముద్బ్రువతేతి మం త్రంజప్త్వా । ధూపదీపాదికందత్వా ॥

అథ అస్త్రారాధనమ్.

అథ శూలాంతికంగత్వా । పద్మాసనం దత్వా । ఓం హాం శివాస్త్రాసనాయనమః। శివాస్త్రమూర్తయేనమః। శివాస్త్రాయనమః॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ శ్రుత్యగ్రశ్రితతయోజ్వలం సవలయం మేరుంచ దండా కృతి । రుద్ర బ్రహ్మ ముకుంద దేవసహితం పత్రం త్రిరేఖాన్వితం ॥ దైత్యానాం మదభంజకం భయకరం త్విష్టార్థసందాయకం । విద్యు త్రోల్లసితం సదాశివకరం శూలంస్మరేఽహంవరమ్॥ ఓం హాం శివా స్త్రాయనమః ॥ కద్రుద్రాయేతి మంత్రంజప్త్వా॥ ఆవాహనాదిముద్రాః ప్రదర్శ్య। శూలముద్రయాసంతోష్య। ధూపదీపాదికందత్వా। పశ్చా

అథ వృషభకరకార్చనమ్.

దుక్తలక్షణలక్షిత వృషకుంభం ॥ తత్పరితః దిగీశఘటాన్ స్థండిలే విధివత్సంస్థాప్య । మధ్యే వృషభకుంభస్య పద్మాసనందత్వా । ఓం హాం వృషభాసనాయనమః । ఓం హాం వృషభమూర్తయేనమః । ఓం హాం వృషభాయనమః ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥తీక్ష్ణశృంగం విశాలాక్షం వేదపాదం మహోన్నతం। ఘంటికానాదసంయుక్తం హేమరత్నవిభూ షితం । సాక్షాద్ధర్మతనుందేవం శివరూపం వృషేశ్వరమ్ ॥ ఓం హాం వృషభాయనమః । ఓం హాం విద్యాదేహాయనమః । ఓం హాం నేత్రే భ్యోనమః॥ యస్సుశృంగస్సువృషభేతి మంత్రం జప్త్వా। తీక్ష్ణశృంగాయ విద్మహే వేదపాదాయధీమహి । తన్నో వృషప్రచోదయాత్ ॥ ఆవా హనాది దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య । ధూపాదికందత్వా । పరితః లోకపాలఘటేషు । ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరీత్యాది దిక్పాలకమంత్రై రావాహ్యాభ్యర్చ్య । ధూపదీపాదికందత్వా ॥

ధ్వజ పటాదివాసా ద్యారాధనమ్.

ధ్వజపటాంతికంగత్వా। తత్పటం జలపూరితపాత్రోపరినిక్షిప్య। స్వర్ణనిర్మితవృషభ జలమధ్యే నిక్షిప్య । ఆపోవాఇతిమంత్రంజప్త్వా । కూర్చేన తత్పటంచాభిమంత్ర్య । దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య । తతః క్షీరపూరిత భాండోపరి మధ్యేచ పూర్వవత్పటం బింబంచనిక్షిప్య । ఆప్యాయస్వేత్యద్భ్యస్సంభూతమి త్యనువాకచ పఠిత్వా । పశ్చాత్కృష్ణాజినే శయ్యాధివాసం సుగంచమే శయనంచ మేతిమంత్రేణ కృత్వా। ఆశుశ్శిశానేతిజప్త్వా । ప్రతిమాం పటంచ పూర్వవ త్త్రిపాద్యూర్ధ్వే విన్యస్య । ఆసత్యేనాప్యాయస్వేతి ద్వాభ్యాం మంత్రాభ్యాం నేత్రోన్మీలనంకృత్వా । ప్రాణప్రతిష్ఠాంకృత్వా । ఆవాహనా ద్యుపచారైస్సంపూజ్య । ముద్గాన్నం నివేద్య । శృంగముద్రాంప్రదర్శ్య । మహా

అథ హోమవిధిః,

ముద్రయా సంతోష్య। తదంగహోమంకుర్యా దుదీచ్యా ముక్తలక్షణ లక్షితస్థండిలే విధివదగ్నిముఖాంతంకృత్వా । అగ్నిమధ్యే షడాసనాని పరికల్ప్య । తత్ర వృషభమావాహ్య । వృషమూలేన గాయత్ర్యా చాష్టోత్తరశతాహుతీః కేవలాజ్యేన పృథక్పృథగ్జుహుయాత్। యస్సశృంగేతి మధ్వాజ్యక్షీరాక్తాన్నసక్తుభి స్తిస్రస్తిస్రాహుతీర్హుత్వా। ఆవాహిత, దేవతామనునా ప్రత్యేక మాజ్యే నైకైకాహుతిం జుహుయాజ్జయాద్యగ్నివిసర్జనాంత ముక్తవత్కుర్యాద్రక్షాం వృషపటేసమర్ప్య। ప్రార్థయేదితి ॥ పునశ్శూలాంతికంగత్వా । తస్మిన్ శివాస్త్రే శివాది దేవతావాహనార్థం తత్తద్గద్యపఠన పురస్సర మావాహనా ద్యుపచారా న్పృథక్పృథక్కుర్యాత్ ॥

అథ దేవతావాహన గద్యాని.

స్వస్తి సమస్త చరాచర శివతత్త్వ శక్తి బిందునాద సదాశివాది సకలతత్త్వాత్మకైకపాద ద్విరూప త్ర్యంబక చతుర్వేదజనక పంచకృత్యషడధ్వాత్మక సప్తధాతు స్థితాష్టైశ్వర్య నవశక్త్యాధిప దశహస్త ధృతాయుధ రుద్రమూర్తేః శివాస్త్ర దివ్యశూలమధ్యగతే సన్నిధి

కృత్య ప్రసాదం కరోతు ॥ ౧ ॥ సకలసురా ఽసుర నర మృగ పశు పక్ష్యాది సృష్ట్యధిప చతుర్ముఖ పుస్తకా ఽక్షమాలా కమండలుధర హంసవాహనారూఢ వాణీసహిత పరమేష్ఠిన్ శివాస్త్ర దివ్యశూల దక్షిణపత్రే సన్నిధీకృత్య ప్రసాదంకరోతు ॥ ౨ ॥ సకలసురాఽసుర మునివర సిద్ధ విద్యాధర పారిష దుపాస్యమాన పాదారవింద ద్వంద్వ శంఖ చక్రా ద్యాయుధాన్విత గరుడారూఢా ఽరవిందనాభ సకల జగత్పరిపాలక విష్ణో శివాస్త్ర దివ్యశూల వామపత్రే సన్నిధీకృత్య ప్రసాదంకరోతు ॥ ౩ ॥ భవ దురితజ్వాలావళిత సకలజంతు సంతాప శమనామృతానుకూలంకషే మాయామయ రజని జనిత మహామోహాంధకారనిరసన మంగళమణిదీపికే పరమేశ్వరవల్లభే విశ్వోదరి ఉమే శివాస్త్ర దివ్యశూల మధ్యపత్రమూలే సన్నిధీకృత ప్రసాదంకరోతు ॥౪॥ శరదుదితచంద్ర చంద్రికాభిరామగాత్రే చతుర్భుజలతాకుసుమితాక్షమాలా పుస్తక జ్ఞానముద్రా వల్లకీకమండలురంజితే । అశ్వేతర మహిత మహిమాకార కబళిత జగదండమండలే। వాగీశ్వరి సరస్వతీ శివాస్త్ర దివ్యశూల దక్షిణపత్ర మూలే సన్ని...తు ॥ ౫ ॥ సకల కల్యాణపురస్సరపతాకాకార కరతల విరాజమానరాజీవయుగళే। కమలోద్భవే । లక్ష్మి శివాస్త్ర దివ్యశూల వామపత్రమూలే సన్ని...తు ॥౬॥ కమలాసనప్రముఖా ఽఖిలమునివర హృత్కమలవాస ముక్తిప్రద సప్తకోటి మహామంత్రాధ్యక్ష సర్వకర్మాగ్రపూజ్య సర్వవిఘ్నవినాశ హేతో విఘ్నేశ్వర శివాస్త్ర దివ్యశూల కుంభవదనే సన్ని...తు॥ ౭ ॥ సుబ్రహ్మణ్యస్వామిన్ కుమార సకలవిద్యా రాజహంసవిహార వదన షట్కోకనద విప్ర మయూరవాహన సురహిత విద్యా మూర్తే శివాస్త్ర దివ్యశూలకుంభే సాన్నిధ్యంకరోతు ॥ ౮ ॥ తరుణేందు శేఖర గిరిసుతా బహుళ విగ్రహ స్పర్శ పుణ్యాగణ్య వివిధ గంధలేపన మాల్యాలంకార ప్రసాదభోజన శివభక్తి సంపూర్ణ సేనాధిపతే చండేశ్వర శివాస్త్ర దివ్యశూలదండమధ్యే సన్నిధీకృత్య ప్రసాదంకరోతు ॥ ౯ ॥ అమృతమథనసమయ సంభూత సురాఽసురవివాదోన్ముఖ దామోదర

సమాసాదిత నిఖిలజన హృదయమోహన మోహినీవేషలాలస గంగా ధరాంగసంభూత మహాశాస్త్ర శివాస్త్ర దండమూలే సన్నిధీకృత్య ప్రసాదంకరోతు ॥ ౧౦ ॥ త్రిభువనలక్ష్మ్యైకఖండ నాయక గ్రహాధిప సప్తాశ్వరథ సహస్రకిర ణాదిత్య కనకమణిరుచి కవచగాత్ర కుండలమణి మయూఖ మండిత కపోల భాస్కర శివాస్త్ర దివ్యశూల దండాగ్రే సన్నిధీకృత్య ప్రసాదంకరోతు ॥ ౧౧ ॥ మంగళాంకురవిక్షేప మాతృకాభిధానే త్రైలోక్యరక్షాకరే సర్వభూతాధిభూతే సర్వాప ద్యభ్యుదయకారిణి సకలసమయసాదృశ్యమాతః ధరాదేవి శివాస్త్రదివ్యశూల పాదపద్మ పూర్వదళే సన్నిధానంకరోతు ॥౧౨॥ ఖరవాహినికాకధ్వజే కాలాంజనవర్ణే కరాళకలిత వదనే కలికాలప్రియవల్లభే నీలోత్పలాన్వితకరకమలే జ్యేష్ఠాదేవి శివాస్త్ర దివ్యశూల పాదపద్మ పశ్చిమదళే సన్నిధానంకరోతు ॥౧౩॥ వామే జ్యేష్ఠే రౌద్రి కాళి కలవికరణి బలవికరణి బలప్రమథిని సర్వభూతదమని మనోన్మన్యాఖ్యా ద్యష్టశక్తయశ్శివాస్త్ర దివ్యశూల పాదపద్మ సౌమ్యదళే సన్నిధీకృత్య ప్రసాదం కుర్వంతు ॥౧౪॥ సద్య వామా ఘోర తత్పురు షేశానహృదయ శిరశ్శిఖాకవచనేత్రాస్త్ర దేవతాశ్శివాస్త్రే సాన్నిధ్యంకుర్వంతు॥౧౫॥ అనంతేశశ్చ సూక్ష్మశ్చ శివశ్చైవైకనేత్రకః । ఏకరుద్రస్త్రిమూర్తిశ్చ శ్రీకంఠశ్చశిఖండికః॥ ఏతేద్వితీయ్యావరణదేవా శ్శివాస్త్రే సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౧౬॥ శ్లో॥ ఉమాచైవతుచండీశో మహాకాళోవృష స్తథా । నందీశశ్చగణాధ్యక్షః భృంగీశస్కందఏవచ ॥ ఏతే తృతీయ్యావరణ దేవా శ్శివాస్త్రే సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ ౧౭ ॥ శ్లో॥ వజ్రం శక్తిశ్చ దండశ్చ ఖడ్గం పాశం తథాంకుశం । గదా త్రిశూల చక్రేచ పద్మం చేతి దశాయుధం ॥ ఏతే తురీయావరణదేవా శ్శివాస్త్రే సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౧౮॥ ఇంద్రాగ్ని యమ నిర్ఋతి వరుణవాయుకుబేరేశాన బ్రహ్మవిష్ణవః ॥ ఏతే పంచావరణదేవా శ్శివాస్త్రే సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౧౯॥ శ్లో॥ దర్పణం పూర్ణకుంభంచ వృషభో యుగ్మచామరం । శ్రీవత్సంస్వస్తికంశంఖో దీపఏవాష్టమంగళమ్ ॥ ఏతా న్యష్టమంగళాని

శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ ౨౦ ॥ శ్లో॥ మహాదేవ శ్శివో రుద్ర శ్శంకరో నీలలోహితః । ఈశానో విజయో భీమో దేవదేవో భవాంతకః। కపాలీశోప్యమీరుద్రాః॥ ఏతే ఏకాదశరుద్రా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ ౨౧ ॥ శ్లో॥ వైకర్తనో వివస్వాంశ్చ మార్తాండో భాస్కరో రవిః । లోకప్రకాశకశ్చైవ లోకసాక్షీ త్రివిక్రమః। ఆదిత్యస్సూర్యకశ్చైవ అంశుమాలీదివాకరః॥ ఏతేద్వాదశాదిత్యాశ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౨౨॥ గ్రహస్థస్పర్శనో వాయు రనిలో మారుతస్తథా ॥ ఇత్యాది సప్తమరుత శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౨౩॥ సుమాలీ సుదంష్ట్రి సుధర్మా మనోరమాఖ్యా మాంగల్యదేవతా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ ౨౪ ॥ ఊర్వశీ మేనకా రంభా ఘృతాచీ భద్రా మంజుఘోషా మోహినీ మనోజ్ఞా తిలోత్తమాఖ్యాప్సరస శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౨౫॥ అగస్త్య వశిష్ఠ భారద్వాజాత్రి గౌతమ కాశ్యప కౌశికాఖ్యా స్సప్తఋషయ శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౨౬॥ సూర్య సోమాఽంగారక బుధ బృహస్పతి శుక్ర శని రాహు కేత్వాభిధానా గ్రహా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥ ౨౭ ॥ అశ్విన్యా ద్యష్టావింశతిఋక్షదేవతా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥ ౨౮ ॥ మేషాది ద్వాదశరాశయ శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౨౯॥ శ్లో॥ విక్రాంతో వికలో వీరః ప్రహారః ప్రథమో ద్యుతిః । ప్రభావో దుర్ధరో హేమ రంజకో గుణశేఖరః ॥ ఏతే సిద్ధదేవా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౩౦॥ కింకిణీచరణ కింకిణీహస్త వటుకాభిధానాది క్షేత్రపాలా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౩౧॥ శ్లో॥ అసితాంగోరురుశ్చండః క్రోధోన్మత్తశ్చభైరవః । కపాలీ భీషణశ్చైవ సంహారశ్చాష్టభైరవాః ॥ ఏతే అష్టభైరవా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౩౨॥ శ్లో॥ యక్షరాక్షసపైశాచ భూత గంధర్వ కిన్నరాః। పితృ కింపురుష నాగాశ్చ బాహ్యపీఠాధిదేవతాః ॥ ఏతేబాహ్యపీఠాధిదేవతా శ్శివాస్త్రి సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ ౩౩ ॥ శ్లో॥ ఆమోదశ్చ ప్రమోదశ్చ ప్రముఖో దుర్ముఖస్తథా । అవిఘ్నోవిఘ్నకర్తాచ

బలిపీఠాధిదేవతాః ॥ ఏతే బలిపీఠాధిదేవతా శ్శివాస్త్రై సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౩౪॥ శ్లో॥ ప్రాగ్ద్వారే నందికాళౌచ దక్షిణే దండిముండినౌ। ప్రతీచ్యాం విజయో భృంగీ సౌమ్యే ఽనంత స్సుబాహుకః ॥ ఏతే ద్వారపాలా శ్శివాస్త్రై సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౩౫॥ శ్లో॥ కీర్ణ కేశో కరాళశ్చ కృష్ణదంష్ట్రోగ్రలోచనః। ప్రచండో భీషణో వీరో మహద్రో బలడనాయకః ॥ ఏతే రాక్షసదేవా శ్శివాస్త్రై సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౩౬॥ మహేంద్ర మలయ వింధ్యాద్రి పారియాత్రాదయః కులపర్వతా శ్శివాస్త్రై సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥౩౭॥ అనంత వాసుకి తక్షక కర్కోట శంఖపాల గుళిక పద్మ మహాపద్మాఖ్యాఽష్టనాగా శ్శివాస్త్రైసాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥౩౮॥ లవణేక్షుసురాసర్పిదధిక్షీరోదకాఖ్యా స్సప్తసముద్రా శ్శివాస్త్రై సాన్నిధ్యం కుర్వంతు ॥ ౩౯ ॥ గంగా యమునా సరస్వతీ సింధు గ్గోదావరీ రేవా కావేరీ వేగవతీ చంద్రభాగా ఽభిధానా నద్య శ్శివాస్త్రై సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ ౪౦ ॥ భూలోక భువర్లోక సువర్లోక మహర్లోక జనోలోక తపోలోక సత్యలోకా ఽతల వితల నితల సుతల తలాతల రసాతల పాతాళాఽభిధానాని చతుర్దశ భువనాని శివాస్త్రై సాన్నిధ్యంకుర్వంతు ॥ పరశివా ద్యావాహితేభ్యో దేవేభ్యోనమః ॥ ఆవాహనా ద్యుపచారాంతంకృత్వా। ముద్గాన్నం నివేద్య। మహా ముద్రాం ప్రదర్శ్య। ప్రార్థయేదితి దేవతావాహనవిధిః ॥

అథ భేర్యర్చనమ్.

ఋత్వి క్పరిచారకాన్వితో గురు ర్భేరీసమీప ముపగమ్య। పుణ్యాహజలేనా ఽర్ఘ్యోదకేనచ ఆపోహిష్ఠేతిప్రోక్ష్య। ఓంహామిత్యా ధారశక్త్యాసనాది షడాసనాని పరికల్ప్య। భేరీమధ్యే రుద్రం వామే విష్ణుం దక్షిణే బ్రహ్మాణం తత్తద్గాయత్ర్యావాహ్యాభ్యర్చ్య। శూల చక్ర పద్మముద్రాః ప్రదర్శ్య। చర్మసూత్రే అనంత తక్షక కర్కోట శంఖపాల గుళిక పద్మ మహాపద్మాఖ్య మనుభి స్సంపూజ్య। వలయ ద్వయే రవి చంద్రమసౌ తత్తన్మంత్రేణాభ్యర్చ్య। బ్రహ్మత్వన్వద స్పృశతే త్యనువాకంజప్త్వా। వాద్యదండం పూర్వభాగేనిధాయ। శివ

గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య । గంధాక్షతైరభ్యర్చ్య ॥ భేరీ పూర్వదిశి పాంచజన్యం యామ్యే మర్దళం ప్రతీచ్యాం కాహళ ముదీచ్యాం క్షుద్రఘంటికా తాళవిపంచికాదీనివిన్యస్య। సామాన్యార్ఘ్యోదకే నాగ్నిశ్శుచిరితి ప్రోక్ష్య । వాద్యాధిపాయ నందినేనమః । తద్గాయత్ర్యావాహ్యాభ్యర్చ్య। వాద్యదండంగృహీత్వా। కద్రుద్రాయ బ్రహ్మజజ్ఞాన మిదంవిష్ణురితిమంత్రైః క్రమేణ త్రివారం భేరీం సంతాడ్య । పశ్చాద్వాదక మాహూయ । తస్యాంజలౌ పుష్పాణినిక్షిప్య । తత్సుమాని భేర్యాం నిధాయ । నమస్కారం కారయిత్వా । దేవ గురు సభాజన వందన పూర్వకం భేరీం గృహీత్వా । స్కంధే సంధార్యావశిష్ట వాద్యాని తత్తదధికారిణః పూర్వోక్తవద్గృహీత్వా । విధివ త్తాడయే దితి భేర్యర్చన విధిః ॥

అథ భేరీ తాడనమ్.

శ్లో॥ చక్రప్రాసరసాల కార్ముకగదా సద్బీజపూర్వాద్విజ । వ్రీహ్యగ్రోత్పలపాశపంకజకరం శుండాగ్రజాగ్రద్ఘటం । ఆశ్లిష్టం ప్రియయా సరోజకరయా రత్నస్ఫురద్భూషయా । మాణిక్యప్రతిమం మహాగణపతిం విశ్వేశమాశాస్మహే॥౧॥ శ్రీకంఠఃఖండితారిశ్చిరమవతుభువం సంతుసంతస్సమృద్ధ్యా। గావోదోహంతుదుగ్ధం బహువిధవిభవైర్భాంతు వర్ణాస్సుపూర్ణాః । ద్యౌర్దోగ్ధాం వృష్టిమృష్టాం భవతు వసుమతీ సర్వసస్యప్రశస్తా। లోకాశ్శోకానభిజ్ఞాస్సురపివిజయినః శైవశాస్త్రాంకృతార్థం ॥ ౨ ॥ శ్రీమద్యత్రమహోత్సవే త్రిజగతాం రక్షావిధా దీక్షితా । స్తౌత్సేవావిధయే మహేశచరితే సర్వామరాహ్వానకే । ఝల్లీమర్దళ తాళకాహళఝురీ ఢక్కాదికాంస్యాదికైః। వీణా వేణు మృదంగ శంఖ పటహై రాఘోషణంకుర్మహే ॥ ౩ ॥ భేరీమధ్యే దక్షిణే వామభాగే శంభు ర్విష్ణుః పద్మజ స్త్రత్రిదేవాః । సర్వాఃకీలామాతర శ్చర్మ నాగావృత్తేయుగ్మేచంద్రసూర్యాచ దేవౌ ॥౪॥ వ్యోమ క్షితి స్వర్గతలస్థితానాంహితాయ పాతాళనివాసినాంచ । వినాశహేతోస్సురవిద్విషాంచ భేరీమహం సంప్రతి తాడయామి ॥ ౫ ॥ సాయంత్యుషాఖ్యే త్వుభయేచ కాలే షష్టిర్దినాం తేఘటికాశ్చ వింశ్యాత్ । ఏవంసుకాలే విధినాప్రయు

క్త్రం యాత్రాంగ భేరీ మిహ తాడయామి ॥ ౬ ॥ సకలభువనభూతి
స్థాపనార్థంపురస్తా త్తదనుమృగవిహంగ ప్రాణినాం రక్షణార్థం । అను
దినమతిఘోషా ముత్సవారంభభేరీం హిమగిరివరకన్యా శాసనాత్తాడ
యామి ॥౭॥ బ్రహ్మేంద్రనారాయణరుద్రమూర్తయ స్స్థిత్వాపురస్తా
త్పురశాసనస్య । చతుష్పదాంచ ద్విపదాంవిభూత్యై భేరీమహం సం
ప్రీతితాడయామి ॥౮॥ తీర్థప్రజానాం మునిసేవితానా మన్యత్రతగూఢా
దినసంఖ్యయుక్తా। పైశాచభూతాప్సరసాంగణానాం మార్గేషుముఖ్యా
వరభేరితాడ్యా ॥౯॥ అష్టాదశానాంగణదేవతానాం చరాచరైర్యాభిత
గణైశ్చతృప్త్యై । అగత్యసేవ్యం శివయోగతీర్థం భేరీంధ్వజార్థం ప్రతి
తాడయామి ॥ ౧౦॥ స్వస్తిమంగళ వివిధశంఖ బహుళ పటురవశ్రవణా
నమితప్రణామావసర కౌతుక పద కదంబసరభస గమనాగమన శ్రమ
హర మృదుళానిలచలిత వివిధపట్టాంశుక ధ్వజరాజ విరాజిత కులశైల
తుల్యోత్సేధసౌధమాలా మనోహర విశాలశాలాయుతవీథికాయాం।
యూథికా మల్లికా మాలతీ ప్రభృతి లలిత లతాలింగత తరుపరివృతో
ద్యానపరంపరాధిరూఢ ప్రౌఢేతర వివిధ కుసుమమంజరీ సముద్గీర్ణ
గంధతర మలయ మందమారుత కంపాతరంగిణీ తరంగ శిశిర శేకర
సురభిసేవితపర్యంతాయాం। అభ్యంతర దృశ్యమాన మంటప గోపుర
ప్రాకారాట్టాలాది వివిధశిల్ప కల్పావలోకనజ్వలిత విస్మయజననివహా
వచనకలిత కలకలరవాయాం । సంగీతప్రవృత్త నృత్త రుద్ర గణికా
భూషణ మణినిచయ బాలాతప శబళ కుట్టిమ మనోహరాయాం।అనవ
రత వేదాధ్యయనద్యోతిత ప్రాకార త్రిధావినోద సముపజనిత కుతూ
హలై స్సమానవయోభి ర్వటుభి స్సర్వమంగళభూమికాయాం। ద్విజ
వరహుత హుతవహ ధూమావలీఢ శ్యామలాయమాన గగనమండ
లాయాం। విమలజయజయాభిరామ చక్రవాక క్రౌంచ సారస హంస
నాదనాదిత సరోరుహ దీర్ఘికాయాం । అస్యాం శ్రీమత్పరమేశ్వర
రాజధాన్యాం । వివిధ లక్ష్మీలక్షణలక్షిత శ్రీమద్రాజ రాష్ట్రాయు
రారోగ్య సర్వైశ్వర్య సౌభాగ్యవర్ధన మహోత్సవ మంగళ భేరీ
తాడనకర్మణి ॥

అథ గణపతిధ్యానాదిః.

హేమభూధర శరాసనాత్మజం హేమరత్న విలసత్కిరీటినం। హేమగేహ పురనాయకంసదా హేమవిఘ్నపతిమానతోఽస్మ్యహం॥ భ్రమద్భ్రమరకుండలం పరివహత్కృపాసాగరం। ప్రఫుల్లకమలేక్షణం ప్రణతలోకకల్పద్రుమం। మదోద్ధతగజాసురోన్మథనధీరదంతాంకురం మహాగణపతింభజే మదజలార్ద్రగండస్థలం॥ గండస్థలప్రవిగళన్మదవారిధారా గంధభ్రమరద్భ్రమర వారణలోలకర్ణం। గంధర్వ యక్ష సుర కిన్నర గీయమానం గంగాధరస్యతనయం శరణంప్రపద్యే॥

స్ఫుకటతటగళితమద జలపానోన్మత్త మధుకరకులకలరవ కోలాహల గీతాకర్ణ నచలత్కర్ణ తాళో గణపతి రవిఘ్నంకరోతు॥

అగణితఫణిఫణ మణిగణకిరణై రరుణితనిజతను రవితతవదనః। కటతటలుఠదలి కులకలనినదో గణపతిరభిమత మిహదిశతునః॥ లంబోదరవర కుంజావస్థిత కుంకుమవర్ణాధరం శ్వేతశృంగం పీనసుహస్తం ప్రీతిఫలసఫలఫలం। నాగత్రయుత నాగవిభూషణ నానాగణపతితం। తత్తన్నానా గణపతితమ్॥ శ్లో॥ విఘ్నేశాభిమతం తాళం వసంతం పరశుహస్తకం। పద్మవాద్యం గణేశస్య సద్యః ప్రియకరంభవేత్॥

అథ ధ్వజారోహణవిధిః,

చండేశో త్సవేశ్వరాభ్యాం సహ ధ్వజస్థంభాంతికం గత్వా। పుణ్యాహజలేన ప్రోక్ష్య। పూర్వాదిదిక్షుక్రమేణ అగ్నిమీళేఇషేత్వోర్జేత్వా। అగ్నఆయాహి శన్నోదేవీతిమంత్రాన్ పఠిత్వా। తథైంద్రాది చతుర్దిక్షు। కల్యాణీ సౌరాష్ట్రి భైరవీ శ్రీరాగపఠనం కారయిత్వా। స్తంభమూలే। షడాసనాని పరికల్ప్య॥ తన్మధ్యే। ఓం హాం వృషభాసనాయనమః। ఓం వృషభమూర్తయేనమః। ఓం వృషభాయనమః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ తీక్ష్ణశృంగం... వృషేశ్వరమ్॥ యస్సుశృంగస్సువృషభేతి మంత్రంజప్త్వా। వృషగాయత్ర్యా ఆవాహనాది ముద్రాః ప్రదర్శ్య। వృషకుంభజలేన। ఆశుశ్శిశానేతి మంత్రేణాఽభిషిచ్య। ప్రాగాద్యష్టదిక్షు దిక్పాలకకలశతోయై రభిషిచ్య। ధ్వజం

గంధాద్యుపచారైస్సంపూజ్య। మంగళవాక్యపురస్సర గద్యంపఠిత్వా॥
శ్లో॥ వందే వృషభదేవాయ సితవర్ణస్వరూపిణె। తీక్ష్ణశృంగాయతుం

అథ ధ్వజచూర్ణికా.

గాయ వేదపాదాయ నందినె ॥ గద్య ॥ స్వస్త్యష్టాచత్వారింశత్సహస్రాణాంశుక శౌనక సనకసనందన సనత్కుమార సనస్సుజాత మార్కండేయాగస్త్యోపమన్యు దుర్వాసో దధీచి గౌతమ శాండిల్య నారద సానంద మృకండు భరద్వాజ బకదాల్భ్యాదీనాం అధ్యాత్మవిద్యారతానాం గణైర్విరాజితె రజతాచలోత్తరశృంగె సహస్రయోజనపరిమిత చాంపేయవన మధ్యే శతయోజనోన్నత మహావటవృక్షస్య శాఖా పుష్ప ఫలాద్యలంకృతస్య సమీపే అష్టదిక్షు చూత పున్నాగ నాగ కేసర వకుళ తాల తమాల పలాశ పనస కరవీర మల్లికా చంపక జంబీర నారంగ మాతులుంగాది పాదప నికుంజ రంజితే। శుక పిక కారండవ హంస క్రౌంచ లావుక బక చక్రవాక టిట్టిభ గరుడ సాళ్వాది మనోహరభాషాఘోష విశేషసంకులే। శ్రీకైలాసశిఖరే। అజైకపాదహిర్బుధ్న్యాద్యేకాదశరుద్రైః। మిత్రరవిభాన్వాది ద్వాదశాదిత్యైః। ప్రభాస ప్రముఖాదిత్రయ త్రింశత్కోటిదేవైః। బాణ రావణ చండేశ భృంగీశ కాలాగ్నిరుద్ర వినాయక కార్తికేయాది సన్నిధానస్థైః సేవితస్య। అచింత్యాద్భుత మహిమ దక్షిణామూర్త్యాది దివ్యావతార వైభవాంతర్విరాజితస్య। చతుర్ముఖ చతుర్భుజ దండ కమండలు శంఖ చక్రాద్యాయుధసహిత బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాముభయపార్శ్వ పాలితస్య। హార నీహార గోక్షీర హీర ఘనసార డిండీర శారద శరదాకార నిజశరీరస్య। నిగమాగమ కమల షండ మండన రాజహంసాయమానస్య। భగవతః పరమేశ్వర స్యేచ్ఛయా సంజనిత బ్రహ్మనిష్ఠాగరిష్ఠ దుస్సహతపోనిధి శిలాదముని పుత్రస్య। నిజగర్జనమాత్ర దళిత బ్రహ్మాండకర్పరస్య కామరూపస్య శ్రీమదుమాజాని ధ్వజాగ్రనివసితస్య। శ్రీ నందికేశ్వరస్య ధ్వజారోహణ ముహూర్తస్య। సర్వే గ్రహాస్సానుకూలాశ్చైకాదశస్థాన ఫలదాస్సుప్రసన్నా భవంతు ॥ ఇతి పఠిత్వా.

వృషగాయత్ర్యాపట మారోప్య। ధ్రువం తేరాజాఇతి మంత్రం జప్త్వా । ధ్వజ పటం రజ్జుంచైకీకృత్య ॥ సవ్యక్రమేణ బంధయేత్ । హృదయేన పుష్పమాల్యై రలంకృత్య। వృషమూలేన। దర్భమాలాం బధ్వా । పటస్థనందినంమూలేన దశసంస్కారై స్సంస్కృత్య । దర్భమాలాయాం అగస్త్యాదిఋషీన్ తత్తన్నామభిస్సంపూజ్య। ఓంవృషాద్యావాహితేభ్యః సర్వేభ్యోనమః ॥ ధూపదీపౌదత్వా । ముద్గాన్నం నివేద్య । పూర్వాద్యష్టదిక్షు దిక్పాలాన్ తత్తన్మంత్రై రభ్యర్చ్య। ఆరార్తికంకృత్వా ॥

అథ వృషభధ్యానాదిః.

శ్లో॥ వందే వృషభదేవాయ శ్వేతవర్ణ స్వరూపిణే । తీక్ష్ణశృంగాయ తుంగాయ వేదపాదాయ నందినే ॥

శ్లో॥ ఉక్షం విష్ణుమయం విషాణకులిశం రుద్రస్వరూపంముఖం। ఋగ్వేదాదిచతుష్టయం పదయుతం అర్కేందునేత్రద్వయం ॥ నానాభూషణభూషితం సురనుతం వేదాదివేద్యంవరం । అండం తీర్థమయం సుధన్మహృదయం శ్రీ నందికేశం భజే॥ గ॥ తీక్ష్ణశృంగ శివ వాహన శివస్యాభిముఖస్థిత హేమకింకిణీ నూపురాలంకృత లడ్డుకా పూప తండుల తిల ముద్గ మాష గుడాన్నప్రియ తృణ శాఖాదిమూలఫలభక్షణ సౌమ్యముఖ గవాంపతే స్వగణసహిత వృషభమూర్తె సమస్తబ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య చరాచరగురోః సర్వభూతాంతరాత్మనః శ్రీ పరమేశ్వరస్య నవదిన ధ్వజారోహణ సేవార్థ మాగచ్ఛతా దితి శంకర సేనాధిపతేశ్చండేశ్వరస్య సమాదేశాన్మృదంగ వీణావేణుపణవతాళ కాహళభేరీమర్దళ మురవఝల్లరీ శంఖపటహాద్యైర్వాద్యై రహామిహా భేరీసంఘోషణంకరోమి ॥

వృషభః ప్రథితః ప్రథితోరుబలః ఖురమధ్యలసద్గంగాసహితః । ప్రమథాధిపతిః ప్రియయావసితః శివపాదయుగాశ్రయవరదః । శ్రీమద్వృషభం లలితంశ్వేతం రక్తఖురంధృతవేదపదం। సుఖదం సుఖదం సువిచిత్రతర ప్రచురప్రియ ముద్గయుతాన్నహితం। కృష్ణమయేక్షణ

ఘుఘూణంతం కంఠాలంకృత కంధరబంధం । కకుదం కకుదం ధృడగితి నినదం వందే వందే వృషభం వృషభమ్ ॥ శ్లో॥ వృషతాళం పుష్పపుటం దేశీపల్లవమేవచ । హర్షణంమంగళంవాద్యం వృషప్రియకరం భవేత్ ॥ ఓంహాం వృషభాయనమ ఇతిసంపూజ్య । ఓం హాం వృషభాయస్వాహేతి బలిందద్యాత్ ॥

అథ బ్రహ్మధ్యానాదిః.

తతః బలిపీఠాంతికం గత్వా॥ శ్లో॥ వందే చతుర్ముఖం దేవం బ్రహ్మాణం కమలోద్భవం । హిరణ్యగర్భం ధాతారం సురాసుర నమస్కృతం ॥ శ్రీమద్వక్త్రారవింద శ్రుతినివహరసస్యందసందోహసంద । ద్విద్వద్భృంగాయగంగా హిమశశిధవళా భోరుహంసధ్వజాయ। భాషాయోషిత్ప్రియాయ ప్రణతజన పరిత్రాణనాయ ప్రణామం । కుర్మో ధర్మైకధామ్నే వయమఖిలజగత్కర్మణే బ్రహ్మణేతే ॥ గ॥ వదన బాహూరుచరణ ప్రరూఢ చాతుర్వర్ణ్యవృత్తి ప్రథమప్రరోహ । యమనియ మాసనా ద్యష్టాంగపుష్టి విశిష్టయోగాకృష్టాణిమా ద్యష్టైశ్వర్య సిద్ధిప్రసిద్ధ నిఖిలనిగమామృత నిష్గోద్గారిముఖచంద్ర చతుష్టయ నిరస్త సత్యనివహ సత్యలోక నివాసిన్ । కృతకృత్యాశేష దేవర్షిగణ నిరంతరోద్గీయమాన శతమఖముఖ ప్రముదితహృదయ నిత్యప్రబుద్ధ శుద్ధజ్ఞానాత్మక పద్మాసన పద్మాయుధ పద్మతాళ లయానుగత మేఘరాగస్వరప్రియ పరమేశ్వరాజ్ఞయా పరిపాలతోర్ధ్వ దిగ్భాగ బ్రహ్మణ్ దివ్యాంతరిక్ష పాతాళతలవాసిభి స్సమస్తబ్రహ్మగణైస్సహ సమస్త బ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య భేరీసంఘోషణం కరోమి ॥

పంకజ ప్రియ పంకజ ప్రియ పరమకారణ కారణం । కారణాది చతుర్ముఖం కమలేక్షణం కమలాసనం । సుందరప్రియ గేయనృత్త హిరణ్యగర్భ పితామహం । భేరిమద్దళ మురవఝల్లరి శంఖకాహాళకధ్వనిం॥ శ్లో॥ బ్రహ్మతాళేఽబ్జహస్తం మేఘరాగంసమపాదకం। లంబవాద్యమిదంజ్ఞేయం బ్రహ్మప్రియకరంభవేత్ ॥ ఓం హాం బ్రహ్మణేనమఇతిసంపూజ్య । ఓం హాం బ్రహ్మణేస్వాహేతి బలిందద్యాత్ ॥

అథ ఇంద్ర ధ్యానాదిః.

ఇంద్రదిశ మాగత్య ॥ శ్లో॥ నమ స్సురవరేశాయ వరదాయ యశస్వినే । ఇంద్రాయ వజ్రహస్తాయ వృత్రఘ్నాయ నమోనమః ॥ చంద్రేశాచలకుంద చందనసుధా గౌరోన్మదైరావత । స్కంధారోహణకర్మనిర్వృతిమతిం వందారుబృందాకం । గాఢాలింగిత గౌతమ ప్రియతమా పీనోరుచారు స్తన । క్రీడాదుర్లలితం సురానతిపదం వందే మహేంద్రంముదా॥ గ॥ సకల సురాసుర మణిముకుట మాణిక్య నీరాజితచరణయుగళ। స్వదేహ సౌందర్య సలిలజరుహాకారసహస్రలోచన। శచీకుచ చందన పరిమళ బహుళ వక్షస్థల। గర్వితగిరి పక్షచ్ఛేదన శతధారా భూషిత భుజదండ। ఊర్వశీప్రముఖా ప్సర స్సంగీత సమతాళ గాంధారస్వరప్రియ । పరమేశ్వరాజ్ఞయా పరిపాలిత పూర్వాశాధిపతే। మహేంద్ర దివ్యాంతరిక్ష పాతాళతలవాసిభి స్సమస్తేంద్రగణై స్సహ సమస్తబ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య భేరీసంఘోషణంకరోమి ॥

ఇంద్రంశచిధవమమరగణార్చితమంబుజచరణయుగం। మంత్రక్రియాకృత యంత్రక్రియాకృత తుంగగిరీశ్వర భక్తియుతం । తత్తన్మంత్రక్రియాకృత యంత్రక్రియాకృత తుంగగిరీశ్వర భక్తియుతం ॥ శ్లో॥ సమతాళంవజ్రహస్తం భుజంగం భైరవీతథా । లజ్జావాద్యంచ గాంధార మింద్రప్రియకరంభవేత్ ॥ ఓంహాం ఇంద్రాయనమ ఇత్యభ్యర్చ్య । ఓం హాం ఇంద్రాయస్వాహేతి బలిందద్యాత్ ॥

అథ అగ్నిధ్యానాదిః.

అగ్నిదిశం గత్వా ॥ శ్లో॥ అగ్నయే రుద్రరూపాయ నమో వైశ్వానరాయచ । సర్వసంహార రూపాయ జగజ్జీవనమూర్తయే ॥ తస్మై తుభ్యమహాంసతోఽస్మి సకల వ్యాప్తాయసప్తార్చిషే । సాంబాదీశ్వరమూర్తిభేదవపుషే మేషోల్లసత్కేతవే ॥ నైవస్యాత్క్షణమప్యశేషభువనం హవ్యాదకవ్యాసన । క్రవ్యాదాది చరాచరాత్మకమిదం యస్మాత్పరస్మాద్వ్రతే ॥ గ॥ శంకర కరకమలనివాస పవిత్రాత్మక సకలసుర పితృగణసంతర్పణ హవ్యకవ్యస్వరూప తేజోవతీపురనివాస

దోషఘర్షణ సర్వగీర్వాణపుంజ సంజీవన సప్తసాగరకల్లోల సంతాన సీమాంతచతురసంచార మకరవాహన అశేషతీర్థాధిపతె సరస్వతీపుర నివాస పాశపాణె నవతాళమిళిత శ్రీరాగస్వరప్రియ పరమేశ్వరాజ్ఞయా పరిపాలిత పశ్చిమాశాధిపతె వరుణ దివ్యాంతరిక్షపాతాళతల వాసిభిః సమస్తవరుణగణైస్సహా సమస్త బ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య భేరీసంఘోషణంకరోమి ॥

సద్యస్స్ఫురత్కుముద శుభ్రభస్స్ఫురద్విహాగత తత్సమగ్రవిభవం। శశ్వత్ప్రియుక్తదశ ప్రతస్థితఃసకల సృష్టిప్రియుక్తనియతం ॥ సిద్ధప్రసిద్ధ మునివర్గప్రతిష్ఠకృత నిత్యస్తుతిశ్చసుచిరం । పక్షద్వయప్రకృత తత్వాద్భుతప్రచుర చిత్రప్రశస్తరుచిరం ॥శ్లో॥ నవతాళం పాశహస్తం కుంచితంరాగఘూర్జరీ । శ్రీకామరంచంచపుటం వరుణస్య ప్రియంభవేత్ ॥ ఓం హాం వరుణాయనమ ఇతి సంపూజ్య । ఓం హాం వరుణాయస్వాహేతి బలిందద్యాత్ ॥

అథ వాయుదిశి ధ్యానాదిః,

వాయుదిశంగత్వా॥ శ్లో॥ నమస్సమస్తభూతానాం జీవనాయ నభస్వతె । ప్రాణాదినామభేదాయ భిన్నరూపాయవాయవె ॥ వందే గంధవహంత మంతకరిపో ర్దేహంసు దేహాత్మకం । శశ్వత్ప్రాణిత విశ్వజంతునికరం సమ్యక్కురంగధ్వజం ॥ ఇంద్రోపేంద్రసురాసురాదివినుతం త్రైలోక్యరక్షాకరం । సర్వేషాం విషయాంతరాణినపరి స్పందాన్యమందోభవేత్ ॥౫॥ ప్రాణాది పంచవికృత ప్రాణిజాత పాదపాణిముఖ కంధరాగ్నిప్రసూ త్యాకాశ గంధవహా ఆవహాది సప్తస్కంధ బంధురిత సప్తలోకైకహార సహజ సంభాషిత సిద్ధ వేషధ్వజకలితకర అనృతకులవ్యతిరిక్త సకలశైలాద్య కంపనవస్తు కంపనకర గంధవతీపురనివాస బలితాళమిళిత తక్కేశీస్వరప్రియ పరమేశ్వరాజ్ఞా పరిపాలిత పశ్చిమోత్తరాశాపతె వాయో దివ్యాంతరిక్ష పాతాళతల వాసిభిస్సమస్త వాయుగణైస్సహా సమస్త బ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య భేరీ సంఘోషణంకరోమి ॥

వాయుర్వనస్పర్శనీయాకృతిస్తునిజ జాయాయుతస్సహించరేత్। మందార చందన సుకుందారవిందయుత శృంగారహారచరితః ॥ తత్ర చ్ఛృంగారహారచరితః॥ శ్లో॥ బళితాళోభూలలితం భుజంగలలితంతథా। తక్కేశీచంపుటంవాద్యం వాయుప్రీతికరంభవేత్॥ ఓం హాం వాయవే నమఇతి సంపూజ్య । ఓం హాం వాయవేస్వాహేతి బలిందద్యాత్ ॥

అథ ఉత్తరదిశి ధ్యానాదిః.

తత ఉత్తరదిశంగత్వా॥ శ్లో॥ నమోఽలకాధినాథాయ ధనాధిపతయేనమః ॥ శశిశేఖరసఖ్యాయ జగతాంభూతిహేతవే॥ చేతోవాజితవేగపుష్పకమహాయానేసదాసంగతం। శశ్వద్విశ్రుత శంఖపద్మనిధిభి ర్యక్షాదిరక్షాకరం ॥ వందే చంద్రకళాధర ప్రియసఖం స్తుత్యం పులస్త్యాత్మజం। సౌమ్యం దిక్పరివర్తనం స్థిరజయం చిత్రంవిచిత్రాశ్రయం ॥ గ॥ హరి విరించ్యాది సురవరదుర్ధర్ష గిరీశ సఖ్యవిఖ్యాత ప్రతాప శంఖపద్మాదినిధి నివహోపసేవ్యమాన పాదపీఠ వివిధకుసుమ చిత్ర చైత్రరథవనవిహార, అలకావతీపుర నివాస, గౌళతాళమిళిత తక్కరాగస్వరప్రియ పరమేశ్వరాజ్ఞయా పరిపాలతోత్తరాశాపతే, కుబేర దివ్యాంరితక్ష పాతాళతలవాసిభి స్సమస్త కుబేరగణైస్సహ సమస్త బ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య భేరీసంఘోషణంకరోమి ॥

సోమమతులిత సామవేదని కామగీత గతంసతం । ప్రకటపటురవనటదళితవిస్ఫుటద్ఘటిత గుణగణాభాసురం॥ హేమమయబహుశంఖ పద్మ ముకుందముఖనిధిపరివృతం । సోమమౌళిసఖం సదాప్రణమామి భీమగదాధరం ॥ శ్లో॥ కౌశికంతుగదాహస్త మూర్ధ్వజానుంచ గౌళకం । తక్కరాగఃజ్ఞానవాద్యం కుబేరస్యప్రియంభవేత్ ॥ ఓం హాం కుబేరాయనమః ఇతి సంపూజ్య। ఓం హాం సోమాయస్వాహేతి బలిం దద్యాత్ ॥

అథ ఈశానదిశి ధ్యానాదిః.

ఈశానదిశంగత్వా ॥ శ్లో॥ నమశ్శివాయ శాంతాయ విశిష్టాయాష్టమూర్తయే । ఈశానాయాశ్రితాశేష క్లేశనాశాయశంభవే ॥

ఈశానం నృపవాహనం పురరిపుం హ్యాప్తంకరోటీకరం। తుంగంచోక్షధ్వజం మహేశమమలం శుభ్రాకృతింభాసురం ॥ భస్మోల్లేపిత మాంగమాంతనిచయ స్తోత్రం త్రిణేత్రిముఖం। ర్వాందే చంద్రకలావతంసమతులం శార్దూలచర్మాంబరం ॥। ౧॥ సకలసురాసుర బృంద వంద్యమాన పాదారవిందయుగళ ఇందుకళాకుసుమిత జటాజూట ముకుట కోటీరపరిభ్రాంత సింధుసలిలపూరణ తరుణారుణబింబవిడంబిత తృతీయలోచననీలకంఠప్రసాదలబ్ధ సారూప్యలక్షణ స్వభావవేష శారదాభ్రశుభ్రపటల పాండురవర్ణ వృషలాంఛన యశోవతీ పురనివాస ఝక్కరీతాళమిళిత సారంగస్వరప్రియ పరమేశ్వరాజ్ఞయా పరిపాలిత పూర్వోత్తరమధ్యమాశాపతే ఈశాన దివ్యాంతరిక్ష పాతాళతలగత సమస్తైశానగణైస్సహ సమస్తబ్రహ్మాండాధీశ్వరస్య భేరీసంఘోషణం కరోమి ॥

కమలభవవందితం కమలపుంజోపమం కరచరణకింకిణీ కంబుకంఠం హరం। సరసిజపదం వృషస్యందనం సుందరం మకర మణికుండలం చంద్రబింబాననం సితభసిత ధారిణం చిత్తజారిం విభుం ॥ శ్లో॥ ఝక్కరీమటతాళాఖ్యం రామక్రీరాగమేవచ। ఊర్ధ్వపాదంశూలహస్త మీశానస్యప్రియంభవేత్ ॥ ఓం హాం ఈశానాయనమ ఇత్యభ్యర్చ్య। ఓం హాం ఈశానస్వాహేతి బలిందద్యాత్ ॥

ఇత్యష్టలోకపాలావాహనం ప్రాకారాంతరేరథపథేవాకృత్వా। ఉత్సవేశం కల్యాణమంటపే సంస్థాప్య। రాజోపచారాంత ముపచారాన్ కుర్యాదితి వృషయాగవిధిః ॥

అథ శివయాగవిధిః.

అథ శివయాగవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః। స్థాపనోత్సవాదికర్మసు। ఋత్విగ్భిః పరిచారకై రాచార్య స్తోయపూర్ణ కలశహస్తో మంగళవాద్యఘోషైస్సహ భద్రికర్ణేభిరితిమంత్రేణ యజ్ఞమంటపం ప్రదక్షిణీకృత్య। అంతః ప్రవిశ్య। అపసర్పంత్వితి సర్షపాన్ వికీర్య।

శ్లో॥ అపసర్పంతు యేభూతా యేభూతా భూమిభారకాః। యేభూతా విఘ్నకర్తార స్తేనశ్యంతుశివాజ్ఞయా॥ శ్లో॥ అపక్రామంతుభూతాద్యాః పిశాచాః సర్వతోదిశం। సర్వేషా మవిరోధేన యాగకర్మసమారభే॥ కుంభ కూర్చ కుండ వేది తోరణాది యాగద్రవ్యాణి మూలేననిరీక్ష్య। వేదిదక్షిణే కృష్ణాజినే వ్యాఘ్రచర్మణివా పద్మాసనే సౌమ్యాస్యోప విశ్య। పుణ్యాహం వాచయిత్వా। ఏవం గుణేత్యాది శుభ తిథౌ। శ్రీమహాదేవస్య ధ్వజారోహణ సౌఖ్య మహోత్సవాంగ సౌరారాధన ద్వారార్చన మండలారాధన శివవర్ధన్యాది పంచావరణార్చనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్స్వ తదంగత్వే నాదౌ స్థలశుద్ధ్యర్థం ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే। పుణ్యాహాంతే పునః ప్రాణానాయమ్య। ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ। అముకదేవ మహోత్సవాంగ మహాకుంభపూజార్థం సౌరారాధన ద్వారతోరణా ద్యర్చనంకరిష్యే। నంది శాంత్యాదికుభాన్ ప్రాగాదిక్రమేణ విధివ త్సంస్థాపయేత్ ॥

తద్యథా స్యోనాపృథివీతి భూమిం ప్రార్థ్య। తత్పురుషాయేతి వ్రీహీః। ఆకలశేష్వితి కుంభం। తత్వాయామీతి శుద్ధజలం। హిరణ్యరూపమితి హిరణ్యం। హృదయేన పల్లవాన్। మూలేన కూర్చం। శిఖామంత్రేణ నారికేళం। యువంవస్త్రాణీతి వస్త్రేణావేష్ట్య। కవచేన గంధమాల్యాదిభి రలంకృత్య। తతోగురు ఇంద్రాగ్న్యోర్మధ్యే కుంభస్య షడుత్థాసనం దత్వా। ఓం హాం ఇతి సర్వత్ర। ఆధారశక్తయేనమః। అనంతాసనాయనమః। ధర్మాసనాయనమః। జ్ఞానాసనాయనమః। వైరాగ్యాసనాయ నమః। ఐశ్వర్యాసనాయ నమః। పద్మాసనాయనమః। మహాపద్మాసనాయనమః। తస్యోపరి సౌరాసనాయనమః। సౌరమూర్తయేనమః। సూర్యాయనమః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ రక్తాంబుజాసన మశేషగుణైకసింధుం భానుం సమస్తజగతా మధిపంనమామి। పద్మద్వయా భయవరాన్ దధతం కరాబ్జై ర్మాణిక్యమౌళిమరుణాంగరుచింత్రినేత్రం॥ ఓం ఖం ఖషోల్కాయ శివసూర్యాయనమః పద్మముద్రాం ప్రదర్శ్య। ఆసత్యేనేతి మంత్రింజప్త్వా।

ఓం భాస్కరాయ విద్మహే మహద్యుతికరాయ ధీమహి। తన్నో ఆదిత్యః ప్రచోదయాత్॥ ఆవాహనాద్యుపచారైస్సంపూజ్య। పూర్వాసాదిత సామాన్యార్ఘ్యజలేన పూర్వద్వారతోరణ మస్త్రేణప్రోక్ష్య। తోరణ మధ్యే ఓం హాం శాంతితోరణాయ నమః। ఓం శాంతి తోరణాధిపతయే భద్రాయనమః। ఊర్ధ్వే ఋగ్వేదాయనమః। అగ్నిమీళేతి మంత్రంజప్త్వా। త్రిశూలే ఓం హాం మిత్రాయనమః। రవయేనమః। సూర్యాయనమః॥ తత్ర రక్తధ్వజే కుముదాయనమః। కుముదాక్షాయనమః॥ బ్రహ్మదక్షిణకుంభే ఓం హాం శాంతికలా ద్వారాసనాయ నమః। శాంతికలా ద్వారమూర్తయేనమః। శాంతికలా ద్వారాయ నమః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ చతుర్వక్త్రాం చతుర్బాహుం కృష్ణవర్ణాం మహాబలాం। ధ్వజాభయాక్షమాలాబ్జాం శాంతిం సర్వోపవీతినీమ్॥

ఊర్ధ్వోదుంబరే ఓం హాం గణపతయే నమః। ఉత్తరే సరస్వత్యైనమః। మధ్యే మహాలక్ష్మ్యైనమః। శాంతి దక్షిణకుంభే॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ రక్తోనందీచతుర్బాహు హారివక్త్రశ్చధూర్జటిః। సాక్షసూత్రస్త్రిశూలీచ వరాభయకరాన్వితః॥ ఓం హాం నందినేనమః॥ ఓం తత్పురుషాయ విద్మహే చక్రతుండాయ ధీమహి। తన్నో నందిః ప్రచోదయాత్॥ తత్ర ఓం గంగాయైనమః। ద్వార దక్షిణకుంభే॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ త్రినేత్రఃపీనకృష్ణాంగో బభ్రుశ్మశ్రుశిరోరుహః। ముండీఖడ్గంఖేటశూలే మహాకాళోవహన్ కరైః॥ ఓం హాం మహాకాళాయ నమః। తత్ర యమునాయైనమః। సర్వేభ్యో ద్వారపాలేభ్యోనమః। ఆవాహనాదిభిస్సంపూజ్య। తతోదక్షిణద్వారే తోరమస్త్రేణప్రోక్ష్య। తోరణమధ్యే ఓం హాం భూతితోరణాయ నమః। తోరణాధిపతయే విజయాయనమః। ఊర్ధ్వే యజుర్వేదాయనమః। ఇషేత్వేతిమంత్రం జప్త్వా। త్రిశూలే ఓం హాం భానవేనమః। ఖగాయనమః। పూష్ణే నమః॥ తత్ర నీలధ్వజే పుండరీకాయనమః। వామనాయనమః॥ భృంగి పూర్వకుంభే ఓం హాం విద్యాకలా ద్వారాసనాయ నమః। ఓం హాం విద్యాకలా ద్వారమూర్తయే నమః। ఓం హాం విద్యాకలా ద్వారాయనమః॥

ధ్యానం॥ శ్లో॥ రక్తవర్ణార్కపద్మేందు త్రివక్త్రాచ చతుర్భుజా। శక్త్యభీత్యక్షమాలాబ్జా విద్యుజ్జ్వాలనసన్నిభా ॥ ఊర్ధ్వోదుంబరే గణపతయేనమః। ఉత్తరే సరస్వత్యైనమః। మధ్యే మహాలక్ష్మ్యైనమః। విద్యాపశ్చిమకుంభే॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ నిర్మాంసవిగ్రహోభృంగీ శ్వేతో దండాక్షసూత్రధృక్ । నిత్యస్త్రినేత్రసశిఖో దేవాలోకనతత్పరః ॥ ఓం హాం భృంగిణేనమః। తత్ర ఓం హాం మహ్యైనమః॥ పశ్చిమకుంభే ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ త్రినేత్రోవామనాకారో గజవక్త్రోమహాబలః। పాశాంకుశౌస్వదంతంచ పక్వమామ్రఫలంవహన్॥ ఓం హాం వినాయకాయనమః ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే వక్రతుండాయ ధీమహి । తన్నోదంతిః ప్రచోదయాత్ ॥ తత్ర ఓం హాం నర్మదాయైనమః । ఓం హాం సర్వేభ్యో ద్వారపాలేభ్యోనమః ॥ పాద్యాదిభి రభ్యర్చ్య ॥ తతః పశ్చిమద్వారంగత్వా॥ ద్వారతోరణ మస్త్రేణప్రోక్ష్య। తోరణమధ్యే ఓం హాం బలతోరణాయనమః । తోరణాధిపతయే వజ్రాయనమః । ఊర్ధ్వే సామవేదాయ నమః ॥ అగ్నఆయాహీతి మంత్రంపఠిత్వా ॥ త్రిశూలే హిరణ్యగర్భాయనమః । మరీచయేనమః । ఆదిత్యాయనమః॥ తత్ర పీఠధ్వజే ఓం హాం శంకుకర్ణాయనమః। ఓంహాం సర్వనేత్రాయనమః ॥ వృషభ దక్షిణకుంభే ఓం హాం నివృత్తికలాసనాయనమః ; ఓం హాం నివృత్తికలామూర్తయే నమః । ఓం హాం నివృత్తికలాయైనమః ॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ తప్తచామీకరాభాసాం చతుర్వక్త్రేందు భూషితాం । వజ్రాభయాక్షమాలాబ్జాం నివృత్తిం పరికీర్తయేత్ ॥ ఊర్ధ్వోదుంబరే గణపతయేనమః । సరస్వత్యైనమః । మహాలక్ష్మ్యైనమః ॥ ద్వార దక్షిణకుంభే ॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ వృషో వృషాకృతిస్త్ర్యక్షో రుద్రైకగతమానసః । సాక్షా ద్ధర్మస్వరూపశ్చ శుద్ధస్ఫటికనిర్మలః ॥ ఓం హాం వృషభాయనమః ॥ యస్సుశృంగస్సువృషభేతి మంత్రంజప్త్వా॥ తత్ర ఓం హాం సింధవేనమః॥ ద్వారోత్తర కుంభే॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ చతుర్భుజో బాలవేష స్కందః కనకసుప్రభః। శక్తికుక్కుటహస్తశ్చ వరాభయకరాన్వితః॥ ఓం హాం స్కంధాయ

నమః ॥ యత్రబాణాస్సంపదంత్వితిమంత్రం. జప్త్వా ॥ తత్ర ఓం హాం సరస్వత్యైనమః । సర్వేభ్యో ద్వారపాలేభ్యోనమః ॥ ఆవాహనాదిభి రభ్యర్చ్య॥ తతః ఉత్తరద్వారే తోరణ మస్త్రేణసంప్రోక్ష్య॥ తోరణ మధ్యే ఓం హాం ఆరోగ్యతోరణాయనమః । తోరణాధిపతయే నీల లోహితాయనమః॥ ఔర్ధ్వోదుంబరే॥ అథర్వణవేదాయనమః॥ శంనో దేవీతిమంత్రం జప్త్వా । త్రిశూలే సవిత్రేనమః । అర్కాయనమః । భాస్కరాయనమః ॥ తత్ర శ్వేతధ్వజే ఓం హాం సుముఖాయనమః । సుప్రతిష్ఠాయనమః ॥ గణపతి పూర్వకుంభే॥ ఓం హాం ప్రతిష్ఠాకలాస నాయనమః । ......మూర్తయేనమః । ......ద్వారాయనమః ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశా ద్వివక్త్రాచతుర్భుజా । పాశాభ యాక్షమాలాబ్జా ప్రతిష్ఠా రత్నభూషితా ॥ ఔర్ధ్వోదుంబరే గణ పతయేనమః । సరస్వత్యైనమః । మహాలక్ష్మ్యైనమః । ద్వారపశ్చిమ కుంభే ॥ ధ్యా॥ శ్లో॥ సింహోపరిస్థితా పీతా శూలాభయ కరద్వయా । కరండమకుటా దేవీ ముక్తామాలాభిరన్వితా॥ ఓం హాం దుర్గాయైనమః॥ జాతవేదసఇతి మంత్రం జప్త్వా ॥ తత్ర ఓం హాం పయోష్ణ్యైనమః ॥ ద్వార పూర్వకుంభే ॥ ధ్యా॥ శ్లో॥ ఏకవక్త్రంద్వినయనం కరండముకు టాన్వితం । కుఠారంసవ్యహస్తేన వామేనాదాయ మధ్యమం । లంబ దక్షిణపాదాబ్జం కుంచితాన్యపదంవిభుం । చండేశ్వరం విభావ్యాఽథ శివధ్యానరతంసదా ॥ ఓం హాం చండేశ్వరాయనమః॥ తత్ర ఓం హాం గోదావర్యైనమః । సర్వేభ్యో ద్వారపాలేభ్యోనమః ॥ ఆవాహనాది షోడశోపచారైస్సంపూజ్య ॥ పూర్వాదిచతుర్దిక్షు । ఋత్విజః రుద్ర సూక్తా ద్యధ్యయనం కుర్యాత్ ॥

మంటపోర్ధ్వప్రదేశే ఓం హాం పృథ్వీతత్వాయనమః । తృణేషు అప్తత్వాయ నమః । బంధేషు అగ్నితత్వాయ నమః । వంశేషు వాయుతత్వాయ నమః । స్తంభేషు ఆకాశతత్వాయ నమః । వితా నేషు చంద్రాయనమః ॥ ఇతి గంధాదిభిరభ్యర్చ్య ॥ మహాఘంటాం అస్త్రాయఫడితి సంతాడ్య । హస్తమూలేన చక్షుషోర్ధ్వం విలోక్య ।

ఓం హః అస్త్రాయనమ ఇతి జ్వలన్నారాచముద్రయా పుష్పంక్షిప్త్వా। అంతరిక్షగాన్ హుం ఫడితి వామపార్ష్ణి ఘాత త్రయేణ విఘ్నానుచ్చార్య । త్రీణిద్వారా ణ్యస్త్రాయఫడితి సంఘట్య। పశ్చిమద్వారేణాంతఃప్రవిశ్య । పాశుపతాస్త్రేణ దేహళీ మభ్యర్చ్య ॥ నిర్ ఋతి పూర్వకుంభే ॥ ధ్యా॥ శ్లో॥ చతుర్వక్త్రం చతుర్బాహుం నయనాష్టక సంయుతం । తప్తకాంచనసంకాశం కించిత్ప్రహసితాననం ॥ సంస్మరేద్వాస్తుబ్రహ్మాణం నానాభూషణభూషితం ॥ ఓం హాం వాస్తుబ్రహ్మణే నమః ॥ వాస్తోష్పతేతిమంత్రం జప్త్వా ॥ ఆవాహనాది దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య । దీపాంతం సంపూజ్య ॥ తతో దేశికః । వేది దక్షిణే కూర్మాసనే సౌమ్యాస్య ఉపవిశ్య ॥ విధివదాచమన సకలీకరణ భూతశుద్ధ్యా ద్యాత్మయజనాంతంకృత్వా ॥ జ్ఞానఖడ్గం నిర్ ఋతిదిశి శుద్ధపాత్రేనిక్షిప్య । పాశుపతాస్త్రేణాభిమంత్ర్య । గంధాదిభిస్సంపూజ్య । వాయువరుణయో ర్మధ్యకుంభే ॥ ధ్యా॥ సుందరాంగీం సురారాధ్యాం సర్వరత్నౌఘవర్షిణీం । ధ్యాత్వావాహ్య యజే ద్విద్వాన్ లక్ష్మీం మంటపరూపిణీం ॥ ఓం హాం మహాలక్ష్మ్యైనమః ॥ గంధద్వారా మితి మంత్రంజప్త్వా । ఆవాహనాదిభిస్సంపూజ్య ॥ వాయోః పూర్వకుంభే॥ ధ్యా॥ శ్లో॥ లంబోదరం... ...మీశే ॥ ఓం హాం గణపతయేనమః । పాశాంకుశముద్రే ప్రదర్శ్య । గణపతి గాయత్ర్యావాహనాదిభి స్సంపూజ్య ॥ ఈశాన పశ్చిమకుంభే॥ ధ్యా॥ సదాశివమనంతంచ శ్రీకంఠం పునరంబికాం । స్కందం విష్ణుం విధాతారం గురూన్ సప్త స్మరన్ యజేత్॥ ఓం గుం గురుభ్యోనమః ॥ జ్ఞానముద్రాం ప్రదర్శ్య । యో వేదాదావితి మంత్రం జప్త్వా । ఆవాహనాది దీపాంతం సంపూజ్య ॥ గురుఃసోమకుంభయోర్మధ్యే ఆధారశక్త్యాది షడాసనాని పరికల్ప్య । ఆధారశక్త్యై నమః । ...పద్మాసనాయనమః । తదుపరి శివాసనాయ నమః ॥ ధ్యా॥ శ్లో॥ చతుర్భుజం త్రినేత్రంచ కృష్ణపింగోర్ధ్వకేశకం । వరదాభయకరం దేవం పాశఖడ్గశరాన్వితం। ధ్యాత్వాపాశుపతంమూర్తిం సర్వకామార్థసిద్ధిదం ॥ ఓం హాం శివాయనమః॥ కద్రుద్రాయేతి మం

నిధాయ। స్వర్ణ రజిత తామ్ర మృణ్మయాన్వా కలశాన్ శివ గాయత్ర్యా గృహీత్వా। ఆపోహిష్ఠేతి ప్రక్షాళ్య । తంతుంతన్వన్నితి తంతునాసంవేష్ట్య । ఆకలశేష్విత్యతి స్థండిలమధ్యే శివకలశంవర్ధనీంచ పూర్వాద్యష్టదిక్షు అనంతాద్యష్టకలశాన్ సంస్థాప్య । ఇమంమేగంగేత్యాది మాల్యాదిభి రలంకృత్యేత్యంతం పూర్వవత్కృత్వా । తతః పీఠపూజాంకుర్యాత్ ॥ ఓం హాం మితి సర్వత్ర ॥ ఆధారశక్త్యైనమః ॥ కూర్మాయనమః । కాలాగ్నయేనమః। అనంతాయనమః। వసుధాయై నమః। రత్నద్వీపాయనమః। కల్పవృక్షాయనమః । స్వర్ణమంటపాయ నమః।పుష్పకాయనమః॥ తన్మధ్యే- రత్నవేదికాయైనమః । తస్యోపరి దివ్యసింహాసనాయనమః॥ తస్యాగ్నేయా ద్యష్టదిక్షు ॥ ధర్మాయనమః। అధర్మాయనమః । జ్ఞానాయనమః। అజ్ఞానాయనమః । వైరాగ్యాయ నమః। అవైరాగ్యాయనమః। ఐశ్వర్యాయనమః। అనైశ్వర్యాయనమః॥ చతుర్దిక్షు॥ ఋగ్వేదాయనమః । యజుర్వేదాయనమః। సామవేదాయ నమః। అథర్వణవేదాయనమః॥ మధ్యే॥ రజసేనమః। సాత్వికాయనమః। తమసేనమః ॥ తదుపరి ॥ సూర్యమండలాయనమః । సోమమండలాయ నమః। వహ్నిమండలాయనమః॥ తస్యోపరి॥ పద్మాయనమః॥ తన్మధ్యే॥ కర్ణికాయైనమః॥ తదుపరి॥ పరశివాసనాయనమః। పరశివమూర్తయె నమః। పరశివాయనమః॥ ధ్యా॥ శ్లో॥ ముక్తాపీతపయోదమౌక్తిక జపా వర్ణైర్ముఖైః పంచభి। స్త్ర్యక్షైరంచితమీశమిందుముకుటం పూర్ణేందు కోటిప్రభం ॥ శూలంటంకకృపాణవజ్రదహనాన్ నాగేంద్రఘంటాంకుశాన్ । పాశాభీతివరాన్ దధానమమితా కల్పోజ్వలాంగం భజే ॥ సద్యోజాతాది పంచమంత్రాన్జప్త్వా। మూలేన మూర్తిమావాహ్య। ఓం హాం విద్యాదేహాయనమః । ఓం హ్రైం నేత్రేభ్యోనమః । పుష్పై రంజలిమాపూర్య । ఇడయావాయుంవిరేచ్య । మూలాధారస్థిత పర శివ తేజః సమాకృష్య । మూలమంత్రమనూచ్చరన్ । ద్వాదశాంతే సంయోజ్య । కుంభకంకృత్వా । పింగళవర్త్మనా- తత్తేజః పుష్పాంజలిమధ్యగతంవిభావ్య। ఓం హాం హృదయాయనమ ఇత్యావాహిన్యా

ముద్రయా కలశమధ్యే ఆవాహ్య । తత్పురుషాణినిక్షిప్య ॥ సన్నిధా న్యాసన్నిధీకృత్య । స్థాపిన్యాసంస్థాప్య । నిష్ఠురయానిరుధ్య । నిరోధా ఘ్ర్యందత్వా॥ శ్లో॥ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ ... కుంభేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు ॥ ఇతివిజ్ఞాప్య । స్వాగతార్ఘ్యందత్వా। ఓం హాం శివాయనమ ఇతిపాదయోః పాద్యం । ఓం హ్రౌం హాం శివాయస్వధా ఇత్యాచమ నం। ఓం హాం హాం శివాయస్వాహా ఇత్యర్ఘ్యం। ఓం హాం శివాయ వౌషడితి దూర్వాక్షతాన్ సమర్ప్య॥ తద్వామకలశే । ఆధారశక్త్యాది పద్మాసనాంతం పరికల్ప్య॥ తన్మధ్యే। ఓం హాం దేవ్యాసనాయనమః॥ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ ఏకవక్త్రాం త్రినయనాం జటామకుట సంయుతాం । వరదాభయహస్తాభ్యాం చతుర్దోర్దండ మండితాం ॥ ఊర్ధ్వహస్తాం భుజద్వంద్వ విరాజితసరోరుహాం । దుకూలవసనోపేతాం సర్వాభరణ భూషితాం ॥ భుక్తిముక్తిప్రదాం దేవీం సచ్చిదానందరూపిణీం । ఏవం ధ్యాత్వావిధానేన వర్ధనీం తోయమధ్యమే ॥ గౌరీమిమాయేతి మం త్రం జప్త్వా । ఓం హ్రీం గౌర్యై । యోనిముద్రాంప్రదర్శ్య । ఓం హ్రీం హాం పార్వతీపరమేశ్వరాభ్యాంనమః । ప్రాణప్రతిష్ఠాం దండ భంగీన్యాసంచకృత్వా । ఆవాహనాదిముద్రాః ప్రదర్శ్య । షోడశోప చారై ర్విధివదభ్యర్చ్య । తత్పరితః పూర్వాదిదిక్షు॥ ఓం హాం అనం తాయనమః । సూక్ష్మాయనమః । శివోత్తమాయనమః । ఏకనేత్రా యనమః । ఏకరుద్రాయనమః । త్రిమూర్తయేనమః । శ్రీకంఠాయ నమః। శిఖండినేనమః ॥ యోరుద్రోఅగ్నౌ ఇతి మంత్రంజప్త్వా మహా ముద్రాంప్రదర్శ్య। గంధాదిభిస్సంపూజ్య। వేదీపరితః అష్టమంగలేషు ఓం హాం దర్పణాయనమః । దర్పణాధిపతయే నమః । సూర్యాయ నమః । పూర్ణకుంభాయనమః। పూర్ణకుంభాధిపతయేనమః । వరు ణాయనమః । వృషభాయనమః । వృషభాధిపతయేనమః । స్థాణవే నమః । యుగ్మచామరాయనమః । యుగ్మచామరాధిపతయేనమః । మాతరిశ్వనేనమః । శ్రీవత్సాయనమః । శ్రీవత్సాధీశ్వర్యైనమః । మహాలక్ష్మ్యైనమః । స్వస్తికాయనమః । స్వస్తికాధీశ్వర్యైనమః

గార్త్యైనమః । శంఖాయనమః । శంఖాధిపతయేనమః ॥ హరయేనమః।
దీపాయనమః । దీపాధిపతయేనమః । హుతాశనాయనమః ॥ ఇత్య
భ్యర్చ్య ॥ శ్లో॥ యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యా తపఃపూజాక్రియా
దిషు । న్యూనం సంపూర్ణతాంయాతి సద్యోవందే తమీశ్వరమ్ ॥
మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం సురేశ్వర । యత్పూజితం
మయాదేవ పరిపూర్ణంతదస్తుతే ॥ అనేన కల్పోక్తపూజావిధానేన
భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీమత్పరశివః సుప్రీతః సుప్రసన్నో వరదో
భవతు ॥ ఇతి శివయాగవిధిః ॥

అథ హోమప్రకరణమ్.

అత్ర హోమవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । సదాశివం ప్రణమ్య ।
భగవాన్ అగ్నికార్యంకరోమీత్యాజ్ఞాంగృహీత్వా। అర్ఘ్యపాత్రా
న్వితో గురుః కుండసమీపంగత్వా । కుండస్య దక్షిణపార్శ్వే సుఖా
సనే ఉపవిశ్య । ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ
మముకకర్మ కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప్య ॥ తత్రానామికాంగుష్ఠాభ్యాం
న్యస్తమూలేనచక్షుషా కుండస్యనిరీక్షణం । శివమంత్రేణ ప్రోక్షణం
తాడనం కుశైః హుంఫడంతాస్త్రేణా భ్యుక్షణం। వౌషడంతకవచేన
ఖననావకరణపూరణ సమీకరణసేచన కుట్టన సమ్మార్జన సమాలేప
నాని ఖడ్గేన కుశేన విధాయ । కుండమధ్యే పూర్వ యామ్యోత్తర
పశ్చిమేషు॥ ఓం హా మితి సర్వత్ర॥ శాంత్యతీతకలాయైనమః। శాంతి
కలాయైనమః । విద్యాకలాయైనమః । ప్రతిష్ఠాకలాయైనమః । నివృత్తి
కలాయైనమః । ఇతి కలామయంపరికల్ప్య । త్రిసూత్రేణాస్త్రమం
త్రేణ కుండం సంవేష్ట్య । ఓం హాం కలామయాయ కుండాయనమః॥
ఇత్యభ్యర్చ్య॥ ప్రాగాయతముదగాయతంవా త్రిరేఖాస్తిర్యగ్రేఖయా
సహ రేఖాచతుష్టయ ముభయత్ర శూలాకృతినా కుశత్రయేణ నక్షత్రీ
కరణం । పూర్వోత్తరాగ్ర కుశద్వయేన చతుష్పథన్యాసమస్త్రేణ
కుండస్యాభ్యంతరే సమంతాదూర్ధ్వాగ్రైః కుశైః రక్షపాటం కవచేనవిధాయ।
మధ్యే కూర్చరూపం విష్టరంపరికల్ప్య । ఓం హాం వాగీశ్వరీ వాగీశ్వ

రాభ్యాంనమః ॥ శ్లో॥ నాభిమధ్యేతువాగీశీం నీలోత్పలదళప్రభాం । ఋతుస్నాతాంసకూర్చస్థాం ధ్యాత్వాతన్మూలమంత్రతః॥ చతుర్భుజం త్రినేత్రంచ వరదాభయవిగ్రహం ।. సర్వావయవ సంపూర్ణం సర్వాభరణసంయుతం ॥ ఆనందంపరమంసూక్ష్మం కించిత్ప్రహసితాననం । వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం వ్యాళయజ్ఞోపవీతినం ॥ ఏవంరూపం స్మరేన్మధ్యే వాగీశంపురుషేణతు ॥

గంధాదిభి స్సంపూజ్య । అరణిమథనేన సూర్యకాంతాత్ స్వగృహాద్వా వహ్నిం హృత్వాపాత్రే సమానీయ । స్వస్యాగ్రే విన్యస్య । అస్త్రమంత్రేణాగ్నిఖండముద్ధృత్య । నిర్ఋతిదేశేనిక్షిప్య । అవఉవ స్పృశ్య । అగ్నింతత్పురుషేతిప్రోక్ష్య । కుంభకేన జఠరాగ్నినా బైందవేనచ సంయోజ్య । ఏకీకృత్యరేచకేనెడయా । ఓం హూం వహ్నిచైతన్యాయనమ ఇతి ప్రదీప్యమాన మాగ్నేయబీజంనివేశ్య । అగ్నిం షడంగైరభిమంత్ర్య । ధేనుముద్రాం ప్రదర్శ్య । హృదాభ్యర్చ్య । తత్పాత్రమాదాయ । కుండస్యోపరి ప్రదక్షిణం త్రిఃపరిభ్రామ్య । శివబీజంధ్యాత్వా। వాగీశ్వరీగర్భనాడ్యాం వాగీశ్వరేణనిక్షిప్య । మాణం విభావ్య । అగ్నిబీజేన కుండమధ్యే ప్రతిష్ఠాప్య । కవచే నేంధనాని నిక్షిప్య । అస్త్రేణప్రజ్వాల్య । హృదయేనార్ఘ్యందత్వా । అగ్నేర్గర్భాధానాది సంస్కారార్థం సద్యోజాత వామదేవాఘోర తత్పురుషేశానమంత్రై రభ్యర్చ్య। హృదయ శిర శ్శిఖా కవచ నేత్రమంత్రై స్స్వాహాంతేన పృథక్పృథక్ తిలై స్త్రిస్త్రిరాహుతీ ర్జుహుయాత్ ॥ జలబిందుం నిక్షిప్య । సద్య స్స్నాతకనివృత్తయే కుండ మస్త్రేణాంభసా ప్రోక్ష్య ॥ నామకరణకర్మణి శివాగ్నింత్వంహుతాశ నేతినామకృత్వా। అగ్నిరక్షణార్థం పరిస్తృణీతేతి ప్రాగుదగగ్రా దర్భా న్ప్రాగారభ్య। ప్రదక్షిణంపరిస్తీర్య । వాగీశ్వరీ వాగీశ్వరా హృదయే నాభ్యర్చ్య । తౌ విసృజ్య ॥ అథ ధ్యానం॥ శ్లో॥ పంచవక్త్రయుతంసప్త సప్తజిహ్వాభిరావృతం । దశహస్తం త్రినేత్రంచ సర్వాభరణభూషితం ॥ రక్తవస్త్రపరీధానం పంకజోపరిసంస్థితం । శుద్ధపద్మాసనాసీనం దశాయుధసమన్వితమ్ ॥ ఇతి ధ్యాత్వా ॥

తతః ప్రాదేశమాత్రం కుశద్వయం ఘృతమధ్యేన్యస్వా। సవ్యాసవ్య మధ్యభాగేషు ఇడాంపింగళాంసుషుమ్నాం ధ్యాత్వా। స్రుచా దక్షిణ భాగా దాజ్యమాదా యాగ్నయేస్వాహే త్యగ్నే ర్దక్షిణనేత్రే। ఓం హాం అగ్నయేస్వాహా। వామభాగా దాజ్యంగృహీత్వా। సోమాయ స్వాహేతి వామనేత్రే। ఓం హాం సోమాయస్వాహా। తతో మధ్యా దాదాయ। అగ్నీషోమాభ్యాంస్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహే త్యగ్నివక్త్రే కించిద్ధుత్వా। ఓం హాం అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహా। స్రువే ణాజ్యమాదాయ। వాయవ్యా దాగ్నేయాంతం సావయన్। ఓం హాం ప్రజాపతయేస్వాహా। నైరృత్యాదీశానాంతం। ఓం హాం ఇంద్రాయస్వాహా। తతోగ్నిమధ్యే షడాసనాని పరికల్ప్య। ఓం హాం ఆధారశక్తయేనమః। అనంతాసనాయనమః। జ్ఞానాసనాయనమః। వైరాగ్యాసనాయనమః। పద్మాసనాయనమః। మహాపద్మాసనాయ నమః॥ తదుపరి॥ ఓం హాం శివాసనాయనమః। శివమూర్తయేనమః। శివాయనమః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ చంద్రకోటిప్రతీకాశం త్రినేత్రంచంద్ర భూషణం। ఆపింగళజటాజూటం రత్నమౌళివిరాజితం॥ భస్మరుద్రాక్ష బిల్వాది రుచిరం సుందరేశ్వరం। నీలగ్రీవ ముదారాంగం నానాహా రోపశోభితం॥ వరదాభయహస్తంచ హరిణంచపరశ్వధం। దధానం నాగవలయం కేయూరాంగద భూషణం॥ వ్యాఘ్రచర్మ పరీధానం రత్నసింహాసనేస్థితం। సర్వభూతగుహావాసం సర్వజ్ఞంసర్వసాక్షిణం॥ సర్వాధిష్ఠానమద్వైతం మాయయా సగుణంపునః। ఏవంరూపం స్మరే దగ్నౌ చార్చయేతుయథాక్రమం॥ ఆవోరాజానమితిమంత్రం జప్త్వా। ఆవాహనాది షణ్ముద్రాః ప్రదర్శ్య। గంధాదిభి స్సంపూజ్య। స్రువేణ ఘృతమాదాయ। పంచబ్రహ్మ షడంగమంత్రైః పృథక్పృథక్ త్రిసా హుతీర్జుహుయాత్। చరుమభిఘార్య। దర్వ్యా ముపస్తీర్య। ద్విరవ దాయ। పునరభిఘార్య। ఇమారుద్రాయ తవసేకపర్దినేతి రుద్రసూ క్తేనప్రత్యృచం ప్రత్యేకప్రత్యేకం త్రివారంజుహుయాత్। ఆసుశ్శిశాన, గణానాంత్వా, యస్సుతీక్ష్ణంగస్సు, యత్రబాణా, జాతవేదసే, వాస్తో

ష్పతే, గంధద్వారాం, యోవేదాదౌ, త్వమగ్నే, రుద్రో, త్రాతార
మింద్రం, త్వన్నోఅగ్నే, సుగన్నఃపంథా, మసున్వంతం, తత్వాయా
మ్యానోనియుద్భిర్వయం, సోమతమీశానం, బ్రహ్మజజ్ఞానం, ఇదంవిష్ణుః
ఆప్యాయస్వ, నమశ్శంభవేచ, గౌరీమిమాయేతి మంత్రై రనంతాది
పంచావరణదేవతా మూలమంత్రై ర్ద్వారదేవతానామభిః కుముదా
ద్యష్టనామభి రగ్నిమీళేత్యాది చతుర్వేదమంత్రైశ్చ పాలాశాశ్వత్థ
శమీ చ ర్వాజ్య తిలద్రవ్యైశ్చ ప్రత్యృచా ప్రతిద్రవ్యం తిస్రాహుతీ
ర్జుహుయాత్ । తత్తద్ద్రవ్యాంతే వ్యాహృతిభి ర్హుత్వా । ఓం భూః
స్వాహా । భువస్స్వాహా । సువస్స్వాహా । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ।
పంచార్ణమనునా అష్టోత్తరశత మష్టావింశతివారం వాస్త్రమంత్రేణ
దశవారంచాజ్యేనహుత్వా। సర్వశాంత్యర్థం భద్రంకర్ణేభి స్తచ్ఛంయో
నమోబ్రహ్మణేతిమంత్రైః ప్రత్యేకం పంచవారం జుహుయాత్। ఏత
త్కర్మసమృద్ధ్యర్థం జయాదిహోమం కరిష్యే ॥ చిత్తాయస్వాహా...
సనోభువనస్యపతే......శర్మయచ్ఛ స్వాహా ॥ అస్మిన్ప్రకృతేకర్మణి
జ్ఞాతాజ్ఞాతాది సమస్తదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థ మనాజ్ఞాతం పురుషసమ్మి
తో యత్పాకత్రా త్వన్నోఅగ్నే సత్వన్నోఅగ్నే యతఇంద్ర స్వస్తి
దావిశస్పతిస్త్ర్యంబకం పునస్త్వాదిత్యాః పునరగ్నిర్మహావ్యాహృతీభిశ్చ
జుహుయాత్। మధ్యమంపరిధిం పూర్వం ప్రహృత్య । ఇతరౌప్రహార
న్నాఘారసమిధౌ ప్రహృత్య । ఓం హాం శివాయస్వాహేతి జుహు
యాత్। విశ్వేభ్యోదేవేభ్య స్సంస్రావేభ్యస్స్వాహేతి స్రుక్స్రువాభ్యాం
హుత్వా । అగ్నయేస్విష్టకృతేతి స్విష్టకృతం హుత్వా । ద్వాదశగృ
హీతే నాజ్యేనస్రుచంపూరయిత్వా । సప్తతేఅగ్నే...ఘృతేనస్వాహా।
పూర్ణాహుతిముత్తమాంజుహోతి...ప్రతితిష్ఠతి ॥ పూర్ణాహుతిముహూ
ర్త స్సుముహూర్తోస్త్వి త్యనుగృహ్ణంతు సుముహూర్తోస్తు ॥ అదితేన్వ
మగ్గ్ స్థాః...ప్రాసావీరిత్యుత్తరం పరిషిచ్య । స్వవామభాగే చతురశ్ర
మండలంకృత్వా । గంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిప్య। పూర్వ దక్షిణ పశ్చి
మోత్తరదిక్షు । ఓం హాం రుద్రాయస్వాహా । మాతృభ్యస్స్వాహా ।

గణేభ్యస్స్వాహా । యక్షేభ్యస్స్వాహా॥ ఈశానాది వాయవ్యంతకోణేషు॥ క్షేత్రేభ్యస్స్వాహా। గ్రహేభ్యస్స్వాహా । అసురేభ్యస్స్వాహా । నాగేభ్యస్స్వాహా ॥ మండలమధ్యే ॥ నీలలోహితాయస్వాహేతి చరుణా బలిం దద్యాత్ ॥ కుండస్య పూర్వాద్యష్టదిక్షు ॥ ఇంద్రాదిభ్యో తత్తన్నామ్నా స్వాహాంతేన బలిందత్వా। ప్రణీతాపాత్రమాదాయ। సదసిసన్మే భూయాః ... మామేక్షేష్ఠాః । ప్రాచ్యాందిశిదేవా ... మార్జయంతాం । సముద్రింవః ప్రహిణోమి ... మత్పయః । ప్రణీతాపాత్ర మధోముఖం కృత్వా । తేనతోయేన శివగాయత్ర్యా బింబాని ప్రోక్ష్య । అనూయాజంస మాదాయ । నమశ్శంభవేతి మంత్రేణాహు త్వాగ్నేః పరిస్తరణా న్యపచినోతి । ఓం హాం విఘ్నపేనమః । అర్ఘ్యం దత్వా । సర్వోపచారై స్సంపూజ్య । తత్తత్సూక్తాన్యంవిసృజ్య । యత్తేఅగ్నేతి తిసృభి ర్మయిమేధామితితిసృభిశ్చాగ్నిప్రదక్షిణంకృత్వా। హోమాంతే శ్రీ యజ్ఞపురుషాయనమః । ధ్యానాది షోడశోపచారపూజా స్సమర్పయామి । యస్యస్మృత్యాచేత్యా ద్యనేన హోమేన శ్రీ పరమేశ్వర స్సుప్రీతోభవత్ ॥ ఇతి హోమపరికరణవిధిః॥

అథ నిత్యహోమ విధిః,

అథ నిత్యహోమవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో ఆచార్యః కుండాంతికంగత్వా। కుండస్య దక్షిణపార్శ్వే ఉపవిశ్యాచమ్య । ప్రాణానాయమ్యాముక దేవమహోత్సవప్రీత్యర్థం నిత్యహోమంకరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య । భూర్భువస్సువరోమితి ద్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । చత్వారి శృంగేతిమంత్రిం జప్త్వా । ఓం హాం అగ్నయేనమః । ఏషహిదేవేతి మంత్రింపఠిత్వా । హేఅగ్నే ప్రాఙ్ముఖో దేవ సుముఖోభిముఖోభవ । గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య । అదితేనుమన్యస్వ ... ప్రసువ । ఓం హాం ఇంద్రాయనమః ... ఈశానాయనమః । ఇత్యభ్యర్చ్య ॥ షడంగేన ఘృతమభిమంత్ర్య । ధేనుముద్రాంప్రదర్శ్య । స్రువేణ ఘృతమాదాయ । పంచబ్రహ్మ షడంగమంత్రైరి త్యాభ్యర్చ్య సర్వాశాంత్యర్థం । భద్రింకర్ణేభి స్తచ్ఛంయో రక్షమో బ్రహ్మణేతి మంత్రైః ప్రత్యేకం పంచ

వారంజుహుయాదిత్యంతం పూర్వవత్కృత్వా। సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థ మఘోరమంత్రేణ దశవారంజుహుయాత్। శివగాయత్ర్యా పూర్ణా హుతింహుత్వా। హోమాంతే శ్రీయజ్ఞపురుషాయనమః। ధ్యానా వాహనాది షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి। తీర్థాంతపర్యంత మేతద్ధోమం దినేదినే సాయంప్రాతశ్చకుర్యా దితి నిత్యహోమవిధిః॥

అథ బలిదానవిధిః.

అథ బలిదానవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో బలిబేర మస్త్రరాజం చాలంకృత్య। బల్యర్థం ద్రోణపరిమితతండులం తదర్థం తదర్థార్థంవా పాత్రే నిధాయ। ఘృతేనాభిఘార్య। బలిపాత్రేగ్రమన్నం నిక్షిప్యావ శిష్టాన్నేనలింగం సలక్షణంకారయిత్వా। తల్లింగే పాశుపతాస్త్ర మా వాహ్య। ఓదనముద్బ్రువతేతి మంత్రంజప్త్వా। గంధాదిభిస్సంపూజ్య। బలిబేరాదీన్ శిబికేచారో ప్యాన్నలింగం బలిపాత్రంచ పరిచారకై ర్వాహయిత్వా। ఘంటారావైశ్శంఖ బేర్యాదిధ్వనిభిః నృత్యగీతాదిభి స్సహ బలిందద్యా త్తదాలయ ద్వారపాల లోకపాలాదిభిశ్చ తత్త న్నామ్నా స్వాహాంతేన బలిందత్వా। తద్గ్రామపీథింగ త్వేంద్రాది క్రమేణ బలిందద్యాత్॥ విశేషబలిః॥ గోస్థానే కుంభోదరాయస్వాహా। నదీషు గంగాయైస్వాహా। తటాకే క్షేత్రపాలాయస్వాహా। సభాస్థానే దుర్గాయైస్వాహా। కోశే మహాలక్ష్మ్యైస్వాహా। వృక్షమూలే మహా దేవాయస్వాహా। గోపురే భీషణాయస్వాహా। ఇతి చతురశ్రదండ వీథ్యాసు॥ పూర్వపశ్చిమేదేశే। ఇంద్రాదివరుణాంతం। తదాదీంద్రాం తం। దక్షిణోత్తరదేశే। యమ కుబేరాంతం। కుబేరాద్యమపర్యంతం। ఇతి॥ చతురశ్రరథపథేషు భేదః। పూర్వ పశ్చిమ దక్షి ణోత్తరద్వా రేషు। ఇంద్ర వరుణ యమ కుబేర వాస్త్వద్వయమితిక్రమః। నైర్ ఋత్య వాయు రీశా నాగ్నేయాదీనాం తద్భ్రసంధృష్ట్వా। త త్తద్దేవతా బలిందత్వాஉలయంప్రవిశ్య। ఓసాలేవానాం బలిపీఠే బలింక్షిప్త్వా। ప్రథమదినే గాంధర్వేభ్యస్వా। ద్వితీయే భూతేభ్యస్వాహా। తృతీయే స్కందాయస్వాహా। చతుర్థే ఋషిభ్యస్వాహా। పంచమే నాగేభ్య

స్వాహా । షష్ఠే చంద్రాయస్వాహా । సప్తమే విష్ణవేస్వాహా। అష్టమే బ్రహ్మణేస్వాహా । నవమే శివాయస్వాహా । బలిబేరంచాస్త్రరాజం సోమాస్కందసమీపే నిధాయ । ధూపాదికందత్వా న్నలింగం జలే విస్రుజేదితి బలిదానవిధిః ॥

అథ యానక్రమవిధిః.

యానక్రమవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః। ప్రథమే సింహం। ద్వితీయే చంద్రమండలం। తృతీయే శేషం। చతుర్థే పుష్పమంటపం। పంచమే వృషభం । షష్ఠే గజం । సప్తమే రథం । అష్టమే అశ్వం । నవమే హంసమితి సోమాస్కందమూర్తిం నానాచిత్ర వస్త్రమాల్యై రలం కృత్య। యానమారోప్యావాహనాదిభి స్సంపూజ్య। వాహనేషు తత్త ద్మాపంస్మృత్వాభ్యర్చ్య। నర్తక గాయకా శ్ఛత్ర చామర బర్హి పింఛ వితాన పతాకాదిధరా ధూపదీపధరాశ్చ పరితోగచ్ఛేయురాచా ర్యాదయ శ్శాకునసూక్త స్వస్తిసూక్తాదీ ఘోషయేయు ర్యజమాన బ్రహ్మ క్షత్రాది సర్వేజనా స్తోత్రాదీ కుర్వంతో మృదంగ వీణా వేణు నృత్తగీత శంఖ కాహళ భేర్యాదివాద్య కారకజనై స్సహాగచ్ఛే యుః ప్రత్యహమిత్థం కుర్వంతిచే దశ్వమేధఫలం ప్రాప్నువం త్యేవం గ్రామ మాలయంవా ప్రదక్షిణీకృత్య । దేవేశం యానాదవరో ప్యా స్థానమంటపే రత్నసింహాసనే భద్రంకర్ణైభిరితి విన్య స్యావాహనాది దశసంస్కారై స్సంస్కృత్య। నారికేళ ముద్గ చణక కదళీఫలానినివేద్య। మంగళార్తికంకృత్వా। పురుషసూక్తేన పుష్పాంజలింవికీర్య। నృత్తగీత వాద్యై ర్వినోదంకారయేదితి యానక్రమవిధిః ॥

అథ రథారోహణప్రయోగః.

సప్తమదినే రథప్రతిష్ఠావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో రథస్య పూ ర్వోత్తరదేశే మంటపంకారయిత్వా । గోమయేనోపలిప్య। రంగవల్లీం కృత్వా ॥ పుణ్యాహం వాచయిత్వా । ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ । శ్రీపరమేశ్వరస్య నవదిన ధ్వజారోహణ మహోత్సవాంగ సప్తమదినే రథయానార్థం శకటనేమి భుజగాత్ర ప్రథమపద పట్టిక స్తంభ కపోత

పట్టికోర్ధ్వపతాక కలశాంత శుద్ధ్యర్థం స్థలశుద్ధ్యర్థం ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనంకరిష్య ఇతి పుణ్యాహాంతే పునః ప్రాణానాయమ్య రథశుద్ధ్యర్థం నవకలశస్నపనం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య ॥ మంటప మధ్యే వ్రీహ్యాదిభి స్థండిలం ప్రకల్ప్య । మధ్యే పూర్వాద్యష్టదిక్షు పుణ్యోదకపూరిత కూర్చ నారికేళ వస్త్రాన్విత నవ కలశా నాకలశేష్వితి విన్యస్య ॥ మధ్యే శివంపరితోష్టదిక్షు లోకేశాన్ తత్తన్మంత్రేణసంపూజ్య । స్వర్ణనిర్మితరథం జలపూరితపాత్రే నిక్షిప్య। ఇమంమేగంగేఇతిమంత్రంజపిత్వా॥ తతః క్షీరపూరితపాత్రే ఆప్యాయస్వేతివిన్యస్య । పశ్చాత్కృష్ణాజినే శయ్యాధివాసంకృత్వా । సుగంచమేతి మంత్రంజప్త్వా ఉవాహనాద్యుపచారై స్సంపూజ్య। రథే భగవద్విష్టరమధ్యే విన్యసేత్। తత ఐశాన్యే స్థండిలేగ్నిప్రతిష్ఠాపనా ద్యగ్ని ముఖాంతంకృత్వా । పంచబ్రహ్మమంత్రైః పురుషసూక్తేన చరుణా ప్రత్యృచంహుత్వా ఉజ్యేన లోకేశమంత్రైః స్యందనదేవతా నామభిశ్చ జుహుయాత్। జయా ద్యగ్నివిసర్జనాంతం కృత్వా । గురుః రథ సమీపంగత్వా । కూర్మాసనే సామ్యాస్యోపవిశ్య । సకళీకృత్య। రథ పూజాంకరిష్య ఇతి సంకల్ప్య । పుణ్యాహ ర్యేయేన శుచీవోహవ్యా ఇతిప్రోక్ష్య । రథస్యమధ్యా ద్యష్టదిక్షు । శివాది కలశోదకై స్తత్తన్మంత్రైరభిషిచ్య । రథాంగేషు పూజయే చ్చక్ర దండద్వయే। ఓం హాం మాయాయైనమః । చక్రేషు । ఓం హాం ఇతి సర్వత్ర । సూర్యాయనమః । చంద్రాయనమః ॥ పట్టికాజాలే । కపాలీశాయనమః । గాత్రేషు । ధర్మాయనమః । జ్ఞానాయనమః । వైరాగ్యాయనమః । ఐశ్వర్యాయనమః । అధర్మాయనమః । అజ్ఞానాయనమః । అవైరాగ్యాయనమః । అనైశ్వర్యాయనమః ॥ రథోపరిపీఠే॥ పూర్వాదిదిక్షు । రుద్రాయనమః । స్కందాయనమః । విష్ణవేనమః । బ్రహ్మణేనమః ॥ తత్పీఠమధ్యే ॥ శ్రీమత్పరశివాయనమః । గౌర్యైనమః ॥ తత్పరితః ॥ అనంతాయనమః । సూక్ష్మాయనమః । శివోత్తమాయనమః । శిఖండినేనమః ॥ ద్వారోభయపార్శ్వయోః ॥ నందినేనమః। మహాకాళాయనమః ॥ పతాకాసు॥ కుముదాయనమః ॥ ధ్వజే ॥ వృషభాయనమః ॥

కలశే ॥ పాశుపతాస్త్రాయనమః ॥ రథస్యపరితః ॥ ఇంద్రాయనమః ... ఈశానాయనమః ॥ రజ్జుషు॥ ఉరగేభ్యోనమః ॥ ఆవాహనాదిముద్రాః ప్రదర్శ్య । ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా । షోడశోపచారై స్సంపూజ్య । రథస్యాష్టదిక్షు॥ పంచవిధాన్నేన లోకపాలమంత్రై ర్బలిందద్యా దాలయంప్రవిశ్య । ఉత్సవేశ్వరం పాద్యాదిభి స్సంపూజ్య । స్వస్తిఘోషై చ్ఛత్ర చామర నృత్త గీత వాద్యారావై స్సహ రథాంతికం గత్వాచార్యంసంపూజ్య । దశదానానిదత్వా। సుముహూర్తే సులగ్నే రథోపరి స్థిత పద్మపీఠే భద్రింకర్ణైభిరి త్యుమాసహితం దేవమారోప్య । ముద్గ చణక నారికేళఫలాని నివేద్య । మంగళారార్తికంకృత్వా। బ్రాహ్మణాది చాతుర్వర్ణజనాః రథమాకృష్య । వేదవిద్బ్రాహ్మణై శ్శంఖ కాహళ భేరీమృదంగాది వాద్యారావై చ్ఛత్ర చామర ధ్వజ దీపికాధారకజనై ర్గణికాభిస్సహ శనై ర్గ్రామప్రదక్షిణపురస్సరం పూర్వస్థానేనిధాయ । ధూపదీపాదికందత్వా । దేవం రథాదవతార్య । స్వస్తి సూక్తపాఠక బ్రాహ్మణై ర్నృత్త గీత పంచమహావాద్యారావై స్సహాస్థానమంటపే రత్నసింహాసనేవిన్యస్య । నవకలశస్నపనంకృత్వా । పురుషసూక్తేనాభిషిచ్య । ఉత్సవేశ్వర మలంకృత్య । ధూపదీపౌ దత్వా । మహాహవిర్నివేద్యా ఉవశిష్టోపచారై ర్దేవం సంతోషయే దితి రథారోహణ ప్రయోగః ॥

అథ నవకలశస్నపన విధిః.

అథ స్నపనవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో అస్త్రేణ భూమిం శోధయిత్వా । వామదేవేన గంధజలేనానులిప్య । తస్యోపరి వ్రీహిభిస్థండిలంకృత్వా। ఆపోహిష్ఠేతి నవకలశాన్ప్రక్షాళ్య। తంతుంతన్వన్నితి తంతునాసంవేష్ట్య । గంధాక్షతాన్నిక్షిప్యాకలశేష్వితిమంత్రేణ స్థండిల మధ్యేంద్రాద్యష్టదిక్షుచ నవకలశాన్నిధాయ । తత్వాయామీత్యాభ్య। గంధమాల్యాదిభి రలంకృత్యే త్యంతం పూర్వవత్కృత్వా । మధ్యే విశ్వతశ్చక్షురితి మహేశం. పరితశ్చాష్టవిద్యేశ్వరా న్యోరుద్రా అగ్నావితిమంత్రేణాభ్యర్చ్య । అఘోరేణ కలశానభిమంత్ర్య। ధేను.

ముద్రాం మహాముద్రాంచ ప్రదర్శ్య । పురుషసూక్తం జప్త్వా । తత్త
త్కుంభోదకే నోత్సవబింబ మభిషిచ్య । వస్త్రాద్యైరలంకృత్య । ధూప
దీపాదికందద్యాదితి నవకలశస్నపనవిధిః ॥

అథ నృత్తమూర్త్యారాధనమ్.

అథాష్టమదివసే ప్రాతర్బల్యుత్సవాంతే గురుర్నృత్తమూ
ర్త్యంతికంగత్వా। పుణ్యాహంవాచయిత్వా। విధివత్కౌతుకంబధ్వా ।
దేవం షోడశోపచారైస్సంపూజ్య। దేవాగ్రే స్థండిలంకృత్వా। తస్యో
పరి కాంస్యపాత్రే కృష్ణగంధంవిన్యస్య । తన్మధ్యే దేవీదేవంచ తత్త
న్మంత్రేణాభ్యర్చ్య । గంధద్వారేతిమంత్రేణ మూర్ధ్నాది పాదపర్యం
తం లేపయే త్తతస్సాయాహ్నే బల్యంతం కృత్వా । ఉత్సవేశ్వరం
గ్రామ ప్రదక్షిణపురస్సరం దేవాలయసమీపంగత్వా । పుణ్యాహం
కృత్వా । ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ । శ్రీ చంద్రమౌళీశ్వరస్య నవ
దిన ధ్వజారోహణ సాఖ్యోత్సవాంగ అష్టమదివసే రాత్రౌ దేవీసం
వాద తాండవోత్సవాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్య తదంగత్వే నాదౌ
స్థలశుద్ధ్యర్థం ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం
కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ ఉమాసహిత చంద్రశేఖరమూర్తిం షోడ

పార్వతీ పరమేశ్వర ధ్యాన శ్లోకాః.

శోపచారైస్సంపూజ్య ॥ తతః ॥ శ్లో॥ శ్రీనారదః కామచరః కదాచి
త్కైలాసశైలే ప్రణిపత్యశంభుం । విజ్ఞాపయ ల్లోకహితార్థమేవ యా
గాయతస్మైగిరిజాసఖత్వం ॥౧॥ శ్లో॥ ఉన్మీలయంతీ ముపవీక్ష్యకాంతాం
మందస్మితేనైవ మనోభిలాషాం । తథైవతస్మైపరమేశ్వరోపి దదౌ
ప్రతిజ్ఞాంచ దయాంబురాశిః ॥౨॥ భూలోకే ప్రథితాంవదంతిమునయో
కాశీం తథాకాంచికాం । తస్మాదీశ్వరవాసితాం గురుతరాం జ్ఞాత్వా
మహేశోముదా । కర్తుం తత్ర మహోత్సవం సమకరో చ్చండీశ మా
జ్ఞాపయ। చ్చండీశోపితదాజ్ఞయాసుచితాం శాలాం విశాలాంశుభాం
॥౩॥ తదాత్రవాగతిథిభిః ప్రథితేముహూర్తే మృత్సంగ్రహాంకుర మఖ
ధ్వజతాడనాని । కార్యాణిశాస్త్రవిధాయ శంభో ర్విధ్యాంగతో ప్రతి

దినం నిజవాహజాలైః ॥౪॥ నానావిధైరుత్సవయోగ్యయానై ర్వృషే
శ్వరాద్యై ర్విహర న్కదాచిత్ । వినామృగాక్షీం మృగయారతస్య
మృగాంకమౌళే ర్మృగయానమాసీత్ ॥౫॥ హత్వామృగాంతత్ర మృ
గాంకపాణి ర్మృగంమృగాక్ష్యై కరిచర్మవాసః । నీత్వాకుమారాయచ
నీలకంఠం శ్రీనీలకంఠోనివృతో వనాంతాత్ ॥౬॥ సఖీజనై స్సాగిరిరాజ
పుత్రీ కదాచిదేసంత్వపిబాహ్యరాత్రం । అయాంతమారా దుపవీక్ష్య
కాంతం నిరుద్ధతీసా నిజగాదగౌరీ ॥ ౭ ॥ క స్త్వంశూలీ ప్రవిశభిషజాం
వేశ్మవైద్యంనజానే । స్థాణుర్బాలేన వదతితరు ర్నీలకంఠ ప్రముగ్ధే ।
కేకామేకావదత్వం పశుపతిరబలే నైవదృష్టేవిషాణే । ఇత్యేవం శైల
కన్యా ప్రతివచనజడః పాతువః పార్వతీశః ॥౮॥ మౌళౌ కిన్నుమహేశ
మానినిజలం కింవక్త్రమంభోరుహం । కింనీలాలకవేణికా మధుకరః కిం
భ్రూలతావీచికా । కింనేత్రేశఫరిద్వయం కిముకుచౌ ప్రేంఖద్రథాంగ
ద్వయం। సాశంకామితివంచయన్ గిరిసుతాం గంగాధరఃపాతువః ॥౯॥
కింరక్తేనయనే శృణుష్వగిరిజే కోపాన్మృగాణాంవధే । కింవా తేశిథిలో
జటాభర ఉమే శాఖాగ్రసంసర్గతః । దేహః కిం తవకర్శితో గిరిసుతే
శీఘ్రం వనేధావనా । చ్చిత్తం చంచలమద్య కిం సుముఖి తే వక్త్రాం
బుజాదర్శనాత్ ॥౧౦॥

శ్లో॥ యాతః కుత్రభవాన్ మృగాక్షిమృగయాం కర్తుం తతో
నాన్యథా । గంధః కోవనపుష్పజః క్షతమిదం కింకంటకైః కారితం ॥
కస్స్వేదః కఠినాగమా ద్గిరిసుతే దష్టాధర స్త్వంకుత । శ్శంఖాపూరణ
మాత్రకారణమిదం కుర్యాత్ప్రమాణానివై ॥౧౧॥ కుంభోధరస్థంభుజగం
స్పృశామి ప్రజ్వాల్యవహ్నిం ప్రవిశామికింవా । కాంతేవదత్వ త్పరి
తోషహేతుం తులాధిరోహే తవకిన్నువాంఛా ॥ ౧౨ ॥ హస్తారవిందే
హారహవ్యవాహ స్తవైవభూషాశ్చ భుజంగవర్గాః । కింవా ప్రమాణం
విషయప్రవృత్తేః కుక్షిస్థలోకస్యతులాకుత స్తే ॥౧౩॥ ఇతఃపరం కింకర
వాణికాంతే పాదౌత్వదీయా వథవా స్పృశామి । పాదౌ మదీయౌ
శతశస్స్పృశ త్వా గిత్థంచశంభోచరితంతవాసీత్ ॥ ఇందీవరేణనయనం
ముఖ మంబుజేన కుందేనదంత మధరం నవపల్లవేన । అంగాని చం

పకదళైశ్చవిధాయవేధాః కాంతేకథం రచితవానుపలేన చేతః ॥౧౫॥ శ్లో॥ మాతానాస్తి పితాచనాస్తిభువనే బంధుశ్చ నాస్తీహతే। భిక్షాన్నేనచజీవనం వివసనం వాసో గిరింద్రస్థలే। శ్రీ విశ్వేశ్వర నిర్గుణాయ సగుణాం మాం తే హిమక్ష్మాభృత్। పాషాణాత్మతయాదదాతదితరః కోవాసుతాందాస్యతి ॥ ౧౬ ॥ శ్లో॥ త్వం తస్కరోతీవ మహానుభావ నతత్రసందేహ కళంకలేశః। మాం తస్కరాణా మధిపంవదంతి విధేహిత స్యోచితశాసనాని ॥ ౧౭ ॥ శ్లో॥ పాశేనబధ్వా ప్రహారంకశాభిస్తవాంఘ్రియుగ్మే నిగళంహియుక్తం। శత్రుక్షతించంద్రకలావతంస నిమజ్జనంతే సలిలేవిధేయం ॥౧౮॥ శ్లో॥ ధన్యోస్మిగౌరీహవిధేహిసర్వాం బధ్వాచపాశేన భుజద్వయేన। సంతాడ్య వేణీకళయాకుచాద్రి శృంగద్వయేవాహయమాంచచోరం ॥౧౯॥ శ్లో॥ ఇతిబుధవచనాళ్యాత్యక్తరోషాచగౌరీ రమణ మనుగృహీత్వా మందహాసై రపాంగైః। భవనముపవిశంతీ తేనసాకంవిదధ్యా చ్చిరమచలసుతాసా దీర్ఘమాయుః ప్రజానామ్ ॥ ౨౦ ॥

శ్లో॥ స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీంమహీశాః। గో బ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభమస్తునిత్యం లోకాస్సమస్తా స్సుఖినోభవంతు ॥ కాలేవర్షతుపర్జన్యః పృథివీసస్యశాలినీ। దేశోయం క్షోభరహితో బ్రాహ్మణా స్సంతు నిర్భయాః ॥ స్వకాలే భవితావృష్టి ర్దేశోస్తునిరుపద్రవః। సమృద్ధా బ్రాహ్మణా స్సంతు రాజా భవతు ధార్మికః ॥ ౨౧ ॥

అథ నృత్తమూర్త్యుత్సవః.

ఉత్సవేశ్వరం దేవ్యాగారే భద్రవిష్టరేవిన్యస్య। రాజోపచారానుకార్యా త్తతో దేశిక శ్శ్రుతిపాఠక విప్రవరై ర్నర్తక గాయక కాహళ భేర్యాది వాద్యధారకజనైస్సహ గ్రామ ప్రదక్షిణపురస్సరం నృత్తమూర్త్యుత్సవంకృ త్వాలయంప్రవిశ్య। స్వస్థానేనిధాయ। కదలీ ఖర్జూరఫలాని ముద్గ చణకదళానిచనివేద్య। అవశిష్టోపచారానుకుర్యా దితి నృత్తమూర్త్యుత్సవవిధిః ॥

అథ తీర్థస్నానప్రయోగః.

అథ తీర్థస్నానవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । దేశికో నవమదివసే ప్రాతర్యజ్ఞసదనం ప్రవిశ్య । ఆవాహిత దేవానాం పున రారాధనం కృత్వా। మూలేన శతాహుతీర్జుహుయాత్ । జయాదిహోమ మగ్న్యాద్వాసనాంతం విధివత్కృత్వా। శివవర్ధన్యాదికలశానుద్ధృత్య । స్వస్తిపాఠకద్విజై చ్ఛత్రి చామర ధ్వజ కరదీపికాధారకజనై రన్వృత్తి గీత వాద్యారావై స్సహాలయప్రదక్షిణపురస్సరం మూలబేరాంతికంగత్వా। తత్తత్కలశతోయేన తత్తన్మనునా శివదేవ్యాది దేవానభిషిచ్య। విధివత్సంపూజ్య । యాగగృహంప్రవిశ్య । మంటపదేవా నుద్వాస్య । కలశోదక స్నపనాగ్నివిసర్జనాదికం తీర్థస్నానానంతరంవాకార్యం ॥ తతో గురుః పాలికాభిస్సహ ఉత్సవేశాంతిక ముపగమ్య । దేవాగ్రే స్థండిల మధ్యే పూర్వాదిదిక్షు క్రమేణ పాలికాదీని విన్యస్య । కర్ణికాయాం

వసంతకలశార్చనాంగ చూర్ణోత్సవప్రయోగః.

వసంతోదకకలశం భద్రంకర్ణేభిరితిమంత్రేణ సంస్థాప్య । ఆగ్నేయాది కోణేషు। ఆగ్నేయ్యాం నిశాచూర్ణం। నైరృత్యాం గంధతైలం। వాయవ్యాం జంభఫలరస మైశాన్యం భసితం కుంకుమంచ నిక్షిప్య । పుణ్యాహంకృత్వా ॥ శుభతిథౌ। వసంతకలశార్చనాంగ చూర్ణోత్సవ కర్మకరిష్యమాణ స్తతః పాలికా ద్యర్చనాదికర్మ కరిష్యమాణస్య॥ ...శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే ॥ అథో చూర్ణోత్సవంకుర్యా ద్దేశిక శ్చోత్తరాభిముఖస్సన్ కృష్ణాజినే ఉపవిశ్య । విధివత్ స్థండిలం దేవాగ్రేశాలిభిః ప్రత్యేకం పరికల్ప్య । తన్మధ్యే పద్మమాలిఖ్య । కర్ణికాయాం ముసలములూఖలంచ భద్రంకర్ణేభిరితి విన్యస్య । యువాసువాసేతివాససాచ్ఛాద్య । శుచీవోహవ్యేతి పుణ్యాహోదకేన ప్రోక్ష్య । ఆధారశక్త్యాది పద్మాసనాం పరికల్ప్య । ఓం హామితి సర్వత్ర । ఆధారశక్తయేనమః। ... మహాపద్మాసనాయనమః॥ ఉలూఖలే॥ ఓం హ్రీం గౌర్యైనమః । ముసలే ॥ ఓం హాం శివాయ నమః ॥ గౌరీమిమాయ కద్రుద్రాయేతి ద్వాభ్యాం మంత్రాభ్యా మభిమంత్ర్య। తత్తన్మూలమనుంచజప్త్వా। శక్తిముద్రాం శూలముద్రాంచ

ప్రదర్శ్య । పంచబ్రహ్మ షడంగమంత్రానుచ్చార్య । ఆవాహనాదిభి స్సంపూజ్య । ఉలూఖలే రజనీంనిక్షిప్య । మంగళగీతపాఠకై ర్గణికాభి ర్మ్నపథేన చూర్ణీకృత్య । తచ్చూర్ణం వసంతపాత్రస్థ గంధజలేన మిశ్రీకృత్య । పుణ్యాహంతోయేన ప్రోక్ష్య। అస్త్రమనునా సామాన్యార్ఘ్యోదకేనచ। పాణినానాయమ్య । ఏవంగుణే తిథౌ । మహాదేవస్యోత్సవాంగ వసంతపూజాంకరిష్యే ॥ వసంతపాత్రస్య మధ్యేత్తాసనందత్వా ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ శంఖకుందేందుధవళం శూలహస్తం త్రిలోచనం। వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం వ్యాళయజ్ఞోపవీతినం । నీలకంఠం వృషాసీనం ధ్యాయే ద్గౌరీపతింశివం ॥ త్వమగ్నేరుద్రఇతి మంత్రంజప్త్వా। గ్రీష్మో హేమంతఉతనో వసంతఇతి మంత్రేణాభిమంత్ర్య । ఆవాహనాది దశసంస్కారై స్సంస్కృత్య । ధూపదీపాదికంగత్వా । పూర్వే । సద్యోజాతాయనమః। దక్షిణే। వామదేవాయనమః। పశ్చిమే। అఘోరాయ నమః । ఉత్తరే। తత్పురుషాయనమః । ఐశాన్యే । ఈశానాయనమః ॥ సద్యోజాతాది పంచమంత్రైర్జప్త్వా । ఆవాహనాదిభి స్సంపూజ్య॥ పాలికాదిషు మధ్యేత్తాసనందత్వా।ధ్యా॥ శ్లో॥ శ్వేతవర్ణంద్వినేత్రంచ సోమంధ్యాయేదభీష్టదం॥ ఆప్యాయస్వేతి మంత్రంజప్త్వా । పద్మముద్రాం ప్రదర్శ్య సర్వోపచారైస్సంపూజ్య । గంధద్వారాం సచిత్రచిత్రం నానాసస్తోకేతిమంత్రై ర్గంధతైలరజనీచూర్ణ కుంకుమభసితాని క్రమేణాభ్యర్చ్య । జంభఫలమఘోరాస్త్రేణాభ్యర్చ్య । దేవస్యాగ్రపద్మపీఠోపర్యస్త్రరాజం సంపూజ్య । పరమాత్మానం భగవంతముమాపతిం రాజోపచారై రభ్యర్చ్య। దేవదేవ్యాదీన్ గ్రీష్మో హేమంతేతి మంత్రేణ వసంతోదకేనప్రోక్ష్య। గంధతైలాదిద్రవ్యాణి తత్తన్మంత్రై స్సమర్ప్య । పశ్చాద్విప్రనృపభక్తజనేభ్యశ్చదద్యాత్ । వసంతాంతే బ్రాహ్మణాదిభక్తజనాన్వితో దేశికశ్చోత్సవేశ్వరేణసహ నదీంతటాకతీరంవాగత్వా । పుణ్యాహంవాచయిత్వా। ఏవంగుణేత్యాదిశుభతిథౌ।

అథ అవభృతస్నానప్రయోగః.

మహాదేవస్యోత్సవాంగావభృతస్నానం కరిష్యమాణస్సన్ తదంగత్వేనాదౌ స్థలశుద్ధ్యర్థం ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యా

హంవాచయిష్యే ॥ తీర్థమధ్యే ॥ షడాసనానిపరికల్ప్య। తదుపరి శివా
స్త్రమనునా శివతీర్థంధ్యాత్వా। తస్మిన్ ఇమంమేగంగేతి గంగామావా
హ్యాభ్యర్చ్య। గంధమాల్యాదిభిరలంకృత్య। తత్పరితః ఇంద్రాది దిగీ
శాన్ తత్తన్మంత్రైరావాహ్య । గంధాదిభిస్సంపూజ్య। అస్త్రరాజం
విధివ దభ్యర్చ్య । ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ ।
సకల పాపాపనోదనార్థం పునరావృత్తి రహిత శివపద ప్రాప్త్యర్థం ।
మహాదేవస్య మహోత్సవాంగ సకలదేవతాత్మక శివశూల తీర్థస్నాన
మహంకరిష్యే ॥ కద్రుద్రాయేతి మంత్రేణాస్త్రరాజ మాదాయ ॥
భద్రంకర్ణేభిరితి శిరసిసంధార్య। ఆపోహిష్ఠేతి త్రివారం తీర్థేస్నాత్వా।
తథా సర్వే భక్తజనాస్నానంకుర్యుః ॥

తతో గురురుత్సవేశాంతికంగత్వా । విధివ స్నపకలశస్నపనం
కృత్వా। శివగాయత్ర్యా జంబీరరసోద్వర్తనం రుద్రసూక్తేన స్నపన
ద్రవ్య జలాభిషేకంకృత్వా। తతః పంచబ్రహ్మమంత్రైః శ్శివతీర్థేనాభి
షిచ్య । వస్త్రమాల్యాభరణై రలంకృత్య । ధూపదీపౌదత్వా। ముద్గ
దళ చణకదళ నారికేళాదీని నివేద్య । అవశిష్టోపచారా న్కృత్వా ।
యానమారోప్య। భేర్యాదివాద్యారావై ర్వేదపాఠక విప్రవరైశ్ఛత్ర
చామర ధ్వజ పతాకధారక జనై ర్నర్తక గీతపాఠక రుద్రగణికాభి
స్సహ గ్రామ ప్రదక్షిణపురస్సర మాలయంప్రవిశ్య.। నానాలంకార
యుక్త సింహవిష్టరే భద్రంకర్ణేభిరితి దేవంసంస్థాప్య । ధ్వజాంతిక

ధ్వజపటావరోహణ దేవతోద్వాసనక్రమః,

ముపగమ్య । వృషపటం పూర్వవ త్సంపూజ్య । వృషగాయత్ర్యా
తత్పట మవరోహయిత్వా । దేవాగార ప్రదక్షిణంకృత్వా । తన్మూ
ర్తిం వృషభేచావాహ్య । సంపూజ్య । తతోఽస్త్రరాజ మభ్యర్చ్య ।
తస్మిన్నావాహితదేవా న్విధివద్విసృజ్య । తథా భేర్యాదిదేవతాశ్చ।
పశ్చాదాలయావరణ స్థితి దిక్పాలేభ్య స్తత్తన్మంత్రేణ ముద్గాన్న
బలిందత్వా । విసృజ్య । దేశికో స్నానమాస్థాయ । గ్రామప్రదక్షిణ

అథ రక్షాసూత్ర విసర్జనమ్.

పురస్సరం సంధిదేవాన్విసృజ్య । బలింనిక్షిప్యావశిష్టాన్నం గ్రామా ద్బాహ్యే వృక్షమూలేవిసృజేత్ । పాదాప్రక్షాళ్యాచ మ్యాలయం ప్రవిశ్య । ఉత్సవేశ్వర మావాహనా ద్యుపచారై స్సంపూజ్య । కంక తోనకంకతోధో సత్రిత్యృచా శివలింగాది దేవాచార్యార్చ కాదీనాం

అథ చండార్చనమ్.

కౌతుకసూత్రంవిసృజేత్ । దేవంస్తుత్వా । చండాంతికంగత్వా।పడాస నానిపరికల్ప్య ॥ ధ్యాత్వా ॥శ్లో॥ ఏకవక్త్రంద్వినయనం... విభుం ॥ ఓం హాం చండాయనమః । మూలేనాభ్యర్చ్య । నిర్మాల్య గంధతో యాదిద్రవ్యాణిదత్వా । ప్రార్థ్య । ఆలయప్రదక్షిణపురస్సరం మహా మంటపే కృష్ణాజినేచోపవిశ్య । తతశ్చాచార్యం వస్త్రాభరణాదిద్రవ్యై స్సంపూజ్య । గోమిథునాదికంచదత్వా । ఋత్విగ్భ్యో వస్త్రాభరణాని దద్యా దితరేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్ ॥ఇతి॥

దశమదివసే స్నపనంకుర్యాత్తద్యథా.

సమ్మార్జనానులేపన రంగవల్ల్యాదిభి రాలయశుద్ధిం కృత్వా । మహామంటపే ఋత్విగ్భిస్సహ గురుః కృష్ణాజినేచోపవిశ్య । పుణ్యాహం వాచయిత్వా । తతశ్చ స్త్రీణ భూమిం శోధయిత్వా । వామదేవేన గంధజలేనానులిప్య । తస్యోపరి తత్పురుషాయేతి శాలిభి స్థండిలం పరి కల్ప్య । తన్మధ్యే ఉక్తలక్షణలక్షిత స్నపనమండలంవిలిఖ్య । శివగా యత్ర్యా కలశాన్ప్రక్షాళ్య । తంతుంతన్వన్నితి తంతునాసంవేష్ట్య । మూలేన గంధాక్షతా న్నిక్షిప్య । ఆకలశేష్వితి కలశాన్సంస్థాప్య । మధ్యకలశద్వయే శుద్ధోదకం। పూర్వే పాద్యం। దక్షిణే ఆచమనీయం। పశ్చిమే అర్ఘ్యం। ఉదీచ్యాం పంచగవ్యం। ఆగ్నేయాదికోణేషు గం ధోదకం । బాహ్యషోడశపదేషు ॥ క్షౌద్రం శర్కరాం క్షీరం ఘృతం లవంగం తక్కోలం దధి మేఘం ఉశీరం మలయజం గోరోచనం ఖచో రం భస్మకస్తూరీ నారికేళోదకం రజనీచూర్ణంచ పూర్వాది క్రమేణ కలశేషునిక్షిప్య । ఇమంమేగంగే త్యారభ్య గంధమాల్యా ద్యలంకా

కాంతం పూర్వవత్కృత్వా। మధ్యకలశే సదాశివం వర్ధన్యాం దేవీం పరితః ప్రాగాదీశానాంత మనంతా ద్యష్టవిద్యేశ్వరాన్। బాహ్యకల శేషు। ప్రాగాదిదిక్షు। దిక్పాలాన్విదిక్షు। వృష నంది గణేశ మహా కాళ స్కంద భృంగి గౌరీ చండాంతం తత్తన్మంత్రైరావాహ్య। దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య। ధూపదీపౌదత్వా। అవ శిష్టోపచారాన్ విధివత్కృత్వా। యజ్ఞాగ్రతేతి సూక్తేనాభిమంత్ర్య। మూలలింగా ద్యుత్సవమూర్తీనాం నిర్మాల్యోద్వాసనాంతం విధివ త్కృత్వా। శివవర్ధన్యాది కలశోదకైః రుద్రాభిషేకేనాభిషిచ్య। వస్త్రాభరణగంధమాల్యాద్యుపచారైస్సంపూజ్య। తతస్సతం పంచాశ ద్వా బ్రాహ్మణా న్భోజయేదితి స్నపనవిధిః॥

అథ పుష్పయాగ శయనోత్సవ ప్రయోగః.

దశమదివసే సాయాహ్నే సోమాస్కందమూర్తిం శిబికాయా మారోప్య। ఛత్రచామర ధ్వజ పతాకాదిభి ర్వేదఘోషైః నృత్త గీతవాద్యాద్యై ర్యజమాన భక్తజనైస్సహ ద్వాదశవార మాలయ ప్రదక్షిణ మాచార్య స్తత్పరమేశ్వరం పరయా శ్రద్ధయా కారయిత్వా। ప్రతిప్రదక్షిణే పరమేశ్వరపదపంకజే గంధ చూర్ణ లాజాక్షత సుమా దీనిసమర్ప్య। రుద్రగణికాభిరారార్తికం ప్రతిపాదేచ కారయిత్వా। తత శ్శయనమంటపం ప్రవిశ్య। నానాలంకార భూషిత డోలాయా ముమాసహితం శివంనిధాయ। మహాఘూర్తిం సంస్థాప్య। ఆధార శక్త్యాది షడాసనానిపరికల్ప్య॥ ధ్యానం॥శ్లో॥ త్రినేత్ర మేకవదనం మృగీపరశుధారిణం। వరదాభయ హస్తాభ్యాం చతుర్భుజంవిమండితం॥ వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం సర్వాభరణభూషితం। శుద్ధస్ఫటిక సంకాశం శ్వేతపద్మాసనస్థితమ్॥ ప్రఫుల్లోత్పలసంకాశ లోచనద్వయశోభితాం పూర్ణ చంద్రాభవదనాం నీలాలకవిభూషితామ్। నీలోత్పలదళశ్యా మాం కించిల్లజ్జానతాననాం। విలసద్ధేమకమలం దధానాందక్షిణేకరే॥ ఊరుప్రదేశవిశ్రాంత సవ్యేతరకరాంబుజామ్॥ ఇతి ధ్యాత్వా॥

త్వమగ్నేరుద్ర గౌరీమిమాయేతి ద్వాభ్యాంమంత్రాభ్యామావాహ్య। ఆవాహ నాది దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య। ధూపదీపౌదత్వా। క్షీరాన్నాదిపూప

భక్ష్యాదీనినివేద్య । తాంబూల సుగంధ సుమాదీని సమర్ప్య । నీరాజ నంకృత్వా । దేవీదేవయోః వృషభవాసనీపరిధాయ । మూర్ధానమితి ముకురందర్శయిత్వా । రాజోపచారాన్కృత్వా । గద్య పద్య మంగళ గీతాలాపైస్సంతోష్య । సుగంచమేతి శయ్యాయాం దేవం శాయ యిత్వా । యవనికాచ్ఛాదనంకృత్వా । పూర్వాద్యష్టదిక్షు । దిక్పా లాన్ తత్తన్మంత్రైస్సంపూజ్య । ఆచార్యఋత్విగాదీన్ గంధమాల్యా దిభి స్సంతోష్య । అఖండదీప మారోప్య । విధివత్కవాటం బంధ యిత్వా । ద్వారశే దేశే త్రిశంసంపూజ్య । ప్రార్థ్య । తతః మూల లింగాంతికంగత్వా । దశసంస్కారైస్సంస్కృత్య ॥శ్లో॥ యత్కృతం యత్కరిష్యామి తత్సర్వం సుకృతం తవ । విశ్వగోప్తాత్వ మేవాత్ర నాన్యోనాథోహమేశివ ॥ ఇతి సవనఫలం పరమేశ్వరాయ పుష్పాక్షత తోయాన్వితకరేణ గురు స్సమర్ప్య । తత స్సర్వేభ్యో భక్తజనేభ్యో గంధమాల్య తాంబూలాదికందద్యాదితి పుష్పయాగ శ్శయనోత్సవ ప్రయోగ స్సమాప్తః ॥

అథ పార్వతీ వివాహ ప్రయోగః.

అథ మహాదేవస్య పార్వతీకల్యాణ ప్రయోగవిధిం వాఖ్యా స్యామః । గజారోహణదినే । వృషభారోహణదినేవా । సాయాహ్నే । నానాలంకారపురస్కృత వైవాహికమంటపే రత్నసింహాసనే యుంజానః ప్రథమమితిమంత్రేణ నానాభూషణభూషిత శ్రీమత్పరమేశ్వర ముమా సహితంనిధాయ । తతః కాంస్యపాత్రే గుడ తండుల తాంబూల కదళీ నారికేళ లాజా పుష్ప ఖర్జూరఫల వస్త్రయుగ్మ మధు ఘృత క్షీర మాంగల్యోపవీతాదీని నిక్షిప్య । తత్పాత్రం శిబికాం ప్రాపయ్య । గీత వాద్యఘోషైస్సహ పురం ప్రదక్షిణీకృత్య । అనుహూతం ఉద్గాతేవ ఇతిద్వాభ్యాం స్వస్తిసూక్తేనచ వివాహమంటపం ప్రవేశయేత్ । పుణ్యాహంకృత్వా । మహాదేవస్య వివాహాంగభూత మగ్న్యాధాన మాలికారోపణ మధుపర్క కన్యాదాన తండులారోపణ మాంగల్య ధారణ కౌతుకబంధన ప్రధానహోమ లాజాహోమ రాజోపచారా

ఖ్యం కర్మకరిష్యమాణస్య తదంగత్వే నాందా ఆత్మశుద్ధ్యర్థం స్థల శుద్ధ్యర్థం ద్రవ్యశుద్ధ్యర్థం మహాజనైస్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే ॥ పుణ్యాహాంతే పునః ప్రాణానాయమ్య । శుభతిథౌ । మహాదేవస్య వైవాహికాంగాగ్న్యాధానం కరిష్యే ॥ దేవ యజనోల్లేఖన మిత్యాద్యగ్న్యాధానాంతం కృత్వా । గురుర్దేవసమీపే కృష్ణాజినే చోత్తరాభిముఖఉపవిశ్య । ప్రాణానాయమ్య। మహాదేవస్య వైవాహికార్థం శచీపురందర పూజాంకృత్వా । గోత్రప్రవరాన్వాచయిత్వా। పరశివ శివ సదాశివ ఈశ్వర మహేశ్వర పంచార్షేయప్రవరాన్విత పరశివగోత్రోద్భవస్య । పరంజ్యోతిస్వరూపస్య । పరశివశర్మణోనప్త్రే । సదాశివశర్మణః పౌత్రాయ । మహేశ్వరశర్మణః పుత్రాయ । పరశివగోత్రోద్భవాయ । హరిణ పరశుధరాయ । శ్రీచంద్రశేఖర శర్మణే వరాయ॥ ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్తిత్ర్యార్షేయ ప్రవరాన్విత పరశక్తిగోత్రోద్భవస్య । అనిరుద్ధశర్మణోనప్త్రీం । చతుర్ముఖబ్రహ్మణఃపౌత్రీం హిమవచ్ఛర్మణః పుత్రీం । గోత్రోద్భవాం । పార్వతీం నామ్నీం కన్యాం ॥ శ్లో॥ వాచాదత్తా మయాగౌరీ శివార్థం స్వీకృతాత్వయా । కన్యావలోకనవిధౌ నిశ్చితస్త్వంసుఖీభవ ॥ వాచాదత్తాత్వయాగౌరీ శివార్థంస్వీకృతామయా ॥ వరావలోకనవిధౌ నిశ్చితస్త్వంసుఖీభవ ॥ వాఙ్నిశ్చయముహూర్తస్సుముహూర్తోస్త్విత్యనుగృహ్ణంతు భవంతః॥

బ్రాహ్మణేభ్యస్తాంబూలాదికందత్వా । అథ శైవసూత్రప్రకారేణ ప్రయోగవిధిరుచ్యతే। యుగ్మాన్బ్రాహ్మణాన్ప్రసుగ్మంతేతి వాచయిత్వా । మాలికాధారణార్థం పుష్పమాలేగృహీత్వా । యవనికాం ధృత్వా । మంగళాష్టకపూర్వక గద్యపఠనం కుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ గౌరీ యస్యపరిగ్రహోగజముఖ స్సూనుర్ధరిత్రీరథః। కోదండఃకనకాచలోశ్వనిచయో వేదావిధిస్సారథిః ॥ కైలాసంవరమందిరం హరిముఖాయస్య ప్రభోస్సేవకా। స్సత్రైలోక్యకుటుంబపాలనపరః కుర్యాత్సదామంగళం ॥౧॥ శ్లో॥ విష్ణుర్వాయుకుబేర నీలవరుణా విఘ్నేశషాణ్మాతురా । ఆదిత్య శ్శశి పావకౌ యమవసూ చండీశ కుండోదరౌ । నాసత్యౌనిక షాత్మజస్సురయుతాః పర్జన్యనంద్యాదయః। స్సర్వేశంభుపదాబ్జపూజన

పరాః కుర్వంతుసన్మంగళమ్ ॥౨॥ శ్లో॥ శ్రీరామాదిభిరర్చితా గిరిసుతా వాణీరమారుంధతీ। సావిత్రీవినతాశచీగుణవతీ స్వాహానసూయాక్షితిః॥ గాయత్రీ జనకాత్మజామరచమూ శ్రీరేణుకా రుక్మిణీ । సర్వా శ్శంకర పాదభక్తినిరతాః కుర్వంతుసన్మంగళమ్ ॥ 3 ॥ శ్లో॥ జాబాలిర్జమదగ్ని కుంభజమునీ గార్గ్యోపమన్యాత్రితు। ర్వాసిష్ఠోఽత్రిమృకండుకౌశికశుక వ్యాసాబుభు శ్శౌనకః । మార్కండేయ దధీచి గౌతమ భరద్వాజా దయస్తాపసా । శ్రీశంభోఃపదపద్మచింతనరతాః కుర్వంతుసన్మంగళమ్ ॥४॥ శ్లో॥ గంగా సింధు పయస్వినీ చ యమునా గోదావరీ శారదా । తుంగా భీమరథీ మలాపహారిణీ చిత్రావతీ నర్మదా । భద్రా వేగవతీ తథాచ సరయూ రత్నావతీత్యాదయో । నద్య శ్రీగిరిజాధవార్చన రతాః కుర్వంతుసన్మంగళమ్॥౫॥ వేదాంతాశ్శ్రితయ షడంగసహితా శ్శైవాగమానాంగణాః । కావ్యాలంకృతినీతినాటకగణా మంత్రాశ్చ నానావిధాః । మన్వాద్యా స్మృతయః పురాణనిచయా స్తర్కాదిశాస్త్రా శ్శుభః । శ్రీశంభోర్గుణరాశికీర్తనపరాః కుర్వంతు సన్మంగళమ్ ॥ ౬ ॥ శ్లో॥ శ్రీకైలాసమహేంద్రవింధ్యమలయా మేరుర్హిమాద్రి స్తథా । నం ద్యద్రిర్వరగంధమాదనగిరిః కాకుద్గిరిశ్రీగిరిః। స్కందాద్రి స్వరుణాద్రి రంజనగిరి ర్గాధేయదివ్యాచలా । విత్యాద్యాగిరయః క్షితౌ ప్రతిదినం కుర్వంతుసన్మంగళమ్॥౭॥ శ్లో॥ ఆదిత్యాదినవగ్రహాస్సతిథయస్సంధ్యా స్సతారాగణాః । మాసాబ్దాబుుతవశ్చలగ్నదివసా పక్షాబుుతూనాం గణః। వర్గాధీశతిథీశభాధిపతయ స్త్వంశాంశకాధీశ్వరా । స్సర్వేస్థావర జంగమాః ప్రతిదినం కుర్వంతుసన్మంగళమ్ ॥౮॥

అథ చూర్ణికా.

స్వస్తి సమస్తశివ సృష్టి చరాచరానేకకోటి బ్రహ్మాండాధీశ్వర పరమశివ శివ సదాశివ ఈశ్వర మహేశ్వరాఖ్య పంచ మూర్తీనాం । భవమృడహరాఖ్య సృష్టిస్థితిసంహారరూపాణాం। శివసాదాఖ్య మూర్తి సాదాఖ్య కర్తృసాదాఖ్యాది పంచసాదాఖ్యానాం। శాంత్యతీత శాంతి విద్యా ప్రతిష్ఠానివృత్త్యాఖ్య పంచకలానాం । పరాశక్త్యాది పంచశక్తీ నాం। శివవిద్యా త్మాఖ్యతత్వత్రయాణాం । బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాఖ్య

త్రిమూర్తీనాం । గౌరీ లక్ష్మ్యాది మహాశక్తీనాం। శ్రోత్ర త్వక్చక్షు ర్జిహ్వాఘ్రాణ వా క్పాణి పాదపా యూపస్థ ప్రాణా పాన వ్యానోదాన సమాన శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధ చిత్త మనో బు ద్ధ్యహంకారాది షట్త్రింశ త్తత్వానాం । సద్యవామాఘోరతత్పురుషేశానాఖ్య పంచ ముఖానాం। పృధి వ్యాప స్తేజో వా య్వాకాశాఖ్య పంచభూతానాం। హృదయ శిర శ్శిఖా కవచ నేత్రాఖ్య షడంగానాం । అనంత సూక్ష్మ శివో త్త మైకనే త్రైకరుద్రత్రిమూర్తి శ్రీకంఠ శిఖండ్యాఖ్యాష్టవిద్యేశ్వ రాణాం। ఇంద్రాగ్నియమనిర్ఋతివరుణవాయుకుబేరేశానాఖ్య లోక పాలానాం। ఉమాచండనందిమహాకాళవృషభ గణేశభృంగిమహాసేనా ఖ్యాష్టగణానాం । వజ్ర శక్తి దండ ఖడ్గ పాశాఽంకుశగదాశూలచక్ర పద్మాఖ్య దశాయుధానాం। దర్పణ పూర్ణకుంభ వృషభ యుగ్మ చామర శ్రీవత్స శంఖ దీపాఖ్యాష్టమంగళానాం । శాంతి నంద్యా ద్యష్టా వింశతిదేవానాం । బ్రాహ్మీ మాహేశ్వర్యాది సప్తమాతౄణాం । అగస్త్య వసిష్ఠ భారద్వాజాఽత్రి గౌతమ కాశ్యపకౌశికాఖ్యసప్తఋషీ ణాం। రంభోర్వసీ మేనకా ద్యప్సరస్త్రీణాం। గంగాది సర్వతీర్థానాం । లవణాది సప్తసముద్రాణాం । ఋగ్యజుస్సామాధర్వణవేదానాం । ఋగ్వేకవింశతిభేదానాం। యజు రేకాదశభేదానాం । సామ సహస్రభేదానాం । విధివా దార్థవాద మంత్రవాద నామధేయాఖ్య చతుర్భేదానాం। ఛందః కల్ప వ్యాకరణ శిక్షా జ్యోతిష నిఋక్తాఖ్యషడంగానాం। ఆశ్వలాయన బోధాయ నాప స్తంబాది సూత్రాణాం । ...ఈశ కేన రుద్ర బృహదారణ్య శ్వేతాశ్వతర కైవల్య కాలాగ్ని కఠవల్లి కాత్యాయన నారాయణ బ్రహ్మహంస పరమహంస జాబాలి బ్రహ్మబిందమృతబిందు తేజోబిందు వాజసనీయ బోధాయనీ యాశ్వలాయనీయ మైత్రారుణీయ సాంఖ్యాయనీయ శౌనకీయ తైత్తిరీయ శివసంకల్ప ముక్తి నిరాలంబ వజ్రసూచీత్యా ద్యుపనిషదాం । మను స్మృత్యాత్రేయ హారీత వైష్ణవ యాజ్ఞవల్క్యశనాంగిరస యమాప స్తంబ సంవర్తకా శాతాతప వాసిష్ఠాది స్మృతీనాం । గర్భాధాన పుంసవన సీమంత విష్ణుబలి జాతకర్మ నామకరణా ఽన్నప్రాశ నోపనిష్క్రమణ

కర్ణవేధ చౌలోపనయన వ్రత సమావర్తన వైవాహికాది షోడశ కర్మణాం । దేవయజ్ఞ పితృయజ్ఞ భూతయజ్ఞ మనుష్యయజ్ఞ బ్రహ్మయజ్ఞాఖ్య పంచమహాయజ్ఞానాం । ఆహవనీయ గార్హపత్య దక్షిణాగ్నినాం । అగ్నిష్టోమా త్రిరాత్రి వాజపేయాది మహాక్రతూనాం। నిత్యనైమిత్తికకామ్యానాం । యజనాది షట్కర్మణాం । బ్రహ్మ పాద్మ వైష్ణవ శైవ భాగవత భవిష్యోత్తర నారదీయ మార్కండే యాగ్నేయ బ్రహ్మవైవర్త్య లైంగ్య వారాహ స్కాంద వామన కూర్మ మత్స్య గారుడ బ్రహ్మాండా ఖ్యాష్టాదశ పురాణానాం । మీమాంస న్యాయ వైశేషికాది సిద్ధాంతశాస్త్రాణాం । ... కామికయోగజచింత్యకారణా జితదీప్త సూక్ష్మ సహస్రాంశుమాన్సుప్రభేదవిజయ నిశ్వాస స్వాయంభువానల వీరరౌరవ మకుట విమలచంద్రజ్ఞానబింబప్రోద్గీతలలితసిద్ధాంత సంతాన శర్వోక్త పారమేశ్వర కిరణవాతులా ఖ్యాష్టావింశత్యాగమానాం। ఉత్తరభైరవోత్తరనారసింహ వీణాశిఖోత్తరాపారసౌఖ్య సుచింత్య సుభగ మాహేంద్ర భీమమంగళప్రభూత పరోద్భూత పార్వతీ పద్మామేయాప్రమే యాత్యంతానంద మాధవోద్భూతాద్భుతామృత సూక్ష్మాతీతామల శుద్ధజ్యోతిష ప్రబుద్ధ హస్తాలంకార సుబోధవిద్యా పురాణభాస్కర నీలలోహిత ప్రకరణభూత కాశ్యప గౌతమ బ్రాహ్మ వాసిష్ఠైశానోత్తరవిజయోద్భవ సౌమ్యాఘోర మృత్యునాశ కుబేర విమలగారుడ మహాఘోర మతంగ యక్షిణీ పుష్కర హంసాకర్షణ శంబరాసురేశ్వరా ద్యుపతంత్రాణాం । సోమధార్యుమేశ వృషారూఢ నృత్త కౌతుక వైవాహిక భిక్షాటన కామారి త్రిపురారి జలంధరారి గజారి వీరభద్ర హర్యర్ధార్ధనారీ కిరాత కంకాళ చండీశానుగ్రహ విషాపహరణ చక్రదాన విఘ్నేశప్రసాద సోమాస్కందైకపాద సుఖాసీన దక్షిణామూర్తి లింగోద్భవాఖ్య పంచవింశతిలీలానాం। కేశవాది చతుర్వింశతిమూర్తీనాం । అశ్విన్యాది సప్తవింశతితారాణాం । చర స్థిర ద్విస్వభావాఖ్యలగ్నానాం । అవిఘ్నకృతౌ । నిరంతరమనుకూలా స్సర్వేగ్రహాశ్చైకాదశస్థానఫలదా స్సుప్రసన్నా భవంతు॥ ధ్రువంతే

రాజా ఇతి మంత్రం జప్త్వా । మాలికాధారణ ముహూర్తః సుముహూర్తోఽస్త్విత్యనుగృహ్ణంతు సుముహూర్తోఽస్తు ॥ ప్రచ్ఛన్నపటం విసృజ్య ॥

అగ్నే యశస్విన్నితి సుముహూర్తం కృత్వా । అఘోరేతి కన్యా వరయోర్నిరీక్షణం । గోత్రప్రవరా న్వాచయిత్వా । ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణేత్యాది శుభతిథౌ । ఆగత మిమం వరం మధుపర్కేణార్చయిష్యే ॥ దేవస్యాసనార్థ ముత్తరాగ్రి కూర్చం రాష్ట్రభృతస్యేతినిధాయ । సద్యోజాతమితి మహాదేవ ముపవిశ్య । ఉదముత్తమ మిత్యపోభిమంత్ర్య । తత్తోయేన భవేభవేనేతి దేవస్యపాదౌ ప్రక్షాళ్య । వామదేవాయే త్యాచమనం । ఏషతేరుద్రభాగేతి వస్త్రాభరణ నిశాచూర్ణకుంకుమకుసుమాద్యై రలంకృత్య । ప్రాణానాయమ్య । శుభతిథౌ । శ్రీమత్పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం యజ్ఞోపవీతధారణాంగ యజ్ఞోపవీతపూజాంకరిష్యే ॥ ధ్యానాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి । యజ్ఞోపవీతమి త్యుపవీతం । పునరాచమనీయందత్వా । శిఖికేశిర ఇతి శిరోభూషణం । ... భగవదగ్రే షోడశదర్భా నుత్తరాగ్రాన్త్సగ్గ్స్తీర్య । తదుపరి కాంస్యపాత్రే మధుదధిక్షీరాజ్యగుడంచనిక్షిప్య । తస్యోపర్యపిధానం । కూర్చైశ్చాచ్ఛాద్య ॥ మధువాతా, దధిక్రావ్ణ, ఆప్యాయస్వ, శుక్రమసీతిమంత్రై ర్మధుపర్కమభిమంత్ర్య । కూర్చాభ్యాం తత్పాత్రం గృహీత్వా । పిధానమపనీయ । శివగాయత్ర్యా మధుపర్కం త్రివారమాలోడ్య । మధుపర్కో మధుపర్కో మధుపర్కః । మధుపర్కకణం నైరృతిదిశినిక్షిప్య । ఆచమనీయందత్వా । యన్మధునోమధవ్యమితి మంత్రేణ మధుపర్కం త్రివారందద్యా త్పునరాచమ్య । భూతమితి మంత్రేణాన్నం భూతంతృప్యయతి । తతః పరాదేవతాం గౌరీం కుంకుమకుసుమాద్యై రలంకృత్య । క్షీరాన్నాదికంవా నివేద్య । నీరాజనాంతంకృత్వా దేశికః ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణేత్యాదిశుభతిథౌ ।

మహాసంకల్పమ్.

మహాదేవస్య వివాహార్థం మహాసంకల్పపఠనం కరిష్యే ॥ అథానంతవీర్యస్య మహాదేవస్యాచింత్యాపరిమితశక్త్యా భ్రియమాణస్య । మహా

జలౌఘస్య మధ్యే పరిభ్రమమాణానా మనేకకోటిబ్రహ్మాండానా మేక
తమే వ్యక్తాఽవ్యక్త మహ దహంకార పృథివ్య ప్తేజో వా య్వాకాశా
ద్యావరణై రావృతేస్మి న్మహతి బ్రహ్మాండఖండయోర్మధ్యే ఆధార
శక్తి శ్రీకూర్మ వరాహానంతాఽష్టదిగ్గజోపరిప్రతిష్ఠితస్య। అతల వితల
సుతల తలాతల రసాతల మహాతల పాతాళలోక స్యోపరితలే । భువ
ర్లోక సువర్లోక మహర్లోక జనోలోక తపోలోక సత్యలోకానా మధో
భాగే భూలోకే। మహానాళాయమాన ఫణిరాజ శేషస్య సహస్రఫణా
మణిమండల మండితే । ఐరావత పుండరీక వామన కుము దాంజన
పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రతీకా ఖ్యాష్టదిగ్దంతి శుండాదండో త్తం
భితే । అమరావ త్యశోకవ త్యంభోవతి శైవతి సిద్ధవతి సాధ్యవతి
గాంధర్వవ త్యలకావత్యాది పుణ్యపురీ విరాజితే। ఇం ద్రాగ్ని యమ
నిర్ ఋతి వరుణ వాయు కుబే రేశా నాష్టదిక్పాలపాలితే । లోకాలో
కాచలవలయయుతే। మహేంద్రమలయసహ్యశక్తిహిమవదృక్ష వింధ్య
పారియాత్ర సప్తకులాచలసంయుతే । మతంగ మాల్యవ త్కిష్కింధ
శ్వేతాద్రి ఋష్యశృంగాఖ్య పంచమహానగాధిష్ఠితే । రామ శిబి రంతి
పృథు మరు ద్భగీరథ భరత శశిబిందు గయాఽంబరీష దిలీప పరశు
రామాది షోడశభూపాల పాలితే । కార్తవీర్య సగర పురూరవ పురు
కుత్స నల హరిశ్చంద్రాఖ్య చక్రవర్తి పరిపాలితే । అంగ వంగ
కళింగ కాశ్మీర కాంభోజ సౌవీర సౌరాష్ట్రా ద్యనేక దేశాలంకృతే ।
భాగీరథీ గౌతమీ నర్మదా యమునా సరస్వతీ కృష్ణా భీమరథీ తుంగ
భద్రా పినాకినీ ఫల్గునీ చిత్రావతీ కావేరీ గోదావరీ కృతమాలా
క్షీరనదీ వేగవతీ తామ్రపర్ణీ కపిలాకర తోయా ద్యనేక మహానదీభిః
పవిత్రితే । అయోధ్యా మధురా మాయా కాశీ కాంచీ అవంతికా
ద్వారవతీ చిదంబర మధ్యార్జున మాయూర కుంభకోణ విరూపాక్ష
జంబుకేశ్వర వైద్యనాథ కాళహస్తి హాలాస్య శ్రీశైల ద్రాక్షారామ
శివగంగా నంద్యాది పుణ్యపురీవిరాజితే । అరుణాచలా ఽగస్త్యాచల
వృద్ధాచలాధిష్ఠితే । జంబూ ప్లక్ష శాల్మల కుశ క్రౌంచ శాక పుష్క
రాఖ్య సప్తద్వీపదీపితే । ఇంద్ర కశేరు తామ్ర గభస్తి నాగ సౌమ్య

గాంధర్వ చారణ భారతాఖ్య నవఖండమండితే। ప్రత్యేకం నవసహస్ర యోజనవిస్తృతే। భారతకింపురుషేలావృత భద్రాశ్వ రమణక మందహరణ కేతుమాలాఖ్యా నవవర్షాత్మకే। లవణేక్షు సురా సర్పి జలార్ణవాది సరిత్సప్తావరణైః పరివృతే। దండక వింధ్యక చంపక బదరిక నహుష గుహా దేవదారుకారణ్యాది దశారణ్యయుతే। పంచాశత్కోటి యోజనవిస్తీర్ణ భూమండలే। లక్షయోజనపరిమితవిస్తీర్ణ జంబూద్వీపే। మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే। మలయాచలాదుత్తరప్రదేశే। భరతవర్షే। సకల జగత్సృష్టిబ్రహ్మణః। ద్వితీయపరార్థే। ప్రథమవర్షే। ప్రథమమాసే। ప్రథమపక్షే। అహని ద్వితీయయామే। తృతీయేముహూర్తే। త్రయోదశఘటికోపరి। ప్రథమప్రాణాయామకాలే। స్వాయంభువ స్వారోచిషోత్తమ తామస రైవతాది చతుర్దశమన్వంతరాణాం మధ్యే। సప్తమే వైవస్వతమన్వంతరే। పార్థివకల్పానంతకల్ప కూర్మకల్పాది సప్త కల్పానాం మధ్యే। శ్వేతవరాహకల్పే। మత్స్య కూర్మాది దశావతారాణాం మధ్యే నవమే బౌద్ధావతారే। యుధిష్ఠిర విక్రమార్కాది షట్ఛకానాంమధ్యే శాలివాహనశకే। సప్తవింశతి మహాయుగేషు గతేషు। ఇదానీ మష్టావింశతితమే మహాయుగే। కృత త్రేత ద్వాపర కలియుగాఖ్య చతుర్యుగాణాంమధ్యే కలియుగే। ప్రథమపాదే। ప్రభవాది షష్టిసంవత్సరాణాం మధ్యే। సంవత్సరే। అయనే। ఋతౌ। మాసే। పక్షే। తిథౌ। వాసరే। సునక్షత్రే। సుముహూర్తే। శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం శ్రుత్యాగమ స్మృతి పురాణేతిహాసోక్త సకలఫలావాప్త్యర్థ మగ్నిష్టోమాది క్రతుఫలసిద్ధ్యర్థం లోకసంరక్షణార్థం శ్రీమచ్ఛైవాగమోక్త ప్రకారేణ సాలంకృత కన్యాదానం కరిష్యే ॥ దేవ్యాః ప్రవరపూర్వకం ॥

పార్వతీ గోత్ర ప్రవర నిర్ణయః.

సుమ కుశ హరిద్రాక్షత హిరణ్యోదకాని గృహీత్వా। ఇచ్ఛాజ్ఞాన......గోత్రోద్భవాం। సురాసుర నమస్కృతా మఖిలలోకైకనాయకీం సర్వాభరణభూషితాం పార్వతీంనామ్నీం కన్యాం॥ పరశివ ...గోత్రోద్భవాయ సురాసురనమస్కృతాయ హరిణపరశుధరాయ

వృషభవాహ నారూఢాయ చతుర్దశ భువనాధీశ్వరాయ శ్రీ చంద్ర శేఖరశర్మణే వరాయ ॥ శ్లో॥ కన్యాం కనకసంపన్నాం కనకాభరణై ర్యుతాం । దాస్యామి శంభవేతుభ్యం బ్రహ్మలోకే జిగీషయా। కన్యే మయాగ్రతోభూయాః కన్యే మే దేహపార్శ్వయోః । కన్యే మే సర్వతో భూయా స్త్వద్దానా న్మోక్షమాప్నుయాం । కన్యాం సాలంకృతాం సాధ్వీం సుశీలాయ సుధీమతే । ప్రయతోహం ప్రయచ్ఛామి ధర్మ కామార్థసిద్ధయే ॥ తాంఇమాం సురాసురనమస్కృతాం... పార్వతీం నామ్నీంకన్యాం । కఇదంకస్మాఅదాదితి ప్రతిగృహ్ణామీత్యంతం బ్రూ యాత్ ॥ కన్యాదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాదానంకరిష్యే॥ శ్లో॥ హిరణ్య గర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః । అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ కన్యాదానసాద్గుణ్యార్థం దశదాన ప్రత్యామ్నాయ మనసోద్దిష్టహిరణ్యం శ్రీపరమేశ్వరప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ ప్రజాపతి స్త్రియాంయశ ఇత్యక్షతా రోపణం కుర్యా త్ప్రజాపశవోయజ్ఞ ఇతిక్రమేణ బ్రూయా త్తూష్ణీగ్ం చతు ర్థం। తత శ్చతుర్దశభువనాధీశ్వరం గౌరీం కుంకుమసుమాభరణాదిభి రలంకృత్య । ధూపదీపోపహారాదీని సమర్ప్య । మాంగల్యధారణార్థం మాంగల్య దేవతాపూజాం కృత్వా । మాంగల్య దేవతాభ్యో నమః । ధ్యానావాహనాది పూజాంసమర్పయామి । త్ర్యంబక మితి మంగళ సూత్రం గౌర్యాఃకంఠే బధ్వా । మాంగల్యధారణ ముహూర్తః స్సు ముహూర్తోస్తు ॥ పశ్చా దక్షౌసూత్ర మభ్యర్చ్య । శివగాయత్ర్యా దేవస్య దక్షిణహస్తే గౌరీమిమాయేతి గౌర్యాః వామహస్తేబధ్వా । బృహత్సామేతి భస్మకౌతుకసూత్రే విన్యస్య । తతోగురురగ్నిసమీప ముపగమ్య । భగవత్ప్రీత్యర్థం వివాహాంగ ప్రధానహోమం లాజా హోమంచకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ స్రువేణ ఘృతమాదాయ। పంచ బ్రహ్మ షడంగమంత్రైః "త్ర్యంబకం, గౌరీ మిమాయ, ఇదం విష్ణు, బ్రహ్మజజ్ఞాన"మితిమంత్రైః ప్రత్యేకం త్రిస్త్రిస్సాహుతీర్జుహుయాత్ । శివాస్త్రాఘోరాస్త్రమంత్రాభ్యాం పంచపంచాహుతీ ర్జుహుయాత్ । తతశ్శూర్పేణ లాజాన్గృహీత్వాస్త్రమనునా ప్రోక్ష్య । అగ్నేరుత్తర

దిగ్భాగే స్థండిలమధ్యే అశ్మానంనిదధాతి సత్యాయ ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై ఇత్యశ్మానం సంస్థాప్యాభ్యర్చ్య । దేవ్యాః పాదాంగుష్ఠం భగవద్దక్షిణకరేణగృహీత్వా । ఇతి గురోర్మనసిభావయ న్నూర్చ్ఛైక మిషేతిమంత్రేణాశ్మానం సముపస్పృశ్య । 'అగ్నేత్వంపారయామీ' త్యగ్నిప్రదక్షిణంకృత్వా। 'తత్పురుషాయేతి' త్రివారక్రమేణ లాజాన్ హుత్వా। పశ్చాజ్జయాదిహోమాద్యగ్నివిసర్జనాంతం విధివత్కృత్వా। 'బృహత్సామేతి' రక్షాంసమర్ప్య । దేవం రాజోపచారైస్సంపూజ్య। బ్రాహ్మణాన్ దక్షిణాతాంబూలాదిభి స్తోషయేత్ ॥

ప్రయోగే స్వర మంత్ర పాఠః.

హరిః ఓం ॥ దేవీంవాచ మజనయంత దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవోవదంతి । సానోమంద్రేష మూర్జందుహానా ధేనుర్వాగస్మా నుపసుష్టుతైతు ॥ ఆక్షల శేషుధావతి పవిత్రేపరిషిచ్యతే । ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే । ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావాఆపః పశవఆపోఽన్నమాపో ఽమృతమాప స్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాప శ్ఛందాగ్ స్యాపో జ్యోతీగ్ష్యాపో యజూగ్ష్యాప స్సత్యమాప స్సర్వాదేవతాఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్ ॥ ఓం అసునీతే పునరస్మాసుచక్షుః పునఃప్రాణమిహనోధేహిభోగమ్। జ్యోక్పశ్యేమసూర్యముచ్చరంత మనుమతేమృడయానస్స్వస్తి॥ అమృతంవై ప్రాణాఅమృతమాపః ప్రాణానేవ యథాస్థాన ముపహ్వాయతే ॥ ఓం గణానాం త్వా గణపతిగ్ంహవామహే కవింకవీనాముపమశ్రవస్తమమ్ । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్శృణ్వన్నూతిభి స్సీదసాదనమ్ ॥

ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః । తానఊర్జేదధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యోవశ్శివతమోరసః । తస్యభాజయతేహనః । ఉశతీరివమాతరః । తస్మాఅరంగమామవః । యస్యక్షయాయజిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః ॥ ఓం అభివస్త్రా సువసనా న్యర్షాభిధేనూః సుదుఘాః పూయమానాః । అభిచంద్రా భర్తవేనో హిరణ్యాభ్యశ్వాన్రథినో దేవసోమ ॥ యజ్ఞోపవీతం పరమంపవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజంపురస్తాత్ । ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తుతేజః ॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్ ॥ ఆయనేతే పరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్యగృహాఇమే ॥ ఓంభూర్భువస్సువః। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం। భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి ॥ అమృతమస్తు । అమృతోపస్తరణమసి ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా । ఓం అపానాయస్వాహా । ఓం వ్యానాయస్వాహా। ఓం ఉదానాయస్వాహా । ఓం సమానాయస్వాహా ॥ యజ్ఞేనయజ్ఞమయజంతదేవా స్తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకం మహిమానస్సచంతే యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సంతి దేవాః ॥ ఓం తత్పురుషాయవిద్మహే వక్రతుండాయధీమహి । తన్నోదంతిః ప్రచోదయాత్ ॥

హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థంమే దేహియాచితః । యన్మయాభుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చప్రతిగ్రహః। యన్మేమనసా

వాచా కర్మణావా దుష్కృతంకృతం । తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహ
స్పతిస్సవితాచ పునంతుపునఃపునః । నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ
ఇంద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమో ఽద్భ్యః ॥
యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాంతం తదపగచ్ఛతాత్ ।
అత్యాశనా దతీపానాద్యచ్చఉగ్రాత్ ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో
రాజా పాణినాహ్యవమర్శతు । సోఽహమపాపోవిరజో నిర్ముక్తోముక్త
కిల్బిషః । నాకస్యపృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతాం । యశ్చా
ప్సువరుణస్సపునా త్వఘమర్షణః । ఇమంమేగంగేయమునే సరస్వతి
శుతుద్రిస్తోమగ్‌ం సచతాపరుష్ణియా । అసిక్నియామరుద్వృధే వితస్త
యాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యాసుషోమయా । ఋతంచ సత్యం చాభీద్ధా
త్తపసోఽధ్యజాయత । తతోరాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః ॥
సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణివిదధ
ద్విశ్వస్య మిషతోవశీ । సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ
మకల్పయత్ । దివంచపృథివీం చాంతరిక్ష మథోసువః । యత్పృథి
వ్యాగ్‌ంరజస్స్వమాంతరిక్షే విరోదసీ । ఇమాగ్‌ం స్తదాపోవరుణఃపునా
త్వఘమర్షణః । పునంతువసవః పునాతువరుణః పునాత్వఘమర్షణః ।
ఏషభూతస్య మధ్యే భువనస్యగోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాంలోకా న్నేష
మృత్యోర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్ హిరణ్మయగ్‌ం సగ్‌ం
శ్రితగ్‌ంసువః ॥ సనస్సువస్సగ్‌ంశిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహ
మస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహ

మస్మి। అహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహంమాంజుహోమి స్వాహా। అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనోభ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణో ఉపామఘమర్షణ స్తస్మాత్పాపా త్ప్రముచ్యతే। రజోభూమి స్త్వ మాగ్ంరోదయస్వ ప్రవదంతిధీరాః । ఆక్రాన్సముద్రః ప్రథమే విధ ర్మం జనయన్ప్రజా భువనస్యరాజా । వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహథ్సోమోవావృధే సువానఇందుః ॥

ఆపోవాఇదం... భూర్భువస్సువరాపఠేమ్ ॥ తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసిసూర్య । విశ్వమాభాసిరోచనం ॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ ఋతగ్ంసత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగలం । ఊర్ధ్వరేతంవిరూపాక్షం విశ్వరూపా యవై నమోనమః ॥ త్ర్యంబకంయజామహే సుగంధింపుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివబంధనా న్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్ ॥ త్ర్యా యుషంజమదగ్నేః కశ్యపస్యత్ర్యాయుషం యద్దేవానాంత్ర్యాయుషం తన్మేఅస్తు త్ర్యాయుషం ॥ సూర్యశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యోరక్షంతాం । యద్రాత్రియాపాపమకార్ షం । మనసావాచాహస్తాభ్యాం । పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా । రాత్రి స్తదవలుంపతు । యత్కించదురితంమయి । ఇదమహంమామమృత యోనౌ। సూర్యేజ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా ॥ ఆపఃపునంతు పృథివీం పృథివీపూతా పునాతుమాం । పునంతుబ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మపూతా పునాతుమాం । యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితంమమ । సర్వంపునంతుమామాపో సతాంచ ప్రతిగ్రహగ్‌స్వాహా ॥

దధిక్రావ్ణ్ణోఅకార్షం జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః । సురభినో ముఖా కర త్ప్రణఆయూగ్ంషితారిషత్ ॥ ఆపోహిష్ఠామయోభువః... జన యథాచనః । హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయా సుజాతః కశ్యో షోయా స్వింద్రః । అగ్నింయా గర్భందధిరే విరూపాస్తాన ఆపశ్శగ్

స్యోనాభవంతు । యాసాగ్ంరాజావరుణో యాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానామ్ । మధుశ్చుత శ్శుచయో యాఃపావకా స్తానఆప శ్శగ్ంస్యోనాభవంతు । యాసాం దేవాదివికృణ్వంతి భక్షం యాఅంత రిక్షే బహుధాభవంతి । యాఃపృథివీం పయసోందంతిశుకా స్తానఆప శ్శగ్ంస్యోనాభవంతు । శివేనమాచక్షుషా పశ్యతాపశ్శివయాత నోప స్పృశతత్వచంమే । సర్వాగ్ం అగ్నిగ్ం రప్సుషదోహువేవో మయి వర్చో బలమోజోనిధత్త ॥

పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణవిచర్షణిః । యఃపోతా సపునాతుమా । పునంతుమాదేవజనాః । పునంతుమనవోధియా । పునంతు విశ్వఆయవః । జాతవేదఃపవిత్రవత్। పవిత్రేణపునాహిమా। శుక్రేణ దేవదీద్యత్। అగ్నేక్రత్వాక్రతూగ్ంరను। యత్తేపవిత్రమర్చిషి।అగ్నే వితతమంతరా। బ్రహ్మతేనపునీమహే । ఉభాభ్యాందేవసవితః । పవిత్రేణసవేనచ। ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । వైశ్వదేవీపునతీదేవ్యాగాత్। యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయామదంత స్సధమాద్యేషు । వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ ॥ వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మా పునాతు। వాతఃప్రాణేనేషిరోమయోభూః । ద్యావాపృథివీపయసా పయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియేమాంపునీతాం । బృహద్భి స్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠై ర్దేవమన్మభిః। అగ్నేదక్షైఃపునాహిమా। యేనదేవాఅపునత। యేనాపో దివ్యంకశః । తేనదివ్యేనబ్రహ్మణా॥ ఇదంబ్రహ్మపునీమహే యఃపావమానీరధ్యేతి। ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసం। సర్వగ్ంసపూతమశ్నాతి।స్వదితంమాతరిశ్వనా। పావమానీర్యోఅధ్యేతి। ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసం। తస్మైసరస్వతీదుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం । పావమానీర్దిశంతునః । ఇమంలోకమథోఅముం। కామాన్థ్సమర్ధయంతునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః। ఋషిభిస్సంభృతోరసః॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం। యేనదేవాఃపవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ। పావమాన్యఃపునంతుమా । ప్రాజాపత్యంపవిత్రం।

శతోద్వ్యామగ్ంహిరణ్మయం। తేనబ్రహ్మవిదోవయం। పూతంబ్రహ్మ పునీమహే । ఇంద్రస్సునీతీ సహమాపునాతు । సోమస్వస్త్యావరుణస్స మీచ్యా । యమోరాజాప్రమృణాభిఃపునాతుమా । జాతవేదామోర్జ యంత్యాపునాతు॥

ఓమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మ । అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మఇత్యార్షం । గాయత్రం ఛందం పరమాత్మం సరూపం । సాయుజ్యం వినియోగం। ఆయాతువరదాదేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం । గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదంబ్రహ్మజుషస్వమే। యదహ్నాత్కురుతేపాపం తదహ్నాత్ప్రతి ముచ్యతే । యద్రాత్రియా త్కురుతేపాపం తద్రాత్రియా త్ప్రతిము చ్యతె । సర్వవర్ణేమహాదేవీ సంధ్యావిద్యేసరస్వతి । ఓజోసి సహోసి బలమసి భ్రాజోసి దేవానాం ధామనామాసి విశ్వమసివిశ్వాయుస్సర్వ మసి సర్వాయురభిభూరోం గాయత్రీమావాహయామి । సావిత్రీమా వాహయామి । సరస్వతీమావాహయామి। ఛందర్షీనావాహయామి। శ్రియమావాహయామి। గాయత్ర్యాగాయత్రీ ఛందోవిశ్వామిత్రఋషి స్సవితాదేవతాఽగ్నిర్ముఖం బ్రహ్మశిరోవిష్ణుహృదయగ్ంరుద్రశ్శిఖా పృథివీయోనిః ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాంఖ్యాయన సగోత్రా గాయత్రీ చతుర్విగ్ంశ త్యక్షరా త్రిపదాష ట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనేవినియోగః॥ ఓంభూః, ఓంభువః, ఓగ్ం సువః, ఓంమహః, ఓంజనః, ఓంతపః, ఓగ్ంసత్యం, ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీ రసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోం॥ ఉత్తమేశిఖరేజాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవియథాసుఖం॥ మిత్రస్యచర్షణీధృతశ్శ్రవో దేవస్యసానసిం। సత్యంచిత్రశ్రవస్తమం। మిత్రోజనాన్యాతయతి ప్రజానన్మిత్రోదాధార పృథివీముతద్యాం। మిత్రఃకృష్టీరనిమిషాభిచష్టే సత్యాయహవ్యం ఘృతవద్విధేమ । ప్రస మిత్రమర్తో అస్తుప్రయస్వాన్ యస్తఆదిత్యశిక్షతి వ్రతేన । నహన్యతే న జీయతేత్వోతో నైనమగ్ంహో అశ్నోత్యంతితోనదూరాత్ ॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఉపావరోహ జాతవేదః పునస్త్వం దేవేభ్యో హవ్యం వహ నః ప్రజానన్ । ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసు ధేహ్యజస్రో దీదిహి నో దురోణే ॥ జుష్టో దమూనా అతిథిర్దురోణ ఇమం నో యజ్ఞ ముపయాహి విద్వాన్ । విశ్వా అగ్నే అభియుజో విహత్య శత్రూయతామాభరా భోజనాని ॥ యత్తే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీ భూయాసమ్ ॥ మానస్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మానో గోషు మానో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మానో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే ॥ యాతే అగ్నే యజ్ఞియా తనూస్తయేహ్యారోహాత్మాత్మానమచ్ఛా వసూని కృణ్వన్నస్మే నర్యా పురూణి యజ్ఞో భూత్వా యజ్ఞమాసీద స్వాం యోనిం జాతవేదో భువ ఆజాయమానస్స క్షయ ఏహి ॥ ఆజుహ్వాన స్సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వాం యోనిమాసీద సాధ్యా । అస్మిన్ సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్ విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత ॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథామయం చ । పునః కృణ్వగ్ంస్త్వా పితరం యువానమన్వాతాగ్ం సీత్త్వయి తన్తుమేతం ॥ బృహత్సామ క్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణియం త్రిష్టుభౌజశ్శుభిత ముగ్రవీరం । ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్య మిదం వాతేన సగరేణ రక్ష ॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలం । ఆయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన । శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహనోన్నమ ఇతి ॥ ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరం । దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమం ॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవస్స్థోపాయవస్స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామా వస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్ పాహి ॥

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజం। హోతారం రత్నధాతమమ్॥ అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహోతాసత్సిబర్హిషి॥ శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభి స్రవంతునః॥ గణానాంత్వా గణపతిగ్ంహవామహే కవింకవీనాముపమశ్రవస్తమం। జ్యేష్ఠరాజంబ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పతఆనశ్శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనమ్॥ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివస్త్వగ్ంశర్ధో మారుతంపృక్ష ఈశిషే। త్వంవాతైరరుణైర్యాసి శంగయస్త్వం పూషావిధతః పాసినుత్మనా। ఆవోరాజానమధ్వరస్య రుద్రం హోతారంసత్యయజం రోదస్యోః। అగ్నిం పురాతనయిత్నోరచిత్తాద్ధిరణ్యరూప మవసేకృణుధ్వం॥ ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీ దసదన్మాతరంపునః। పితరంచప్రయంత్సువః॥ యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారా విశిఖాఇవ। ఇంద్రోన స్తత్రవృత్రహా విశ్వాహాశర్మయచ్ఛతు॥ విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతో ముఖో విశ్వతోహస్తఉత విశ్వతస్పాత్। సంబాహుభ్యాం నమతిసంపతత్రైర్ద్యావాపృథివీ జనయందేవఏకః॥ ఆప్యాయస్వసమేతు తే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం। భవావాజస్య సంగథే॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః। మధునక్తముతోషసి। మధుమత్పార్థివగ్ంరజః। మధుద్యౌరస్తునః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ంఅస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవోవస్సవితోత్పునా త్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః॥ స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా పవస్వసోమ ధారయా। ఇంద్రాయ పాతవే సుతః॥ స్వాదుష్కిలాయం మధుమాగ్ం ఉతాయం తీవ్రః కిలాయంరసవాగ్ం ఉతాయం॥ వాయవే బృహస్పతయే మధుమాగ్ంఅభిప్రాభ్యః॥ యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః। బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముంచంత్వగ్ంహసః॥

అభివస్త్రాసువసనాన్యర్షాభి ధేనూస్సుదుఘాః పూయమానాః। అభిచంద్రాభర్తవేనో హిరణ్యాభ్యశ్వాన్రథినో దేవసోమ॥ యజ్ఞోపవీతం పరమంపవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్। ఆయుష్యమగ్ర్యంప్రతిముంచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తుతేజః॥ హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సందృగపాన్నపాత్సేదుహిరణ్యవర్ణః। హిరణ్యయా

త్పరిమోనేర్నిషదద్య హిరణ్యాదాదదత్యంనమస్మై ॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరిషిణీమ్ ।ఈశ్వరీగ్ంం సర్వభూతానాం తామి హోపహ్వయేశ్రియమ్ ॥ సద్యోజాతంప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః । భవేభ వేనాతి భవేభవస్వమాం । భవోద్భవాయనమః॥ వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయనమ శ్శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయ నమః కాలాయనమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయనమో బలప్రమథనాయనమ స్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయనమః॥అఘోరేభ్యోథఘోరేభ్యోఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తేఅస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥ తత్పురు షాయవిద్మహే మహాదేవాయధీమహి । తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్ర హ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మాశివోమే అస్తుసదాశివోమ్ ॥ హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణందదాతి మధవ్యోసానీతి । ఏకధాబ్రహ్మణ ఉపహరతి। ఏకధైవయజమానఆయు స్తేజోదధాతి ॥

గౌరీమిమాయ సలిలానితక్ష త్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమేవ్యోమన్న్ ॥ యే భూతాః ప్రచరంతి దివానక్తం బలిమిచ్ఛంతో వితుదస్య ప్రేష్యాః । తేభ్యోబలింపుష్టికామోహరామి మయిపుష్టింపుష్టిపతిర్దధాతు ॥ విద్యు దసివిద్యమేపాప్మా నమృతా త్సత్యముపైమి ॥ ప్రాణానాం గ్రంథిరసి రుద్రోమా విశాంతకః । తేనాన్నేనాప్యాయస్వ నమోరుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి ॥

ఇమంమేవరుణశ్రుధీ హవమద్యాచమృడయ । త్వామవస్యు రాచకే। తత్త్వాయామిబ్రహ్మణా వందమాన స్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః।అహేడమానోవరుణేహబోధ్యు రుశగ్ంసమానఆయుఃప్రమో షీః। యచ్చిద్ధితేవిశోయథా ప్రదేవవరుణవ్రతం । మినీమసిద్యవిద్యవి యత్కించేదం వరుణదైవ్యే జనేభి ద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి అచిత్తీయ త్తవధర్మాయుయోపి మమానస్తస్మాదేవసో దేనరీరిషః కితవాసోయద్రిరిపుర్నదీవి యద్వాఘాసత్య ముతయన్నవిద్మ । సరా

తావిష్యశిధిరేవ దేవా యథా తేస్యామవరుణ ప్రియాసః॥ ఆసత్యేనరజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యంచ । హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవోయాతిభువనావిపశ్యన్ ॥

హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురంతరిక్ష స్సద్ధోతావేదిషదతిథి ర్దురోణసత్ । నృషద్వర సదృత సద్వ్యోమ సదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥ తంతుంతన్వన్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథోరక్ష ధియాకృతాన్ । అనుల్బణంవయతజోగువామపో మనుర్భవజనయా దైవ్యంజనమ్॥ ఆకలశేషుధావతి శ్యేనోవర్మవిగాహతే । అభిద్రోణా కనిక్రదత్ ॥ సహిరత్నానిదాశుషే సువాతిసవితాభగః । తంభాగం చిత్రమీమహే ॥ కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతీ పరుషః పరుషః పరి । ఏవానోదూర్వే ప్రతనుసహస్రేణశతేనచ॥ అశ్వత్థేవోనిషదనంపర్ణేవో వసతిఃకృత । గోభాజఇత్కిలాసథయత్సనవథ పూరుషమ్ ॥ యువాసు వాసాఃపరివీతఆగా త్సఉశ్రేయాన్భవతిజాయమానః। తంధీరాసఃకవయ ఉన్నయంతి స్వాధియో మనసా దేవయంతః ॥ ఇడాదేవహూ ర్మను ర్యజ్ఞనీర్బృహస్పతి రుక్థామదానిశగ్ంసిష ద్విశ్వేదేవా స్సూక్తవాచః పృథివిమాత ర్మామాహింసీ ర్మధుమనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధుమ దిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యోవాచముద్యా సగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్య స్తం మాదేవా అవంతుశోభాయై పితరోనుమదంతు ॥

యత్పుణ్యంనక్షత్రం । తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషం । యదావై సూర్యఉదేతి। అథనక్షత్రంనైతియావతి తత్రసూర్యోగచ్ఛేత్ । యత్ర జఘన్యంపశ్యేత్ । తావతికుర్వీత యత్కారీస్యాత్ । పుణ్యాహఏవ కురుతే । భద్రంకర్ణేభి శ్శృణుయామదేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభి ర్యజత్రాః । స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ంస స్తనూభిః । వ్యశేమదేవహితం యదాయుః। స్వస్తినఇంద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినఃపూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యోఅరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ స్వస్తయే వాయుఃఉపబ్రవామహైసోమం। స్వస్తిభువనస్యయస్పతిః బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవంతునః ॥ ఋధ్యాస్మ హవ్యైర్నమసోపసద్య । మిత్రందేవం మిత్రధేయంనో అస్తు । అనూ

రాధాఙ్హావిషావర్ధయంతః । శతంజీవేమశరదస్సవీరాః ॥ త్రీణిత్రీణివై
దేవానామృద్ధాని। త్రీణిఛందాగ్ంసి। త్రీణిసవనానిత్రయఇమేలోకాః।
ఋధ్యామేవతద్వీర్య ఏషులోకేషు ప్రతితిష్ఠతి ॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమ
శ్శుచిర్విప్రశ్శుచిఃకవిః । శుచీరోచతఆహుతః । ఉదగ్నేశుచయ స్తవ
శుక్రాభ్రాజంతఈరతే। తవజ్యోతీష్యర్చయః॥ శుచీవోహవ్యామరుత
శ్శుచీనాం శుచిగ్ంహినో మ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః। ఋతేనసత్యమృత
సాపఆయఙ్ శుచిజన్మాన శ్శుచయఃపావకాః ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ
హ్యస్మాన్ త్స్వావేశోఅనమీవోభవానః । యత్త్వేమహేప్రతితన్నో
జుషస్వ శన్నఏధిద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ వాస్తోష్పతే శగ్మయాగ్ం
సదాతే సక్షీమహిరణ్మయాగాతుమత్యా । ఆవహక్షేమ ఉతయోగే
వరంనో యూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః ॥ అమీవహా వాస్తోష్పతే
విశ్వారూపాణ్యావిశంత్సఖాసుశేవఏధినః॥ అసునీతేపునరస్మాసుచక్షుః
పునఃప్రాణమిహనోధేహి భోగం । జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంత
మనుమతేమృడయానస్వస్తి ॥

దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తా
భ్యామ్॥ నమోఅస్తు సర్పేభ్యో యేకేచ పృథివీమను । యేఅంతరిక్షే
యేదివితేభ్య స్సర్పేభ్యోనమః ॥ యేదోరోచనేదివో యేవాసూర్యస్య
రశ్మిషు। యేషామప్సుసదఃకృతం తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః॥ యాఇషవో
యాతుధానానాం యేవావనస్పతీరను । యేవావటేషుశేరతే తేభ్య
స్సర్పేభ్యోనమః ॥ మావోరిషత్ఖనితా యస్మైచాహంఖనామివః। ద్విప
చ్చతుష్పదస్మాకగ్ం సర్వమస్త్వనాతురమ్ ॥. ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరి
హవామహేజనేభ్యః। అస్మాకమస్తుకేవలః.॥ అగ్నిందూతంవృణీమహే
హోతారంవిశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుం ॥ యమాయసోమగ్ం
సునుత యమాయజుహుతాహవిః । యమగ్ంహయజ్ఞోగచ్ఛ త్యగ్ని
దూతోఅరంకృతః ॥ అసున్వంతమయజమానమిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యాం
తస్కరస్యాన్వేషి । అన్యమస్మదిచ్ఛసాతఇత్యా నమోదేవినిరృతే
తుభ్యమస్తు॥ తవవాయువృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత। అవాంస్యా
వృణీమహే॥ సోమోధేనుం సోమోఅర్వంతమాశుం। సోమోవీరంకర్మ

ణ్యందదాతు । సాదన్యంవిదథ్యగ్ంసభేయం । పితుశ్రవణంయోదదాశ
దస్మై ॥ తమీశానం జగ తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసేహూమహే
వయం । పూషానో యథావేదసా మసద్వృధే రక్షితాపాయు రదబ్ధ
స్స్వస్తయే ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమత స్సురుచోవేన
ఆవః । సబుధ్న్యాఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోని మసతశ్చవివః ॥
ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥
ఓషధయ స్సంవదంతే సోమేనసహరాజ్ఞా । యస్మైకరోతి బ్రాహ్మణ
స్తగ్ంరాజ న్పారయామసి ॥ బ్రహ్మదేవానాం పదవీఃకవీనా మృషి
ర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణాం । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్గ్ స్వధితిర్వనా
నాగ్ం సోమఃపవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥ అగ్నిర్మూర్ధాదివఃకకుత్పతిః పృథి
వ్యాఅయం। అపాగ్ంరేతాగ్ంసిజిన్వతి ॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువ దూతీ
సదావృధస్సఖా। కయాశచిష్ఠయావృతా॥ శమగ్నిరగ్నిభిస్కర చ్ఛన్న
స్తపతుసూర్యః । శంవాతోవాత్వరపాఅపస్రిధః ॥

శుక్రంతేఅన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపే అహనీద్యౌరివాసి।
విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతేపూష న్నిహరాతిరస్తు ॥
బృహస్పతేఅతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు। యద్దీ
దయచ్ఛవస ర్తప్రజా తతదస్మాసు ద్రవిణంధేహిచిత్రమ్। యోరుద్రో
అగ్నౌ యోఅప్సుయఓషధీషు యోరుద్రోవిశ్వాభువనావివేశ । తస్మై
రుద్రాయనమోఅస్తు ॥ ఓదనముద్బృవతే। పరమేష్ఠీవాఏషః। యదో
దనః । పరమామేవైనగ్గ్ శ్రియంగమయతి ॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే
మీఢుష్టమాయతవ్యసే । వోచేమశంతమగ్ంహృదే ॥ యస్సశృంగ
స్సువృషభః। కల్యాణోద్రోణఆహితః । కార్ష్ణీవలప్రగాణేవ। వృషభేణ
యజామహే। వృషభేణయజమానాః। అక్రూరేణేవసర్పిషా। మృధశ్చ
సర్వాఇంద్రేణ। పృతనాశ్చజయామసి॥ ధ్రువంతేరాజావరుణో ధ్రువం
దేవో బృహస్పతిః। ధ్రువంత ఇంద్రశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం ధారయతాం
ధ్రువం॥ స్యోనాపృథివీభవాన్నృక్షరానివేశని। యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః॥

యువం వస్త్రాణి పీవసావసాథేయువో రచ్ఛిద్రా మంతవోహ
సర్గాః । అవాతిరతమనృతాని విశ్వఋతేనమిత్రావరుణాసచేథే ॥ జాత

వేదనేసుసవామసోమ మరాతియ్యతో నిదహాతివేదః । సనఃపర్షదతి దుర్గాణివిశ్వా నావేవసింధుం దురితాత్యగ్నిః ॥ యోవేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదాంతేచ ప్రతిష్ఠితః । తస్యప్రకృతిలీనస్య యఃపరస్సమహేశ్వరః ॥ విష్ణోరరాటమసి విష్ణోఃపృష్ఠమసి విష్ణోశ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసివిష్ణవేత్వా॥ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ చత్వారిశృంగా త్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య । త్రిధాబద్ధోవృషభోరోరవీతి మహోదేవోమర్త్యాగ్ంఆవివేశ ॥ ఏషహి దేవఃప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్సఉగర్భే అంతః । సవిజాయ మాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః ॥

పరిస్తృణీతపరిధత్తాగ్నిం । పరిహితోగ్ని ర్యజమానంభునక్తు । అపాగ్ంరస ఓషధీనాగ్ంసువర్ణః । నిష్కా-ఇమే యజమానస్య సంతు కామదుఘాః ॥ ప్రతద్విష్ణు స్తవతేవీర్యాయ । మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః । యస్యోరుషుత్రిషువిక్రమణేషు । అధిక్షియంతిభువనానివిశ్వా॥ ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరం। సహస్రిణీభిరుపయాహియజ్ఞం। వాయో అస్మిన్హవిషిమాదయస్వ। యూయంపాతస్వ స్తిభిస్సదానః॥ వయగ్ం సోమవ్రతేతవ । మన స్తనూషుబిభ్రతః । ప్రజావంతోఅశీమహి । ఇంద్రాణీదేవీ సుభగా సుపత్నీ ॥ త్రాతారమింద్ర మవితారమింద్రగ్ం హవేహవేసుహవగ్ం శూరమింద్రం । హువేనుశక్రం పురుహూతమింద్రగ్ం స్వస్తినో మఘవా ధాత్వింద్రః ॥ సుగన్నః పంథా మభయం కృణోతు। యస్మిన్నక్షేత్రే యమఏతి రాజా। యస్మిన్నేనమభ్యషించంత దేవాః। తదస్యచిత్రగ్ం హవిషాయజామ ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోవయాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠోవహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వాద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్॥ అసున్వంతమయజమానమిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యాం తస్కరస్యాన్వేషి । అన్యమస్మదిచ్ఛసాత ఇత్యా నమో దేవి నిరృతే తుభ్యమస్తు ॥ తచ్ఛంయోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీస్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శన్నో అస్తు ద్విపదే... శం చతుష్పదే ॥

విహీహహోతా్రిఅపితావిపోనరారొమాఅర్యః। వాయవాచందే్రిణ రథేనయాహి సుతస్యపీతయే । నియ్వాణోఅశ స్త్రేర్నిర్యత్వాం ఇంద్ర సారధిః । వాయవాచందే్రిణ రథేనయాహి సుతస్యపీతయే। అనుకృష్ణే వసుధితీయేమా తేవిశ్వపేశసా। వాయవాచంద్రేణ రథేనయాహిసుతస్య పీతయే । వహంతుత్వామనోయుజో యుక్తాసో నవతిర్నవ । వాయవా చందే్రిణ రథేనయాహిసుతస్యపీతయే । వాయోశతంహరిణాంయవస్వ పోష్యాణాం। ఉతదా తేసహస్రిణోరథ ఆయాతుపాజసా॥ మయిమేధాం మయిప్రిజాం మయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు । మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీంద్రిఇంద్రియందధాతు । మయిమేధాం మయిప్రిజాం మయి సూర్యోభ్రాజోదధాతు ॥

జ యా ది హో మ మ్ .

ఓం చిత్తంచస్వాహా । చిత్తిశ్చస్వాహా । ఆకూతంచస్వాహా ఆకూతిశ్చస్వాహా । విజ్ఞాతంచస్వాహా । విజ్ఞానంచస్వాహా । మనశ్చ స్వాహా। దర్శశ్చస్వాహా । పూర్ణమాసశ్చస్వాహా। బృహచ్చస్వాహా। రథంతరంచస్వాహా । ప్రజాపతిర్జయా నింద్రాయ వృష్ణే ప్రాయచ్ఛ దుగ్రః పృతనా జ్యేషుతస్మై విశస్సమనంతసర్వా స్సఉగ్రస్సహిహవ్యో బభూవస్వాహా । అగ్నిర్భూతానా మధిపతి స్సమావ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్ క్షత్రేస్యా మాశిష్యస్యాంపురోధాయ మస్మిన్ కర్మ న్నస్యాం దేవహూత్యాగ్గ్ స్వాహా । ఇంద్రో జ్యేష్ఠానా మధిపతి సమావత్వస్మిన్ ...స్వాహా । యమః పృథివ్యాధిపతి సమావత్వస్మిన్ ... ...స్వాహా। వాయు రంతరిక్షస్యాధిపతి స్సమావత్వస్మి...స్వాహా। సూర్యోదివోధి పతి స్సమావత్వస్మిన్ ...స్వాహా। చంద్రమా నక్షత్రాణామధిపతి స్స మావత్వస్మిన్...స్వాహా। బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణోధిపతిస్సమావత్వస్మిన్ ...స్వాహా। మిత్ర స్సత్యానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ...స్వాహా। వరుణోఽపామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ...స్వాహా ।, సముద్రి స్స్రోత్యానా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ...స్వాహా । అన్నగ్ం సామ్రాజ్యానామధిపతి తన్మావ త్వస్మిన్ ...స్వాహా। సోమ ఓషధీనామధిపతి స్సమావ త్వస్మిన్ ...స్వాహా । సవితా ప్రసవానా మధిపతి స్సమావ

త్వస్మిన్ ... స్వాహా । రుద్రః పశూనామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ బ్రహ్మ
న్యస్మి... స్వాహా। అపడపస్పృశ్య । త్వష్టా రూపాణామధిపతిస్సమావ
త్వస్మిన్ ... స్వాహా । విష్ణుః పర్వతానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ ...
స్వాహా। మరుతో గణానా మధిపతయ స్తేమావం త్వస్మిన్బ్రహ్మ న్యస్మి
న్క్షత్రేస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్యస్యాం దేవ
హూత్యాగ్గ్ స్వాహా। పితరఃపితామహాఃపరేవరే తతా స్తతా మహాఇహ
మావతా। అస్మిన్బ్రహ్మన్యస్మిన్ ... స్వాహా। అపడపస్పృశ్య। ఋతా
షాడృతధామాగ్నిర్గంధర్వస్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా।
తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జోనామతాఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతుతాభ్య
స్వాహా । సగ్ంహితో విశ్వసామా సూర్యోగంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మ
క్షత్రంపాతుతస్మైస్వాహా । తస్యమరీచయోఽప్సరస ఆయువో నామతా
ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా । సుషుమ్న సూర్యరశ్మి
శ్చంద్రమా గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మ క్షత్రంపాంతు తస్మైస్వాహా ।
తస్యనక్షత్రాణ్యప్సరసో బేకురయోనామతాఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు
తాభ్యస్వాహా । భుజ్యుస్సుపర్ణోయజ్ఞో గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రం
పాంతు తస్మైస్వాహా । తస్య దక్షిణా అప్సరసం స్తనా నామతా ఇదం
బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా । ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా మనోగం
ధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తస్మైస్వాహా । తస్యర్క్సామా
న్యప్సరసో వహ్నయోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్య
స్వాహా। ఇషిరోవిశ్వవ్యచా వాతో గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రం
పాతు తస్మైస్వాహా। తస్యాపోఽప్సరసోముదా నామతా ఇదం బ్రహ్మ
క్షత్రంపాంతుతాభ్యస్వాహా।భువనస్యపతేయస్యతఉపరిగృహాఇహచ।
సనో రాస్వాజ్యానిగ్ం రాయస్పోషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్
స్వస్తిగ్ స్వాహా । పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్మృత్యు ర్గంధర్వ స్సఇదంబ్రహ్మ
క్షత్రంపాంతు తస్మైస్వాహా । తస్యవిశ్వమప్సరసోభువో నామతా ఇదం
బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా। సుక్షితిస్సుభూతిర్భద్రకృత్సువ
ర్వాన్పర్జన్యో గంధర్వ స్సఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తస్మై స్వాహా।
తస్యవిద్యుతోఽప్సరసోరుచోనామతాఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతుతాభ్య

స్వాహా । దూరేహేతిరమృడయో మృత్యుర్గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మ
క్షత్రం పాంతు తస్మై స్వాహా । తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువో నామ తా
ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తాభ్యస్స్వాహా । చారుః కృపణకాశీ కామో
గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తాభ్యస్స్వాహా । తస్యాధయో ప్స
రసశ్శోచయంతీర్నామ తా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తాభ్యస్స్వాహా ।
స నో భువనస్య పతే యస్య త ఉపరి గృహా ఇహ చ । ఉరు బ్రహ్మణేస్మై
క్షత్రాయ మహి శర్మయచ్ఛ స్వాహా । ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా
జాతాని పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్
స్యామ పతయో రయీణాగ్గ్ స్వాహా । భూస్స్వాహా । భువస్స్వాహా । సువ
స్స్వాహా । యదస్య కర్మణోత్యరీరిచం యద్వా న్యూనమిహాకరం । అగ్నిష్ట
త్స్విష్టకృద్విద్వాన్ త్సర్వగ్గ్ స్విష్టగ్ం సుహుతం కరోతు స్వాహా । అనా
జ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు । అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ం
హి వేత్థ యథాతథగ్ం స్వాహా । పురుషసమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుష
సమ్మితః । అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ం హి వేత్థ యథాతథగ్గ్ స్వాహా ।
యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా న యజ్ఞస్య మన్వతే మర్త్యాసః । అగ్నిష్ట
ద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి స్వాహా ।
త్వన్నో అగ్నే ప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా । స త్వన్నో అగ్నేవమో భవోతీ
నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ । అవ యక్ష్వ నో వరుణగ్ం రరాణో వీహి
మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి స్వాహా । యత ఇంద్ర భయామహే తతో నో
అభయం కృధి । మఘవంచ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి
స్వాహా । స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేంద్రః పుర
ఏతు నస్స్వస్తిదా అభయంకరస్స్వాహా । పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవ
స్సమింధతాం పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః । ఘృతేన త్వం తనువో
వర్ధయస్వ సత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాస్స్వాహా । పునరగ్నిశ్చక్షు
రదాత్పునరింద్రో బృహస్పతిః । పునర్మే అశ్వినా యువం చక్షురాధత్త
మక్ష్యోస్స్వాహా । భూరగ్నయే చ పృథివ్యై చ మహతే చ స్వాహా । భువో
వాయవే చాంతరిక్షాయ చ మహతే చ స్వాహా । సువరాదిత్యాయ చ

[illegible]చ మహతేచ స్వాహా। భూర్భువస్సువ శ్చంద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతేచస్వాహా॥ సప్తతేఅగ్నేసమిధస్సప్తజిహ్వాస్సప్తర్షయ స్సప్తధామప్రియాణి। సప్తహోత్రాస్సప్తధాత్వా యజంతి సప్తయోనీ రాపృణస్వా ఘృతేనస్వాహా॥ పూర్ణాహుతి ముత్తమాం జుహోతి। సర్వంవై పూర్ణాహుతిః। సర్వమేవాప్నోతి। అథోఇయంవై పూర్ణాహుతిః। అస్యామేవప్రతితిష్ఠతి। సదసిసన్మేభూయా స్సర్వమసి సర్వంమేభూయాః పూర్ణమసి పూర్ణంమేభూయా అక్షితమసి మామేక్షేష్ఠాః॥ ప్రాచ్యాందిశిదేవా ఋత్విజోమార్జయంతాం దక్షిణాయాం దిశిమాసాః పితరోమార్జయంతాం ప్రతీచ్యాందిశిగృహాః పశవోమార్జయంతా ముదీచ్యాందిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయోమార్జయంతామూర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయంతామ్॥ సముద్రంవః ప్రహిణోమి స్వాంయోనిమపిగచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయాసం మాపరాసేచిమత్పయః॥

ఇమారుద్రాయతవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహే మతిం। యథానశమసద్విపదే చతుష్పదే విశ్వంపుష్టంగ్రామే అస్మిన్ననాతురం॥ మృడానోరుద్రోత నోమయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమతే। యచ్ఛంచయోశ్చ మనురాయజేపితా। తదశ్యామతవరుద్రప్రణీతిషు॥ అశ్యామతేసుమతిం దేవయజ్యయా క్షయద్వీరాయ తవ రుద్రమీఢ్వః। సుమ్నాయన్నిద్విశో అస్మాకమాచరారిష్టవీరా జుహువామతేహవిః। త్వేషంవయంరుద్రం యజ్ఞసాధంవంకుం ...విమవసేన హ్వయామహే। ఆరేఅస్మద్దైవ్యంహేళో అస్యంతు సుమతి మిద్వయమస్యావృణీమహే। దివోవరాహమరుషం కపర్దినం త్వేషం రూపం నమసానిహ్వయామహే। హస్తేబిభ్రద్భేషజావార్యాణి శర్మవర్మచ్ఛర్దిరస్మభ్యం యంసత్। ఇదంపిత్రే మరుతాముచ్యతే వచస్స్వాదోస్స్వాదీయో రుద్రాయవర్ధనం। రాస్వాచనో అమృతమర్తభోజనంత్మనేతోకాయతనయాయమృళ। మానో మహాంతముతమానో అర్భకం మానఉక్షంత ముతమానఉక్షితం। మానోవధీఃపితరం మోతమాతరం

మానఃప్రియా స్తనోవ్రురుద్రరీరిషః । మానస్తోకే తనయేమాన ఆయౌ మానో గోషుమానో అశ్వేషురీరిషః। వీరాన్మానోరుద్రభామితో వధీ హాఃవిష్మంతస్సదమిత్వాహవామహే । ఉపతేస్తోమా న్పశుపా ఇవా కరం। రాస్వాపితర్మరుతాంసుమ్నమస్మే। భద్రాహి తేసుమతిర్మృళయ త్తమాధావయమవఇత్తేవృణీమహే।ఆరాత్తేగోఘ్నమతపూరుషఘ్నం క్షయద్వీరాయసుమ్నమస్మే తేఅస్తు। మృళాచనో అధిచబ్రూహి దేవా ధాచనశ్శర్మయచ్ఛద్విబర్హాః । అవోచామనమో అస్మా అవశ్యవశ్శృ ణోతునోహవం రుద్రోమరుత్వాన్। తన్నోమిత్రో వరుణోమామహం తా మదితిస్సింధుః పృథివీఉతద్యౌః ॥

బ్రహ్మన్మస్వదసృజత। తదకామయత। సమాత్మనాపద్యేయేతి ఆత్మన్నాత్మన్ని త్యామంత్రయత । తస్మై దశమగ్ం హూతః ప్రత్య శృణోత్। సదశహూతోభవత్। దశహూతోహవై నామైషః। తంవా ఏతందశహూతగ్ం సంతం। దశహోతేత్యాచక్షతేపరోక్షేణ । పరోక్ష ప్రియాఇవహి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మైస ప్త మగ్ంహూతఃప్రత్యశృణోత్ । ససప్తహూతోభవత్ । సప్తహూతో హవై నామైషః । తంవాఏతగ్ంసప్తహూతగ్ం సంతమ్ । సప్తహోతే త్యాచక్షతేపరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహి దేవాః । ఆత్మన్నాత్మ న్ని త్యామంత్రయత । తస్మై షష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । సషడ్ఢూతోభవత్ । షడ్ఢూతోహవై నామైషః । తంవాఏతగ్ంషడ్ఢూ తగ్ంసంతమ్। షడ్ఢూతోత్యాచక్షతేపరోక్షేణ । పరోక్షప్రియాఇవహి దేవాః। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత । తస్మై పంచమగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్ । సపంచహూతోభవత్ । పంచహూతోహవై నా మైషః। తంవాఏతంపంచహూతగ్ంసంతమ్ । పంచహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియాఇవహి దేవాః। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్ర యత। తస్మైచతుర్థగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్ । సచతుర్హోతోభవత్। చతుర్హూతోహవై నామైషః। తంవాఏతగ్ంచతుర్హూతగ్ంసంతం। చతు ర్హోతేత్యాచక్షతేపరోక్షేణ। పరోక్షప్రియాఇవహి దేవాః। తమబ్రవీత్। త్వంవై మేనేదిష్ఠగ్ంహూతః ప్రత్యశ్రౌషీః। త్వయైనానాఖ్యాతార ఇతి

తస్మాన్నుహైనాగ్గ్ శ్చతుర్హోతార ఇత్యాచక్షతే । తస్మాచ్ఛుశ్రూషుః పుత్రాణాగ్ంహృద్యతమః । నేదిష్ఠోహృద్యతమః । నేదిష్ఠోబ్రహ్మణో భవతి । యఏవంవేద ॥

ఆశుశ్శిశానో వృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్। సంక్రందనోనిమిషఏకవీర శ్శతగ్ంసేనాఅజయత్సాకమింద్రః । సంక్రందనేనానిమిషేణజిష్ణునా యుత్కారేణదుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా । తదింద్రేణజయతతత్సహధ్వం యుధోనరఇషుహస్తేనవృష్ణా । సఇషుహస్తైస్సనిషంగిభిర్వశీ సగ్గ్ స్రష్టాసయుధఇంద్రోగణేన । సగ్ంసృష్టజిత్సోమపాబాహు శర్ధ్యూర్ధ్వధన్వాప్రతిహితాభిరస్తా । బృహస్పతేపరిదీయారథేన రక్షోహామిత్రాగ్ం అపబాధమానః । ప్రభంజన్త్సేనాః ప్రమృణోయుధాజయ న్నస్మాకమేధ్యవితారథానామ్ । గోత్రభిదంగోవిదం వజ్రబాహుంజయంత మజ్మప్రమృణంతమోజసా । ఇమగ్ంసజాతాఅనువీరయధ్వ మింద్రగ్ంసఖాయోనుసగ్ంరభధ్వం। బలవిజ్ఞాయస్థవిరఃప్రవీర స్సహస్వాన్వాజీసహమానఉగ్రః । అభివీరోఅభిసత్వాసహోజా జైత్రమింద్రరథమాతిష్ఠగోవిత్। అభిగోత్రాణిసహసాగాహమానో దాయ॥ వీరశ్శతమన్యురింద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషాఢయుధ్యో స్మాకగ్ం సేనా అవతుప్రయుత్సు । ఇంద్రఆసాన్నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణాయజ్ఞః పురఏతుసోమః । దేవసేనానామభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతోయంత్వగ్రే ఇంద్రస్యవృష్ణో వరుణస్యరాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధఉగ్రం మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషోదేవానాం జయతాముదస్థాత్ । అస్మాకమింద్ర స్సమృతేషుధ్వజే ష్వస్మాకంయా ఇషవస్తా జయంతు ॥ అస్మాకంవీరా ఉత్తరేభవం త్వస్మాన్దేవాఅవతాహవేషు । ఉద్ధర్షయమఘవ న్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాంమహాగ్ంసి। ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః । ఉపప్రేత జయతా నరస్థిరావస్సంతు బాహవః। ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛ త్వనాధృష్యాయథాసథ। అవసృష్టాపరాపతశరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితే। గచ్ఛామిత్రాన్ప్రవిశ మైషాంకంచనోచ్ఛిషః । మర్మాణితే వర్మభిశ్ఛాదయామి సోమస్త్వారాజా మృతే

నాభివస్తామ్। ఉరోర్వరిర్యోవరివ స్తేఅస్తు జయంతంత్వామనుమదన్తు దేవాః । యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారావిశిఖాఇవ। ఇంద్రోన స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహాశర్మయచ్ఛతు ॥

అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యైరసాచ్చ । విశ్వకర్మణ స్సమవర్త తాధి। తస్యత్వష్టావిదధద్రూపమేతి। తత్పురుషస్యవిశ్వమాజానమగ్రే। వేదాహమేతం పురుషంమహాంతం । ఆదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్ । తమేవంవిద్వానమృతఇహాభవతి। నాన్యఃపంథావిద్యతేయనాయ। ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భేఅంతః। అజాయమానోబహుధావిజాయతే। తస్యధీరాః పరిజానంతియోనిః । మరీచీనాం పదమిచ్ఛంతివేధసః । యోదేవేభ్య ఆతపతి। యోదేవానాంపురోహితః । పూర్వోయో దేవేభ్యోజాతః । నమోరుచాయబ్రాహ్మయే। రుచంబ్రాహ్మంజనయంతః। దేవాఅగ్రే తదబ్రువన్। యస్త్వైవంబ్రాహ్మణోవిద్యాత్ । తస్యదేవాఅసన్‌వశే। హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌవ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిష్టోమృతం జుహోమి । శివో మావిశా ప్రదాహాయ । ప్రాణాయస్వాహా । శ్రద్ధాయా మపానేనివిష్టోమృతం జుహోమి । శివోమావిశాప్రదాహాయ । వ్యానాయస్వాహా । శ్రద్ధాయా ముదానే నివిష్టోమృతంజుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఉదానాయస్వాహా । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానేనివిష్టోమృతంజుహోమి । శివోమావిశాప్రదాహాయ । సమానాయస్వాహా । బ్రహ్మణిమఆత్మామృతత్వాయ ... మేదినీదేవీ వసుంధరాస్యాద్వసుధా దేవీ వాసవీ । బ్రహ్మవర్చసః పితృణాం శ్రోత్రం చక్షుర్మనః । దేవీహిరణ్యగర్భిణీ దేవీప్రసూదరీ। సదనేసత్యాయనేసీద । సముద్రవతీ సావిత్రీ ఆనోదేవీ మహ్యంగీ మహోధరిణీ మహోధ్యతిష్ఠతు । శృంగేశృంగే యజ్ఞేయజ్ఞే విభీషణి । ఇందపత్నీ వ్యాపినీ సరసిజఇహా । వాయుమతీ జలశయనీ స్వయంధారారాజా కత్యంతోపరిమేదినీ సోపరిథత్తంగాయ । విష్ణుపత్నీ

మహీందేవీం మాధవీం మాధవప్రియాం । లక్ష్మీం ప్రియసఖీం దేవీం నమామ్యచ్యుతవల్లభాం । ధనుర్ధరాయవిద్మహే సర్వశక్త్యైచధీమహి। తన్నోధరాః ప్రచోదయాత్॥ ఇక్షుశాలిఫలసస్యసమృద్ధే పారిజాతతరు శోభితమూలే । స్వర్ణ రత్న మణి మంటపమధ్యే చింతయే త్సకలలోక ధరిత్రీమ్ । శ్యామాం విచిత్రాం నవరత్నభూషితాం చతుర్భుజాం తుంగపయోధరాన్వితాం । ఇందీవరాక్షీం నవశాలిమంజరీం శుకం దధానాం వసుధాం భజామహే ॥ సక్తుమివతితఉనాపునంతో యత్ర ధీరా మనసావాచమక్రిత। అత్రాసఖాయస్సఖ్యానిజానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి ॥

ప్రసుగ్మంతాధియసానస్య సక్షణివరేభిర్వరాగ్ం అభిషుప్రసీదత । అస్మాకమింద్ర ఉభయంజుజోషతి యత్సౌమ్యస్యాంధసోబుబోధతి ॥ అనుహావం పరిహావం పరీవాదం పరిక్షపం ॥ దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్విషద్భ్యోదిశామ్యహమ్॥ అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునేర్యదశాకునమ్॥ మృగస్యశృతమక్ష్ణయా తద్విషద్భ్య దిశామ్యహమ్ ॥ ఆరాత్తేఅగ్నిర స్త్వారాత్పరశుర స్తుతే ॥ నివాతేత్వాభివర్షతు స్వస్తితేస్తువనస్పతే స్వస్తిమేస్తువనస్పతే॥ నమశ్శకృత్సదే రుద్రాయ నమోరుద్రాయశకృత్సదే ॥ గోష్ఠమసి నమ స్తేఅస్తుమామాహిగ్ంసీ స్సిగసి నసివజ్రో నమ స్తేఅస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ ఉద్గాతేవశకునే సామగాయసి బ్రహ్మపుత్రఇవ సవనేషుశగ్ంససి ॥ స్వస్తినశ్శకునే అస్తుప్రతిన స్సుమనాభవ ॥

రాష్ట్రభృద స్యధిపత్న్యాస్య సందీమాత్వద్యోషం ॥ అనృక్షరా ఋజవస్సంతు పంథాయేభిః సఖా యోయంతినో వరేయమ్ ॥ సమర్యమా సంభగోనో నినీయా త్సంజాస్పత్యగ్ం సుయమమస్తుదేవాః॥ ప్రజాపతి స్త్రియాం యశః ॥ ముష్కయోర దధాత్సపమ్ ॥ కామస్య తృప్తి మానందమ్ ॥ తస్యాగ్నేభాజయేహమా । మోదఃప్రమోద ఆనందః ॥ ముష్కయోర్నిహితస్సపః ॥ సృత్వేవ కామస్య తృప్యాణి దక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే ॥ మన శ్చిత్త మాకూతిం ॥ వాచస్సత్యమశీమహి ॥ పశూనాగ్ంరూప మన్నస్య ॥ యశ శ్శ్రీశ్రయతాం మయి ॥

యథాహమస్యా అతృపస్ స్త్రియైపుమాన్ ॥ యథా స్త్రీ తృప్యతి పుగ్ంసి ప్రియే ప్రియా ॥ ఏవం భగస్యతృప్యాణి ॥ యజ్ఞస్యకామ్యః ప్రియః ॥ దదామీత్యగ్నిర్వదతి ॥ తథేతివాయురాహతత్ ॥ హంతేతి సత్యంచంద్రమాః ॥ ఆదిత్యస్సత్యమోమితి ॥ ఆప స్తత్సత్యమాభరన్ ॥ యశోయజ్ఞస్యదక్షిణామ్ ॥ ప్రజాయై కామస్సమృధ్యతామ్ ॥

ద్వితీయపర్యాయే ॥ పశవోమేకామస్సమృధ్యతాం ॥ తృతీయ పర్యాయే ॥ యజ్ఞోమేకామస్సమృధ్యతామ్॥ అగ్నేయశస్విన్ యశసే మమర్పయేంద్రావతీ మపచితీమిహావహ ॥ అయంమూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చా స్సమానానా ముత్తమశ్లోకోఅస్తు ॥ యన్మధునో మధవ్యం పరమమన్నాద్యంవీర్యం ॥ తేనాహం మధునో మధవ్యేన పరమేణా న్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోన్నాదో మధవ్యోస్సాని । ఆపఃపాదావనే జనీర్ద్విషంతం నాశయంతుమే ॥ అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని ॥

వసోర్ధారాంజుహోతి వసోర్మేధారాసదితివా ఏషాహుాయతే ఘృతస్యవా ఏనమేషాధారా ముష్మిన్లోకే... ...పిన్వమానోపతిష్ఠత ఆజ్యేనజుహోతి తేజోవాఆజ్యం తేజోవసోర్ధారా తేజసైవాస్మై తేజో వరుంధేథోకామావై వసోర్ధారాకామానేవావరుంధే ॥ ఏకమిషేవిష్ణు స్త్వాన్వేతు ద్వేఊర్జే విష్ణుస్త్వాన్వేతు త్రీణివ్రతాయ విష్ణుస్త్వాన్వేతు చత్వారిమాయోభవాయ విష్ణుస్త్వాన్వేతు పంచపశుభ్యో విష్ణుస్త్వా న్వేతు షడృతుభ్యో విష్ణుస్త్వాన్వేతు సప్తసప్తభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణు స్త్వాన్వేతు ॥ సఖాసప్తపదాభవ సఖాయౌసప్తపదా బభూవ సఖ్యంతే గమేయగ్ం సఖ్యాత్తే మాయోషగ్ం సఖ్యాన్మే మాయోష్ఠా స్సమ యావసంకల్పావహై సంప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమనస్యమానౌ ॥ ఇష మూర్జ మభిసంవసానౌ సనౌమనాగ్ంసిసంవ్రతాసముచిత్తాన్యాకరం॥ ఆతిష్ఠేమమశ్మాన మశ్మేవ త్వగ్గ్ స్థిరాభవ॥ అభితిష్ఠపృతన్యత స్సహ స్వపృతనాయతః । అశ్మానం నిదధాతి సత్యాయ ద్వాభ్యాం ప్రతి ష్ఠిత్యై ॥ అగ్నేనయ సుపథారాయేఅస్మాన్ ॥ విశ్వానిదేవవయునాని

విద్వాన్॥ యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనః॥ భూయిష్ఠాంతే నమఉక్తిం విధేమ ॥ ప్రవశ్శుక్రాయభానవే భరధ్వం ॥ హవ్యంమతిం చాగ్నయే సుపూతం ॥ యోదైవ్యాని మానుషా జనూగ్ంషి ॥ అంతర్విశ్వాని విద్మనాజిగాతి ॥ అచ్ఛాగిరోమతయోదేవయంతీః॥ అగ్నింయంతి ద్రవిణంభిక్షమాణాః ॥ సుసందృశగ్ం సుప్రతీకగ్గ్స్వంచం ॥ హవ్యవాహమరితం మానుషాణామ్॥ అగ్నే త్వమస్మద్యుయోధ్యమీవాః॥ అనగ్నిత్రా అభ్యమంతకృష్టీః ॥ పునరస్మభ్యగ్ం సువితాయదేవ ॥ క్షాం విశ్వేభిరజరేభిర్యజత్ర॥ అగ్నేంత్వం పారయానవ్యో అస్మాన్ ॥ స్వస్తిభిరతిదుర్గాణివిశ్వా ॥ పూశ్చపృథ్వీబహులానఉర్వీ ॥

భవాతోకాయతనయాయశంయోః॥ ప్రకారవోమననావచ్యమానాః॥ దేవద్రీచీన్నయథ దేవయంతః॥ దక్షిణావాడ్వాజినీప్రాచ్యేతి॥ హవిర్భరంత్యగ్నయేఘృతాచీ ॥ దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవే ॥ అశ్వినోర్బాహుభ్యాం॥ పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణో నయతు దేవి దక్షిణేగ్నయే హిరణ్యమ్ ॥ తేనామృతత్వ మశ్యామ్ ॥ వయోదాత్రే॥ మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే॥ కఇదంకస్మా అదాత్॥ కామఃకామాయ ॥ కామోదాతా ॥ కామః ప్రతిగ్రహీతా కామగ్ంసముద్రమావిశ ॥ కామేనత్వా ప్రతిగృహ్ణామి ॥ కామైతత్తే ॥ ఏషాతేకామదక్షిణా ॥ ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ సుమంగలీరియం వధూరిమాగ్ం సమేతపశ్యత ॥ సౌభాగ్యమస్యైదత్వా యథాస్తంవిపరేతన ॥ ఓం॥

యథావృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్యేవంపుణ్యస్య కర్మణోదూరాద్గంధోవాతియథాసిధారాం కర్తేవహితామవక్రామే యద్యువే యువేహవాచి హ్వయిష్యామి కర్తంపతిష్యామీత్యేవ మమృతాదాత్మానం జుగుప్సేత్॥ అణోరణీయాన్ మహతో మహీయానాత్మాగుహాయాంనిహితోస్యజంతోః। తమక్రతుంపశ్యతివీతశోకో ధాతుఃప్రసాదా న్మహిమానమీశం ॥ కేచిత్ ॥ వామదేవాయ

నమో జ్యేష్ఠాయనమః శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయనమో బల ప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూత దమనాయ నమో మనోన్మ నాయ నమః ॥

అథ కుమారీప్రతిష్ఠావిధిః,

శ్లో॥ ప్రతిష్ఠా సర్వదేవానాం వైశాఖజ్యేష్ఠఫాల్గునే । చైత్రే తుస్యాద్వికల్పేన కుమారే విష్ణ్వాద్యాశ్రమ ॥ సౌమ్యాయనేశుభా ప్రోక్తా నిందితా దక్షిణాయనే। మాతృభైరవవారాహా నరసింహత్రి విక్రమాః ॥ దక్షిణేప్యయనే । స్థాప్యా దేవ్యశ్చైత్యాది రేపరే । విష్ణోః శస్తాశ్చైత్రమాసా శ్విన శ్రావణకాలాపి॥ మాఘఫాల్గునవైశాఖ జ్యేష్ఠా షాఢసమాఃసుచ । శ్రావణేచనభ శ్యేచ లింగస్థాపనముత్తమం॥ దేవ్యా మాఘేఽశ్వినేమాసే ప్యుత్తమాసర్వకామదా। అశ్వినీరోహిణ్యుత్తరా త్రయ మృగ పునర్వసు పుష్య హస్త చిత్రా స్వాత్యనురాధా శ్రవణ త్రయ రేవతీషు శనిభౌమవార్య వాసరే దర్శరిక్తాన్యతిథౌ సర్వదేవప్రతిష్ఠా శుభా॥ శ్రవణేకృత్తికాటవిశాఖాంతేషుచ ద్వాదశ్యాంచవిష్ణోఃప్రశస్తా। చతుర్థీగణేశస్యోక్తా। నవమీమూలభంచ దేవ్యాః । తథా స్వస్వనక్ష త్రాణి సర్వేషాం । యథార్ద్రాశివస్య । హస్తః సూర్యస్యేత్యాది । శ్లో॥ హంత్యర్థహీన మృత్విజం మంత్రహీనాతుఋత్విజం। స్త్రియంలక్షణ హీనాతు నప్రతిష్ఠాసమోరిపుః॥ బ్రహ్మాద్యాబ్రాహ్మణైస్థాప్యో గాయ త్రీసహితంప్రభుః । సర్వవర్ణైస్సదావిష్ణుః ప్రతిష్ఠాప్యస్సుభార్థిభిః ॥ మాతృభైరవాద్యాస్సర్వైః శివలింగం యతినాపి । పురాణప్రసిద్ధ జీర్ణ లింగం స్త్రీశూద్రైరసంస్పృశ్యం । స్వాయంభువస్థాపితం లింగం స్త్రీశూద్రోవాపి నస్పృశేత్ । శివాదిప్రతిష్ఠాయాం స్త్రీశూద్రాదేర్నాధికారః। శ్లో॥ శూద్రోవాఽనుపనీతోవా స్త్రియోవాపతితోపివా । కేశవంవా శివంవాపి స్పృష్ట్వానరకమశ్నుతే ॥ స్థిరప్రతిమాః ప్రాఙ్ముఖీరుదఙ్ముఖో యజేత । చలప్రతిమాసు ప్రాఙ్ముఖః॥ శ్లో॥ సౌవర్ణీ రాజతీ తామ్రీ

మృణ్మయీ ప్రతిమా భవేత్ । పాషాణధాతుముక్తా వా కాంస్యపిత్తలయోరపి॥ అంగుష్ఠపర్వమానాత్తు వితస్తింయావదేవతు॥ గృహేషు ప్రతిమా కార్యా నాదికాశస్య బుద్ధిః ॥ మృద్దారులాక్షా గోమేధమణోచ్ఛ్రితైనచక్వచిత్ ॥ శ్రీమద్భాగవతే॥ శ్లో॥ శైలీదారుమయీ లౌహీ లేప్యాలేఖ్యాచసైకతీ। మనోమయీమణిమయీ ప్రతిమాఽష్టవిధాస్మృతా ॥ లౌహీంసౌవర్ణీ । దారుమధూకవృక్షస్యైవ। సప్తాంగులాధికా ద్వాదశాంగులపర్యంతా గృహే ప్రతిమేతి దేవీపురాణే ॥ శ్లో॥ అర్చకసత్యపోయోగా దర్చనస్యాతిశాయనాత్। ఆభిరూప్యాచ్చ బింబానాం దేవఃసాన్నిధ్యమృచ్ఛతి॥ ప్రతిమాపట్టయంత్రాణాం నిత్యస్నానంనకారయేత్ । కారయేత్పర్వదివసే యదాచమలధారణం ॥

అథ పంచసూత్రీ నిర్ణయః.

లింగోచ్ఛ్రితా లింగ విస్తారో లింగస్థౌల్యం పీఠవిస్తార్యః ప్రనాలికామానంచేతి పంచసూత్రాణి। తత్ర లింగమస్తక విస్తారం లింగోచ్ఛ్రితాతుల్యం కృత్వా। తద్ద్విగుణ సూత్రవేష్టసార్ధం లింగస్థౌల్యం కృత్వా। లింగాత్సర్వతో లింగసమవిస్తారం పీఠంవర్తులం కుర్యాత్। పీఠోచ్ఛ్రితాలింగోచ్ఛ్రద్విగుణా। పీఠాద్బహిః పీఠోత్తరభాగే లింగసమదీర్ఘామూలే దైర్ఘ్యసమవిస్తారా అగ్రే తదర్ధవిస్తారాప్రనాలికా । లింగోచ్ఛ్రిత్వత్రిగుణా పీఠోచ్ఛ్రచేతి కేచిత్। అథ పీఠమధ్యభాగే లింగాత్। ద్విగుణస్థూలం పీఠోచ్ఛ్రితాతృతీయాంశేన కంఠంకుర్యాత్। కంఠస్యోర్ధ్వాధోభాగయోః సనువప్రద్వయం కృత్వా । పీఠోపరి లింగవిస్తారషష్ఠాంశేనమేఖలాం కృత్వా । తదంతః సంలగ్నం తత్సమం ఖాతం కుర్యాత్। ప్రనాలికాయామపివిస్తార తృతీయాంశేనఖాతః పీఠవన్మేఖలాచకార్యేతి ॥

ద్వితీయ భాగః.

దేవతాస్థాపన విధిః.

శ్లో॥ శివస్యపురతోనందీ భాస్కరోధ్వజపూర్వకః । విఘ్నేశో వహ్నిభాగేతు దక్షిణేమాతరస్తథా॥ బ్రహ్మనైరృతిదిగ్భాగే వాణీ వైపశ్చిమేదిశి। సోమఈశానయోర్మధ్యే దుర్గాభైరవసన్నిధౌ । వాయవ్యేస్కందవీరేశౌ కేశవశ్చోత్తరేదిశి । సోమఈశాన్యదేశేహి దేవతాస్థానముచ్యతే ॥

తా॥ శివునకు నెదురుగా నందియు, ధ్వజమునకు తూర్పుగా సూర్యుఁడును ఆగ్నేయదిక్కున విఘ్నేశ్వరుఁడును, దక్షిణదిక్కున సప్తమాతృలును, నైరృతి దిక్కున బ్రహ్మయును, పశ్చిమదిక్కున సరస్వతియు, ఉత్తరము ఈశాన్యదిక్కుల నడుమగా భైరవునకు సమీపమున దుర్గాదేవియు, వాయవ్యభాగమున కుమారస్వామియు, వీరభద్రుడును, ఉత్తరదిక్కున విష్ణుమూర్తియు, ఈశాన్యదిక్కున సోముండును, ఈప్రకారము లింగమునకు నాయాదిక్కులయందు పైనజెప్పఁబడిన దేవతలను ప్రతిష్ఠ జేయవలయును.

శ్లో॥ ప్రాచీనఆలయేలింగం నవీనేఆలయంప్రతి । స్థాపయేద్యది మోహేన రాజారాష్ట్రంవినశ్యతి ॥ గజచోరైశ్చచలితే నదీవేగేనవా పునః । తత్స్థానస్యోత్తరేపూర్వే శతధాస్థాపయేత్పునః ॥ పూర్వస్థానం గతంలింగం శూన్యాంగందృశ్యతేయది । తల్లింగంతుపరిత్యజ్య నవం లింగంతుకారయేత్ ॥

తా॥ పురాతనమగు నాలయములోనుండు లింగమును ఏవిధమగు లోపము లేకుండె నేని నూతనాలయములో ప్రతిష్ఠింపరాదు. అట్లు ప్రతిష్ఠించెనేని యాదేశమునకును ఆదేశమును పాలించు రాజునకును హానికలుగును. మఱియు ఏనుగుగాని దొంగలుగాని లింగమును పెల్లగించి పారవేసినయెడలను లేక నదీప్రవాహముచే కొట్టుకుపోయినను ఆస్థానమందుగాని దానికి నుత్తరముననగాని తూర్పుననగాని సమస్తప్రయత్నములచేతను నూతనలింగమును ప్రతిష్ఠజేయవలయును. మఱియు ప్రాచీనలింగమునకు నెక్కడనైనను భంగము శిథిలముగానుండినయెడల ప్రాచీనలింగమును విసర్జించి యోగ్యమగు నూతనలింగమును స్థాపనజేయవలయును.

ప్రదక్షిణవిధి.

శ్లో॥ వృషంచండంవృషంచైవ సోమసూత్రింపునర్వృషం। చండంచసోమసూత్రంచ పునశ్చండంపునర్వృషం॥

తా॥ శివాలయములో ప్రదక్షిణజేయువిధమెట్లనగా, మొదట నందీశ్వరునిదగ్గర నుండి చండీశ్వరునివఱకును, అక్కడనుండితిరిగి నందీశ్వరునివఱకును, అక్కడనుండి సోమసూత్రమువఱకును. అక్కడనుండి తిరిగి నందీశ్వరునివఱకును, తర్వాత నందీశ్వరునివఱకును, అక్కడనుండి తిరిగి సోమసూత్రమువఱకును, అక్కడనుండి తిరిగి చండీశ్వరునివఱకును,అక్కడనుండి నందీశ్వరునివద్దకును రావలయునని ప్రదక్షిణవిధానము చెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ వాస్తుహోమంవినాయత్ర తత్రతత్కర్మనిష్ఫలం। తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వాస్తుహోమంతుకారయేత్ ॥

తా॥ దేవాలయప్రతిష్ఠ మొదలగు కార్యములకు వాస్తుహోమము జేయనియెడల ఆకార్యము నిష్ఫలముగాన సర్వవిధముల వాస్తుహోమమును తప్పక జేయవలయును.

శ్లో॥ వాస్తుహోమసమాఖ్యాతం సర్వదోషనికృంతనం। హోతారంపూజయేత్తత్ర యథాశాస్త్రంవిధీయతే॥

తా॥ వాస్తుహోమము జేసినయెడల సమస్తదోషములు హరించును. కాఁబట్టి వాస్తుహోమము జేయునప్పుడు ముందుగా యాజ్ఞికుని యథాశాస్త్రముగా బూజించవలయును.

శ్లో॥ పూర్వతోభాస్కరంస్థాప్య హ్యాగ్నేయ్యాంపార్వతీంతథా। యామ్యేవిఘ్నేశ్వరంచైవ నైరుత్యాంషణ్ముఖంతథా। వారుణ్యాంవీరభద్రంచ దుర్గాస్థానంతువాయవే। ఉత్తరేవైష్ణవీస్థానం ఈశాన్యే చండభైరవం। సమ్యక్ జ్ఞాత్వావిశేషేణ పుణ్యాహానివిచక్షణః।మూలస్థానంగృహీత్వాతు బాలస్థానంతుకర్షయేత్ ॥ కర్షణాయవిధిఃప్రోక్తో బాలస్థానవిధింశృణు॥

ఇతి సుప్రభే క్రియాపాదే ప్రతిష్ఠాతంత్రే కర్షణవిధిశ్చతుర్వింశత్పటలః॥

తా॥ తూర్పున సూర్యుని ఆగ్నేయమున పార్వతిని దక్షిణమున వినాయకుని నైరృతిదిక్కున కుమారస్వామిని, పశ్చిమమున వీరభద్రుని, వాయవ్యమున దుర్గను,

ఉత్తరమున వైష్ణవీదేవిని ఈశాన్యమున చండభైరవుని స్థాపించవలయుననియు మఱి కొందరు చెప్పిరి. కాబట్టి విద్వాంసుఁడు ఈవిషయమును బాగా తెలుసుకొని పంచాంగ శుద్ధిగల దినమునందు మూలస్థానమును బాలస్థానమును పరిశోధించి చక్కగ బాగుచేయ వలయునని చెప్పఁబడియున్నది. కాబట్టి ముందుగా బాలస్థానమును బాగు చేయు నట్టి విధానమును విధిప్రకారము చెప్పఁబడును.

అథ శంకుస్థాపనవిధిః,

అథ సదాశివస్య గ్రామనిర్మాణార్థం । యజమానః । ఆచార్య శిల్పిభిస్సహాకర్షణానంతరే । ఖననావటం మృద్భిర్వాసికత్రైర్వా పూర యిత్వా! సమతలంకృత్వా తస్యోపరిపుణ్యాహపూర్వకం వాస్తుపూజాం కుర్యాత్ ॥

తా॥ సదాశివునియొక్క యాలయమును నిర్మించుటకొఱకు ముందుగా భూమిని త్రవ్వి శల్యములు మొదలగునవి లేకుండునట్లు బాగుచేసి యిసుకతోగాని లేక యితర మట్టితోగాని తిరిగి పూడ్చి సమానప్రదేశముగాజేసి శంకుస్థాపనజేయునట్టి ప్రదేశమున యజమానుఁడు యాజ్ఞికునితోడను శిల్పికారునితోడనుగూడి విఘ్నేశ్వరపూజ పుణ్యా హవాచన వాస్తుపూజ మొదలగునవి యథావిధిగా జేయవలయును.

అస్యోత్తరావాస్తుమంటపంవా ప్రపాంవా విధాయ । తస్య మధ్యేవేదికాయాం హస్తమాత్రవిస్తారం చతురంగుళోన్నతవిస్తారం స్థండిలం శాలినాయజాతా ఓషధయమంత్రేణకారయేత్ ॥ షడం గుళోచ్ఛ్రదం ద్వాదశాంగుళవిస్తృతం తద్విగుణవిస్తారాం శకం పాటలీ పుష్పసన్నిభం పీఠంనిక్షిప్య । తత్స్థానే గృహ్యాసూత్రేణ దర్భై రావృత్య ॥ వాగీశాద్యాస్సుమనసస్సర్వార్థానాముపక్రమే । యం నత్వాకృతకృత్యాస్స్యు స్తంనమామిగజాననం ॥ ఇత్యాదిమంత్రేణ వాచయేత్ ॥

తా॥ అదియెట్లనగా ఆప్రదేశమునకు నుత్తరదిక్కున మంటపమునుగాని చలివేంద్రమునుగాని వేయించి దానిలో అఱుగు వేసి దానిమీద పండ్రెండుఅంగుళముల వెడల్పును యిరువదినాలుగు అంగుళముల పొడుగును ఆఱంగుళముల యెత్తును గల యొక పీటనుంచి దానిమీద (యాజాతా ఓషధయః) అను మంత్రమును జదువుచు బియ్యము పోసి మంటపము నేర్పఱచి గృహ్యాసూత్రప్రకారము దర్భలనుబఱచి అటుపిమ్మట

వాగీశాద్యాస్సుమనసః అనునట్టి మంత్రము మొదలగునవి చదువుచు విధ్యుక్తముగా జేయబడిన శంఖవు ఆదర్శలమీదనుంచి పూజింపవలయును. ఇందును గురించిన ప్రమాణములను మాసదివస పక్షవార నక్షత్రాదులను యథాశాస్త్రముగా జెప్పఁబడును.

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి ప్రాసాదార్థంతుకర్షయేత్ । సుముహూర్తే సులగ్నేతు దేశికశ్శిల్పిభిస్సహ ॥ ఉత్తరాయణకాలేతు కర్షణార్థం సమాచరేత్ ॥

తా॥ దేవాలయమునిమిత్తము ముందుగా భూమిని త్రవ్వి బాగుచేయవలయునని చెప్పఁబడియున్నది. కాఁబట్టి యెప్పుడు చేయతగినదియూ జెప్పఁబడును. శాస్త్రములో జెప్పఁబడిన యోగ్యమగు మాసము పక్షము తిథి వారము నక్షత్రము మొదలగునవి విచారించి శుభలగ్నమందు ఆచార్యుఁడు శిల్పికారునితోగూడి కర్షణవిధిని జేయవలయును అనఁగా త్రవ్వి బాగుచేయుట.

శ్లో॥ ఉత్తరాయణకాలేతు కర్షణార్థంసమారభేత్ । తస్మాదాదౌఋతూన్వక్ష్యే తేషాంనామానిసాంప్రతమ్ ॥

తా॥ ఆకర్షణవిధికి నుత్తరాయణము శ్రేష్ఠమని జెప్పఁబడినది-అందువలన ఋతువులయొక్క నామములును ందుగా వివరింపఁబడును.

శ్లో॥ శిశిరశ్చవసంతశ్చ గీష్మఃప్రావృట్ తథైవచ । శరచ్చైవతుహేమంతో ఋతయష్షట్ ప్రకీర్తితాః ॥

తా॥ శిశిరము, వసంతము, గ్రీష్మము, వర్షఋతువు, శరదృతువు, హేమంత ఋతువు అని ఆఱుఋతువులు చెప్పబడినవి.

శ్లో॥ తపస్తపస్యౌశిశిరో ద్వౌమాసౌమాఘఫాల్గుణౌ । వసంతశ్చైత్రవైశాఖౌ తౌమాసౌ మధుమాసకౌ॥ జ్యేష్ఠాషాఢౌ ఋతౌగ్రీష్మమాసౌశుక్రశుచిస్మృతౌ । ప్రావృట్ శ్రావణభాద్రాఖ్యౌ నభోనభస్యసంజ్ఞకౌ । మాసౌశరదిషోర్జౌతు తావశ్వయుజకార్తికౌ । సహాస్సహస్యౌహేమంతో మార్గపుష్యౌతుతౌస్మృతౌ ॥ దక్షిణంశర్వరీజ్ఞేయం దివావైచోత్తరాయణం । తస్మాదయనయోర్మధ్యే దేవానాముత్తమందినం । తదుత్తరాయణం శ్రేష్ఠం దక్షిణంతుతతఃపరం ॥

తా॥ తపస్తపస్యలు అనఁగా మాఘఫాల్గుణములు. ఆరెండును శిశిరఋతువు. చైత్ర వైశాఖమాసములు మధుమాసములు ఆరెండును వసంతరుతువు. శుక్ర శుచి మాసములు అనఁగా జ్యేష్ఠాషాఢమాసములు ఆరెండును గ్రీష్మరుతువు. నభోనభస్య మాసములు వర్షరుతువు. అనఁగా శ్రావణభాద్రపదమాసములు ఇష ఊర్జమాసములు శరదృతువు. అనఁగా ఆశ్వయుజ కార్తీకమాసములు. సహాసహాస్యలు హేమంతరుతువు. అనఁగా మార్గశిరపుష్యమాసములు. ఇట్లు పంౘెండుమాసములును ఆఱురుతువులుగా జెప్పఁబడినవి. మఱియు నీపంౘెండుమాసములలోను కర్కాటకము మొదలు ఆఱు మాసములు దక్షిణాయనమనియు మకరసంక్రమణము మొదలు ఆఱుమాసములు ఉత్తరాయణమనియు రెండు అయనములుగా జెప్పఁబడెను. మఱియు దక్షిణాయనము రాత్రి యనియు ఉత్తరాయణము పగలనియు జెప్పిరిగాన కర్మలకు నర్హమైన కాలము పగల గుటచే దేవతలనుగుఱించి చేయఁదగిన ప్రతిష్ఠాదికార్యములకు నుత్తరాయణము శ్రేష్ఠ మనియు అట్లు సంభవముకానిచో రెండవపక్షము దక్షిణాయనముకూడ జేయఁదగినద నియు జెప్పిరి.

శ్లో॥ మార్గభాద్రపదాషాఢాన్ పౌషమాఘౌ వివర్జయేత్ ।
సర్వేమాసాస్సహోతవ్యా శ్శివేన పరిభాషితం ॥

తా॥ మార్గశీర్షము భాద్రపదము ఆషాఢము పుష్యము మాఘము. ఈమాసము లను విడిచిపెట్టి మిగిలినమాసములలో జేయవచ్చునని శివుడు చెప్పియున్నాడు,

శ్లో॥ తత్రాపిసర్వమాసేషు వసంతశ్శ్రేష్ఠఉచ్యతే ॥ శేషాస్తు మధ్యమంప్రోక్తం అధమం దక్షిణాయనం ॥ నక్షత్రపక్షవారాశ్చ పూర్వమేవసుభాషితం । తథాప్యద్యపునర్వక్ష్యే యథాశాస్త్రప్రకీర్తితాన్ ॥

తా॥ మిగిలినమాసములలోకూడ వసంతరుతువు మిక్కిలిశ్రేష్ఠమనియు,మిగిలిన మాసములు మధ్యములుగాను జెప్పి దక్షిణాయనము అధమమనిచెప్పిరి. పక్షమువారము తిథి నక్షత్రము మొదలగువానిగుఱించి కొంచెము జెప్పబడును.

శ్లో॥ కృత్తికావహ్నిదైవత్యా రోహిణీచప్రజాపతిః । మృగశీర్షం సోమదైవం ఆర్ద్రాయాస్తు శివస్స్మృతః ॥ పునర్వసుస్తథాదిత్యా పుష్యేచైవబృహస్పతిః । ఆశ్లేషస్యచనాగస్యా న్మఖస్యపితరస్తథా॥

భగవానేఫల్గునీచైవ అర్యమోత్తరఫల్గునే । హస్తస్సవితృదేవత్యో సర్వకార్యేషుపూజితం॥

తా॥ ఏనక్షత్రమునకు నేదేవత అధిపతియున్నదియును ఇరువదియేడు నక్షత్రములకును క్రమముగా జెప్పుచున్నాడు. కృత్తికకు అగ్నిహోత్రుడు, రోహిణికి బ్రహ్మ, మృగశీర్షకు చంద్రుఁడు, ఆరుద్రకు శివుడు, పునర్వసుకు అదితి, పుష్యమికి బృహస్పతి ఆశ్లేషకు సర్పము, మఖకు పితృదేవతలు, పుబ్బకు భగుడు, ఉత్తరకు ఆర్యముడను సూర్యుడు, హస్తకు సవితృడను సూర్యుఁడు. ఈహస్తనక్షత్రము అన్నికార్యములకును ప్రశస్తముగా జెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ త్వష్టాచైవతు చిత్రాయా స్వాతీవై వాయుదేవతా। ఇంద్రాగ్నీచ విశాఖాయా అనూరాధస్యమిత్రిభం ॥ జేష్ఠాయాశ్చ మహేంద్రిస్యాన్మూలస్యనిర్ఋతిస్తథా। పూర్వాషాఢా జలం ప్రోక్తం స్థాపనేప్యతినిందితం ॥ విశ్వేదేవోత్తరాషాఢా బ్రహ్మాత్యభిజితస్తథా। శ్రవణంహారిదైవత్యం శ్రవిష్ఠావసవస్తథా ॥ వరుణశ్శతతారాయా అజఃపోష్టపదస్తథా । అహిర్బుధోన్యుత్తరాభాద్రా పూషావై రేవతీ తథా ॥ అశ్విన్యాచాశ్వినీదేవా భరణీయమదేవతా । నక్షత్రాణాంతు పతయః క్రమేణ పరికీర్తితాః ॥

తా॥ చిత్రకు త్వష్టయనుబ్రహ్మ, స్వాతికి వాయువు, విశాఖకు ఇంద్రుఁడు, అగ్నిహోత్రుడు, అనూరాధకు మిత్రుఁడను సూర్యుడు, జ్యేష్ఠకు ఇంద్రుడు, మూలకు నిర్ఋతి, పూర్వాషాఢకు జలములు, (యీనక్షత్రము యేకార్యములకును పనికిరాదు.) ఉత్తరాషాఢకు విశ్వదేవతలు, అభిజిత్తుకు బ్రహ్మ, శ్రవణమునకు విష్ణువు, ధనిష్ఠకుఅష్ట వసువులు, శతభిషమునకు వరుణుడు, పూర్వాభాద్రకు అజుడను బ్రహ్మ, ఉత్తరాభాద్రకు అహిర్బుధ్న్యుడు, రేవతికి పూషుడను సూర్యుడు. అశ్వనికి అశ్వనీదేవతలు, భరణికి యముఁడు, ఇట్లు యిరువదియేడు నక్షత్రములకు నధిపతులు క్రమముగా జెప్పఁబడియున్నవి.

శ్లో॥ తిష్యశ్రవణహస్తార్ద్రామైత్రాదిత్యామఖాస్తథా।ప్రాజాపత్యాశ్వయుక్చిత్రా సౌమ్యపౌష్ణత్రిరుత్తరా ।

తా॥ పుష్యమి, శ్రవణము, హస్త, ఆరుద్ర, అనూరాధ, పునర్వసు, మఖ, రోహిణి, అశ్వని, చిత్ర. మృగశీర్ష, రేవతి, ఉత్తర, ఉత్తషాఢ; ఉత్తరాభాద్ర యీ నక్షత్రములు శ్రేష్ఠములు.

శ్లో॥ ద్వితీయాచ తృతీయాచ పంచమీ షష్ఠి సప్తమీ । దశమ్యేకాదశీచైవ త్రయోదశీ ప్రతిపత్తథా ॥ పౌర్ణమాసీతుతిథయ శ్శుక్లపక్షే విశేషతః ॥

తా॥ విదియ, తదియ, పంచమి, షష్ఠి, సప్తమి, దశమి, ఏకాదశి, త్రయోదశి, పౌర్ణమి. పాడ్యమి యీతిథులు మంచివి. మఱియు బహుళపక్షముకంటె శుక్లపక్షము శ్రేష్ఠము.

శ్లో॥ రాశయశ్చరవర్జ్యాస్స్యు శ్శేషాగ్రాహ్యాధనుర్వినా । బుధశ్శుక్రేందుజీవాశ్చ వారాశ్శ్రేష్ఠాశ్చనేతరే॥ త్యక్త్వాసోమోదయంతత్రచాన్యేషాముదయంశుభం ॥

తా॥ చరరాసులగు మేష కర్కాటక తుల మకరరాసులు పనికిరావు. మిగిలిన స్థిరరాసులును ధనస్సుగాక ద్విస్వభావరాసులును శ్రేష్ఠములు. బుధ శుక్ర సోమ గురు వారములు శ్రేష్ఠములు. మిగిలినవారములు కూడదు. చంద్రోదయదినముకూడదు, శుభగ్రహోదయదినమున జేయవచ్చును,

శ్లో॥ వ్యాధిపీడాంకరోత్యత్ర క్రూరదృష్టియుతాన్వితం। సోమసూర్యార్కిభూజాతా స్త్రిస్థానస్థాశ్శుభావహాః॥

తా॥ క్రూరగ్రహదృష్టి లగ్నము కూడదు. అట్టిలగ్నము వ్యాధిపీడ మొదలగు కష్టముల నొసంగును. చంద్రుఁడు, సూర్యుఁడు, శని, అంగారకుఁడు లగ్నమునకుమూఁడవస్థానమందుండినయెడల శుభములనొసగుదురు.

శ్లో॥ అష్టమస్థాగ్రహాస్సర్వే కర్తుఃకుర్వంతినాశనం । ఏకాదశగతాస్సర్వే క్షేమారోగ్యసమృద్ధిదాః॥ భయకృద్భార్గవఃప్రోక్తో షట్సప్తదశమస్థితః । నవద్విసప్తపంచస్థో గురుశ్శోభనకృత్సదా । సోమోహిసౌఖ్యకృత్ప్రోక్తో ద్వితీయేపంచమేస్థితః ॥

తా॥ ఏగ్రహమైనను లగ్నమునకు నెనిమిదవరాశియందుండినయెడల కర్తకు నష్టముకలుగును. పదకొండవరాశియందుండిన గ్రహములన్నియు క్షేమము ఆరోగ్యము ధనధాన్యసమృద్ధి మొదలగు శుభఫలముల నొసగుదురు. ఆఱు యేడు పది యీస్థానములయందు శుక్రుడుండెనేని భయమునొసగును. తొమ్మిది రెండు యేడు అయిదు యీస్థానములయందు బృహస్పతియుండెనేని శుభమునొసగును. చంద్రుడు రెండవ

అయిదు యీస్థానములయందుండిన సౌఖ్యమునొసగువాడగును. (౧౦-౩) యీస్థాన ములయందు శుక్రుడు శుభమిచ్చునని కొందరిమతము.

శ్లో॥ రవివారఃశుభఃప్రోక్తో పౌష్ణహ స్తత్రిరుత్తరైః । సౌరివార శ్శుభఃప్రోక్తో స్వాతీరోహిణియోగతః ॥

తా॥ ఆదివారము రేవతి హస్త ఉత్తర ఉత్తరాషాఢ ఉత్తరాభాద్ర నక్షత్రము లతో గూడినయెడల మంచిదేయగును. స్వాతి రోహిణి నక్షత్రములతో గూడిన శనివా రము యోగ్యమగును.

శ్లో॥ బుధయుక్తాతృతీయాచ గురుషష్టిసమన్వితా। ఇందురేకా దశీయుక్తా పాణిపీడాంకరోతిచ। కుజస్తుసప్తమీయుక్తా ప్రజాందహతి వహ్నివత్ ॥

తా॥ బుధవారముతోగూడిన తదియ, గురువారముతోగూడిన షష్ఠి, సోమవా రముతోగూడిన యేకాదశి, మంగళవారముతోగూడిన సప్తమి, యుక్తముకానివిగా చెప్పబడినవి.

శ్లో॥ అశుభస్సోమవారశ్చ ఉత్తరాషాఢసంయుతః । రిక్తాశ్చ శూన్యతిధయః నందాశ్చగుళికాంత్యజేత్ ॥

తా॥ ఉత్తరాషాఢతోగూడిన సోమవారము మంచిదికాదు. రిక్తతిథులు శూన్య తిథులు నందతిథులు గుళికకాలము విడువలయును.

శ్లో॥ దుర్దినేచదిశాందాహే భూకంపేచండమారుతే । అశని ధ్వనిసంయుక్తే దివసేవృష్టిసంయుతే। సంక్రాంతేగ్రహణేచైవ అయనే విషువేతథా ॥ ఉత్సవేశాంతికాలేషు షడశీతిముఖేపిచ । యదిమోహా నకుర్వీత కర్తుర్వైవాస్తునాశనం ॥

తా॥ దుర్దినమునందు దిక్కులుదహించునట్లుగా నగపడుదినమునందును భూకం పము కలిగినప్పుడు అమితమగు గాలివీచునప్పుడును ఉరుముకలిగినప్పుడు వర్షముకురిసిన దినమునందును సంక్రమణముల దినమందును గ్రహణము సంభవించినప్పుడును అయన దినములయందును విషువత్పుణ్యదినములయందును ఉత్సవదినములయందును శాంతికాల ములయందును షడశీతి పుణ్యకాలములయందును జేయగూడదు. అజ్ఞానముచే నట్టిదిన ములయందు చేయబడిన వాస్తుకర్మ కర్తకు నష్టముకలిగించునని చెప్పిరి.

దేవాలయస్థాపననిర్ణయః,

శ్లో॥ ఏతత్పరీక్ష్య బహుధా యదీచ్ఛేచ్ఛ్రియమాత్మనః। సర్వదేశేషు రథ్యాసు గ్రామేషు నగరేషు చ॥ ఇంద్రే దేశే ఈశానసోమానాం దిక్షు వాచాన్య దిక్షు వా। యస్మిన్ దేశే చ విహితే తస్మిన్ ప్రాసాదమారభేత్॥

తా॥ తనకు శ్రేయస్సు కలుగవలయునని కోరినవారు పైన జెప్పినప్రకారము తిథి వార నక్షత్రాదులను చక్కగా పరిశీలించి సమస్తప్రదేశములయందును వీధుల యందును గ్రామములయందును నగరములయందును ఆలయముల కట్టవచ్చును. మఱియు తూర్పు ఈశాన్యము ఉత్తర దిక్కులయందు కట్టుట శ్రేష్ఠము. లేక అందరికి నను కూలమగు ప్రదేశమందైనను ఆలయము కట్టవచ్చుననిరి.

భూ ప రీ క్ష .

శ్లో॥ ఆదౌ భువం పరీక్ష్యాపి కర్షణం తదనంతరం। శ్వేతా రక్తా తథా పీతా కృష్ణా భూర్బ్రాహ్మణాదయః। మోక్షదా బ్రాహ్మణా భూమి ర్జయదా క్షత్రియా తథా। వైశ్యా భూమిస్తు ధనదా వృషలా పుత్రదాయినీ॥

తా॥ ముందుగా భూమిని పరీక్షించి తర్వాత భూమిని త్రవ్వి బాగుచేయవలయు నని చెప్పఁబడినందున భూమిని పరీక్షించుట యెట్లనగా, తెల్లరంగుగానుండు భూమి బ్రాహ్మణజాతియనియు, యెఱ్ఱరంగుకలది క్షత్రియజాతియనియు; పచ్చరంగుకల్గి వైశ్యజాతియనియు, నల్లనిరంగుకలది శూద్రజాతియనియు నిట్లు నాలుగురంగుల ననుస రించి నాలుగు జాతులుగా భూమికి చెప్పఁబడియున్నది. మఱియు బ్రాహ్మణజాతి కలది మోక్షమునిచ్చుననియు, క్షత్రియజాతికలది జయమునిచ్చుననియు, వైశ్యజాతికలది ధనమునిచ్చుననియు శూద్రజాతికలది పుత్రులనొసగుననియు ఫలములు చెప్పఁబడినవి.

శ్లో॥ ఊషరాం క్రిమిభిర్జుష్టాం వల్మీకాఢ్యాం వివర్జయేత్। జానుమాత్రం ఖనేద్భూమిం తన్మృదాపూర్వచావటం। ఉత్తమాముద్గగోధూమ శాలిబీజాని వాపయేత్॥ పంచరాత్రాంకురాగ్రాహ్య తతోన్యాంతు విసర్జయేత్॥

తా॥ చవుడుగల భూమియు, పురుగులతో వ్యాపించియుండు భూమియు, పుట్టలు పెట్టబడిన భూమియు విడిచివేయవలయును. ఇట్లు పరీక్షజేసి తగినభూమిని మోకాలులోతుగా త్రవ్వి ఆగోతిని బురదచే తిరిగి పూడ్చి శ్రేష్ఠములగు పెసలు

గోధుమలు వడ్లు మొదలగునవి దానిమీద చల్లవలయును. తర్వాత నైదుదినములకైనను మొక్కలు మొలచినయెడల ఆభూమిని గ్రహించవచ్చును. అప్పటికైనను మొక్కలు మొలవనియెడల ఆభూమిని విడువవలయును.

శ్లో॥ తేషుజాతేషుకాలేషు గోగణానాంనివేదయేత్ । ఏవం పరీక్ష్యవసుధాం సంగ్రాహ్యదేశికోత్తమః॥విసృజ్యమేషంవృషభంగతే సూర్యేదినేశుభే। శంకుచ్ఛాయాగృహీతవ్యామండలంతత్రకారయేత్॥

తా॥ అట్లు చల్లబడిన విత్తనములు మొలచినపిమ్మట నాయంకురములను ఆవులకు వేయవలయును. ఈవిధముగా ఆచార్యుడు భూమిని పరీక్షించి యోగ్యమగు భూమియందు నాలయమును కట్టుటకు నేర్పాటు చేసికొనవలయును. కాబట్టి మేషసంక్రమణదినములయందుగాక సూర్యుడు వృషభరాశియందు ప్రవేశించియున్నప్పుడు శుభదినమున శంకుఛాయను బట్టి యొక మండలమును నిర్మించవలయును.

శ్లో॥ కృత్వాసమతలంతత్ర గోమయేనానులిప్యచ। ద్వాదశాంగుళమాయామం స్వహస్తపరికల్పితం। శమీబిల్వపలాశైర్వా యాజ్ఞికైర్వావిశేషతః । శంకుస్తస్యాశ్చతన్మధ్యేకృత్వావైమండలత్రయం॥ శంకుచ్ఛాయాంచసంలక్ష్య పూర్వాహ్ణేచాపరాహ్ణకే। తన్మధ్యేపాతయేత్ప్రాచీం సూత్రమార్గేణదేశికః ॥ ప్రాచీసూత్రప్రమాణేన మత్స్యంతత్రప్రకల్పయేత్ ॥

తా॥ ఆది యేవిధముగా ననగా ముందుగా గోమయముచే భూమినినలికి సమానప్రదేశముగాజేసి తనహస్తప్రమాణముతో పండ్రెండు అంగుళములుగల శంకును జమ్మిమారేడు మోదుగ లేక యజ్ఞమునకు నుపయోగింపబడు నెట్టి కొమ్మలతోనైనను జేసి అక్కడ పాతి దానిక్రిందను ఇరుప్రక్కలను మూడుమండలముల నేర్పఱచి రెండు యామములకు పూర్వమందును రెండుయామములు దాటినపిమ్మటను ఆమూడు మండలములయందును వ్యాపించియుండు నీడనుబట్టి తూర్పు పడమర దిక్కులను నిర్ణయించుకొని మత్స్యయంత్రాకారముగా నేర్పరచుకొనవలెను.

శ్లో॥ తదాలంబనసూత్రేణ చతుర్దిక్షుప్రకల్పయేత్ ।ప్రాసాదమంటపానాంచ ప్రాకారాణాంవిశేషతః । తస్యాధికాభవేచ్ఛ్రేయస్తత్సమాఽంతుమధ్యమం। తన్యూనాంవర్జయేత్తత్ర దేవాంస్తాంస్తాన్యథాసద్బుధః ॥

తా॥ అగ్నేశ్వరచబడిన శంకుఛాయ ననుసరించి యొక త్రాడుగట్టి నాలుగు దిక్కుల నేర్పరచుకొనవలయును. అట్టిప్రదేశము ఆలయము గోపురము మంటపము ప్రాకారాదులు కట్టుకొనుటకు ఆలయాది ప్రమాణములకంటె నధికముగా నుండుట శ్రేయస్కరము. సమానముగానుండిన మధ్యమము. తక్కువగానుండినమంచిదికాదు. కాఁబట్టి విశాలమగుస్థలము నేర్పాటుజేసికొని యేయేస్థలమం దేయేదేవతలను స్థాపించవలయునో అట్లు జేయవలయును.

భూ శు ద్ధి .

శ్లో॥ భూతప్రేతపిశాచానాం బలిందత్వావిశేషతః । ఏతత్తు దేవదేవస్య స్థానకర్తుర్మహీతలే । బలింపూజాంతుకృత్వా వైశీఘ్రం గచ్ఛేద్యథాసుఖత్ ॥

తా॥ ఇట్లు స్థలనిర్ధారణ జేసికొనిన పిమ్మట భూత ప్రేత పిశాచాదుల తృప్తికొఱకు బలి పూజాదులనొసంగి దేవదేవుండగు శివునియొక్క యాలయమును గట్టుటకు స్థలమును స్థిరపరచవలెను.

శ్లో॥ ఏవముక్త్వాతతోదేవా నుద్వాస్యచప్రకర్షణం । పింగళా వాసితౌరక్తౌ వృషౌవై నాంగహీనకౌ। ఆఢ్యాదృఢౌప్రకర్తవ్యౌ సభావౌ కర్షణాయవై । హేమశృంగౌరౌప్యఖురౌ పుష్పమాల్యైశ్చ పూజయేత్ ॥

తా॥ ఇట్లు బలిపూజాదులు ఆస్థలమునాశించియుండెడి భూతప్రేతపిశాచాదుల తృప్తికొఱకుజేసి ఆవాహనజేయఁబడిన దేవతల నుద్వాసనజెప్పి ఆస్థలమును దున్నిబాగు చేయుటకొఱకు తెల్లనైనవిగాని, యెఱ్ఱనైనవిగాని, పింగళవర్ణముగలవిగాని రెండుయెద్దులను తోలుకురావలయును. అవి అన్ని అవయవములు బాగుగా నుండునవియు, దృఢముగాను సమానవయస్సుగాను దున్నుటకు సమర్థమైనవిగా నుండవలయును. మఱియు బంగారుకొమ్ములును, వెండిడెక్కలును వుంచి పుష్పమాల్యాదులచే ఆయెద్దులను పూజించవలయును.

శ్లో॥ యుగంచసమాపుంబధ్వాయాజ్ఞికైర్వృషసంభవైః। శమీబిల్వంచఖదిరంపనసస్తంభగంతథా ॥ తత్కేనతథాకృత్వా యంత్రియుత్వాసలోహాకం । హాలంయుగేనసంబధ్వా వృషౌవాప్రాఙ్ముఖౌయథా॥ ఆచార్యస్త్వాదికైర్వాస్తు మంత్రపాఠవిచక్షణైః ॥ పుణ్యాహం

వాచయిత్వాతు సంప్రోక్ష్య పంచగవ్యకైః । తతస్తు కర్షయేద్ధీమాన్ ప్రాక్పశ్చాద్దిశిపూర్వకమ్ ॥

తా॥ జమ్మిగాని, మారేడుగాని, చంద్రగాని, పనసగాని, లేక యజ్ఞమునకు సంబంధించిన మఱి యేకొయ్యలతో నైనను నాగలి కొాడి, మేడి మొదలగు సాధనములను వడ్లవానిచే చేయించి వాటినన్నింటిని కూర్చి ఆనాగలిని యెడ్లకుకట్టి ముందుగా పడమరనుండి తూర్పుముఖముగా నుండునట్లు దున్నవలయును. ఆ దున్ను నప్పుడు ఆచార్యుఁడు మొదలగువారు వాస్తుకర్మను సంబంధించిన మంత్రములను జదువుచు పంచగవ్యాదుల ప్రోక్షణజేయుచు తూర్పు పడమరలుగా దున్నవలెను.

శ్లో॥ ఆచార్యంపూజయిత్వాతు దద్యాత్తుసహతౌవృషౌ । తిలసర్షపముద్గాని గోధూమానిప్రసించయేత్ ॥

తా॥ పిమ్మట ఆచార్యునిపూజించి యావృషభముల నియ్యావలెను. నువ్వులు, ఆవాలు, పెసలు, గోధుమలు మొదలగు ధాన్యముల నచ్చట చల్లవలయును.

నానావిధ దేశోపద్రవాది సంభవ సంకల్ప విశేషః.

అస్మిన్ దేశే ఘోమడాంబరాది మహామారీ ప్రవేశ అగ్నిభయ జారాచోరది సమస్తభయ నివారణార్థం । సకలసస్యసమృద్ధ్యర్థం । సకలకల్యాణసమృద్ధ్యర్థం। త్రిగుణీకృతాగ్నిష్టోమ అతిరాత్రవాజపేయ పౌండరీక అశ్వమేధ మహాశతక్రతుసంపూర్ణ సకలఫలావాప్త్యర్థం । (త్వయానిమిత్తేన) మయాకృతేన శాలావిహారణ వాస్తుపూజ వాస్తు హోమ పర్యగ్నికరణ గ్రహారాధన అంకురార్పణ కలశస్థాపన భేరీ పూజనభేరీతాడనాగ్ని ప్రతిష్ఠాపన నిత్యకల్యాణమహోత్సవ యంత్రోత్సవ పుష్పోత్సవ మాసోత్సవ పక్షోత్సవ నిత్యోత్సవ మంటపోత్సవ రథోత్సవ చూర్ణోత్సవ చండయాగోత్సవాది కర్మభిస్సర్గ స్కరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన । తదాద్యాశుద్ధ్యర్థం । కర్తుస్సమస్త పాపక్షయార్థం। ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం। అస్మిన్ గ్రామేకృతనివసిత బ్రాహ్మణానాం। వేదవేదాంగాది సమస్త విద్యాసమేతసంయుతౌపాసనాగ్నిహోత్ర యాగసత్క్రియసిద్ధ్యర్థం । తత్కులనారీణాం । స్వపతి దేవతావ్రతాది ధర్మసిద్ధ్యర్థం । గోవత్స

వృషభరక్షణానంతర అపరిమిత ప్రధాన జనసంతోషకరణార్థం । తపస్వి జనానాం పంచేంద్రియజయార్థం । శివధర్మపరాణాం । నిత్య నిర్విఘ్నశివాది దేవార్చనార్థం । రాజ్ఞాం కనకమణి మకుట కేయూర హారబంధన కటిసూత్ర ముఖపట దేవాంగాది ప్రధాన అష్టైశ్వర్య దిగ్విజయ లక్ష్మీసమృద్ధ్యర్థం । లోకేతరశత్రాది బాధ నివారణార్థం । అస్మిన్ లోకే గ్రామే అస్మిన్ పట్టణే స్థితసర్వజనానాం యథా న్యాయ పరిపాలనార్థం । పృథివీస్థిత సర్వజనానాం నిజకులాచార అనుష్ఠాన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం । పుత్రమిత్రకళత్ర భృత్యాది విపుల నానావిధ సౌభాగ్యవృద్ధి సిద్ధ్యర్థం । శాంత్యర్థం । అభ్యుదయార్థం మహాజనైః స్సహపుణ్యాహవాచనంకరిష్యే । ఆదౌనిర్విఘ్నేనజయసిద్ధ్యర్థం। కలశ గణాధిపతిపూజాంకరిష్యే॥ విధిప్రకారేణప్రయోగంకుర్యాత్ ॥

దేవతాహ్వానవిధిః.

నందీశ్వరధ్యానం ॥ శ్లో॥ శ్రీకంఠపాదాంకితరమ్యరేఖః కరారవిందస్థితవేత్రదండః । ఉపేంద్రఇంద్రత్రిదివాభివంద్యో నందీశ్వరోవాంశుభమాతనోతు ॥ గిరీంద్రకన్యాపతిపాదపద్మే మహేంద్రమాన్యే శుభకేతుపద్మే । ధ్యాతాంతరంగేణవినిర్మలేన నందీశ్వరోవాం శుభమాతనోతు ॥ విభూతిరుద్రాక్షవిభూషితాంగో వినాయకస్కందకృతప్రమోదః । మహేశవాహోమహనీయమూర్తి ర్నందీశ్వరోవాం శుభమాతనోతు ॥ సువర్ణసంశోభితయుగ్మశృంగ స్సౌదామినీభాసురమధ్యసూత్రః। మహాకకుద్మాన్ మహనీయతేజో నందీశ్వరోవాం శుభమాతనోతు ॥ సమీరణధ్యేయబహుప్రకాశ స్సమస్తశైవస్తుతసద్గుణాఢ్యః ॥ శివానుగఃకామచరోవృషేంద్రో నందీశ్వరోవాం శుభమాతనోతు ॥ సునాదఘంటావళిరాజమాన గ్రీవప్రదేశస్ఫురపట్టబంధః । విలాసధామా విజయాభిరామో నందీశ్వరోవాం శుభమాతనోతు ॥ ఇంద్రద్విపశ్య స్పృహణీయకాంతి కరేందుబింబ శ్రివణాన్వితశ్చ । వందారుమందార మహామహోయం నందీశ్వరోవాం శుభమాతనోతు ॥ చండీశభృంగీ మిళితామహేంద్ర గోవిందకోటీర తటిత్ప్ర

శాళః । యద్విత్రిశంఖస్త్రిపురారిలక్ష్మ్యో నందీశ్వరోవాం శుభ మాతనోతు ॥

త్రిశూలాహ్వానం ॥ భూతత్రిశూల। దక్షిణదళేఆగత్య । సన్నిధానంకృత్వా ప్రసాదః క్రియతాం ॥

లక్ష్మ్యాహ్వానం॥ పద్మేపద్మోద్భవే శ్రీమాతా పద్మనాభసహోదరే॥ సకల కల్యాణపురస్సరే । శ్రైవత్సావిరాజమాన రాజితయుగళే। పురుషోత్తమ భుజాంతర నిరంతరశోభితే॥ హారనూపుర కేయూర రసనాలంకృతే । సిద్ధాంతవంద్యమాన విశ్వేశ్వరతత్వస్థితే । శ్రీదేవి శ్రీమహాలక్ష్మి। భగవంతః। అమరేశ్వరస్య। దివ్యాస్త్రభూతత్రిశూల ఉత్తర దళే । ఆగత్యసన్నిధానంకృత్వా । ప్రసాదః క్రియతాం ॥

స్కందాహ్వానం ॥ సుబ్రహ్మణ్య । సురలోకదక్షా । అక్షీణ తేజః పుంజాదళే । వందీకృత మార్తాండచండపరాక్రమ। అమరావతీ నాయక మకుటస్థకుంకుమవర్ణ । కుంజరావిర్భూత శ్రవణభవమోదామోద । మునిజననిషేవ్యమాణ । అర్తిహర । కార్తికేయా । భగవతః । అమరేశ్వరస్య । త్రిశూలదండ । ఆగత్యసన్నిధానంకృత్వా । ప్రసాదః క్రియతాం ॥

భైరవాహ్వానం॥ నగనాగవిభూషణనవమణిగణశ్యామ। కపాల శూలదర్శితకరకమలాసన । పుండరీకమాలామండితగండభాగ । పురోభాగనిక్షిప్తపశూపః । నదీప్రియసారమేయవాహన । నీలకంచుకోదంచిత సకలగాత్రక్షేత్రపాల । భగవతః అమరేశ్వరస్య దివ్యాస్త్ర భూతత్రిశూల కేసరే । ఆగత్యసన్నిధానంకృత్వా। ప్రసాదఃక్రియతాం॥

శాంతాహ్వానం ॥ శ్లో॥ గరుత్మద్వాహనారూఢం శంఖచక్ర ధరం హరిమ్ । పీతాంబరం హృదింధ్యాయే త్సర్వాభీష్టస్యసిద్ధయే ॥

మదగజాహ్వానం ॥ మాషోపహారప్రియ । ఆత్మీయపాశతరంగిత భక్తజనసంసార భయపాశమహాశాంత । భగవతః అమరేశ్వరస్య దివ్యాస్త్రభూత । త్రిశూలమధ్యే త్రినేత్రే। అగత్య సన్నిధానంకృత్వా । ప్రసాదః క్రియతాం ॥

సూర్యాహ్వానం ॥ త్రిభువనలక్ష్మీ అఖండమండలనాయకమణి రఖిలక్షితిశిఖామణి అనవరత వీరదళయుగళ పరిచితకళయుగళ కుండల మణిమయూఖ గండకపోలమండిత । విచిత్రాధర । కనకమణికవచ । లలితగాత్ర । జగదేకచక్షుషాదిత్య । భగవతఃఅమరేశ్వరస్య । భూత త్రిశూల దివ్య నేత్రే । ఆగత్య సన్నిధానం కృత్వా । ప్రసాదః క్రియతామ్ ॥

చంద్రాహ్వానం ॥ ఆగ్నేయభాగే సరథో దశాశ్వ శ్చాత్రేయజో యామునదేశజశ్చ। ప్రత్యఙ్ముఖస్థశ్చతురశ్రపీఠే గదాధరాంగో హిమవత్స్వభావః ॥ శ్వేతాంబర శ్శ్వేతవపుః కిరీటీ శ్వేతద్యుతి ర్దండధరో ద్విబాహుః । చంద్రోఽమృతాత్మా వరదః కిరీటీ శ్రేయాంసి మహ్యం విదధాతు దేవః ॥

వా స్తు పూ జా వి ధిః.

అథ వాస్తుపూజావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । శాలితండులైర్హస్త మాత్రవిస్తారం । త్ర్యంగుళోన్నతం చతురశ్రం స్థండిలంకృత్వా । తదీశాన్యదేశే ప్రాచ్యాముదీచ్యాంవా స్థండిలే । అంభః పూర్ణకుంభం నిధాయ। తస్మిన్ జటామకుటమండితం చతుర్భుజకమండల్వక్షమాలాధారిణం । జానోర్ధ్వస్థితవామహస్తం । స్వర్ణనిర్మితం వాస్తుపురుషం నిక్షిప్య। పాలాశపల్లవై ర్దూర్వాభిర్వాచ్ఛాద్యాభ్యర్చ్య। పూర్వస్మిన్ స్థండిలే। సమమేకాశీతిపదానుసూత్రేణ విభజ్య । విలిఖ్య । మధ్యే నవపదేషు క్షితిపతయే బ్రహ్మణేనమః। ఇతిగంధాదిభిరభ్యర్చ్య। పూర్వాదిషట్సుపదేషు ప్రణవాదినమోంతకం॥ సుశోభితాయ వివస్వతేమిత్రాయ। పృథివీధరాయేతి । ఈశానాదిషు ద్వంద్వరూపేష్వష్టసు। సూర్యపదాపాయ ఆపాయ । ఆపస్వచ్ఛాయ । సవిత్రే సావిత్రికాయ । ఇంద్రాయ ఇంద్రజయాయ । రుద్రాయ రుద్రజయాయ । ఇతి ఈశానాదిషు ప్రదక్షిణం । ఈశానాయ పర్జన్యాయ జయంతాయ మహేంద్రాయ ఆదిత్యాయ సత్యకాయ భృగ వేంతరిక్షాయ। అగ్నే।పూష్ణే। అవితథాయ గ్రహక్షతాయ యమాయ గంధర్వాయ భృంగరాజా

య భృగవే నిర్ఋతయే । దర్భ్యాంకాయ సుగ్రీవాయ పుష్పదంతాయ। వరుణాయ అసురాయ శోషాయ। పార్శ్వదరక్షిణే। భోగాయ । ముఖ్యాయ ॥ ఓంహాం ప్రద్యుమ్నాయనమః । ఓంహాం జయంతాయ నమః । ...మహేంద్రాయనమః । ...దిత్యాయనమః । ...ఆదిత్యాయనమః । ...సత్యకాయనమః । ......భృశాశ్వాయ నమః । ...అంతరిక్షాయనమః । ...అగ్నయే నమః । ...పూష్ణే నమః । ...బహురక్షకాయనమః । ...యమాయనమః । ...గంధర్వాయ నమః । ...భృంగరాజాయనమః । ...మృగరాజాయనమః । ...నిర్ఋతయేనమః । ...దధ్యాదికాయనమః । ...సుగ్రీవాయనమః । ...పుష్పదంతాయనమః । ...వరుణాయనమః। ...అసురాయనమః। ...శేషాయనమః । ...ఉరగాయనమః । ...వాయువేనమః । ...నాగాయనమః । ...ఋష్యాయనమః । ...భల్లాయనమః । ...ముఖ్యాయనమః । ...సోమాయనమః । ...వృషభాయనమః । ...విదితయేనమః । ...అదితయేనమః ॥ ఈశానాదికోణేషు ॥ ఓం హాం చరాచరాయనమః । ...విద్యారణ్యాయ నమః । ...పూతనాయ నమః । ...పాపరాక్షసేనమః ॥ పూర్వాద్దిదిక్షు॥ ఓంహాం స్కందాయ నమః । ...అదితయేనమః । ...ఇచ్ఛాయనమః । ...బలిపింఛాయ నమః ॥ ఏవం గంధపుష్పాక్షతాదిభిరభ్యర్చ్య ॥ అధోముఖం భువం ప్రోక్ష్య । శ్రితేవాస్తుపుర స్తథా । దేవపూజాంతు కర్తవ్యం స్థలేకర్జరసస్వభిః । శిరశ్చేశానకోణస్థం నైర్ఋత్యాంవరపాదయేత్ । మధ్యే బ్రహ్మపదం నాభిరంగం సర్వపదానుగం॥ శాలిమధ్యే కుంభంవిన్యస్య తస్మిన్ బ్రహ్మాణంపూజయేత్ ॥ వాస్తుపూజా సమాప్తా ॥

ప్రాచీన వాస్తుహోమప్రకరణమ్.

వాస్తుహోమః ॥ అథ వాస్తుహోమ విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః । తదుత్తరపార్శ్వే ॥ హస్తమాత్రస్థండిలంసంస్థాప్య । అగ్నిధ్యానాదికం పూర్వవత్సంకల్ప్య । పాలాశసమిధాదుంబరాశ్వత్థపత్రాణి కుసుమాణి

దర్భైర్వా వస్త్రసహితకూర్చాం । తత్రతనిక్షిప్య । బ్రహ్మాణం గంధ పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ॥ చతుర్భుజం జటామాలిం కమండల్వక్షధారిణం । వామహస్తోన్నతం జానో ర్ధ్యేహ స్తం విభావయేత్ ॥ దధ్యాజ్య గుడసంమిశ్రం శుద్ధం తేనబలింక్షిపేత్ । చతుర్భుజయుతాః శేషాః ఖడ్గ ఖేటకధారిణః। కృతాంజలిపుటాస్సర్వే ధ్యాత్వాన్యస్యపదస్థితః॥ తత్ర స్థండిలే అగ్న్యాధానాదికంకృత్వా। సమిదాజ్యచరుతిలతండులైః త్రిః పంచాశద్దేవతాః క్రమాత్ । పృథక్ పృథగ్వా ఏకైకాహుతిం యథా తథాహోమంకృత్వా।ఆగ్న్యాదికంసర్వం అగ్నికార్యాంతమాచరేత్। తతఃకుర్యాద్విశేషేణ వాస్తుహోమం స్వనామభిః । ప్రణవాది చతుర్థ్యంతం క్రమేణజుహుయాత్తతః । వాస్తోష్పతీతిమంత్రేణ జుహుయాద్ఘృతపూరితైః ॥ ఓం బ్రహ్మణేస్వాహా । ఓం విష్ణవేస్వాహా । ఓం దివస్పతేస్వాహా । ఓం మరీచయేస్వాహా । ఓం మిత్రాయస్వాహా । ఓం ధరాయస్వాహా । ఓం అపాయ స్వాహా । ఓం అపవచ్ఛకాయ స్వాహా । ఓం సావిత్రేస్వాహా । ఓం సవిత్రకాయస్వాహా । ఓం ఇం ద్రాయస్వాహా । ఓం ఇంద్రజయాయస్వాహా। ఓం రుద్రాయస్వాహా। ఓం రుద్రజయాయస్వాహా । ఓం ఈశానాయస్వాహా । ఓం ప్రద్యుమ్నాయస్వాహా । ఓం జయంతాయస్వాహా । ఓం మహేంద్రాయ స్వాహా। ఓం దిత్యాయస్వాహా। ఓం ఆదిత్యాయస్వాహా। ఓం భృశాంతాయస్వాహా । ఓం అంతరిక్షాయస్వాహా । ఓం అగ్నయేస్వాహా । ఓం పూష్ణేస్వాహా । ఓం గ్రహక్షతాయస్వాహా । ఓం యమాయ స్వాహా । ఓం గంధర్వాయస్వాహా । ఓం భృంగరాజాయస్వాహా । ఓం మృగరాజాయస్వాహా। ఓం నిర్ఋతేస్వాహా। ఓం దౌవారికాయ స్వాహా । ఓం సుగ్రీవాయస్వాహా । ఓం పుష్పదంతాయస్వాహా । ఓం వరుణాయస్వాహా। ఓం అసురాయస్వాహా । ఓం శేషాయస్వాహా। ఓం ఉరగాయస్వాహా । ఓం వాయవేస్వాహా । ఓం నాగాయస్వాహా। ఓం ముఖ్యాయస్వాహా । ఓం భల్లటాయస్వాహా । ఓం సోమాయ స్వాహా । ఓం వృషభాయస్వాహా । ఓం అదితయేస్వాహా । ఓం దుర్గతయేస్వాహా। ఓం చరరిణేచస్వాహా। ఓం బీజారిణేస్వాహా । ఓంపూతన

నాయస్వాహా । ఓం పాపరాక్షసేస్వాహా । ఓం స్కందాయస్వాహా ।
ఓం అర్యమ్ణేస్వాహా। ఓం ఇచ్ఛాయస్వాహా। ఓం బలిపింఛాయస్వాహా॥
ఇత్థం ప్రథానాహుతీ ర్జుహుయాత్॥ తతః ప్రాయశ్చిత్తార్థం జయాది
హోమంకృత్వా । పూర్ణాహుతిం హుత్వా । మూలేన ఆజ్యం జుహు
యాత్। తతః కూర్చాం గృహీత్వా । కూర్చాగ్రం ఆజ్యసంమిశ్రం
అగ్నౌ ప్రజ్వాల్య । హృదయామంత్రేణ సంప్రోక్ష్య । ప్రాకారాభ్యం
తరం సర్వభువనం యాగమంటపం పర్యగ్నికరణంకృత్వా । బ్రాహ్మ
ణాయదత్వా। సంస్రావాంతం బాహ్యేత్యజేత్। సచేలస్నానంకృత్వా।
సూర్యావలోకనం కుర్యాత్ । అష్టౌబ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ । ఇతి
కామికతంత్రే వాస్తుహోమ స్సమాప్తః ॥

పాలికాంకురార్పణవిధిః.

చతుర్దశధాన్యాని ॥ తిల సర్షప ముద్గ మాష యవ కుళుత్థ గో
ధూమ ప్రియంగు శ్యామాక నీవార తిల రాజమాష గవీధుగ్వరం ఆఢ
కాది చతుర్దశవా ద్వాదశవా యథాసంభవం గృహీత్వా ॥ ఆదౌ
అంకురార్పణం కుర్యాత్ ॥

శుచౌదేశే గోమయేనానులిప్య । రంగవల్లికాంకృత్వా । పాలి
కాశరావా ఘటికావా ప్రత్యేకం షోడశ షోడశవా అష్టావష్టౌవా
చతస్రశ్చతస్రోవా యథాసంభవమానీయ ॥ భూమిర్భూమ్నేతి భూమి
మభిమంత్ర్య । వాలుకానాం మూలే బిల్వదళం సంస్థాప్య । తంతుం
తన్వదితి తంతునావేష్ట్య । ఇంద్రాద్యష్టదిక్షుపాలికా స్సంస్థాప్య ।
తిలసర్షపముద్గమాషవ్రీహ్యాఢకకుళుత్థాది పూర్వసంపాదిత బీజాని నిక్షి
ప్య। పయస్సాయాజాతా ఓషధయఇత్యనువాకేన మిశ్రీకృత్య । పూతం
పవిత్రేతి పూర్వపాలికాయాం । ఉద్వావాశీత్యాగ్నేయపాలికాయాం ।
సుగన్నః పంథా ఇతి దక్షిణపాలికాయాం । ఆనోనియుద్భిరితి నైరుతి
పాలికాయాం । తత్వాయామీతి పశ్చిమపాలికాయాం । తవవాయు
రితి వాయవ్యపాలికాయాం । సోమోధేనుమి త్యుత్తరపాలికాయాం ।
తమీశానమితి ఈశానపాలికాయాం । ఇత్థమష్టసుపాలికాసునిక్షిప్య ।

తాసాముపరి గోమయేనవా మృదావాచ్ఛాద్య। తాసాంమధ్యే సోమ కుంభంసంస్థాప్య । తస్మిన్ ఆప్యాయస్వేతి చంద్రమావాహ్య । సోమ కుంభస్థోదకేన । హిరణ్యశృంగమితి పవమానస్సువర్జన ఇత్యాద్యను వాకై రష్టపాలికాః స్నాపయిత్వా । తత షోడశోపచారపూజా నైవే ద్యాదికంకృత్వా । పూజాం సమాపయేత్॥ ఇతి కామికతంత్రే అంకు రార్పణవిధి స్సమాప్తః ॥

అథ కామికతంత్రే హోమవిధిరుచ్యతే.

యత్రాగ్నిస్థాప్యతే । తత్ర శ్వేతతండుల చూర్ణేన ప్రాదేశ మాత్రం స్థండిలంకృత్వా । దర్భద్వయేనోల్లేఖనంకృత్వా। అస్త్రమం త్రేణ జలం సంప్రోక్ష్య । శ్రోత్రియాగారా దగ్నిమానీయ । కుండే నిక్షిప్య । వ్యోమవ్యాపనం సముచ్చార్య । శుష్కకాష్ఠా స్సమిధో నిక్షిప్య । అగ్నింప్రజ్వాల్య । సదాశివరూపంధ్యాత్వా॥ శ్లో॥ పద్మస్థం పంచవక్త్రం దశభుజసహితం భాసురాంగం త్రినేత్రం । శూలం వజ్రంచ ఖడ్గం పరశుశితగదా దండ పాశాంకుశాదీన్ । బిభ్రాణం వామదక్షైఃకర సరసిరుహైః స్సప్తజిహ్వైస్సుదీప్తం । ధ్యాయే స్స్వాహా స్వధాభ్యాం శమతగణధరం కుండమధ్యేశివాగ్నిం ॥ ఏషహిదేవ ఇతి పుష్పాక్షతమిశ్రిత మర్ఘ్యం దత్వా । ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్సఉగర్భేఅంతః। సవిజాయమానస్సజనిష్యమాణః ప్ర త్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమ। అభిముఖోభవ। అగ్నిమలంకృత్య । అగ్నయేనమః । హుతవహాయనమః । హుతాశనే నమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయనమః। జాతవేదసేనమః ॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమ తేఽనుమన్యస్వ । సరస్వతేఽనుమన్యస్వ । దేవసవితఃప్రసువ । దర్భై రగ్నింపరిస్తృణాతి। ప్రాగాదిప్రతిదిశం చతుర్భిశ్చతుర్భిర్దర్భైఃపరిస్తీర్య। అన్యేషుదర్భేషు పాత్రాణిభుగ్నసంధానంకృత్వా । దర్వీఆజ్యస్థాల్యౌ। ప్రోక్షణపూర్ణపాత్రే । ఇధ్మస్స్రువావితి । ప్రోక్షణమాదాయ । ఉదక మాపూర్య । అక్షతా నిక్షిప్య । వితస్తిమాత్రే దర్భాణాం మధ్యే

పవిత్రిగ్రంథింకృత్వా। అంగుష్ఠానామికాభ్యాం త్రిరుత్పవనంకృత్వా। ప్రోక్షణజలేన ఇతరపాత్రాణిసంప్రోక్ష్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ శ్లో॥ హస్తమాత్రచతుష్కోణం సమానోన్నతివిస్తరం । నాభియోని సమాయుక్తం కుండంచేష్టంతిమేఖలం ॥ ప్రధానమేఖలోత్సేధ ముత్తమం సప్తమాంగుళం । తద్బాహ్యమేఖలోత్సేధం పంచాంగుళమితి స్మృతం ॥ తద్బాహ్యమేఖలోత్సేధ మంగుళత్రితయస్మృతం । చతుస్త్రిద్వ్యంగుళాయామం మేఖలోపరిమధ్యమే ॥ తతష్షడంగుళాయామమున్నతంచైకమంగుళం ॥ ఏవం చతుష్కోణకుండం మధ్యేపదంప్రకల్పయేత్॥ ఘాతాధికేభ వేదోగ్రీ హీనేధేనుకులక్షయః। వక్రకుండంతు సంతాపో మరణం భిన్నమేఖలే ॥ మేఖరహితేశోకో భేదిరే విత్తసంక్షయః । ఏతస్యర్ధ్వంసనంకుండం నాభిస్థానవివర్జితమ్ ॥

తా॥ హోమముజేయుటకు నేర్పరచెడి కుండమేవిధముగా నుండవలయుననగా మూరెడు వెడల్పు మూరెడు పొడుగును మూరెడు లోతును కలగి సమచతురముగా నాలుగుకోణములు కలిగియుండవలయును. నాభియోనికలిగి సమానమగు యెత్తును మూడుమేఖలములు నాలుగుప్రక్కలను కలిగియుండవలెను. అందులో మొదటి మేఖలము యెత్తు 7 అంగుళములును రెండవమేఖలము యెత్తు 5 అంగుళములును మూడవ మేఖలము యెత్తు 3 అంగుళములును ఇట్లు పైనుండి దిగువభాగమువరకు నుండవలెను. మఱియు వాటికి వెడల్పు యెట్లనగా 4-3-2 అంగుళములు కలిగి యుండవలయును ఆమేఖలములకు పైభాగమున నాలుగుప్రక్కలను 4 దిమ్మలు ఒకఅంగుళము యెత్తును ఆఱు అంగుళముల వెడల్పును కలుగునట్లుగా వేయవలయును. ఇట్లు నాలుగుకోణములు కలిగియుండెడి కుండము నేర్పరచవలెను. మఱియు చెప్పఁబడిన ఘాతముకంటె నధికము గానుండినయెడల రోగముకలవాడగును. తక్కువగానుండినయెడల పశునాశనముకలుగును. కుండము వంకరగానుండినయెడల సంతాపము సంభవించును. మేఖలములుభిన్నమైనయెడల మరణముకలుగును. మేఖలములు లేకుండినయెడల శోకము సంభవించును. మేఖలములు చెడిపోయినయెడల ధననష్టము కలుగును. నాభిలేకుండిన యెడల నాశనముకలుగును. ఇట్లుఫలములు చెప్పఁబడినవి కాబట్టి శాస్త్రప్రకారము కుండము నుండులాగున చేయవలయును.

ఇధ్మంచవిస్రస్య । తతఃప్రోక్ష్య । పూర్ణపాత్రి మాదాయ । పూర్వవత్కృత్వా। ముఖసముద్ధృత్య । కుండాదుత్తరతస్సంస్థాప్య ।

త్ర్యంబకం నమస్కృత్య । ఆజ్యపాత్రమాదాయ । ఆజ్యమాపూర్య । ఉదీచోంగారాన్నిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతా దర్భేణావధృత్య । కుశౌ ప్రతితప్య । తత్పాత్రస్యాగ్రతస్సంస్థాప్య । అంగారాన్ ప్రత్యూహ్య । అంగుష్ఠానామికాభ్యాం త్రిరుత్పవనం కృత్వా । పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । స్రుక్స్రువావాదాయ । జలైః ప్రక్షాళ్య । దర్భాగ్రైరగ్రం మధ్యైర్మధ్యం మూలైర్మూలం సంస్పృశ్య । పునః ప్రతితప్య । ఆజ్యస్థాల్యుభయతో నిధాయ । ఇధ్మమాదాయ । ఏకవింశతిదారుసంమిత మిధ్మం పరికల్పయేత్ । తేష్వేకైకం పశ్చిమ దక్షిణోత్తర త్రిసృషు దిక్షు నిక్షిపేత్ । తతః ఆఘారసమిధౌ ద్వే ఈశానాగ్నేయకోణయో రూర్ధ్వాగ్రే నిక్షిప్య । సన్నహనమనుయాజమేకం సమిధం నిధాయ । శేషాన్ పంచదశేధ్మాన్ । ఆధానముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్త్వి త్యుచ్చార్య । అగ్నౌ నిక్షిపేత్ । స్రుచాజ్యం గృహీత్వా । ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా । ఇత్యుత్తరార్ధపూర్వార్ధే జుహుయాత్ । ఓం విష్ణవే స్వాహా । ఇతి దక్షిణార్ధపూర్వార్ధే జుహుయాత్ । మధ్యే అష్టపుష్పమంత్రైర్జుహుయాత్ । భవాయ దేవాయ స్వాహా । శర్వాయ దేవాయ స్వాహా । ఈశానాయ దేవాయ స్వాహా । రుద్రాయ దేవాయ స్వాహా । ఉగ్రాయ దేవాయ స్వాహా । భీమాయ దేవాయ స్వాహా । పశుపతయే స్వాహా । మహతో దేవాయ స్వాహా ॥ ఇతి ప్రధానాహుతీ ర్హుత్వా । రుద్రాయ తంతిచరాయేతి సన్నహనసమిధం చ నిక్షిప్య । తతో జయాదీనుక్త్వా । తదుపరి ప్రాయశ్చిత్తమంత్రానపి పఠిత్వా । హోమశేషం సమాపయేత్ ॥

అత్ర హోమముద్దిశ్య శ్లోకాః వక్ష్యంతే ॥ శ్లో॥ సమిధః పంచమేనాథ ఆజ్యం తత్పురుషేణ తు । అఘోరేణ చరుం హుత్వా లాజాన్ వామేనచైవహి । సర్షపాన్ సద్యమంత్రేణ యవాంశ్చ హృదయేన తు । తిలాన్ హుత్వా తు శిరసా వైణవాన్ శిఖయా తథా । శాలీన్ కవచమంత్రేణ మాషాన్ నేత్రాఖ్యయా హువేత్ । ముద్గాన్ హుత్వా తథాస్త్రేణ పిష్టం హుత్వా వశాత్ పరాత్ । ప్రియంగూన్ వ్యాహృతేనైవ ప్రతిద్రవ్యం హృదా పివా ॥ ఇతి కామికతంత్రే హోమవిధిస్సమాప్తః ॥

తా॥ 'ఈశానస్సర్వవిద్యానాం' అను మంత్రముచే సమిలధను, 'తత్పురుషేణ' అనుమంత్రముచే ఆజ్యమును, 'అఘోరేభ్యః' అను మంత్రముచే అన్నమును, 'వామదేవాయ' అనుమంత్రముచే లాజలను, 'సద్యోజాతం' అనుమంత్రముచే ఆవాలను ఇట్లు ఐదుమంత్రములచేనైదుద్రవ్యములనుహోమముజేయవలయును. మఱియు నమో వః క్రిమికేభ్యో' అనుహృదయమంత్రముచేహోమమునుచేయవలయును. 'అస్మిన్మహార్ణవ' అనుశిరోమంత్రముచే తిలలను, 'యాతేరుద్ర' అనుశిఖామంత్రముచే వేణువును, 'అధ్యవోచత్' అనుకవచమంత్రముచే బియ్యమును, 'త్ర్యంబకంయజామహే' అను నేత్ర మంత్రముచే మినుములను, 'ప్రముంచధన్వన' అను అస్త్రమంత్రముచే పెసలను, 'యఏతావంతశ్చ' అనుమంత్రముచే పిష్టమును, వ్యాహృతులైన భూర్భువాదులచే ప్రియంగువులను హోమమును జేయవలయును. ఇవిగాక యితరములగు మరియేపదార్థములైను హోమముజేయునప్పుడు 'నమోవః క్రిమికేభ్యః' అనునట్టి హృదయమంత్రమును జెప్పి హోమముజేయవలయును. ఇట్లు హోమవిధానమును జెప్పఁబడెను.

అథ ప్రాచీన ధ్వజారోహణ పాత్రక్రమః

ధ్వజసమీపే మంటపం కుర్యాత్ । మంటపే ధ్వజ కలశాని సంస్థాప్య । ఇంద్రాది లోకపాలాన్ పూజయేత్ । తదుత్తరపార్శ్వే ఆజ్ఞాధానాదికం సంకల్ప్య। ధ్వజాంగహోమానంతరం వృషభపూజాం కుర్యాత్ ॥ శ్లో॥ ధర్మస్త్వం వృషరూపేణ జగదానందకారకః । అష్టమూర్తేరధిష్ఠాన మతఃపాహి సనాతన ॥ దేవపాదాయ విద్మహే దీర్ఘశృంగాయధీమహి । తన్నోనందిః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓం నమో శంభువాహనాయ ఆవాహనం । వృషభాయ అర్ఘ్యం । వృషభేశ్వరాయ పాద్యం । ఋషభాయ ఆచమనీయం । ధర్మాయ స్నానం । భద్రాయ వస్త్రం । తాండవే యజ్ఞోపవీతం । నందినే గంధం। నందికేశ్వరాయ అక్షతాన్ । ధర్మాయ పుష్పం । ధర్మస్వరూపాయ ఆభరణాని। ధర్మాత్మనే సర్వాలంకరణాని। దేవహృదయాయ నైవేద్యం। దేవరూపాయ హస్త ప్రక్షాళనం । వేదాంతాయ తాంబూలం । వేదాంతవేద్యాయ ప్రదక్షిణం । ద్వితీయశంభుమూర్తయే నమస్కారం । సమస్తతీర్థస్వరూపాయ సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి ॥ ఏవం

సంపూజ్య। అస్మిన్ పటిత్వం స్థిరోభవ వరదోభవ సుప్రసన్నోభవ। ఇతి వాచయేత్ ॥

ప్రాసాదస్యాగ్రభాగే పీఠగోపురయోర్మధ్యే ఆధారశక్తికూర్మాధిష్టిత హిరణ్యారత్నబీజౌషధీ గర్భస్థిత త్రిమేఖలోద్భాసిత చతుర్భద్రపీఠోపరి కమలకర్ణికమధ్యస్థిత దర్భమాలావిభూషిత స్వప్రమాణ నిర్మిత శుభమ్మహాస్థూలస్తంభలగ్న ఫలకాత్రియ మధ్యారోపిత ధ్వజ దండాగ్రిమండిత ఘంటికాప్రోత సూత్రసంఘటిత సశిఖరపుచ్ఛత్రియాపరిణాహ విభ్రాజితసలక్షణధ్వజం। ఛత్రచామర స్వస్తికాద్యష్ట మంగళసహితం లాఛింతం వృషభేంద్రపరిశోభితం। బ్రహ్మాదిసకల దేవతా పూజాపంజరం। ఇంద్రాగ్ని యమ నిర్‌ఋతి వరుణ వాయు కుబేర ఈశానాది లోకపాలసంసేవితం। దేవఋషి దైత్య దానవ యక్ష రాక్షస నాగభూత పిశాచ కిన్నర అప్సరోగణ మరుద్గణ మాతృగణ అనావృష్టిగణ రోహిణీగణ కుమారీగణ కూష్మాండగణ నక్షత్రరాశ్యాది సహితం ద్వాదశగణపరివేష్టితం ధ్వజమారోపయామి॥ శ్లో॥ భేరీమధ్యేదక్షిణే వామభాగే శంభుర్విష్ణుః పద్మజస్తత్ర దేవాః। బాలాస్సర్వేమాతరోధర్మనాగాస్తత్ర ర్యగ్నా చంద్రసూర్యాచదేవా ॥ సకలభువనభూతస్థాపనార్థం పురస్తాత్తదనువశు మృగాణాం రక్షణేపాలనాయ। అనుదినమిహఘోషైః రుత్సవారంభ భేరీం హిమగిరివరకన్యావాదితం తాడయామి ॥ శ్లో॥ దేవా దైత్య జనాశ్చ దానవగణాన్ సంప్రాప్య దుర్గాస్థితా। భూతప్రేతపిశాచ కిన్నరగణా నాగాశ్చవిద్యాధరాః। గంధర్వాశ్చ మహాత్మనశ్చ పితరో సాధ్యామునీనాం గణాః। యక్షాః కింపురుషాస్తథాస్సుమనసో దద్యుశ్శుభంసర్వదా ॥శ్లో॥ బ్రహ్మేంద్రనారాయణ రుద్రమూర్తేః దుర్గా మహేంద్రాది దివౌకసాంచ। చతుష్పదానాంచ తథా విభూత్యై భేరీమహం సంప్రతితాడయామి ॥ శ్లో॥ వ్యోమస్థితస్వర్గతలస్థితానాం హితాయ పాతాళనివాసినాంచ। వినాశహేతో సురవిద్విషానాం భేరీమహం సంప్రతితాడయామి ॥ శ్లో॥ తీర్థప్రయోగే వినివేశితానాం శివ్యం త్రికూటం త్రిగుణం త్రినేత్రం। పైశాచభూతామర సుందరీ

ణాం మార్గేషు ముఖ్యోత్సవభేరితాడ్యం ॥ శ్లో॥ సమస్తసంపద్ధ్వజ నిత్యసత్యే పంచాహ్నికార్యోత్సవకారణాయ । సమస్తలోకాభ్యుదయోన్నతాయ భేరీమహం సంప్రతితాడయామి ॥

శ్రీమన్మంగళ స్వస్తిమంగళ వివిధశంఖపటురవ హంసపటురవ శ్రవణానుమత ప్రణవాది సుకరకౌతుకాస్పద సౌరంభఘనాగమ శ్రీమహారవ మందమలయానిల జనితామోదమోదిత దంతురషట్పద వ్యాపితప్రాంశు ధ్వజరాజవిరాజిత కుంకుమకస్తూర్యాది సుగంధవిశేషితహిమనగోత్సేద సౌధమాలామనోహరవిశాలాయత వీధికాయాం। యూధికా మల్లికామాలతీప్రభృతి లలితలతాంకురవ్యాపితసరోద్యాన పరంపరాతిరూఢ ప్రౌఢతర తరుకిసలయ వివిధమంటప గోపురప్రాకారాది విరచిత దిగ్భాగకల్హారావలోకన జనితాశ్చర్య వచననిచయ కలితకలాపరవాయాం। సంగీతవాద్యనృత్య రుద్రగణికా మణిభూషణ నిజబాలాతపస్య బహుళకుటీర మనోహారాయాం। విమలజలాభిరామ చక్రవాక కారండవక్రౌంచ సారసహంసనాద సరోరుహదీర్ఘికాయాం। ఊర్వశీప్రముఖ భాసమాన మదనాగమోత్కృష్ట స్తనభారాభిరామ లీలావిలాశినీ విరాజితవీధికాయాం। ద్విజరాజావహంతవ్య వీక్షితవ్య ఘుమఘుమాయమాన పరిమళాత్యంతా మోదకర గగనమంటపాయాం। అస్యాం అమరపురసమానపుర్యాం రాజధాన్యాం। ఆయురారోగ్యైశ్వర్య సంతాన ధనకనకవస్తువాహనానేక రాజ్యాభివృద్ధి వర్ధన గంభీరమహోత్సవ భేరీసంఘోషణమహంకరోమి ॥

ప్రాచీన చూర్ణికా పాఠః.

శ్రీచింతామణి సురవరబృందాదివినుత శుభమందారతరుఫల సందోహానాంచితముఖం। తాళీవనవిహరమాణగజవదన లీలావింతేసృక్తుంగప్రముదితరంగ ప్రియకర పంచపృథుకరవిహార లంబోదర నయనం। కమలభవవందితం। మందఇందూపమం। కరచలణకింకిణీ కంబుకంఠం శివం। విభాసితమండలం। చంద్రబింబాననం। సహస్ర కరవర్ణదితం। సతతహృదయచింత్య జనామోదితం। సరసిజసద్మశ్రేష్ఠ

వినాయకాది దేవతాహ్వానచూర్ణిక, బలిప్రదానవిధిః.

విభుంసంతతమందరం । వృషభపతివాహనం । ప్రణమమైతు । అళి కిసలయచరణ నయనస్ఫురిత హుతవహ జగత్రితయజననికర కల్పతరు మనీశం । సురగురు సంభ్రమనందిత సుహితపదాంబుజ సుందర కంద రామరతరుశృంగరుహాంగ సుమంగళసంగమహార్షితలం । ధృతకురంగ భుజసంగమహార్షితలం ॥ శ్లో॥ నమస్తేగణనాథాయ శంకరాపరమూ ర్తయే। విఘ్నేశాయనమస్తుభ్యం ప్రణమద్విఘ్నహారిణే ॥ చూర్ణిక॥ దేవవినాయక । అఖిలవిఘ్నాంధకారస్తోమ విధ్వంసపటుకిరణప్రకట మార్తాండమహాకాయ । మౌంజీకృష్ణాజినధర । నాగయజ్ఞోపవీత । సమస్త దేవ దానవ యక్ష రాక్షస సిద్ధ చారణ గరుడ గంధర్వ విద్యా ధర కిన్నర కింపురుష మహాగణాధీశ్వర । లంబోదర । ఏకదంత । సకల కార్యకరణప్రారంభ ప్రధానభూత । సంకల్పసిద్ధిప్రద । ఆఖువాహన। గజవదన । త్రినేత్రప్రియ । బాలేందుశకలవిభూషితమౌళిభాగ। వక్ర తుండ । గౌరీనందన । పాశాంకుశధర । ప్రసన్నవదన । విఘ్నరాజ । రక్తవర్ణ । రక్తాంబరధర । రక్తధ్వజపతాకాశోభిత । లడ్డుకహస్త । సకలకార్యాధీశ్వర । సవాహన సశక్తి సపరివారప్రభో ॥ వినాయక ॥ వినాయకమావాహయామి ॥ ముఖారిరాగం - గణపతితాళం.

అస్య శ్రీ అమరేశ్వరపురనివాసస్య। పార్వతీసమేతస్య। అస్మిన్ కల్యాణ మహోత్సవే । నవనిధిసమేత ధ్వజారోహణాంగ సేవార్థ మా గత్యాగచ్ఛేతి శంకర సేనాధిపతే శ్చండీశ్వరస్య సమాదేశేన ఢమ ఢమ భేరీసంఘోషణం కరోమి ॥ రాగం —— తాళం.

శ్లో॥ అగణితఫణిఫణ మణిగణః పరిణతశరది సరసిజనయనః । కటితటరటదళికులవరనినదో గణపతిరభిమతమిహదిశతుసనః॥ శ్లో॥ గణ పతిస్సంధదేశేస్మిన్ సర్వేహ్యేతే సమాహితాః । శివోత్సవం సమా ప్యేదం బలిం గృహ్ణంతు సర్వదా ॥ గణపతి మావాహయామి ॥ గణ పతయేస్వాహా ॥ ఇమంబలిందదామి ॥ శ్లో॥ వందే చతుర్ముఖం దేవం బ్రహ్మాణం కమలోద్భవం । హిరణ్యగర్భం ధాతారం సురాసురపితా మహమ్ ॥

చూర్ణిక॥ దేవపితామహ । పరమాత్మా । పరబ్రహ్మస్వరూప । భూలోక భువర్లోక సువర్లోక మహర్లోక జనలోక తపోలోక సత్యలోక అతల వితల సుతల తలాతల రసాతల మహాతల పాతాళాది చతుర్దశ భువనశ్రేణీవిభాజిత బ్రహ్మాండనాయక। సమస్త దేవతాసుర నరమృగ పశుపక్షి కీటక పతంగ తృణ తరు గుల్మలతానేక ప్రపంచనిర్మాణధురీణ। వివిధగతియుత నక్షత్రోపేత కాలచక్రభ్రమితనాటక సూత్రధార । సర్వాధార । సరస్వతీ మనోహర । సర్వాగమ విశారద । సకలవేద వేదాంగోపాంగసముద్ధారక । చాతుర్వర్ణాశ్రమధర్మనిర్మాణనాయక । హంసవాహన । చతురానన । జటామకుటమండితచతురుత్తమాంగ । చతుర్హస్త । దండకమండల్వక్షమాలాధర । యజ్ఞోపవీతోత్తరీయో ద్భాసిత । రక్తవర్ణ । రక్తాంబరధర । రక్తధ్వజపతాకాశోభిత। పద్మహస్త। మహాబల। ఊర్ధ్వదేశాధీశ్వర । లోకాధినాయక। సవాహన। సశక్తిసపరివారప్రభో॥ బ్రహ్మణః ॥ గాంధారిరాగం – సమతాళం.

శ్లో॥ వాహనహంససమంచిత దేహో మోహమపాకురుతే సుధియాంయః । బ్రాహ్మణసేవితపాదపయోజో బ్రహ్మాభీష్టం జనయతు మహ్యం ॥ బ్రహ్మాణమావాహయామి ॥ అం బ్రహ్మణేస్వాహా॥ ఇమం బలిందదామి॥ శ్లో॥ నమోఽనంతాయమహతే విదుషాం జ్ఞానదాయినే । భూతేశ యజ్ఞసూత్రాయ నమస్తే విష్ణుమూర్తయే ॥

చూర్ణిక॥ దేవ। అనంత। అఖిలభువనేశ్వర । క్షీరసాగరసంవేశిత । విశ్వస్థితజీవవిచక్షణ । విశ్వంభరాభారక । శేషవాసుకితక్షక కర్కోటక శంఖపాల సుజలమయ మంత్రప్రముఖ నానావిధభ్రాతృమాన॥ సోల్లాసక । రుద్రార్చనాసక్త । భద్రాసనాసీన । లక్ష్మీవిలాస । వక్షస్థలాలంకృత కౌస్తుభ రత్నవిభూషిత । నారాయణ । సుఖనివాస । అఖిలవేదాంతసిద్ధాంతవేద్య । న్యాయవైశేషిక మీమాంస తర్కాది సకలశాస్త్రవిజ్ఞాన విద్యాప్రవీణ ప్రదాయక । అనవరతసుఖానుషంగ। సహస్రశీర్ష ఫణిఫణామణినికర మయూఖ స్తోమాలంకృత । శ్యామవర్ణ। శ్యామాంబరధర । శ్యామఛత్రధ్వజపతాకాశోభిత । చక్రహస్త । మహాబల । అధోదేశాధీశ్వర । నాగాధినాయక । సవాహన సశక్తిక

సపరివారప్రభో ॥ అనంత ॥ వరాళిరాగం - ధ్రువతాళం.

శ్లో॥ భూమీంభరసహితాఖిలశీర్ష కామితశాస్త్రసదాగమహర్ష। శంకరదేహాలస న్మణిభూషః పాతు మహోరగనాయక శేషః ॥ విష్ణుమావాహయామి ॥ విష్ణవేస్వాహా ॥ ఇమంబలిందదామి ॥ శ్లో॥ సమస్సురవరాధీశా వరదాయయశస్వినే। ఇంద్రాయవజ్రహస్తాయ వృత్రహంత్రే మహాత్మనే ॥ చూర్ణిక॥ దేవ। దేవేంద్ర। సమస్తదేవతా విస్తారక। సకలసురాసురమకుటమణికిరణరంజిత చరణారవింద। శచీహృదయానందకర। మందార పారిజాత సంతాన కల్పవృక్షచ్ఛాయా నిషణ్ణ। కిన్నర కింపురుష గరుడ గంధర్వ యక్ష రాక్షస సిద్ధ విద్యాధరప్రముఖ నానాగణ పరివేష్టిత। మంగళసంగీత వేణు వీణా నినద మృదుమృదంగప్రభృతి వాద్యోపేత। రంభా ద్యప్సరోగణికానాట్య వినోద। ఐరావత కుంభి కుంభస్థలాస్ఫాలన కరకమల కేళీవిలాస। అమరావతీపురనివాస। ఉచ్చైశ్శ్రవాశ్వపతి సమారూఢ। సమస్తభోగైశ్వర్యాలీఢ। వసిష్ఠప్రముఖ సకలమునివర సంభావిత। మేఘవాహన। శతమఖ। సహస్రాక్ష। దివ్యప్రభాభాసితానర్ఘ్య మణిమయ కిరీటోద్భాసిత। శ్యామవర్ణ। శ్యామాంబరధర। శ్యామఛత్రధ్వజ పతాకాశోభిత। వజ్రహస్త। మహాబల। పూర్వదిశాధీశ్వర। సవాహన సశక్తి సపరివారప్రభో ॥ ఇంద్ర ॥

వసంతరాగం — రూపకతాళం.

సురగురు జల్పిత సూత్ర రహస్యః సురవనితా కృత శోభన లాస్యః। కరివరవాహన కామ్యశరీరః సురపతి రీప్సితమాశు దదాతు ఇంద్రమావాహయామి। ఇంద్రాయస్వాహా। ఇమంబలిం దదామి ॥ అగ్ని ధ్యానం ॥ శ్లో॥ అగ్నయే రుద్రరూపాయ నమో వైశ్వానరాయచ। నమస్తేజస్స్వరూపాయ జగజ్జీవనమూర్తయే ॥ చూర్ణిక॥ దేవ। అగ్నిభట్టారక। సకల భూతాంతరాత్మక। శ్రీమ ద్రుద్రావతార। ప్రచండమండితోద్దండశిఖిశిఖావిరాజిత। దివ్యతేజోవిభ్రాజిత। సమస్త వస్తువిస్తారాస్వాదనానుగ్రహణకారణ। హిరణ్యైకవర్ణ। రక్తకృష్ణ ప్రభాతిరిక్త। బహురూపప్రఖ్యాత విస్ఫురిత సప్తజిహ్వా। కమండలు

మండిత । ఋగ్యజుస్సామాథర్వణమంత్రైక శేష । యజ్ఞదీయమాన ప్రభూత హవ్యకవ్యసంవాహన । స్వాహాసతీ నయనానందసందోహ । ధరాధరవిస్ఫాటిత పటుతరకిరణశోభిత । ధూమధ్వజపతాకాశోభిత । ఆహవనీయ గార్హపత్య దక్షిణాగ్ని ప్రకాశ । నిత్యసత్యప్రభాభాసుర ప్రథిత । పవమానసఖ । సమంచితదేహ । సకలవేదోదితాహ్వాయ । వరదాత । అనేకాకార । అగణ్యాపుణ్యాకర్మపదతల పరిశోభిత । సప్త హస్త । వీతిహోత్ర । ఏకహృదయ । ద్వివక్త్ర । ద్విశీర్షక । షడక్ష రోదితనామ । చతురశ్రి। చతుశ్శృంగ । జటామకుటమండిత। మేషా రూఢ । మేఖలత్రిపాద । సప్తహస్త । శక్తిముఖాయుధధర । హోమ ప్రధానసాధన స్రుక్స్రువోపేత । తోమరవ్యజినసుధాపాత్రధర। పవిత్ర కర । సుదీప్తపురుషపూర్ణ । పింగళనేత్ర । యజ్ఞసూత్రవిరాజిత । నాగాభరణ । రక్తవర్ణ । రక్తాంబరధర । రక్తఛత్ర ధ్వజ పతాకా శోభిత । శక్తిహస్త । మహాబల । ప్రాచీనకోణాధీశ్వర । తేజోధినా యక । సవాహన సశక్తి పపరివార ప్రభో ॥ అగ్నే ॥

మంగళకౌశికరాగం — ఆటతాళం,

శ్లో॥ నిగమవిదుప దుచ్చారితాభ్యో సుమంత్ర స్సుజన బహు రూపాదిరసన్నాతనుమంత్రః । నిజముఖనకల కాదిత్యశంభు ర్దిశతుమమ వాంఛిత మనల దేవః ॥ అగ్నిమావాహయామి ॥ అగ్నయేస్వాహా ॥ ఇమంబలిందదామి ॥ యమధ్యానం ॥ శ్లో॥ నమోస్తు ధర్మరాజాయ నమో వైవస్వతాయచ । నమస్తేజస్వరూపాయ జగజ్జీవనమూర్తయే॥ చూర్ణిక॥ దేవ। యమభట్టారక। సచరాచరజంతునికర సంతానానంత శృతిశుభ । కర్మపరివర్తి-వ్యాపక సకలలోకాంతక। బుధసముదాయ సదారాధ నేశ్వర । నిత్యసత్యప్రభాభాసుర ప్రదీప । అపరిమితకాల స్వరూప । అనర్గజ్ఞానదుర్దాంతయార్గ పరిభ్రష్ట నిష్ఠురోద్దండమండిత ప్రచండ దీర్ఘదండాకలిత భుజదండ మండిత । అండజోద్భిజ్జజరాయు జాది జాయమానజీవాకర్షణ। కాలమృత్యుపరిసేవిత । చండాగ్నిసదృశ కోపభయంకరరూప । బాలచంద్రనిభ దంష్ట్రాకరాళవదన । చిత్ర గుప్తాది సకల భట పరివృత । నానారాజ్యవిలాస మహిమోన్నత ।

ఘోరమహాఘోర రౌరవకుంభిపాక సకలకూటాశ్మశాలి పూతిమహాభూతిప్రభృతి అష్టావింశతీ నరకకుండపాలక । షణ్ణవత్యాద్యష్టక శ్రాద్ధ దైవత । వైవస్వత । రుద్రభక్తదయానురక్త । సత్యధర్మస్వరూప । స్వచ్ఛందాంతఃకరణ । కాలవర్ణ । కాలాంబరధర । కాలచ్ఛత్రధ్వజ పతాకాశోభిత । మహిషవాహనారూఢ । దండహస్త । మహాబల । దక్షిణదేశాధీశ్వర । ధర్మాధినాయక । సవాహన । సశక్తిసపరివార। ప్రభో ॥ యమధర్మరాజ ॥ భైరవిరాగం—కౌశికతాళం.

శ్లో॥ సకలజీవశిక్షక భుజోపహితదండ ప్రకటతరదంష్ట్రికకరోల్లసితగండః । పృథులతరసైరిభ సమాహితసుయానః పితృపతి రభీష్టమఖిలంమమదదాతు ॥ యమమావాహయామి ॥ యమాయస్వాహా । ఇమంబలిందదామి ॥ నిర్ఋతిధ్యానం ॥ శ్లో॥ నమశ్శంకరభక్తాయ దైత్యేశాయ నమోస్తుతే । సమస్తరాక్షసేశాయ మహానిర్ఋతయేనమః ॥

చూర్ణిక ॥ దేవ । నిర్ఋతిరక్షేశ్వర । సమస్తదైత్యదానవ పరివృత । సేవ్యమాన, విభ్రాజితసింహాసనాసీన । సదాశక్తిధర । సావధానభూతభేతాళ ఢాకినీరాక్షస యాతుధాన నానానిశాచరగణ సంసేవిత । మహాప్రతాప భయంకరరూప । ఆశ్రితసుందరరూప । అత్యుగ్రపరాక్రమ । ప్రహసితదీర్ఘదంష్ట్రాకరాళవదన । ప్రజ్వలిత శిఖిశిఖాసమాన విస్ఫురితదేహ । దేవాసురవరభయానక అతితీవ్ర గదాయుధవినోద । శంకర భక్తజనహృదయప్రమోద। నిత్యకల్యాణ నిలయ । సర్వసంపద్విశేష। గర్వదుర్వారవీరోద్యదగ్రనిగ్రహ । ప్రబల శక్తియుక్తప్రభావ । చంద్రకళాధరచరణ సరోజపూజావిధానలంపట కరకమలకేళీవిధాన । సన్మార్గనిరత । దుర్మార్గరహిత । బుధజనహృదయానంద । సుందరరూప । సుజనసందోహసహాయ । నరవాహన ప్రియ । భయవినాశకారణ । నీలవర్ణ । నీలాంబరధర । నీలచ్ఛత్రధ్వజాపతాకాశోభిత । ఖడ్గహస్త । మహాబల । అవాచీనకోణాధీశ్వర। రక్షోధినాయక సవాహన సశక్తిక సపరివార । ప్రభో ॥ నిర్ఋతే ॥

భుజంగరాగం — మల్లితాళం.

శ్లో॥ రక్షోభూతపిశాచపకేతః ప్రక్షాళితభవ తామసపూరః। శిక్షితదక్షితమహామఖభక్షోదక్షః కర్తారక్షతునిత్యం ॥ నిర్ ఋతి మావాహయామి॥ నిర్ ఋతయేస్వాహా ॥ ఇమంబలిం దదామి॥ వరుణ ధ్యానం ॥ శ్లో॥ నమో హిరణ్యశృంగాయ పాశహస్తధరాయచ । నమఃప్రచేతసేనిత్యం నమస్సలిలరూపిణే ॥

చూర్ణిక. దేవ। వరుణభట్టారక। సకలజలాశ్రియ విద్వత్త్రిసంధ్యా ప్రబలఫలప్రద । సప్తసముద్రముద్రిత ధరణీభూరిభారక । భూనభోంత రిత సకలవిస్తీర్ణోదీర్ణ దుర్వారపారావార మహాసాగరపరిపాలక । అఖిలజీవసరక్షక । అన్నప్రాణమనోవిజ్ఞాన సంతతాన్న సమావృత్తి ప్రవర్తక । సచరాచరవ్యనస్తిత నరమృగ పశుపక్షికీటక శరీరా నందకర । ఉత్తమప్రభావ। ఉర్వీరక్షక । చందనకర్పూరాగరులవంగ తక్కోల జాజీతమాల త్రిత్తబేర నానావృక్షసౌగంధిక వస్తుప్రదా యక। వజ్రవైడూర్య గోమేధిక పుష్యరాగ మరకత హరినీలప్రవాళ పద్మరాగ మౌక్తికాది బహువిధరత్నోపశోభిత । నిరంతర జలప్రి వాహరూప । గంగాద్యనేకతీర్థ జలాశ్రయ । సముద్రజలేశ్వర । రుద్రార్చనప్రియ । మకరివాహన । శ్వేతవర్ణ । శ్వేతాంబరధర। శ్వేతచ్ఛత్రధ్వజపతాకాశోభిత। పాశహస్త। మహాబల। పశ్చిమదేశా ధీశ్వర । సవాహన। సశక్తికసపరివార । ప్రభో॥ వరుణదేవ ॥

జంఝూటిరాగం — సమతాళం.

శ్లో॥ ఉదధిసింధుదేవ ఘాతకూపతీర్థవేష్టిత శ్చటులమీనవాహ నోరు దివ్యరూపభాసితః । సతతపాపసక్తభయద సర్పపాశధారిణో వరశతందదాతుమహ్యమపర దిగ్వరేశ్వరః ॥ వరుణమావాహయామి॥ వరుణాయస్వాహా॥ ఇమంబలిందదామి॥ వాయుధ్యానం ॥ శ్లో॥ నమో స్తువాయుదేవాయ నమస్తే ద్విగుణాత్మనే । ప్రాణాదినామభేదేనవర్ణ రూపాయతేనమః ॥

చూర్ణిక. దేవ। పవమాన। సమస్తజందంత స్థూలసూక్ష్మప్రభావ। ప్రాణాపానవ్యానోదానసమాన నాగకూర్మకృకర దేవదత్త ధనం

జయనామభేద భిన్నశరీరస్థిత । హేతుగుణ । ఆధారాధేయ ఇడాపింగళ సుషుమ్న గాంధారీ హస్తిజిహ్వా పూషయశోబల కుహూశంఖినీ నామభేద దశవిధనాడీమార్గప్రచరణ । జగత్ప్రాణ । అగ్నిసహాయ । ఆత్మవిద్యాపరిపాలక । సచరాచరవ్యవస్థిత । భేదాభేద । ప్రభంజన । సంహారసమయ సంవృద్ధితాకార సంపన్న । విశ్వవ్యాపక । సకలవనస్పతిసంభూత। చంద నాశోక చంపక కదంబ పున్నాగ మల్లికా కుంద మందార కురువక సంధ్యావర్త పాటలీ పంకజ క్రముక కర్ణికార ద్రోణ ఏలా లవంగ కర్పూరాగరు వకుళ వాసంతిక బంధూక బంధుర గంధవహ శైత్యమాంద్య సౌరభ్యప్రభూత సుఖసంస్పర్శన। హరిణవాహన। పీతవర్ణ । పీతాంబరధర । పీతచ్ఛత్ర ధ్వజ పతాకాశోభిత । అంకుశహస్త । మహాబల । ప్రతీచీనకోణాధీశ్వర । ప్రాణాధినాయక । సవాహన । సశక్తిక సపరివార । ప్రభో ॥ వాయుదేవ ॥

భుజంగలలిత రాగం — బలితాళం.

శ్లో॥ దిశవాయుసంచార సంభృత హితాంగః ప్రథితాపహార గుణభరితాదిసంగః । శివభక్తినిత్యసన్నిహితాంతరంగో విదధాతు మే వాయురీప్సితమిహార్థం ॥ వాయుమావాహయామి ॥ వాయవేస్వాహా ॥ ఇమంబలిందదామి ॥ కుబేరధ్యానం॥ శ్లో॥ నమస్సోమాయసౌమ్యాయ చంద్రాయాఽమృతమూర్తయే । శివశేఖరరూఢాయ జగదాహ్లాదకారిణే ॥

చూర్ణిక॥ దేవ। నక్షత్రేశ్వర। అఖిలజగద్రక్షక। అక్షీణమహిమాస్పద। యక్షేశ్వర। పద్మ మహాపద్మ శంఖ మకర కచ్ఛప ముకుంద నీల వరప్రఖ్యాత నవనిధానపరిపాలక। సర్వసస్యవివర్ధక। శర్వరీప్రదీపక। శంకర జటాజూటముకుటమండల మండిత । మహాలంకారనిర్ధూతపాతక । క్షీరసాగరసముద్భూత । అమృతసారోద్ధార । సరసిజలక్ష్మీసహోదర । కందర్పప్రభూతహేతు ప్రభావ । షోడశకళాపరిపూర్ణగాత్ర । అత్రినేత్రసముద్భవ । సకలభువనానందసందోహసంపాదిత సాంద్రచంద్రికాపరిశోభిత । రోహిణీ వల్లభ । విరహిజన విరహార్ణవ ప్రవర్ధమాన

నూతనజలప్రభావ । కుముదవనవికాసప్రకాశ సుద్యోతమానభాసుర । నయనానందసుందర । అమృతకిరణ । శ్వేతవర్ణ । శ్వేతాంబరధర । శ్వేతచ్ఛత్రధ్వజపతాకాశోభిత । గదాహస్త । మహాబల । ఉత్తర దేశాధీశ్వర । నక్షత్రాధినాయక । సవాహన । సశక్తిక సపరివార । ప్రభో ॥ చంద్రాపరరూప ॥ కుబేర ॥

కౌశికిరాగం — ఝంపితాళం.

శ్లో॥ నవనిధి తారాశ్రిత నిజగేహః ప్రవిమల శైవ రసాన్విత దేహః । సురరిపుభీకరవర నరవాహో వితరతుశుభమిహవైశ్రవణేశః ॥ కుబేరమావాహయామి ॥ కుబేరాయస్వాహా ॥ ఇమంబలిం దదామి ॥ ఈశానధ్యానం॥ దేవ। ఈశాన। అఖిలజగద్రక్షక । యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధిప్రకారాష్టాంగ యోగనిరత । అణిమాద్యష్టైశ్వర్యాధీశ్వర । నిరతిశయ నిజభక్తి తాత్పర్య శుద్ధిబుద్ధప్రభావ । నిత్యానంద సద్భక్తజన మన స్సరోజ విహరణప్రముదిత రాజమరాళలీలావిరాజిత । శ్రీమత్పరమేశ్వరాలబ్ధ వరప్రసాద । సమాధిసుస్థిత మహా మహిమోన్నతప్రభావ । వినమిత బుధజనసంభావన । వృషభేంద్రవాహన । శశిరవికిరణవికీర్ణశోభా పరిశోభిత । జటాకోటీరభాసభాసుర దేహ । సజ్జనాధార । దురితహరణ కారణనామధేయ । భస్మోద్ధూళితనిర్మలగాత్ర । లలాటనేత్ర । కపాల శూల పరశు ఖట్వాంగాంకిత చారుతరహస్తచతుష్టయవిశిష్ట ప్రభావ । ధవళవర్ణ । ధవళాంబరధర । ధవళధ్వజపతాకాశోభిత । శూలహస్త। మహాబల । ఉదీచీనకోణాధీశ్వర । విద్యాధినాయక । సవాహన । సశక్తిక సపరివార । ప్రభో ॥ ఈశాన ॥

మలహరిరాగం — వృషభతాళం.

శ్లో॥ ఈశానః కాలగళో మహితో దేవ నిజాంగ సమానః । పాలిత భక్తజనప్రకరో రక్షతుమాం వృషయానః॥ ఈశానమావాహయామి ॥ ఈశానాయస్వాహా ॥ ఇమంబలిందదామి ॥ సూర్యధ్యానం॥ శ్లో॥ నమో ప్రాహ్ణే విరించాయ శివరూపాయ మధ్యమే । విష్ణురూపాయ సాయాహ్నే భాస్కరాయ మహాద్యుతే ॥

చూర్ణిక ॥ దేవ । దివాకర। నిఖిలజగదధిష్ఠితప్రకాశస్వరూప। తరుపరిణాయ జరాయమాన హేమంతఋతువాయు శిథిలీకృత పలాశ వితాన మహావిటపి పునర్వికాసకరణ పటుతరశతత్రయ సంఖ్యాత హిమకిరణ । అహిమకిరణ । నిఖిలవిట్మవిభూతికిరణ । సరోజనిద్రావ నోదనదక్ష త్రిశతసంఖ్యాతోష్ణకర । పారిశుష్యదోషధి లతావితాన మనోహర నానావిధ జంతునికర సర్వసస్యప్రాణసంవర్ధనవికాసరంజన పటుతరచతుశ్శత ప్రమితామృతకిరణ । అష్టగ్రహపరివేష్టిత । తారా గ్రహణ । వక్రాదిరహితగమన । అవక్రాదిదోషశమన । ప్రథిత వృష్టికరకిరణ । రక్తవర్ణ । రక్తాంబరధర। రక్తధ్వజపతాకాశోభిత। పద్మహస్త । మహాబల । వ్యోమాధీశ్వర । సవాహన । సశక్తికసపరి వారప్రభో । సూర్యదేవ ॥

వరాటతాళం — ఆటతాళం

శ్లో॥ దీపితలోకత్రయ నిజదీప్తిః స్థాపితజాడ్య తమోమయ గుప్తిః । ప్రాపితశైవరహస్య పదాప్తిః వ్యాపితసుద్వాదశశితదీప్తిః ॥ సూర్యమావాహయామి ॥ సూర్యాయస్వాహా॥ ఇమం బలిందదామి॥ సరస్వతీధ్యానం ॥ శ్లో॥ వందే సరస్వతీం దేవీం బహ్మానందాబ్ధిచంద్రి కాం । నిఖిలాదమవిజ్ఞానరూపా మిష్టార్థసిద్ధిదాం ॥

చూర్ణిక ॥ దేవి । సరస్వతి । నిత్యకల్యాణనిలయని । అఖిల విద్యాస్వరూపిణి । విశుద్ధసట్ఫికాక్షమాలా కమండలపుస్తకధారిణి । వేదాగమశాస్త్రవిస్తార వ్యాఖ్యాత్రి । హంసవాహనవతి । నాదస్వ రూపిణి । నిర్మలాంగి । నిత్యానందప్రబోధిని ॥ ఆధారస్వాధిష్ఠాన మణిపూరకానాహత విశుద్ధకాగ్నేయనామ ప్రఖ్యాత షట్చక్రసం చారాగ్రపంచాత్మస్వరూపిణి । ఆధారాధేయస్వరూపిణి । సమస్త వాగ్రమణీయ కరరూపిణి । శుక్లవర్ణవతి । శుక్లవస్త్రోత్తరీయధారిణి। శుక్లధ్వజపతాకాశోభిని । అఖిలవిద్యాధినాయకి । సరస్వతి ॥

భాషామంజరీరాగం — లబ్ధవర్ణతాళం.

శ్లో॥ శాఖాభిన్నాన్యాయ సుగద్యా శార్దూలాద్యావృత్త నివేద్యా । నైఋర్యాద్యామనుష్యవేద్యా భాషాదేవీవాచందిశతు ॥ సరస్వతీమావాహయామి ॥ సరస్వత్యైస్వాహా ॥ ఇమంబలిందదామి ॥

దుర్గాధ్యానం ॥ శ్లో॥ ప్రపద్యేశరణం దుర్గాం ప్రపన్నార్తి ప్రభంజనీం । సముద్భూత ముమాందేవీం విష్ణురుద్రమయీంశుభాం॥

చూర్ణిక ॥ దేవి । దుర్గేశ్వరి । అఖిలదుర్గాదిరక్షణి। మహిషాసురమర్దని । సింహవాహిని । శుంభనిశుంభాది రాక్షససంహారిణి । శంఖచక్రధనుర్బాణ ఖడ్గఖేటకాసి ముసలతోమరముసుండిభిండివాల కణుకు పినాకక్షురికాంకుశపాశాది నానావిధాయుధాంకిత ద్వాత్రింశద్భుజవిలాసిని । అనవరతముద్గోల్లాసిని। నిరతనిరతిశయ మదోల్లాసిని। సకలసౌందర్య విభ్రాజితదివ్యాంగి ॥ దుర్గి॥

ఆహరిరాగం — జంపెతాళం.

శ్లో॥ సైరిభహారిణి సామవినోదిని వీణావాదిని దారితవైరిణి । చారువిభూషిణి సారవిలోకిని భూరియశస్విని పాలయవిశ్వం ॥ దుర్గామావాహయామి ॥ దుర్గాయైస్వాహా ॥ ఇమం బలిందదామి ॥

క్షేత్రపాలకధ్యానం ॥ శ్లో॥ నమః క్షేత్రాధిపతయే భూతగ్రామానుమోదినే । విశ్వేశపదభక్తాయ కింకిణీభూషితాంఘ్రయే ॥

చూర్ణిక ॥ దేవ । క్షేత్రపాలక। చతుష్షష్టియోగినీ చక్రమధ్యస్థిత । మాతృకామండల పరివేష్టిత । మహామహిమోన్నత । పరమానందస్వరూప । నానాఘోషిత భేతాళ జంఘుజంఘులోపమ। సముద్రఘోష వాయుఘోష అసలాభ్రఘోష ప్రమర్దన। అఘోరసుదంష్ట్రానామాష్ట భైరవకులాధీశ్వర । అసితాగరు సంమిళిత గంధవిలిప్తచంద్రికానిభాంగవిభాసిత । ఉన్మత్తభీషణకపోల । సంహారాఖ్యాధినాయక । దిగంబరాకార । డమరు త్రిశూల ఖడ్గ కపాలహస్త । ఘోరదంష్ట్రాకరాళవదన। త్రినేత్రనానాభరణ నిత్యానందనిలయ। సమస్తదేశాధీశ్వర । సవాహన । సశక్తికసపరివారప్రభో । క్షేత్రపాలక ॥

కాంభోజరాగం — భైరవతాళం, చర్చతాళంవా.

శ్లో॥ సభైరవగణః ప్రలంబమకుటః కపాలడమరు త్రిశూలపరిష్కృతః। కృతారివిజయః కుపాలనపరః సువృత్తయనః ప్రపాలయతుసః॥ క్షేత్రపాలకమావాహయామి॥ క్షేత్రపాలకాయస్వాహా॥ ఇమంబలిందదామి॥

చూర్ణిక॥ అఖిల జగ దుత్పత్తి స్థితి లయ హేతు సకలసుర[illegible]

మకుట మణికిరణాభిమిశ్రిత పాద మహాదేవ సద్యోజాత వామదేవా ఘోర తత్పురు షేశానహృదయకర శిఖాకవచనేత్రాఖ్యాతోరుగర్భా ద్యంగస్వరూప దేవగణాః । అనంతేశ సూక్ష్మేశ శివోత్తమ ఏకనేత్ర ఏకరుద్ర త్రిమూర్తిః శ్రీకంఠ శిఖండ్యాద్యాఖ్యాతో విద్యేశ్వరావరగణాః। ఉపానందీశ చండీశ మహాకాళీ వృషభ గణేశ భృంగీశ మహాసేన ఖ్యాతా గణేశ్వరావరణ గణాః । ఇంద్రా.ఽగ్ని యమ నిరృతి వరుణ వాయు కుబే రేశాన బ్రహ్మానంతఖ్యాతా లోకేశ్వరావరణ గణాః । వజ్ర శక్తి దండ ఖడ్గ పాశాఽంకుశ త్రిశూల పద్మ చక్రా ఖ్యాతా అస్త్రావరగణాః । శ్రీనంది నందినాథ వీరక వీరభద్ర పుష్ప దంత దండాభరణ ఉష్ణాభరణ దండపాణి చండీశ్వర దారుణిక వికర్ణ జయకర్ణ జనుకర్ణ ఘంటాకర్ణ శూలకర్ణేత్యాది అష్టాదశప్రమథగణాః। ఇంద్రాదిత్రయస్త్రింశత్కోటిగణాః । బ్రాహ్మ్యాద్యాదిమాతృగణాః । శ్వేతాది గురుగణాః । వసిష్ఠాది ఋషిగణాః । ప్రభవాది సంవత్సర గణాః। చైత్రాది మాసగణాః। ప్రతిపదాది తిథిగణాః। ఆదిత్యవారాది వారగణాః । అశ్విన్యాది నక్షత్రగణాః । సూర్యాది గ్రహగణాః । తిథి వార యోగ కరణగణాః । భాగీరథ్యాది సార్ధత్రికోటి తీర్థగణాః । హిమవంతాది పర్వతగణాః । క్షీరసముద్రాది సాగరగణాః । సర్వే భక్తగణాః । శ్రుతిస్మృతీతిహాసాది అష్టాదశపురాణగణాః। అనంతాది ఫణిగణాః। సర్వే దానవగణాః। సాంగ సాయుధ సశక్తిక సపరివారాః॥

శ్లో॥ దేవాశ్చఋషయశ్చైవ పితరోదైత్యదానవాః । యక్షాశ్చరాక్షసాశ్చైవ నాగ భూత పిశాచకాః ॥ కిన్నరాప్సరస శ్చైవ మరుతో మాతర స్తథా । శుభదృష్టిగణాశ్చైవ రోహిణీగణఏవచ ॥ కుమాత గణకూష్మాండ నక్షత్రారాశయ స్తథా । అష్టాదశగణాహ్యేతే ఆగ చ్ఛంతుమహోత్సవే॥ అంతరాళగతాస్సర్వే అంతరిక్షనివాసినః। సర్వే సుప్రీతమనసా ఆగచ్ఛంతు మహోత్సవే ॥ తిష్ఠంతు దేవతాహ్వానం యావచ్చైవోత్సవాంతికం ॥ శివోత్సవవిధే ర్యాయుం నిత్యం దేవ గణైస్సహ । స్వేచ్ఛయాతుసమాగత్య సదారక్షంతుదేహినః ॥ సర్వే దేవాః । అత్రాగత్యతిష్ఠంతు ॥ యుష్మానావాహయామి ॥ సర్వేభ్యో దేవేభ్యస్స్వాహా ॥ ఇమంబలింధదామి ॥

అథ కుండాదిబలి రుచ్యతే.

అథ కుండబలిః॥ శ్లో॥ రుద్రమాతృగణేశేభ్యో యక్షా గుహ్యాశ్చ రాక్షసాః । అసురాశ్చతథానాగా నక్షత్రారాశిసంజ్ఞికాః॥ విశ్వాశ్చ క్షేత్రపాలాశ్చ నీలలోహితయస్తథా । భూతమాతృగణారుద్ర క్షేత్ర పాలాదికాః క్రమాత్ ॥ విష్ణు బ్రహ్మేంద్ర లోకేశా కుండేతిష్ఠంతు సర్వదా ॥ కుండస్థిత రుద్రాదిదేవతాః । ఇమంబలిందదామి ॥

ఆలయబలిః॥ శ్లో॥ సూర్యో విఘ్నేశ్వర శ్చైవ మాతరః పద్మసంభవః । బ్రాహ్మీస్కందశ్చ దుర్గాచ విష్ణు భైరవఏవచ ॥ ఆలయస్థిత సూర్యాదిదేవతాః ॥ ఇమంబలిందదామి ॥

పీఠబలిః॥ శ్లో॥ కుందీచకుముదీచైవ విద్యామాయావిభీషణీ। కలుషీ ఘోషిణీచైవ విద్యామిచ యథాక్రమం ॥ ఓంకారాది నమోంతేచ బలిపీఠస్థదేవతాః। సంపూజ్యగంధపుష్పాద్యై ర్బలిపీఠేబలింక్షిపేత్॥ పీఠస్థ కుండాదిదేవతా ఇమంబలిందదామి ॥ శ్లో॥ అఘోషీచ సుఘోషీచ యజ్ఞావేదిసురాంగణి । గ్రామమధ్యే బలిందద్యాత్ బలిపీఠేచ దేవతాః॥ అఘోష్యాదిదేవతాః ॥ ఇమం గ్రామబలిందదామి ॥

శ్లో॥ గర్భాగ్రం దశధాకృత్వా దశస్థానేతు శంకరం । నవమం చంద్రసంబంధి అష్టమం విష్ణురుచ్యతే । సప్తమంచార్క మిత్యుక్తం షష్ఠమంతు సరస్వతీ । పంచమం భైరవంప్రోక్తం చతుర్థంతు వినాయకం। త్రిభాగం షణ్ముఖంచైవ ద్విభాగం శక్తిరుచ్యతే । ఏకభాగ మనంతశ్చ ఇత్యేతేస్థానలక్షణమ్ ॥

తా॥ ఆలయ గర్భస్థానమును పదిభాగములుచేయగా నాయాభాగము లాయా దేవతలసంబంధమైనవిగా జెప్పఁబడెను. అది యెట్లనఁగా పదియవభాగము రుద్ర సంబంధమైనదిగాను, తొమ్మిదవ భాగము చంద్రసంబంధ మైనదిగాను, ఎనిమిదవ భాగము విష్ణుసంబంధమైనదిగాను, ఏడవభాగము సూర్యసంబంధమైనదిగాను, ఆరవ భాగము సరస్వతీదేవి సంబంధమైనదిగాను, అయిదవభాగము కాలభైరవ సంబంధ మైనదిగాను, నాల్గవభాగము వినాయకుని సంబంధమైనదిగాను, మూఁడవభాగము సుబ్రహ్మణ్యస్వామి సంబంధమైనదిగాను, రెండవభాగము శక్తిసంబంధమైన దిగాను, ఒకటవభాగము ఆదిశేషునిసంబంధమైనదిగాను ఇట్లు పదిస్థానములు పదిదేవతలసంబంధ మైనవిగా శిల్పిశాస్త్రజ్ఞులు చెప్పియున్నారు.

కారణాగమ పాణిగ్రహణ ప్రయోగవిధిః.

అథ తృతీయదివసే వివాహ ముచ్యతే । సుముహూర్తార్థం । దంపత్యోః అనుకూలేఽహని వధూవరౌ మంగళస్నానం కృత్వా । పుణ్యాహం వాచయిత్వా । గీత వాద్యాదిభిః పుణ్యాంగనాభిస్సహ శాకునాదిమంత్రాన్ వాచయతి । అనుహవమితి శాకునాదిమంత్రాన్ వాచయన్ । వివాహాగారమేత్య । పాదౌ ప్రక్షాళ్య.। ఆచమ్య ప్రాణా నాయమ్య । దేశకాలౌ సంకీర్త్య । లోకసంరక్షణార్థం । ధర్మప్రజా సంపత్త్యర్థంచ స్త్రియముద్వహే॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ తతః కంకణయజ్ఞోప వీతానిచ ధారయిత్వా । విశ్వేత్తా తేసవనేషు । ఇతి మంత్రేణ వరస్య దక్షిణకరే । బృహత్సామఇతి, తత్పురుషఇతి మంత్రాభ్యాం వధ్వా వామకరేచ కంకణం బధ్నీయాత్ । పూర్వం వరస్య తతో వధ్వాః । మదర్థంకన్యాం వృణీధ్వమితి చతురోవరాన్ ప్రేషయేత్॥ మం॥ ప్రసు గ్మంతాధియసానస్య సక్షణివరేభిరితి ద్వాభ్యాం మంత్రాభ్యాం బ్రాహ్మణాననుమంత్రయతే ॥ చతుర్దశభువనాధీశ్వరాయ । సకలసురాసుర మునిగణ సేవిత పాదారవింద యుగళాయ । శ్రీ మల్లేశ్వర నామ్నే వరాయ యోవల్లీలావిహారార్థం । చతుర్దశభువనాధీశ్వరీం । అయోని సంభవాం । పార్వతీనామ్నీం కన్యాం । పర్వతపుత్రీం । వృణీమహా ఇతి । బ్రాహ్మణాబ్రూయుః । కన్యాం దాస్యామీతి దాతా బ్రూయాత్ । తతోబ్రాహ్మణాః వరసమీపం గచ్ఛేయుః । తతో మధు పర్కం కుర్యాత్ । దాతా ప్రాణానాయమ్య । ఆగతమిమం వరం మధుపర్కేణ పూజయిష్యే । ఉదగగ్రం కూర్చం దద్యాత్ । తతో రాష్ట్రభృద స్యాచార్యా సందీమాత్వద్యోషం। ఇత్యుదకమభిమంత్ర్య। పూర్వం దక్షిణంపాదందత్వా। ప్రక్షాళయితారందాతారముపస్పృశ్య। వరో మయిమహఇతి యజుషాత్మానం ప్రత్యభిమృశేత్ । ఉపర్యుద దకం కూర్చాభ్యాంపరిగృహ్య । అర్హణీయా ఆపఇత్యుక్త్వా। ఆమాగ న్నిత్యభిమంత్ర్య। అంజలావేకదేశ ఆసీయమానే । విరాజోదోహోసీ త్యభిమంత్రియతే । శుభికేశిరఆరోహఇతి ప్రజశ్శిరసినిధాయ । అత్ర లీలావిహారార్థం వధూవరయోః । యామాహార జ్జమదగ్నిరితి ముఖే

భాషికంబధ్వా। దేవీదేవౌ పూర్ణతండులోపరినిక్షిప్య। తయోః క్రమేణ వివాహవిధింకుర్యాత్॥ అథ కన్యాదానం ॥ గోత్రప్రవరంచ వాచయేత్ ॥ చిదానంద నిరాకార పరవాసుదేవ గోత్రోద్భవస్య విష్ణోర్నప్త్రీం। చిదానంద నిరాకార పరవాసుదేవగోత్రోద్భవస్య బ్రహ్మణః పౌత్రీం। చిదానంద నిరాకార పరవాసుదేవగోత్రోద్భవస్య హిమవతః పుత్రీం। చిదానంద నిరాకార పరవాసుదేవగోత్రోద్భవాం పార్వతీనామ్నీంకన్యాం॥ పరానంద చిదాకార పరశివగోత్రోద్భవస్య సదాశివశర్మణోనప్త్రే। పరానంద చిదాకార పరశివగోత్రోద్భవస్య మహేశ్వరశర్మణః పౌత్రాయ। పరానంద చిదాకార పరశివగోత్రోద్భవస్య ఈశ్వరశర్మణః పుత్రాయ। పరానంద చిదాకార పరశివగోత్రోద్భవాయ చంద్రశేఖరనామ్నే వరాయ॥ ఆదౌ కన్యాదానాంగత్వేన అభ్యుదయార్థం। దాతా ప్రాఙ్ముఖోభూత్వా। ప్రాణానాయమ్య। దేశ కాలౌ సంకీర్త్య। మహాసంకల్పం పఠేత్ ॥

అథ మహాసంకల్పః.

అస్య శ్రీ మహాదేవస్య। భగవత స్సచ్చిదానందవిగ్రహస్య। పరబ్రహ్మణః। సకలజగదుపాదానభూత విరాడూపాధిష్ఠిత సదసద్విలక్షణ ప్రపంచ బాహ్యాభ్యంతర నిత్య నిరతిశయానందకందళితే। శ్రీశైలశిఖరాగ్రసింహాసనమధ్యాసీనస్య। రాజధానీసహస్రేషు ముఖ్యతమే। కనక రజత వజ్ర వైడూర్య గోమేధిక మరకత స్ఫటికాది దివ్యశిఖరైఃపరివృతే। శ్రీవేంకటాచల హేమకూటాచల హరిద్రాచలరామేశ్వరాది తీర్థరాజపరివృతే। త్రిపురాంతక సిద్ధవట్ట ఆలంపురీ మహేశ్వరాఖ్య చతుర్ద్వారోపశోభితే। ఏలేశ్వర స్కంద సోమేశ్వర ప్రసూనాచల సంగమేశ్వర ఉపద్వారసమాకీర్ణ ప్రతిద్వారాధిష్ఠిత వీరమహేశ్వరాచార కుంభినికుంభాది ద్వారపాలకోపశోభితే। సనకసనందన సనత్కుమార సనత్సుజాత కపిలాది దివ్యయోగిబృందాధ్యాసితే। భృగ్వత్రి వామదేవ పరాశర వ్యాసాఽగస్త్య గౌతమ వసిష్ఠ కశ్యప భరద్వాజ పర్వత నారద వాలఖిల్యాదిముని తపోవనసమాలంకృతే। సకల

నదీసంగత గంగోత్తుంగ తరంగ మంగళమహాశృంగోప శృంగారితే। బ్రహ్మ విష్ణ్వాది దేవతాయతనోపశోభితే। సాలంకాయన భీమేశ్వర జంబుకేశ్వరఅహోబలదివ్యమల్లికార్జున బ్రహ్మేశ్వర సిద్ధేశ్వరాదిదివ్య స్థానోపశోభితే। లావుకవరాహ భీమ శంఖ చంద్రసూర్యభైరవమల్లికామృతరసాయన మహానంది విభూతి దివ్యపుష్కరిణ్యాది సహస్రతీర్థపరివృతే। చతుర్ద్వారే వృషభ ఖేచర పన్నగ నారసింహాఖిలసారసిద్ధి సమన్వితే। భాస్వత్త్రిణేంధన పాషాణ వాలుకాద్యాది జ్యోతిఃప్రకాశితే। శిలాదిస్వరూప శివాంగదేవాంకితే। త్రిపురభ్రమరాంబ మహాయోగస్థలే యోగపీఠస్థ దాక్షాయణీ పరివృతే। కదళీవనవిరాజితే। పురుహూతాగ్ని నిల యమ యాతుధాన వరుణ వాయు కుబేర ఈశానాద్యష్టలోకపాల పరివృతే। సకల సురాసుర కిన్నర కింపురుష గరుడ గంధర్వగణాధ్యాసితే। త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణస్య శ్రీశైలస్య। యథోచిత ప్రదేశే। శ్రీ మల్లికార్జున భ్రమరాంబా త్రిపురాంతక నీలకంఠ దివ్యలింగసన్నిధౌ। బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాఖ్యగిరి రుద్రగిరిత్రియమధ్యే। గోవలయాకార కూర్మపీఠ పర్యంతం। అస్యాః పాతాళగంగాయాః పూర్వవాహిన్యాః పశ్చిమకూలే షట్కోణమధ్యే। శంఖతీర్థ చక్రతీర్థ నారసింహతీర్థ సరస్వతీతీర్థ భాగవతీతీర్థ నవనదీసంగమే। కూర్మాధిష్ఠిత ఆధారశక్తి అనంతశక్తి సహిత శేషాహిపర్వతాష్టదిగ్గజోపరి ప్రతిష్ఠితస్య। కమఠ కర్కోటక పాఠీన దుందుభి మండూక తిమి తిమింగలాది ఘోర జలచరాదిసంపాదిత వేణువీణా క్వణన ప్రబంధ మధురగీతవిస్తృత బిల్వైకశృంగారవన కరవీర వనకర్ణికారవనాది బహువిధ దివ్యవనానాం। భృగు పాతాళాది స్థానానాం। ఉదయతాళ నక్షత్రతాళ సూర్యతాళ చంద్రతాళాది స్థానానాం। శ్రీశైల శిఖర శాఖాదీనాం। సాధకజన ప్రచ్ఛన్నశల్య సౌవర్ణసంధాన సంజీవన్యాది దివ్యౌషధీనాం। నారసింహబిల నాడికాబిల కర్ణికాబిల చేదికాబిల పాతాళబిల భైరవబిల ఖేచరబిల వృషభబిలాది సప్తబిలానాం। కల్పతరు కామధేను చింతామణి స్పర్శవేది హేమరజతతృణకాష్ఠ జ్యోతి

సిద్ధరసాదీనాం । శతకోటి దివ్యలింగ అష్టకోటి ఆకాశలింగ కోటిలింగ స్వయంభులింగానాం । అర్ధనారీ భ్రమరాంబా పరమేశ్వరాది దశ కోటి మహాకోటి శక్తిస్థానానాం । అరుణోదయ తపనోదయ సంగమ మధ్యాహ్న సాయంకాల అర్ధరాత్ర షట్కాల శివపూజాపరాణాం । శాకాహార ఫలాహార కుచ్ఛ్రోపవాస మాసోపవాస వర్షోపవాస పక్షోపవాస ఫలాదీనాం । నందీశ్వర భృంగీశ్వర వీరభద్రేశ్వర చండీశ్వర అష్టదిక్పాలక శ్రీగిరిసన్నిధానే । శ్రీమత్పర్వత పూర్వద్వార త్రిపురాంతక దక్షిణద్వార జ్యోతిస్సిద్ధవటి పశ్చిమద్వార అలంపురీ బాలబ్రహ్మేశ్వర ఉత్తరద్వార మాహేశ్వర ద్వారోపద్వారాణాం । నిషధ హేమకూట వింధ్యాచలానాం దక్షిణదిగ్భాగే । మలయాచలస్యోత్తరదిగ్భాగే। బ్రహ్మగిరి విష్ణుగిరి రుద్రగిరిత్రయమధ్యే। కువలయ పుణ్యక్షేత్రే । అస్మిన్వర్తమానే । చిదానంద చిదాకార పరవాసుదేవ గోత్రోద్భవస్య విష్ణోర్నప్త్రీం । చిదానంద చిదాకార పర వాసుదేవగోత్రోద్భవస్య బ్రహ్మణః పౌత్రీం । చిదానంద చిదాకార పరవాసుదేవ గోత్రోద్భవస్య హిమవత్పుత్రీం । చిదానంద చిదాకార పరవాసుదేవగోత్రోద్భవాం పార్వతీనామ్నీం కన్యాం । నిరావరణ పరానంద పరశివగోత్రోద్భవస్య సదాశివశర్మణో నప్త్రే। నిరావరణ పరానంద పరశివగోత్రోద్భవస్య మహేశ్వరశర్మణః పౌత్రాయ । నిరావరణ పరానంద పరశివగోత్రోద్భవస్య ఈశ్వరశర్మణః పుత్రాయ । నిరావరణ పరానంద పరశివగోత్రోద్భవాయ చంద్రశేఖరనామ్నే వరాయ ॥ గంగావాలుకాభి సప్తఋషిమండలపర్యంతం । కృతరాశేర్వర్షసహస్రావసానే । ఏకైకవాలుకాపకర్షక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణసమ్మిత కాలే । శాశ్వతశివలోకే నివాస సిద్ధ్యర్థం కన్యా దాన మహం కరిష్యే ॥ శ్లో॥ కన్యాం కనక సంపన్నాం కనకాభరణైర్యుతాం । దాస్యామిశంభవేతుభ్యం శివలోకజిగీషయా॥

కన్యా మమాగ్రతోభూయా త్కన్యేమే దేవి పార్శ్వతః । కన్యేమే సర్వతోభూయా త్త్వద్దానంమోక్షమాప్నుయాత్ ॥ విశ్వంభర స్సర్వ భూతా స్సాక్షిణ్య స్సర్వదేవతాః । గౌరీంకన్యాంప్రదాస్యామి పితౄ ణాంతారణాయచ ॥ ఇత్యనేన శైవగాయత్ర్యాచ । వరాయ వధూం దదామీత్యుక్త్వా । ఉదకపూర్వకందద్యాత్ । కన్యాయాహస్తం గృహీ త్వా ॥ దేవస్యత్వా ఇతి మంత్రముచ్చరన్ । ప్రతిగృహ్ణీయాత్ । శాకునాదిసూక్తైః । అనూహావమితి । మంగళాష్టకై స్తాళాదిసుగీతై ర్నానావాద్యైశ్చ దేవస్య దేవీం దర్శయిత్వా । పరిత్వాగిర్వణోగిర ఇతిమంత్రేణ నూతనవస్త్రం వధూమాచ్ఛాద్య । మాంగళ్యతంతు నానేన ఇతి పురుహూతమంత్రేణచ మంగళసూత్రంబధ్వా। తతః ॥

సుముహూర్తకాలపఠన చూర్ణిక.

... స్వస్త్యష్టాశీతిసహస్రాణాం ద్విజగురుదైవత్యానాం। ఇంద్రవైశ్వా నర దండధర యక్షో గణేశ్వర నదీనాయక జగత్ప్రాణ యక్షాధిప సోమశేఖర యాతుధానాది లోకపాలకానాం । యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధ్యష్టాంగయోగనిర తానాం । వసిష్ఠ వాలఖిల్య విశ్వామిత్ర దక్ష కాత్యాయన కౌండిన్య గౌతమ కశ్యప భరద్వాజ పర్వత నారదముని తపోవన సమాలంకృ తానాం.। అఖిలజగ దుదయానందకందళ శంబరాంతక యక్ష దీక్షా దక్ష క్షోణీ భగవతోవినాయకస్య । అస్య ప్రసాదేన శోభనదినస్య । సుతిథిం। సువారం। సునక్షత్రం। సుచంద్రతారాబలం । లగ్నహోర ద్రేక్కాణ నవాంశ ద్వాదశాంశ త్రింశదంశకానాం । నిరంతరమను కూలం శుభఏకాదశస్థానఫల వరదా... స్సుప్రసన్నా స్సుముహూర్తా వరదాభవంతు ॥ మం॥ ధ్రువంతేరాజా వరుణో ధ్రువందేవో బృహ స్పతిః। ధ్రువంత ఇంద్రశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం ధారయతాం । ...ధ్రు వంభవంతు ॥ శ్లో॥ హేనీలకంఠ కరుణాకర శూలపాణి సర్వేశ శాశ్వత సదాశివచంద్రమౌళి। సారంగహస్తహర బాలహుతాశనేత్ర వంద్యా మహేత్రిపురసంహార దేవవంద్య॥శ్లో॥వందేశంభుముమాపతింసురగురుం

వందేజగత్కారణం। వందేపన్నగభూషణం మృగధరం వందే పశూ నాంపతిం । వందే సూర్యశశాంక వహ్నినయనం వందే ముకుంద ప్రియం । వందే భక్తజనాశ్రియంచ వరదం వందే శివంశంకరం ॥ హేగౌరీశ ధరాధరోఘనురభూ ద్విష్ణుశ్శరోభూత్తవ । హేశంభో తవ ధారుణీరథయతే అశ్వాశ్శ్రుతిస్సంస్థితాః । స్మృత్యాద్యాస్తుతయేహి పద్మజశిరః పాణ్యంతరేసంస్థితః । కుర్రిరాహిగ్రహణం కరోషిభుజగా ధీశం ధరాభూషణః ॥ మం॥ బ్రహ్మదేవానాంపదవీః కవీనామృషిర్వి ప్రాణాం మహిషోమృగాణాం । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రిమత్యేతిరేభన్ ॥ బ్రహ్మాణ మావాహయామి ॥ మం॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్ణి యం భవావాజస్యసంగధే॥ క్షీరం ॥ దధి॥ క్రావణ్ణో అకారిషం... దధి ॥ గాయత్రియా... గోమూ త్రం ॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం... ప్రచోదయాత్ ॥ గంధద్వారా మితి గోమయం ॥ గంధద్వారాందురాధర్షాం... శ్రియం ॥ శుక్రమసీత్యా జ్యం ॥ శుక్రమసిజ్యోతిరసి... రశ్మిభిః ॥ మధువాతాఋతాయత మం త్రేణ మధు ॥ తాశర్కరా అభవన్నితిమంత్రేణశర్కరా ॥ కాండా త్కాండా దితిద్వాభ్యాం దూర్వామాదాయ ॥ కాండాత్కాండా త్ప్రరోహంతీ... హవిషావయం ॥ అశ్వక్రాంతే రథక్రాంతే విష్ణు క్రాంతే వసుంధరా । శిరసాధారయిష్యామి రక్షస్వమాంపదేపదే ॥ భూమిర్ధేనుర్ధరణీ లోకధారిణీ । ఉద్ధృతాసివరాహేణ కృష్ణేనశత బాహునా । మృత్తికే దేహిమేపుష్టిం॥ మంగళసూత్రబంధనా॥ మంగ ళాచార ప్రాప్తంకుర్యాత్ తస్యాయం ప్రయోగః ॥ వరస్స్వాంజలి నాస్వపయసావధ్యాం జలాద్వీరుపస్త్రీణ్య । ద్విస్తండులానోప్య । ద్విరభి ఘారయతి ॥ తతోవరాంజలా హస్తాభ్యా । మేనం తండులపయో భ్యా మేవంకృత్వా । పరిస్థాప్య । సోదకంకలశహూరాదాయ । బ్రాహ్మ ణైస్సహ । కపిలాగ్ం స్మారయంతు । దక్షిణాస్సంతు । బహుదేయం చాస్తు। దంపత్యోర్వర్జన్మనక్షత్రేసగ్రహేచసబైవతే ససోమేసేద్యుక్త్వా॥ ప్రజాపతి స్త్రియాంయశః... ప్రజామే కామస్సమృధ్యతాం ॥ ఇత్యు క్త్వా శిరసితండులాన్నిక్షిపేత్ ॥ ఏవం మంత్రసహితం త్రివారం

తూష్ణీం చతుర్థవారంచనిక్షిపేత్ ॥ శ్లో॥ పంచసౌగంధికోపేతం తాంబూలంచనివేదయేత్ । కర్పూరవీటికాన్యస్య నీరాజనమథాచరేత్ ॥ మం॥ భ్రువాద్యా ధ్రువా పృథ్వీ... ఇతిమంత్రేణ బ్రహ్మాగ్నింధింకృత్వా ॥ తతో శివభక్తజనానాం బ్రాహ్మణానాం । దక్షిణతాంబూలాది సత్కారం కుర్యాత్ ॥ ఇతి కారణాగమతంత్రే పాణిగ్రహణ విధి స్సమాప్తః ॥

(కారణాగమే) అంకురార్పణమ్.

అథ అంకురార్పణవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః। శుచౌదేశే గోమయేనానులిప్య । రంగవల్ల్యాదిభిరలంకృత్య । అక్షతైర్వికీర్య । అద్భిస్సంప్రోక్ష్య । అష్టపాలికావా । సౌవర్ణరజితతామ్ర మృణ్మయాన్వితావా । ఘటికావా । శరావాన్వితావా । షోడశషోడశవా । అష్టౌ అష్టౌవా। చతస్రశ్చతస్రోవా । యథాశక్తివా గృహీత్వా । సోమకుంభం సంపూజ్య । సోమప్రతిమాం । కర్పూరస్ఫటికావదాతాం । పూర్ణేందుబింబాననాం । ముక్తాదామోపరిశోభితాం । తమోవిదారిణీం । కుముదపదాంకితవస్త్రాం । నీలాలకాం । సాంకస్థితరోహిణీం । సుధాభ్యవసితాం । సౌవర్ణప్రతిమాం । సోమకుంభేనిధాయ। తత్కుంభం యాగమంటపేనిధాయ । అనంతరం మృత్తికానయనం కార్యం॥

అత్రాదౌ లింగాది ప్రమాణమ్.

శ్లో॥ లింగత్రిభాగం త్రిగుణైకపీఠం పీఠత్రిభాగం త్రిగుణైక గర్భం । గర్భత్రిభాగం త్రిగుణైక భిత్తిర్భిత్తి త్రిభాగంప్రాసాద మానం ॥

తా॥ లింగప్రమాణమునకుమూడురెట్లు పీఠము, పీఠమునకు మూడురెట్లుగర్భము గర్భమునకు మూడురెట్లు గోడలయెత్తు, గోడలయెత్తుకు మూడురెట్లు ఆలయము యెత్తుగానుండవలయును.

శ్లో॥ భిత్తిమధ్యే ప్రకర్తవ్యం షడ్హస్తం పంచమేవవా । కర్తృహస్తప్రమాణేన నిర్మితం శిల్పినావరం ॥ అంతరాళప్రమాణంతు ఏవమేవవిధీయతే ॥

తా॥ మఱియు యజమానుని హస్తసంబంధమగు కొలతప్రకారముగా ఆరు హస్తములుగాని అయిదుహస్తములుగాని ప్రమాణముగా నుండునట్లుగా కట్టవలయును ఇది గర్భాలయప్రమాణము. అంతరాలయముకూడ అదేప్రకారముగానే యుండవలయును. ఇట్లుశిల్పశాస్త్రసమ్మతమైనది యని శిల్పశాస్త్రవేత్తలు చెప్పిరి.

ముఖమంటప లక్షణమ్.

శ్లో॥ ముఖమంటపవిస్తారం గర్భద్విగుణముచ్యతే। గర్భేగోము ఖంలింగా త్సోమసూత్రం సమాచరేత్ ॥

తా॥ ముఖమంటపము గర్భాలయ ప్రమాణముకంటె రెట్టింపుగా నుండవలెను మఱియు గర్భాలయములో లింగమువద్దనుండి యుత్తరదిక్కుగా గోడబయటవరకు సోమసూత్రముంచవలయును. బయటగోడ సుఖాకారముగా నుండవలయును.

ధ్వజ ప్రమాణక్రమః.

శ్లో॥ ఏకవింశతిహస్తంవా సప్తాదశత్రయోదశ। ధ్వజస్తంభస్య విస్తారం ప్రమాణంచ విధీయతే ॥

తా॥ ఇరువదియొక్క చేతులుగాని పదియేడు చేతులుగాని పదమూఁడుచేతులుగాని ధ్వజస్తంభ ముండవలయునని ప్రమాణము చెప్పిరి.

వాహనక్రమః.

శ్లో॥ ఏకాహ్నా ఉత్సవాద్యంతాం సర్వసంస్కారమాచరేత్। నందీశ్వరం సమారుహ్య సర్వసంస్కారమాచరేత్ ॥ త్ర్యాహ్నిక వాహనక్రమః ॥ వృషభం స్యందనంకృత్వా శ్వేతసైంధవవాహనం। త్ర్యాహ్నికవిధానేన వాహనాని ప్రకల్పయేత్ ॥

తా॥ ఒక్కరోజుననే ఉత్సవాది సంస్కారములన్నియు సమాప్తిచేసేయెడల నందీశ్వరవాహనము నెక్కించి స్వామికి సమస్తసంస్కారములు పూర్తిచేయవలయును. మూఁడుదినములు దీక్షనేర్పరచుకొన్నయెడల వృషభవాహనము రథము తెల్లగుఱ్ఱపువాహనములతోటి సర్వసంస్కారములు పూర్తిచేయవలయును.

పంచాహ్నిక వాహనక్రమః.

శ్లో॥ హంసమయూరంవృషభం శతాంగంచ తురంగమం। ఏతేషాం పంచరాత్రంతు వాహనక్రమమాచరేత్ ॥

తా॥ అయిదుదినములు దీక్ష నేర్పఱచుకొనినయెడల హంసవాహనము, నెమలి వాహనము, వృషభవాహనము, రథము, సవారి ఈవాహనములతో పంచాహ్నికకృత్యములు జరుపుకొనవలయును.

సప్తాహ్నికక్రమః.

శ్లో॥ మయూరం హంసశార్దూలం గజేంద్రం నందికేశ్వరం। శతాంగం శ్వేతతురగం సప్తాహ్నే వాహనక్రమః॥

తా॥ నెమలి, హంస, పెద్దపులి, ఏనుగు, నందికేశ్వరుఁడు, రథము, తెల్లగుఱ్ఱము ఈయేడు వాహనములతోటి సప్తాహ్నికకృత్యములు గావించుకొనవలయును.

నవాహ్నికక్రమః.

శ్లో॥ మరాళం శిఖిశార్దూలం రావణం రాజితాచలం। ఐరావణంచ నందీశం స్యందనంచ హయోత్తమం॥ ఏతేషాం వాహనారూఢం నవాహ్నికవిధిక్రియా॥

తా॥ హంస, నెమలి, పెద్దపులి, రావణాసురుఁడు, వెండిపర్వతము, ఐరావతము నందీశ్వరుడు, రథము, తెల్లగుఱ్ఱము, ఈ తొమ్మిదివాహనములతోటి నవాహ్నికదీక్ష సంబంధమగు కృత్యములు జరుపవలయును.

ఏకాదశాహ్నిక వాహనక్రమః.

శ్లో॥ పీఠం మయూరంసింహంచ శార్దూలం రావణంతథా। శతాంగం వృషభంచైవ గజం కైలాసముచ్యతే। మరాళంచైవ శ్వేతాశ్వం ఏకాదశదినక్రమాత్॥

తా॥ పీఠము, నెమలి, సింహము, పెద్దపులి, రావణాసురుడు, రథము, వృషభము, ఏనుగు, కైలాసపర్వతము, హంస, తెల్లగుఱ్ఱము ఈయాకారములుగల వాహనములతోటి పదకొండుదినముల సంబంధమగు కృత్యములను జరుపవలయును.

త్రయోదశాహ్నిక వాహనక్రమః.

శ్లో॥ పీఠం హంసం మయూరంచ సింహవ్యాఘ్రదశాననం। శుకంచస్యందనంకృత్వా నందీశంగజవాహనం॥ కైలాసేంద్రవిమానంచ హయారూఢం త్రయోదశ॥

తా॥ పీఠము, హంస, నెమలి, సింహము, పెద్దపులి, రావణాసురుఁడు, చిలుక, రథము, నంది, ఏనుగు, కైలాసము, మేఘము, తెల్లగుఱ్ఱము, ఈ యాకారములుగల వాహనములను త్రయోదశాహ్నికదీక్షలో నుపయోగించవలయునని చెప్పిరి.

పఞ్చాహ్నిక వాహనక్రమః.

శ్లో॥ ఆదిత్యబింబం ప్రథమం ద్వితీయం చంద్రమండలం। మయూరంచ తృతీయంచ మరాళంచ చతుర్దినే॥ శుకంచ పంచమంకృత్వా షష్ఠమం రావణంతథా। ఐరావణం సప్తమంచ అష్టమం కేసరీంతథా॥ నవమం వ్యాఘ్రసంయుక్తం దశమం మేఘవాహనం। ఏకాదశంచ వృషభం ద్వాదశం గజవాహనం॥ త్రయోదశం స్యందనంచ కైలాసంచ చతుర్దశం। తురంగం పంచదశ్యాంతే వాహనాని ప్రకల్పయేత్॥ వాహనేషుచ సర్వేషు వృషేంద్రశ్చ ప్రశస్యతే॥ ఇతి శైవ ప్రతిష్ఠాతంత్రే వాహనఖండస్సమాప్తః॥

తా॥ సూర్యబింబము, చంద్రబింబము, నెమలి, హంస, చిలుక, రావణాసురుడు, ఐరావతము, సింహము, పెద్దపులి, మేఘము, వృషభము, ఏనుగు, రథము, కైలాసము, తెల్లగుఱ్ఱము, ఈ యాకారములుగల 15 వాహనములను పంచదశాహ్నికదీక్షకు సంబంధించిన కృత్యములను జరుపవలయును.

ఇట్లు వాహనములగురించి చెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ యూపాంతంవా గళాంతంవా వృషస్థంవా సమంతతః। త్రితలస్యసమంవ్యాపి గోపురస్యసమంతతః। తత్త్రివళ్యాంతికంవ్యాపి దండాయామం విధీయతే। పీఠగోపురయోర్మధ్యే పంచభాగం కృతం తథా। చత్వారిభాగముత్సృజ్య ధ్వజస్థానం విధీయతే॥

తా॥ దండపరిమాణమును జెప్పుచున్నాడు. అనగాపొట్టనగా, యూపికవఱకుగాని గళమువఱకుగాని లేక నందియుండునట్టి చుట్టుప్రదేశ ప్రమాణముగాని గోపురముయొక్క చుట్టుప్రమాణముగాని లేక దాని మూడుఅంతస్థులవఱకుగాని యుండు కొలతప్రమాణము దండమని చెప్పఁబడెను. మఱియు పీఠమువద్దనుండి గోపురమువఱకు నుండు మధ్యప్రదేశమును అయిదుభాగములు చేయఁగా నందులో నాలుగు భాగములను విడిచి ఐదవభాగమగు గోపురసమీపమున ధ్వజస్థానముగా జెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ షట్కోణం విలిఖేద్యంత్రం ముఖే ప్రాకారమేవవా। పృష్ఠేమన్మథబీజంచ చతుష్కోణేషు తారకం॥ అష్టపత్రంచాష్టవర్ణం కూర్మచక్రం విధీయతే॥

తా॥ ఆరుకోణములుగలయంత్రమును శంఖము ప్రాకారము నుండునట్లులిఖించి పృష్ఠభాగమునందు మన్మథబీజమును, నాలుగుకోణములయందు తారకబీజములను, ఎనిమిదిరేకులుగల కూర్మాకారచక్రమును లిఖించి స్థాపనజేయవలయును.

శ్లో॥ బీజంప్రాణంచ శక్తించ దృష్టివశ్యాదికంతథా । గాయత్రీయంత్రమంత్రాశ్చ ప్రాణస్థాపనమేవచ॥ దిక్పాలభూతబీజాని యంత్రస్యాంగానివై దశ ॥

తా॥ బీజము, ప్రాణము, శక్తి, దృష్టి, వశ్యము, గాయత్రీయంత్రము, మంత్రము, ప్రాణప్రతిష్ఠ, దిక్పాలబీజములు, భూతబీజములు అని యంత్రమునకు పదిఅంగములుగా జెప్పంబడెను.

శ్లో॥ మంత్రబీజం శిరోభాగే ఆగ్నేయే ప్రాణబీజకం। శక్తిబీజ మధోలిఖ్య దృష్టిబీజంతు పార్శ్వకే॥ ఈశాన్యేవశ్యబీజంచ వాయువ్యే భూతపంచకం । యంత్రేమంత్రంచ గాయత్రీ చతుష్కోణేషు సంలిఖేత్ ॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాం నైఋత్యాం ప్రాదక్షిణ్యేన సంస్థితమ్ ॥

తా॥ ఆయంత్రమునందు శిరోభాగములో మంత్రబీజమును, ఆగ్నేయభాగమునందు ప్రాణబీజమును, దిగువప్రదేశమందుశక్తిబీజమును, ఇరుప్రక్కలను దృష్టిబీజమును ఈశాన్యభాగమునందు వశ్యబీజమును; వాయవ్యభాగమునందు పంచభూతబీజములను నాలుగుకోణములయందు గాయత్రీమంత్రమును లిఖించవలయును.

శ్లో॥ గర్భార్థం దశధాకృత్వా దశస్థానేషు శంకరం । నవమంతుఅజస్థానం అష్టమం విష్ణురుచ్యతే । సప్తమంచార్కసంస్థానం షష్టమంతు సరస్వతి ॥ పంచమం భైరవంప్రోక్తం చతుర్థంతు వినాయకం। త్రిభాగం షణ్ముఖంచైవ ద్విభాగం శక్తిరుచ్యతే । ఏకభాగ మనంతస్య ఇత్యుక్తం స్థానలక్షణం ॥

తా॥ గర్భస్థాన మను పదిభాగములుగాను పదియవభాగము శంకరస్థానమనియు, తొమ్మిదవభాగము బ్రహ్మస్థానమనియు, ఎనిమిదవభాగము విష్ణుస్థానమనియు, ఏడవభాగము సూర్యస్థానమనియు, ఆరవభాగము సరస్వతీస్థానమనియు, అయిదవభాగము భైరవస్థానమనియు, నాల్గవభాగము వినాయకస్థానమనియు, మూడవభాగము కుమారస్వామిస్థానమనియు, రెండవభాగము శక్తిస్థానమనియు, ఒకటవభాగము శేషునిస్థానమనియు నిట్లుస్థానములు పదివిధములుగా జెప్పంబడెను.

శ్లో॥ ఏకద్విత్రిత్రయంచైవ ఏకద్వి త్రిత్రయంతథా। మూర్తిస్థాన విశేషేణ ధ్వజస్థానం విధీయతే ॥ పీఠగోపురయోర్మధ్యే పీఠాగ్రేచ వృషాగ్రకే । నందిగోపురయోర్మధ్యే ధ్వజస్థానం విధీయతే ॥

తా॥ ఒకటి రెండు మూడు మొదలగు సంఖ్యలప్రకారముగా నుండు మూర్తుల లెక్కప్రకారము ఒకటవది, రెండవది, మూడవది అనేభాగముల స్థానములో ధ్వజ ముండవలయుననిరి. మఱియు పీఠము గోపురములమధ్యనుగాని పీఠమునకు నగ్రభాగ మందుగాని నందికి నగ్రభాగమునందుగాని నంది గోపురములనడుమనుగాని ధ్వజముండ వలయునని చెప్పిరి.

పద్యము॥ తాలయుగ్మమైన తగు మేఖలము నందు తాల పంచకంబు దానిపొడవు । దండ శిరముమించి తగునేష్టిదండంబు కన్నులారు శిరము రెండునమరు ॥

శ్లో॥ శిఖరంశిరమిత్యాహ గర్భగేహం గళాంతకం। మంటపం కుక్షియుగ్మంచ ప్రాకారం జానుజంఘయోః ॥ గోపురం పాదయుగ్మంచ సజీవం ధ్వజముచ్యతే ॥

తా॥ ధ్వజమును జీవసహితమగు దేవతనుగా జెప్పిరి. అదియెట్లనగా, శిఖరము శిరస్సుగాను, గర్భాలయము కంఠముగాను, అంతరాలయము హృదయముగాను, ముఖ మంటపము కుక్షిగాను, ప్రాకారము మోకాళ్ళు పిక్కలుగాను, గోపురము రెండు పాదములుగాను చెప్పిరి.

శ్లో॥ ఆద్యేచైవేష్టకాదానే లింగస్థాపనకర్మణి । కలశస్థాపనే చైవ ప్రోక్షణేబాలముద్రితే । మంటపే నృత్యరంగేచ సభాసత్రాగ్ర మందిరే । వాస్తుహోమం ప్రకర్తవ్యం సర్వద్రవ్యవిశుద్ధయే ॥ ఉక్త ప్రకారేణ వాస్తుపూజాం కుర్యాత్ ॥

తా॥ ఆలయము కట్టబోవునపుడును, ఇటుకలను తీయునపుడును, లింగస్థాపన జేయునపుడును, కలశస్థాపనజేయునపుడును, సంప్రోక్షణజేయునపుడును, బాలస్థాన మును సాధించునపుడును, మంటపము నృత్యరంగస్థానము నిర్మాణముజేయునపుడును, సభామంటపము కట్టునపుడును, సమస్తవస్తువుల పరిశుద్ధినిమిత్తము వాస్తుహోమము చేయవలయునని యున్నది కొంతవాస్తుశాస్త్రములో జెప్పినప్రకారము వాస్తు పూజ హోమము మొదలగునవి యథావిధిగా జరుపవలయును.

వెనుక అంకురార్పణవిధానమును జెప్పుచు మంటప ఆలయ ధ్వజాదిలక్షణము లను గురించి ప్రసక్తివలన చెప్పియున్నాడు కాఁబట్టి యిప్పుడు తిరిగి అప్రయోగములు వ్రాయబడవు.

కూర్చలక్షణము.

శ్లో॥ కూర్చంతు త్రివిధం ప్రోక్తం ఉత్తమం మధ్యమాధమం।
నవభిస్సప్తభిర్దర్భైః పంచభిర్గ్రంధిరంగుళం ॥

తా॥ ఉత్తమమనియు, మధ్యమమనియు, అధమమనియు కూర్చ మూడువిధము లనిరి. అదియెట్లనగా, తొమ్మిది దర్భలతో కట్టబడినది యుత్తమము. యేడుదర్భలతో కట్టబడినది మధ్యమము. అయిదుదర్భలతో కట్టబడినది అధమము. మఱియు ముడి ఒక అంగుళముండవలెను.

శ్లో॥ దక్షిణావర్తనంగ్రంధి తస్యాగ్రం చతురంగుళం। తన్మూలం ద్వాదశాంగుళ్యం త్రివిధం కూర్చలక్షణం ॥

తా॥ ముడి దక్షిణావర్తముగాను కూర్చయొక్క అగ్రములు నాలుగు అంగుళములును మొదలు పండ్రెండు అంగుళములును నుండవలయుననిరి. ఇట్లు మూడు విధములు చెప్పిరి.

శ్లో॥ ద్వాత్రింశ ముత్తమంప్రోక్తం తథా షోడశమధ్యమం ।
అధమం నవదర్భైశ్చ త్రివిధం కూర్చలక్షణం ॥

తా॥ ముప్పదిరెండు దర్భలుగల కూర్చ యుత్తమమనియు పదియాఱుదర్భలు గల కూర్చ మధ్యమమనియు తొమ్మిదిదర్భలుగల కూర్చ అధమమనియు మఱికొందరు చెప్పిరి.

శ్లో॥ చతురంగుళమగ్రంతు గ్రంధిరేకాంగుళంభవేత్ । తన్మూలం ద్వాదశాంగుళ్యం త్రివిధం కూర్చలక్షణం ॥

తా॥ అగ్రములు నాలుగంగుళములును ముడి యొకయంగుళమును మూలము పండ్రెండంగుళములు నుండవలయునని మఱికొందరు చెప్పిరి.

శ్లో॥ మూలస్థూలం భవేన్నారీ అగ్రస్థూలం నపుంసకం ।
మూలాగ్రంతు సమంప్రోక్తం పుంసదర్భాః ప్రకీర్తితాః ॥

తా॥ మొదలు లావుగావున్న దర్భలు స్త్రీజాతియనియు, చివళ్ళు లావుగావున్న దర్భలు నపుంసకజాతియనియు, మొదలు చివర సమానమగు లావుకలవి పురుషజాతి యనియును నిట్టు దర్భలనుగురించి చెప్పిరి.

శాంతిః .

మంత్రం॥ పృథివీశాన్తా సాగ్నినాశాన్తా సామేశాన్తా శుచిగ్ం శమయతు । అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునాశాన్తం। తన్మేశా న్తగ్ంశుచగ్ం శమయతు । ద్యౌశాన్తా సాదిత్యేనశాన్తా సామేశాన్తా శుభగ్ం శమయతు । పృథివీశాన్తి రన్తరిక్షగ్ంశాన్తి ర్ద్యౌశాన్తిర్దిశ శ్శాన్తి రవాన్తరదిశాశ్శాన్తి రగ్నిశ్శాన్తి ర్వాయుశ్శాన్తి రాదిత్య శ్శాన్తి శ్చందమాశ్శాన్తి నక్షత్రాణిశ్శాన్తి రాపశ్శాన్తి రోషధయ శ్శాన్తి ర్వనస్పతయశ్శాన్తి ర్గౌశ్శాన్తి రజాశ్శాన్తి రశ్వశ్శాన్తిః పురు షశ్శాన్తి ర్బ్రహ్మశ్శాన్తిర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తిశ్శాన్తి రేవశ్శాన్తిశ్శాన్తి ర్మేఅస్తుశాన్తిః ॥ తయాహగ్ంశాన్త్యా సర్వశాన్త్యామహ్యం ద్విపదే చతుష్పదేచ శాన్తింకరోమి శాన్తిర్మే అస్తుశాన్తిః ॥ ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమేధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధాసత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠంతుమామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చతపోమేధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధాసత్యం ధర్మశ్చైతానిమామాహాసిషుః ॥ ఉదాయుషా స్వా యుషో దోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరతు। పశ్యేమశర దశ్శ తం జీవే మశరదశ్శతం నందామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే యఉదగా న్మహ తోర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యాత్సమావృషభోలోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చిన్మనసాపునాతు ॥

మంత్రం ॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృత ॥ అష్టావష్టావన్యేషు ధిష్ణియేషూపతథా త్యష్టా శఫాః పశవః పశూనేవావరుంధే । షణ్మార్జాలీయేషడ్వా ఋతవఋత వః ఖలువై దేవాః పితరఋతూనేవదేవాన్ పితౄన్ ప్రీణాతి॥

శివాలయే సంప్రోక్షణక్రమః.

శ్లో॥ శునకై ర్గకుటై శ్చైవ ఖరసూకరవానరైః । రుతుస్త్రీ భిశ్చచోరైశ్చ మ్లేచ్ఛకైశ్చాన్త్యజాతకైః ॥ గర్భగేహం ప్రవిష్టేన లింగం

స్పృష్ట్వాచకౌతుకం । తద్గ్రామవాసినాంనృణాం స్థానభ్రష్టంనసంశయః । మూర్తిం హైమంతతః కృత్వా కళాన్యాసాదికంచరేత్ ॥

యుష్మద్గోత్రం వర్ధతాం । స్వస్తివర్ధతాం గోత్రం । అస్యగోత్రం వర్ధతామితి సర్వేవదేయుః ॥

తా॥ కుక్కలు, ముంగిసలు, గాడిదలు, పందులు, కోతులు, రజస్వలాస్త్రీలు, దొంగలు, క్షేతకర్మచేయువారు, వర్ణసంకరులు, పాపాత్ములు మొదలగువారు గర్భాలయములోనికి వెళ్ళినను లింగమును తాకినను ఆగ్రామములో నుండువారికి స్థానభ్రష్టముకలుగును కాబట్టి బంగారపు శివాకారప్రతిమను జేయించి కళాన్యాసము మొదలగు సంప్రోక్షణవిధానమును జేయించవలయును.

శ్లో॥ అచంచల మహాస్థానే పూర్వసంజ్ఞాం సమాచరేత్ । మూర్తింకృత్వాతు ఆచార్యో ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్ ॥

తా॥ స్థిరరూపమగు దివ్యక్షేత్రములయందును ఈవిధముగానే జరిగినయెడల పూర్వముచెప్పినవిధానముగానే బంగారప్రతిమకు సంప్రోక్షణాదిక్రియలను ఆచార్యుఁడు చేయవలయునని చెప్పిరి.

శ్లో॥ ప్రాకారాలయమధ్యేతు చండాలో యదిగచ్ఛతి । మూర్తిం హేమంతతః కృత్వా కళాన్యాసం విధీయతే ॥

తా॥ఆలయప్రాకారములోనికి పంచముఁడు వెళ్ళినయెడల బంగారపు ప్రతిమను జేయించి కళాన్యాసాది సంప్రోక్షణక్రియలను జేయవలెను.

శ్లో॥ దీక్షామధ్యేయదాచార్యో ఆశౌచంనైవధీయతే । భవేద్యది ప్రమాదస్తు ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే ॥

తా॥ ఆచార్యుఁడు ఉత్సవదీక్షలోనుండగా ఆశౌచము మొదలగునవి వచ్చినను పట్టనవసరములేదు. అట్లు తెలియక నవలంబించినయెడల ప్రాయశ్చిత్తము జేసికొనవలయును.

శ్లో॥ ఉత్సవే యానకాలేతు ఘంటాభేర్యాది వాద్యకం। పతంతియది తత్రైవ సంమార్జనక్రియాంచరేత్ ॥

తా॥ ఉత్సవసమయములో స్వామి వాహనాదికమునెక్కి గ్రామములో ఊరేగింపు జరుగుచుండెడి సమయములో ఘంటభేరి మొదలగు వాద్యములు నేవియైనను జారిపడిపోయినయెడల నక్కడనే ప్రోక్షణజలముచేప్రోక్షించవలయును.

శ్లో॥ శివస్య కేశవస్యైవ ఏకరాత్రే మహోత్సవే। అన్యోన్యస్య దర్శనంకృత్వా పునస్సంప్రోక్షణంకురు ॥

తా॥ ఒక్కదినమునందు శివునకును విష్ణువునకును ఉత్సవముజరిగినపుడు ఒకరి దర్శనము మరియొకస్వామికి కలిగినపుడు సంప్రోక్షణచేయవలయును.

శ్లో॥ ధ్వజపటంతుభిన్నంస్యా చ్చోరైశ్చ గ్రహాణంయది। తద్గ్రామవాసినాంసర్వేషాం స్థానభ్రష్టం నసంశయః॥ మూర్తింహైమం తతఃకృత్వా పునస్సంధానమాచరేత్ ॥

తా॥ ధ్వజమునకు కట్టినవస్త్రము చిరిగిపోయినను లేక దొంగలు ఎత్తుకపోయినను ఆగ్రామమునందుండువారలకు కీడుగాన తిరిగి బంగారపుప్రతిమను జేయించి సంప్రోక్షణాది క్రియలను జరిపి తిరిగి ధ్వజ పటమును కట్టవలయును.

మంత్రం॥ ఆనోనియుద్భిశ్శతినీభిరధ్వరగ్ం సహస్రణీభిరుపయాహియజ్ఞం। వాయో అస్మిన్ హవిషిమాదయధ్వం యూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః ॥

శ్లో॥ రుద్రశ్చపాదశ్చండీశో యద్గ్రామేఉత్సవంచరేత్। తద్గ్రామేఅశుభంప్రోక్తం తత స్తస్య నకారయేత్ ॥

తా॥ ఈశ్వరునియొక్క పాదస్వరూపుడగు చండీశ్వరునికి ప్రత్యేకముగా నుత్సవము జరిపినయెడల ఆగ్రామవాసులకు శ్రేయస్సు కలుగదు కాబట్టి చండీశ్వరునిగురించి ప్రత్యేకముగా నుత్సవము జరుపకూడదు.

మృగయాయాత్రలక్షణం.

శ్లో॥ ధాతస్సంప్రవక్ష్యామి మృగయాత్రస్యలక్షణం। ధనుర్ధరా స్తదా కేచిత్కేచి త్ఖడ్గధరా స్తథా ॥ కేచిదశ్వసమారూఢాః కేచిద్వారణవాహనాః। మహాజనై స్సమాయుక్తాః కేచిద్యుద్ధముఖార్భటాః ॥

తా॥ విష్ణుమూర్తి బ్రహ్మదేవునితో మృగయాయాత్రనుగురించిచెప్పుచున్నాడు అదియెట్లనగా, ధనుస్సును ధరించినవారు కొందరు, ఖడ్గమును ధరించినవారుకొందరు, గుఱ్ఱముసెక్కినవారుకొందరు, ఏనుగుసెక్కినవారుకొందరు, యుద్ధమునుచేయుటకు ఆర్భాటమును జేయువారు మరికొందరు.

శ్లో॥ ఏవంవిధైర్భటైర్యుక్తో గీతవాద్యసమన్వితః। చాపసాయక చక్రాసి గదాకుంతాది సాధనః ॥ భటాంగేనాశ్వమారుహ్య ప్రతస్థే చంద్రశేఖరః ॥

తా॥ ఈప్రకారమగు ననేక యుద్ధభటులతోను గీతవాద్యాది ధ్వనులతోను గూడుకొని ధనుస్సు బాణము చక్రము కత్తి గద కుంతము మొదలగు యుద్ధసాధనములను ధరించి యీశ్వరుడు గుఱ్ఱము నెక్కి వేటాడుటకు నడవికి వెళ్ళెను.

శ్లో॥ మందారచూత పనసా వకుళా శోకచంపకైః। రుద్రాక్ష నారికేళైశ్చ చందనాది భిరావృతం ॥ చమరీమయూరసారంగ సింహ శార్దూలవారణైః। గండభేరుండ శరభ కస్తూర్యాది భిరావృతం। అంగీరసాత్రిమైత్రేయ గౌతమాది భిరావృతం। ఏవం విధం మహో ద్యానందినాంతే ప్రవివేశహ ॥

తా॥ ఆవన మెటువంటిదనగా మందారము, మామిడి, పనస, పొగడ, అశోకము, చంపకము, రుద్రాక్ష, కొబ్బరి, మంచిగంధము, మొదలగు చెట్లతోటిన్నీ, చమరీమృగములు, నెమళ్ళు, లేళ్ళు, సింహములు, పెద్దపులులు, ఏనుగులు, గండభేరుండములు, శరభములు, కస్తూరీమృగములు, మొదలగు ననేకజంతువులతోటిన్నీ, అంగీరసుడు, అత్రి, మైత్రేయుడు. గౌతముడు మొదలగు మునీశ్వరులతోటిన్నీ గూడియుండెడివనమునకు సాయంకాలసమయంబున యీశ్వరుఁడు వెళ్ళెను.

శ్లో॥ తస్మిన్ ఖేటకసంచార సువర్ణమణిమంటపే। పార్వత్యా సహాసర్వజ్ఞో రత్నసింహాసనేస్థితః ॥

తా॥ ఆయడవిలో వేటాడినపిమ్మట నలసటదీర్చుకొనుటకు నుపయోగకరమగు బంగారురత్నము మొదలగువానితో నిర్మింపబడిన యొకమంటపముకలదు. ఆరత్న సింహాసనమునందు సర్వజ్ఞుండగు సాంబమూర్తి పార్వతీదేవితోకూడ సుఖాసీనుండై యుండెను.

శ్లో॥ వధూసమేతం దేవేశం దదర్శపరమర్షయః ॥ వేదవాగ్భి స్తువంతశ్చ పరిపప్రచ్ఛురాగతం ॥

తా॥ ఇట్లు భార్యతోగూడ వచ్చియున్నట్టి సాంబమూర్తిని మహామునులందరు దర్శించి వేదవాక్కులతో స్తోత్రముజేసి రూపిధముగా తమవిషయములనుగురించి చెప్పుకొనుచున్నారు.

శ్లో॥ నిరంతరాయమస్మాకం తపసాకర్తుమీశ్వర । తస్మాద్విఘ్నకరానూనం దైత్యాః కృతమృగాదయః । వనాంతిభూమాతిష్ఠంతి మదోన్మత్తసమన్వితాః । తేషాంప్రహారణంకృత్వా భవద్భిర్గమ్యతాంపునః ॥

తా॥ ఓ యీశ్వరుడా! మేము విఘ్నము లేకుండా తపస్సు జేసుకొనవలయునంటే దుర్మార్గులగు రాక్షసులు మదోన్మత్తులై సింహము శార్దూలము శరభము మొదలగుకూరమృగముల స్వరూపమును ధరించి యీయడవియందు సంచరించుచు మమ్ములనుబాధించుచున్నారు, కొట్టి ఆట్టి కౄరమృగములను సంహరించి మీరువెళ్ళవలయునని మునీశ్వరులు ప్రార్థించిరి.

శ్లో॥ ఏవంవిజ్ఞాపనంశ్రుత్వా ఋషిభిఃకత్రృమాదయాత్ । తతోతేనభటాంగేన చాశ్వమారుహ్య శంకరః ॥ చండీశ్వరం పురస్కృత్య జగామవిపినాంతరం ॥

తా॥ ఇట్లు మునీశ్వరులు చెప్పికొనిన తమకష్టమును సాంబమూర్తి శ్రద్ధతో విన్నవాడై గుఱ్ఱము నెక్కి భటులతోటిన్ని చండీశ్వరునితోటిన్ని గూడి మహారణ్యములోనికి వెళ్ళెను.

శ్లో॥ ఏవంచచారగిరిగహ్వరకాననాంతే దృష్ట్వాసురాన్వికృతఘోరమృగాఘరూపాన్ । కోపాన్వితశ్చ ఘనసాయకపావకేనహత్వా మహోజ్వల కురంగమవామహస్తః ॥

తా॥ ఇట్లు ఆసాంబమూర్తి అడవిలోను పర్వతగుహలలోను వెతకి ఘోరమృగస్వరూపములను ధరించియున్నట్టి రాక్షసులనుజూచి విశేషకోపముగలవాడై తీవ్రమగు బాణములను ప్రయోగించి మృగస్వరూపులగు రాక్షసులను సంహరించెను.

శ్లో॥ చామరాదీన్ సమాదాయ పరివారజనైస్సహ । వేగేన పునరాగత్య మంటపం ప్రవివేశహ ॥

తా॥ అనంతరము వింజామరము మొదలగువాటిని పట్టుకొని సేవించుచుండెడి పరివారజనముతోగూడికొని తిరిగిపూర్వమునివసించియున్నట్టి మంటపమునకువచ్చెను.

శ్లో॥ తత్రరుషిభిః పూజ్యమానో ఉపచారై ర్యథాక్రమం । సుఖస్థితః పురోనాట్యం గణికాభిర్మహోత్సవం ॥ కారయామాసబహుభిర్వేష్టితైఃకరదీపకైః ॥

తా॥ ఇట్లు కూర్రమృగములను సంహరించివచ్చియున్నట్టి సాంబమూర్తిని మునీశ్వరులందరు వచ్చి బహువిధములుగా పూజించిరి. ఇట్లు సుఖాసీనుఁడై పరివారజనము కొంగడాలను ధరించి సేవించియుండగా కాలక్షేపణనిమిత్తము అప్సరస్త్రీలచే నాట్యము గానము మొదలగు మహోత్సవములను జరిపించెను.

శ్లో॥ తతోహిగిరిజానాథం వంచనం కర్తుమిచ్ఛతీ। ఆగతా పురమార్గేణ వినోదాక్లిష్టమానసా॥ ఆహూయచ మహాభృత్యాన్ వదతీపర్వతాత్మజా॥

తా॥ అనంతరము పార్వతీదేవి పెనిమిటిని పరిహాసముగా మోసపుచ్చవలయునను తలంపుతో కొందరిని భటులనుపిలిచి తిరిగి పట్టణములోనికి వచ్చుచు వారితో నిట్లు చెప్పెను.

శ్లో॥ శైవద్రవ్యాపహరణం కుర్వన్నపిపునఃపునః। మహోత్సవప్రభావేన నిశ్చలస్త్రీనయనశ్శివః। ఇత్యుక్త్వా తాననుజ్ఞాప్య సఖీజనసమావృతా। పురోవేగాద్గిరేః కన్యా ప్రవివేశస్వమందిరం॥

తా॥ ఓభృత్యులారా! సాంబమూర్తివారు అప్సరస్త్రీ నాట్యాది మహోత్సవమును జూచుచు శివసంబంధమగు వస్తువులను దొంగలు అపహరించినప్పటికిని యెంతమాత్రము ఆవిషయమును తలవక మహానిశ్చలమనస్సుతో నున్నాడు. ఈవిషయము ఆయనతో చెప్పవలయును. అని భటులతో పార్వతిచెప్పి తనచెలికత్తెలతోగూడ త్వరగా తనయింటికి వెళ్ళెను.

శ్లో॥ ప్రచ్ఛన్నరూపైశ్చ మహాబలైశ్చ మాయాసమర్థైరు బహుప్రభావైః। దేవస్యవస్త్రాభరణాని సర్వాణ్యాకృష్య చౌర్యేణ హృతంధలేన॥

తా॥ విశేషబలముకలవారును, మాయచేననేకవిధముల వర్తించునట్టి సామర్థ్యముకలవారును కపటస్వరూపులగు దొంగలు ఈశ్వరునియొక్క వస్త్రములు ఆభరణములు మొదలగు సమస్తవస్తువులును కపటస్వభావముచే నపహరించిరి. అని భృత్యులు చెప్పిరి.

శ్లో॥ ధ్వజాప్సరోగణానాంచ గజవాజిరథానిచ। కరదీపాని సర్వాణి చోరైశ్చాపహృతం క్రమాత్॥ చోరైశ్చహృతద్రవ్యాణి శ్రుత్వా విస్మితమానసః। నందీశ్వరంసమాహూయ చోరాన్వృత్తాం

తమత్రితు । మందిరేచ పురేమార్గే కాననేగిరిగహ్వరే । దృష్ట్వా చోరాన్ ప్రబధ్నీయా దానీయాన్మమసన్నిధిం ॥

తా॥ ధ్వజసంబంధమైనవియు అప్సరస్త్రీల సంబంధమైనవియు సమస్తధనాదులను శివసంబంధమగు సమస్తధనాదులను గుఱ్ఱములు ఏనుగులు రథములు కొంగడాలు మొదలగు సమస్తవస్తువులును దొంగలచే నపహరింపబడెను. కొబట్టి పట్టణములలోను పల్లెలలోను అడవులలోను పర్వతగుహాలలోను సమస్తదిక్కులందునవెదకి ఆదొంగలను నావద్దకు తీసుకునిరావలయునని నందీశ్వరునితో చండీశ్వరుడు చెప్పెను.

శ్లో॥ ఏవంచండీశ్వరాయాజ్ఞాం తథామానంసమాశ్రితః।తతో గౌర్యాకృతంసర్వ మిదంతూష్ణీం బభూవసః ॥

తా॥ ఇట్లు చండీశ్వరుని ఆజ్ఞనుతీసుకుని నందీశ్వరుడు వెళ్ళెను. ఇదియంతయు పార్వతీదేవి యీశ్వరుని మోసపుచ్చుటకు చేసినపని యని తానెరిగియు తెలియనివానివలె నూరకుండెను.

శ్లో॥ దూరంగత్వా ప్రియత్నేస దృష్ట్వా చండీశ్వరస్తథా । సంగృహ్య పునరాగత్య శివస్యపురతస్థితాః ॥

తా॥ అనంతరము చండీశ్వర నందీశ్వర మొదలగువారందరును విశేషప్రయత్నముచే సమస్తదిక్కులను వెతకి దొంగలను సాంబమూర్తినద్దకు తీసుకుని వచ్చిరి.

శ్లో॥ సచచాపధరాన్ క్రూరాన్ ఖడ్గతోమరసాయకాన్ । కృష్ణవర్ణాన్ మహాభీమాన్ దదర్శపరమేశ్వరః ॥

తా॥ ధనుర్బాణములను ధరించినవారును ఖడ్గము తోమరము కత్తులు మొదలగు ఆయుధములు కలవారును నల్లనివర్ణము కలవారును క్రూరులును భయంకరాకారము కలవారునగు ఆదొంగలను సాంబమూర్తిచూచెను.

శ్లో॥ మహాదేవ ముఖందృష్ట్వాభీతాస్తేతస్కరాస్తథా । సచ కృపాన్వితోభూత్వా తానువాచమహేశ్వరః ॥

తా॥ అనంతరము సాంబమూర్తిని చూడగానే ఆదొంగలు భయపడిరి. అప్పుడాసాంబమూర్తియు వారియందు దయగలవాడై ఆదొంగలతో నిట్లుమాట్లాడెను.

శ్లో॥ కస్త్వంచోరమహాభీర కస్యదేవస్యసేవకః । మాతాకోవా పితాకోవా కేషుచేశేషుసంతతిః ॥

తా॥ ఓదొంగలారా! మీరు విశేషధైర్యముతో నున్నారు, మీతల్లియెవరు, మీతండ్రియెవరు మీప్రభువెవరు, మీరెక్కడపుట్టితిరి. అని యడిగెను.

తేఊచుః ॥ శ్లో॥ మాతాచగిరిజాదేవీ పితాదేవోమహేశ్వరః । బాంధవాశ్శివభక్తాశ్చ స్వదేశం భువనత్రయం ॥ దేవదేవమహాదేవ సర్వేశాచ్యుతశంకర । కల్యాణాచలకోదండ శర్వాణీసేవకావయం ॥

తా॥ అప్పుడు దొంగలుచెప్పుచున్నారు. ఓమహాప్రభూ ఈశ్వర! మాకు తల్లి పార్వతీదేవి, తండ్రి మహేశ్వరుఁడు. శివభక్తులందరును మాకు బంధువులు. మూఁడు లోకములును మాకునివాసస్థలము. మేము పార్వతీదేవియొక్క నౌకరులము. అని దొంగలుచెప్పిరి.

శ్లో॥ హేకృ్వారభూషణాణ వస్త్రాణి హస్త్యశ్వరథసైనికాన్ । గణికాధ్వజవాద్యాంశ్చ కింహృతంవదతస్కర ॥

తా॥ ఓదుర్మార్గుఁడా! నీవు శివభక్తుడవుగా చెప్పుచుంటివి. అయినయెడల ఆభరణములు వస్త్రములుఅప్సరస్త్రీలురథములుఏనుగులు గుఱ్ఱములు పదాతులు మొదలగు వానినన్నిటిని యెందులకు నపహరించితివో చెప్పుమని సాంబమూర్తియడిగెను,

శ్లో॥ శివసర్వేశలోకేశ భక్తాభీప్సితదాయక । ఉమానియోగమార్గేణ చాస్మాభిఃకృతమీదృశం ॥ అస్మాకమపరాధోస్తి రక్షరక్ష పురాంతక । తవద్రవ్యాణిసర్వాణి గృహ్యతాంజగదీశ్వర ॥

తా॥ అప్పుడు దొంగలుచెప్పుచున్నారు. సమస్తలోకములకును సమస్తదేవతలకును ప్రభువైనవాడవును భక్తులుకోరిన సమస్తకోరికల నిచ్చువాఁడవునగు ఓసాంబమూర్తీ! యీదుర్మార్గపుపని పార్వతీదేవిచేయవలయునని చెప్పగా చేసితిమి. కాబట్టి మేముచేసిన అపరాధము క్షమించి మమ్ములను రక్షింపవలయును. మీసంబంధమగు మేము దొంగిలించిన సమస్తవస్తువులను యిచ్చెదము.

శ్లో॥ హేకాలకంఠ కరుణాకర శూలపాణి విశ్వేశ్వరాశ్రిత సదాశివచంద్రమౌళే । సారంగహస్త రవిసోమహుతాశనేత్ర వందే మహేశ మదనసంహారవేదవేద్య ॥

తా॥ ఓకాలకంఠ, కరుణాకర, శూలపాణి, విశ్వేశ్వర, ఆశ్రితపారిజాత, సదాశివ, చంద్రమౌళి, సారంగహస్త, రవిసోమహుతాశనేత్ర, మదనసంహార, వేదవేద్య అనువిధముగా సంబోధనచేసి ప్రార్థించి నమస్కరించిరి.

శ్లో॥ ఇత్యేతేన స్తవేనేశం స్తుత్వాసౌతస్కరస్థితః । చోరోప్య చంచలంప్రీత్యా గచ్ఛగచ్ఛేతిసోబ్రవీత్ ॥

తా॥ ఇట్లు దొంగలు సాంబమూర్తిని స్తోత్రముజేసి యూరకుండిరి. అసాంబ మూర్తియు ఆదొంగలయందు విశేషదయకలవాడై మీకుభయమేమియులేదు.మీస్థానముకు వెళ్లుడని చెప్పెను.

శ్లో॥ తురంగోత్తమమారుహ్య ప్రవేశాత్మగృహంశివః।మృగయాజన్యచోరత్వం దేవ్యాసంచోదనాత్కృతం ॥ శృణోతిపరయా భక్త్యాకామాన్ సర్వానవాప్నుయాత్ ॥

తా॥ అనంతరము సాంబమూర్తి గుఱ్ఱమునెక్కి తనస్థానమునకు చేరెను. కాబట్టి సాంబమూర్తి మృగయాయాత్రకు వెళ్ళినసమయములో పరిహాసముచే పార్వతీదేవిచే జేయించబడిన యీచోరసంబంధమగు వృత్తాంతము నెవరు భక్తితోవినెదరో వారు కోరిన సమస్తకోరికలను పొందగలరని బ్రహ్మతో విష్ణుమూర్తిచెప్పెను.

ఈవిధముగా చెప్పబడియున్నది కాబట్టి దానికి ననుగుణముగానేయిప్పుడు ఉత్సవము పూర్తికాగానే చివరకు దొంగలు దోపిడియునే వేడుకకూడ దేవాలయములలో జరిగించుట ఆచారమైయున్నది.

శివతత్వ నామావళిః.

ఓం తస్య నిర్మలనిరయవ అనాదిభక్తాయనమః । ఓం తస్య హృదయమధ్యమ జంగమాయనమః । ఓం తస్య మకుటాచ్ఛాన్య లింగాయనమః । ఓం తస్మాన్మలచితేనమః । తస్యాభిన్నభవబిందు చిత్కళాయనమః । ఓం ఆదిశక్తయేనమః । ఓం అమూర్తసద్యాఖ్యాయనమః । ఓం జ్ఞానశక్తయేనమః । ఓం కృతసాధ్యాఖ్యాయనమః । ఓం క్రియాశక్తి ఆదిశక్తయేనమః । ఓం అమూర్తసాధ్యాఖ్యాయనమః । ఓం మూర్తసాధ్యాఖ్యాయనమః । ఓం జ్ఞానశక్తయేనమః । ఓం కృతపాదాఖ్యాయనమః । ఓం క్రియాశక్తయేనమః । ఓం కర్మపాదాఖ్యాయనమః । ఓం ఆత్మశోధితరణాయనమః । ఓం జ్ఞానతత్వాయనమః । ఓం జ్ఞానతత్వాధిపతయే జ్వాలాలింగవపుర్ధరాయనమః । ఓం మనస్తత్వాయనమః । ఓం మనస్తత్వాధిపతయే దక్షిణామూర్తయేనమః । ఓం బుద్ధితత్వాయనమః । ఓం బుద్ధితత్వాధిపతయే [illegible]

వహాయనమః । ఓం చిత్తతత్త్వాయనమః । ఓం చిత్తతత్త్వాధిపతయే ఏకపాదాయనమః ॥ ఓం అహంకారతత్త్వాయనమః । ఓం అహంకార తత్త్వాధిపతయే సోమస్కందాయనమః । ఓం సమానతత్త్వాయనమః। ఓం సమానతత్త్వాధిపతయే విఘ్నప్రసాదకాయనమః । ఓం వ్యాన తత్త్వాయనమః । ఓం వ్యానతత్త్వాయనమః । ఓం వ్యానతత్త్వాధిప తయే చక్రప్రసాదకాయనమః । ఓం ఉదానతత్త్వాయనమః । ఓం ఉదానతత్త్వాధిపతయే విషహృతయేనమః । ఓం అపానతత్త్వాయన మః । ఓం అపానతత్త్వాధిపతయే ఛందోనుగ్రహకారిణేనమః । ఓం ప్రాణతత్త్వాయనమః। ఓం ప్రాణతత్త్వాధిపతయేకంకాళధారిణేనమః । ఓం శ్రోత్రతత్త్వాయనమః । ఓం శ్రోత్రతత్త్వాధిపతయే కిరాతరూప రుద్రాయనమః । ఓం త్వక్తత్త్వాయనమః । ఓం త్వక్తత్త్వాధిపతయే అర్ధనారీశ్వరాయనమః । ఓం చక్షుస్తత్త్వాయనమః । ఓంచక్షుస్త త్త్వాధిపతయే శివేశ్వరాయనమః । ఓం జిహ్వాతత్త్వాయనమః । ఓం జిహ్వాతత్త్వాధిపతయే వీరభద్రాయనమః । ఓం నాసాతత్త్వాయనమః। ఓం నాసాతత్త్వాధిపతయే విధ్వంసినేనమః । ఓం శబ్దతత్త్వాయనమః। ఓం శబ్దతత్త్వాధిపతయే జలహరాయనమః। ఓం స్పర్శతత్త్వాయనమః। ఓం స్పర్శతత్త్వాధిపతయే త్రిపురాంతకాయనమః । ఓం రూపతత్త్వా యనమః। ఓం రూపతత్త్వాధిపతయే యమాంతకాయనమః । ఓం రస తత్త్వాయనమః । ఓం రసతత్త్వాధిపతయే కామహరాయనమః । ఓం గంధతత్త్వాయనమః । ఓం గంధతత్త్వాధిపతయే భిక్షాశినేనమః । ఓం వాక్తత్త్వాయనమః । ఓం వాక్తత్త్వాధిపతయే గిరిజాసక్తాయనమః । ఓం పాణితత్త్వాయనమః । ఓం పాణితత్త్వాధిపతయే తాండవేశా యనమః । ఓం పాదతత్త్వాయనమః । ఓం పాదతత్త్వాధిపతయే వృష భారూఢాయనమః । ఓంపాయుతత్త్వాయనమః । ఓం పాయుతత్త్వాధి పతయే ఉమామహేశ్వరాయనమః । ఓం ఉపస్థతత్త్వాయనమః । ఓం ఉపస్థతత్త్వాధిపతయే చంద్రశేఖరాయనమః । ఓం ప్రకాశతత్త్వాయ నమః । ఓం ప్రకాశతత్త్వాధిపతయే తేజోరూపాయనమః । ఓం ఆకాశ తత్త్వాయనమః । ఓం ఆకాశతత్త్వాధిపతయే భీమాయనమః । ఓం

వాయుతత్వాయనమః । ఓం వాయుతత్వాధిపతయే ఉగ్రాయనమః । ఓం వహ్నితత్వాయనమః । ఓం వహ్నితత్వాధిపతయే రుద్రాయనమః । ఓం జలతత్వాయనమః । ఓం జలతత్వాధిపతయే భవాయనమః । ఓం పృథివీతత్వాయనమః । ఓం పృథివీతత్వాధిపతయే శర్వాయనమః ॥

ఏవం అష్టోత్తర శివతత్వనామావళ్యా శివం సంపూజ్య తత్రస్థానేషు శివస్వరూపం ధ్యాయేత్ ॥

ఉచ్చాటన మంత్రం.

శివం స్వహృదయ కమలకర్ణికాయాం నిక్షిప్య వామదక్షిణ మధ్యస్థానస్థిత ఇడాపింగళసుషుమ్నా నాడీత్రయస్వరూప భూత చంద్రార్క వహ్నినాడీభిర్వేద్యం విభుం సదాశివం పరాశక్తియుతం నిశ్చలాంతఃకరణేన నిరంతరమనుధ్యాయేత్ ॥ శ్రీగణాధిపతయేనమః॥ ఓం నమో భగవతే । ఓం నమో మళయాళభగవతే । త్రాడి త్రాడంబరి । రణవీరకాళి । రక్షోభక్షణి । మాంసభక్షణి। మధుభక్షణి। వధవధవధవధ । వరశక్తికాటుకి । జ్వాలకాటుకి । మొలకాటుకి। గర్భకాటుకి । స్ఫటికకాటుకి । మర్కికాటుకి । శ్మశానకాటుకి । వైరాగ్యకాటుకి । సర్వాదళకాటుకి । గ్రహబంధు । బంధయామి । బుధనావే । గురించి । గురించి । దడుపటి । వారు । ఉచ్చాటయఉచ్చాటయ।ఆకర్షయ ఆకర్షయ । స్తంభయ స్తంభయ । లలలల । లులులులు । ఇది మాయురుప్రసాదమాన్య। రుద్రుడుఆన । వీరభద్రుడుఆన । భేతాళునిఆన ॥ వీరభద్రాయస్వాహా । సంపుటు । యంయం। రంరం । అముకగోత్రస్య । అముకనామధేయస్య। యంయం। రంరం। ఖేంఖేం। మాంరక్షరక్ష । మమశత్రూన్ భక్షయభక్షయస్వాహా । (దినిశనచూర్ణం కల్పిపి బొమ్మచేసేది) పుచ్చచెట్టు । మల్లెచెట్టు। పిటుకాలవేరు । దినిశచూర్ణం. । బొమ్మకుకల్పిచేసేది ॥ ఓంకాళికే । ముఛాభేదినీ । తిత్రిణీ శల్లబుడు । పడిశేశాయి । మొటిఫిరిజాయి। గోసాయి। శిడోపాతాయి। సద్భావం సంధానం కురు ॥

ము	త్రై	లం	మ్త
త్రై	ము	మ్త	లం
లం	మ్త	ము	త్రై
మ్త	లం	త్రై	ము

ఓం హ్రీం శితపీం । విస్ఫోటకం వినాశయ । శత్రూన్ భేదయభేదయ । గ్రహాన్ స్తంభయ । సకల కృత్రిమాన్ నాశయ । ఓం హ్రీం శితపీ శీతలసే స్వాహా ॥

అతిఘోరనారసింహా . వెండిరేకుమీదవ్రాసేది. గ్రహములు వదలును. జ్వరముకట్టును,

జ్వాల	జ్వాల	జ్వాల	జ్వాల
ఘ్రీం	ఘ్రీం	ఘ్రీం	ఘ్రీం

ఓం యం రం లం వం శం షం సం హం శం షం హసః ॥

యంత్రదేవతా ఇహప్రాణ । యంత్రదేవతాయాం జేకాస్థితః ప్రాణేంద్రియ। వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్ర మాంస రుధిర మేదోస్థిత్వ క్పాణిపాదపాయూపస్థబుద్ధి అహంకారచిత్త రాగాదయః । ఆయాంతు సుఖంచిరంతిష్ఠంతుస్వాహా ॥ ఈయంత్రం రక్షరేకునందు వ్రాసి ప్రాణప్రతిష్ఠచేసి ధూపదీపనైవేద్యములు సమర్పించి పిమ్మట కట్టితే గ్రహంపోవును. రోగంకుదురును.

ముఖాగార లక్షణము.

శ్లో॥ ప్రాసాదస్యాగ్రతోవాపి ప్రాచ్యాంయామేచవారుణే । సౌమ్యదేశేశికేవాపి పావకేవా ప్రకల్పయేత్ ॥ నవహస్తప్రమాణేన మంటపంచతురశ్రకం । శల్యదోషనివృత్త్యర్థం ప్రకుర్యాత్పూర్వవత్క్రియాం ॥ మంటపాభ్యంతరంసర్వ మేకాశీతిపదంకురు । మధ్యే నవపదంబ్రాహ్మ్యం దైవికం షోడశంబహిః ॥ చతుర్వింశతిసంఖ్యాకం తద్బహిర్మానుషంపదం। ద్వాత్రింశత్పదసంఖ్యాకంపైశాచాఖ్యపదం స్మృతం ॥ మధ్యేబ్రహ్మపదేవేదీ దైవికే మంగళాష్టకం। మానుషేచ షడ్గోఘ్నంపైశాచేతోరణంభవేత్ ॥ పశ్చాభిర్వ్యాప్యపశ్చాభిరిష్టికాభి

ద్రుఢాతథా । కర్తవ్యా వేదికా శ్రేష్ఠా తదభావే మృదాపివా॥ దర్పణో దరసంకాశా నిమ్నోన్నతవివర్జితా ॥

తా॥ దేవాలయమునకు ముందుభాగమునందు ముఖాగారమంటపము గట్టవలెను లేదా ఆలయము ఏముఖముగా కట్టినప్పటికిని తూర్పు దక్షిణము పడమర ఉత్తరము ఈదిక్కులయందుగాని, ఈశాన్యము ఆగ్నేయము ఈదిక్కులయందుగాని కట్టవలెను. ఆమంటపము ఎటుజూచినను తొమ్మిదిహస్తముల ప్రమాణముగాను, చతురముగాను కట్టవలెను. మరియు శల్యములు మొదలగు దోషములు లేకుండునట్లుగా త్రవ్వి బాగుచేసి పూర్వము చెప్పినట్లుగనే శుద్ధినిమిత్తము వాస్తుహోమాదిక్రియలను జేయవలయును. మంటపములోపల అంతయు 81 అడుగులుండవలెను. అందులో మధ్య భాగమునందు ఎటుచూచినను 3 అడుగులు ప్రమాణముగలిగి చతురము 9 అడుగులుగాను చతురశ్రముగా బ్రహ్మపదమను స్థానమేర్పరచవలెను. దానిచుట్టు 16 అడుగులు ప్రమాణముకలిగి దైవికస్థాన మేర్పరచవలెను. దానిచుట్టు 24 అడుగులు ప్రమాణము కలిగి మానుషస్థానమనునది యేర్పరచవలెను. దానిచుట్టు 32 అడుగులుప్రమాణముతో పైశాచస్థాన మేర్పరచవలెను. మఱియు నడుమ నేర్పఱచిన బ్రహ్మస్థానమందు వేదికను నిర్మించవలెను, తర్వాతనుండు దైవికస్థానములో మంగళాష్టకము నిర్మించవలెను. తర్వాతనుండు మానుషస్థానములో హోమకుండము నేర్పరచవలెను. తర్వాతనుండు పైశాచస్థానములో తోరణము కట్టవలెను. మఱియు వేదికను కాల్చినయిటుకలతో గాని పచ్చియిటుకలతో గాని యెత్తుపల్లము లేకుండ అద్దమువలెనే సమానముగానుండునట్లుకట్టవలెను.

అథ స్తంభలక్షణమ్.

శ్లో॥ స్తంభాశ్చ షోడశదృఢాశ్చత్వార స్తేషుమధ్యగాః। సార దారుభవా దేవి పంచహస్తోచ్ఛ్రితాస్సమాః ॥

తా॥ ఆమంటపమునకు 16 స్తంభములుండవలెను అందులో నడుమ 4 స్తంభములును వాటిచుట్టు 12 స్తంభములును నిర్మించవలెను. ఆ స్తంభములు బాగాసారవంతమగునట్లుగాను 5 హస్తములు యెత్తు యుండునట్లుగాను హెచ్చుతగ్గులు లేక సమానముగానుండవలయును.

అథ తోరణ లక్షణమ్.

శ్లో॥ అశ్వత్థోదుంబరప్లక్ష వటశాఖాకృతానిచ । మంటపస్య ప్రతిదిశం ద్వారాణ్యేతానికల్పయేత్ ॥ అవకాస్సత్వచస్సార్ద్రా దం-

డాస్స్యుస్తోరణేశుభాః । శాన్తిభూతిబలారోగ్య పూర్వాద్యానామతః క్రమాత్ ॥ శూలేనచిహ్నితాఃకార్యా ద్వారశాఖాశ్చమస్తకే । దశతాళసమాయామ స్తోరణానాంసమీరితః ॥ ఆయామార్ధేనవిస్తారః కథితశ్శిఖివాహన ॥

తా॥ రావి మేడి జువ్వి మఱ్ఱి మొదలగు శాఖలతో మంటపమునకు నాలుగు దిశలయందును ద్వారముల నేర్పరచవలెను. ఆశాఖలు వంకరలేకుండునట్లుగాను చర్మము కలవిగను, పచ్చివిగను ఉండునట్లుచూచి యోగ్యమగు ద్వారశాఖలను పెట్టవలెను ఆద్వారశాఖలకు రెండింటిపైనను పైగానుండెడి ఉత్తరద్వారశాఖయందును శూలాకారముగా జెక్కించవలెను నిలువుగానుండెడి ద్వారశాఖలు 10 జానలు పొడవును అడ్డముగానుండెడి పైద్వారశాఖయు దిగువద్వారశాఖయు నిలువుద్వారశాఖాప్రమాణములో సగముపొడవుండవలెను. మఱియు శాంతి భూతి బల ఆరోగ్య అను నాలుగు నామములు తూర్పు మొదలగు నాలుగుద్వారములకు నున్నవని శివుడు కుమారస్వామితో చెప్పెను.

దిగ్ధ్వజలక్షణమ్.

శ్లో॥ మంటపస్యబహిర్దండై ర్దశహస్తాయతైస్సహ । పూర్వాద్యష్టహరిత్స్వష్టౌ ధ్వజాస్సంస్థాపయేత్క్రమాత్ ॥ మాతంగబస్తమహిష సింహమత్స్యైణవాజినః । వృషభంహంసగరుడౌ ధ్వజనుధ్యే క్రమాల్లిఖేత్ ॥ నారికేళదళై నైవ తాలపూగదళేనవా । ఊర్ధ్వమాచ్ఛాదదయేన్మంత్రీ నీరంధ్రింతుసలక్షణం ॥

తా॥ ఎనిమిదిదిక్కులయందు నెనిమిదిధ్వజములు మంటపముచుట్టు నుండవలయునని యున్నది కావుట్టి 10 హస్తములు పొడవుగానుండెడి 8 ధ్వజములు నెనిమిది దిక్కులయందు నుంచవలెను. మఱియు ఏనుగు, మేక, మహిషము, సింహము, మత్స్యము, లేడి, గుఱ్ఱము, ఎద్దు, హంస, గరుడము, ఈ జంతువుల యాకారములు ధ్వజపటములో లిఖించి పూర్వాదిదిక్కులయందు ధ్వజములనుంచవలెను. ఆమంటపమునకును పరిభాగమందు కొబ్బరియాకులతోగాని తాటియాకులతోగాని దట్టముగా కప్పి శోభస్కరముగా నుండునట్లు చేయవలెను.

మంటపాలంకారః.

శ్లో॥ చూతపల్లవమాలాఢ్యం వితానైరుపశోభితం । విచిత్రవస్త్రపటకస్తంభతల్పస్తంభవిభూషితం । సఫలైః కదళీస్తంభైః క్రము

కైర్నారికేళకైః । ఫలైర్నానావిధైర్భోజ్యైర్దర్పణైశ్చామరైరపి ॥ భూషితం మంటపంకుర్యాద్దర్భ పుష్పసముజ్వలం ॥

తా॥ మంటపము నలంకరించువిధమెట్లనగా, మామిడిచిగుళ్ళ తోరణములు, చాందినీలు, విచిత్రములగు వస్త్రములు, సమానమగు స్తంభములు, పండ్లతోగూడిన అరటిచెట్లు, పోకచెట్లు, కొబ్బరియాకులు, అనేకవిధములగు పండ్లు,భక్ష్యభోజ్యాదులు, అద్దములు, వింజామరములు మొదలగు వస్తువులతో నెక్కడెక్కడ ఏవిధముగా నలంకరింపవలెనో ఆవిధముగా మంటపమును అలంకరింపవలెను.

కుండలక్షణం.

శ్లో॥ నవకుండవిధానేతు దిక్షుకుండాష్టకేకృతే । నవమంకారయేత్కుండం పూర్వేశానదిగంతరే ॥ పురందరేశయోర్మధ్యే వృత్తం వాచతురశ్రకం । అష్టాస్వాశాసుకుండాని రమ్యాకారాణ్యనుక్రమాత్ ॥ చతురశ్రం యోనిమర్ధ చంద్రంత్ర్యంశంసువర్తులం । షడశ్రింపంకజాకార మష్టాశ్రింతానినామతః॥ ఆచార్య కుండంమధ్యేస్యాద్గౌరీపతిమహేంద్రయోః ॥

తా॥ హోమమును జేయుటకు కుండములుండవలయును. అందునిమిత్తము 9 కుండముల నేర్పరచెడివిధానములో నెనిమిదిదిక్కులయందు నెనిమిది కుండములును, తూర్పు ఈశాన్యదిక్కుల నడుమ నొకకుండమును రమ్యముగా నుండునట్లు చేయవలయును. ఆకుండములేవిధముగా నుండవలయుననగా, నాలుగుకోణములుకలది,యోని ఆకారము, అర్థచంద్రాకారము మూడుఅంచులుకలది, గుండ్రమైనది, ఆరుఅంచులు కలదీ, పద్మాకారముకలదీ, ఎనిమిదిఅంచులుకలది. ఇట్లు ఎనిమిదివిధములుగానుండు కుండముల నెనిమిదిదిక్కులందు తీయవలెను. ఆచార్యకుండమును ఈశాన్యము తూర్పు దిక్కులనడుమను గుండ్రముగగాని నాలుగుకోణములు కలదిగాని తీయవలయును.

చతురశ్ర కుండలక్షణం.

శ్లో॥ సముంతాత్కుండమేతత్స్యాచ్చతురశ్రిం శుభావహం । చతుర్వింశత్యంగులాఢ్యం మేఖలాత్రితయాన్వితం ॥

తా॥ చతురశ్రకుండమనగా నాలుగుపలకలుగా నిరువదినాలుగు అంగుళములు [illegible]చూచిన నుండునట్లుగను మూడు మేఖలలను ఉండునట్లును నిర్మింపవలయును.

యోనికుండలక్షణమ్.

శ్లో॥ చతురశ్రీకృతం క్షేత్రం పంచధావిభజేత్సుధీః । న్యసేత్పురస్తాదేకాంశం కోణార్ధార్ధప్రమాణతః। భ్రామయేత్కోణమానేన తథాన్యదపిమంత్రవిత్। సూత్రయుగ్మంతతోదద్యాత్కుండంయోని నిభంభవేత్ ॥

తా॥ సమచతురముగా చతురశ్రకుండముండును కాబట్టి దానిని అయిదుభాగములుచేసి మధ్యగానుండు భాగముచివర రెండుసూత్రములనుంచి యాసూత్రముల రెండుచివరలను పైగానుండు నయిదుభాగముల నిరుప్రక్కలనుండు కోణములపర్యంతము పట్టగ యోనిఆకారముగనుండును. అట్టియాకారముగా త్రవ్వబడినది యోని కుండమనబడును.

అర్ధచంద్రకుండమ్.

శ్లో॥ నవధావిభజేత్క్షేత్రం చతురశ్రంసమం తథా । దక్షిణే చోత్తరేచాంశం ఏకైకంతు పరిత్యజేత్ ॥ సప్తాంశ మధ్యసూత్రేణ భ్రమణాదర్ధచంద్రకమ్ ॥

తా॥ చతురశ్రకుండమునకు నేర్పరచియుండెడి ప్రదేశమును 9 భాగములు చేయుగా నిరుప్రక్కలనుండు రెండుభాగములను విడిచివేయగ మిగిలినది 7 భాగములు. ఆభాగములమధ్యను దిగువసూత్రముబట్టి దానిని 7 భాగముల నిరుప్రక్కల పైగానుండు కోణములవరకు త్రిప్పగా నర్ధచంద్రాకారముగనుండును. ఆవిధముగ త్రవ్వబడినది అర్ధచంద్రాకారకుండము.

త్ర్యశ్రకుండమ్.

శ్లో॥ చతుర్ధా విభజేత్ క్షేత్రం న్యసేదుభయపార్శ్వయోః । ఏకైకమంశం తన్మానా దగ్రతో లాంఛయేత్తతః । తత్రసూత్రత్రయంకుర్యాత్ త్ర్యశ్రకుండముదాహృతమ్ ॥

తా॥ చతురశ్రకుండప్రదేశమును నాలుగుభాగములుచేసి పైగా నిరుప్రక్కల కోణములవద్దను సూత్రములనుపట్టి ఆరెండుసూత్రములను దిగువప్రదేశమున మధ్యప్రదేశమునకు కలిసి పట్టగా మూడుపలకలుగనుండును, ఆవిధముగా త్రవ్వబడినది త్ర్యశ్రకుండము.

వృత్తకుండమ్.

శ్లో॥ అష్టాదశాంశకే క్షేత్రే బహిరంశం న్యసేద్బుధః । భ్రామయే త్తేనమానేన వృత్తకుండమనుత్తమమ్ ॥

తా॥ చతురశ్రకుండప్రదేశమును 18 భాగములుచేసి దానిమయముగ సూత్రమునుపట్టి బహిరంశమునందు సూత్రమును త్రిప్పుచురాగా వృత్తాకారముగ నుండును. అట్టియాకారముగ త్రవ్వబడినకుండము వృత్తకుండము.

షడశ్రకుండమ్.

శ్లో॥ అష్టధావిభజేత్ క్షేత్రం మధ్యసూత్రస్య పార్శ్వయోః । భాగంన్యసేదేకమేకం మానేనానేనమధ్యతః ॥ కుర్యాత్పార్శ్వయుగే మత్స్య చతుష్కంశాస్త్రవిత్తమః । సూత్రషట్కం తతో దద్యాత్ షడశ్రంకుండముత్తమమ్ ॥

తా॥ కుండప్రదేశము నెనిమిదిభాగములుచేసి నడుమసూత్రము యొక్క రెండు ప్రక్కలను ఒక్కొక్కభాగమునుంచి మధ్యప్రదేశమునకు రెండుప్రక్కలను ఇటు రెండు అటురెండు నాలుగు మత్స్యాకారములనుగీచి ఆరుసూత్రముల నారుకోణము లను పట్టగా షడశ్రముగనుండును ఆవిధముగ నుండునది షడశ్రకుండము.

పద్మకుండమ్.

శ్లో॥ వృత్తానికర్ణికాదీనాం బహిస్త్రీణి ప్రకల్పయేత్ । పద్మకుండమితిఖ్యాతం పశ్యతాంసుమనోహరమ్ ॥

తా॥ కర్ణిక మొదలగువాట్లకు వెలుపలను మూడువృత్తములు గీచినయెడల దానిని పద్మకుండమని చెప్పిరి.

అన్యః॥ శ్లో॥ చతుర్భాగకృతంక్షేత్రం ఏకైకాంశంన్యసేత్తతః । క్షేత్రార్థం తేనమానేన మత్స్యంకృత్వా విచక్షణః ॥ తన్మన్యమాచ్చతుర్దిక్షు చతుష్పత్రంతు వర్తులే । సరోజకుండమేవంతు కల్పయేచ్ఛాస్త్రకోవిదః ॥

తా॥ పద్మకుండమునుగురించి మరియొకరు చెప్పిన దేమనగా, నాలుగుభాగము లుగ క్షేత్రమును విభజించి క్షేత్రార్థభాగమును ఒక్కొక్క అంశముచొప్పున పెచ్చుగనుంచుకొనుచు అట్టి ప్రమాణముగానే మత్స్యాకారముగగీచి దాని మధ్య

ప్రదేశమునుండి నాలుగుదిక్కులను నాలుగుపత్రములను వర్తులముగగీచిన పద్మాకార మగును. అట్టి యాకారముగ నుండునది పద్మకుండమని మునియొకరు చెప్పిరి.

అష్టాశ్రి కుండమ్.

శ్లో॥ శ్రుణుష్వష్టాశ్రకుండంవై క్షేత్రే గాయత్రిభాజితే। తదేకాంశంబహిర్న్యస్య పరితశ్చతురశ్రికం॥ *కర్ణార్ధసూత్రిమానేన కోణాత్కోణంతు లాంఛయేత్। చతుర్దిక్ష్వష్టకోణాఖ్యం కుండంకుర్యాత్సలక్షణమ్॥

తా॥ అష్టాశ్రకుండ మెట్లనగా, క్షేత్రమును మూడుభాగములుచేసి దానిలో నొక అంశమును వెలుపలనుంచి దానిచుట్టు చతురశ్రముగగీచి చెవియొక్క ప్రమాణములో సగముప్రమాణముగనుండు సూత్రమును నాలుగువైపులను పట్టిన అష్టకోణముగనుండు కుండమగును.

శ్లో॥ మానహీనేమహావ్యాధి రధికే శత్రువర్ధనం। భగ్నేచైవత్వనావృష్టి స్ఫుటితేసస్యనాశనమ్॥

తా॥ ఈప్రకారము కుండములకు ప్రమాణము చెప్పఁబడియున్నది. ఈచెప్పఁబడినప్రమాణముకంటె తక్కువగానుండినయెడల గొప్పవ్యాధికలుగును. హెచ్చుగానుండినయెడల శత్రువులవల్ల బాధకలుగును. ఆకుండము చెడిపోయినయెడల అనావృష్టిదోషము సంభవించును. బ్రద్దలైపోయినయెడల సస్యనాశనము కలుగును.

అంగుళలక్షణమ్.

శ్లో॥ మాత్రాంగులేనకర్తవ్య మన్యేనైవనకారయేత్। కర్తుర్దక్షిణహస్తస్య మధ్యమాంగుళిపర్వణః॥ తన్మధ్య దైర్ఘ్యమానేన మాత్రాంగులముదాహృతమ్॥

తా॥ కొలతయొక్కప్రమాణ మెట్లనగా, మాత్రాంగుళ ప్రమాణముచేత కొలవవలయును. మఱియొకవిధముగ కొలవకూడదు. మాత్రాంగులమనగా యజమానునియొక్క కుడిచేతి నడిమివ్రేలియొక్క మూఁడుపర్వములలో మధ్యపర్వము ఎంతపొడవుండునో ఆపొడవు ప్రమాణము మాత్రాంగుళమని చెప్పఁబడును.

మేఖలాలక్షణమ్.

శ్లో॥ కుండం త్రిమేఖలోపేత మేకమేఖలమేవవా। త్రిమేఖలోర్ధ్వమానంతు శ్రిత్యగ్న్యశ్వినికాంగులైః॥ యదాకారానికుండాని తదాకారాణికారయేత్॥

తా॥ ఈచెప్పబడిన హోమకుండములకు మూడు మేఖలములుగాని లేదా యొకమేఖలముగాని యుండవలయును. మూడు మేఖలముల నేర్పరచినయెడల దిగువమేఖలము నాలుగంగుళములు, మధ్యమేఖలము మూడంగుళములు, పైమేఖలము రెండంగుళములు వెడల్పుగనుండవలెను. కుండము లేయాకారముగనుండిన మేఖలములుకూడ నట్టియాకారముగానే యుండవలయును.

యోనిలక్షణమ్.

శ్లో॥ అగ్న్యంగులంతువిస్తారం దైర్ఘ్యంభూతాంగులంభవేత్ । క్రమేణకృశతాయోనిః కార్యాసిప్పలపత్రవత్ ॥

తా॥ మూడంగుళములు పైభాగమున వెడల్పుగనుండి అయిదంగుళములు పొడవుగనుండి క్రమముగ చివరకు వెడల్పు తగ్గిపోయిరావియాకువలెనే చివర సన్నముగా నుండునట్లు చేయుట యోనియాకారమగును.

కుండనాభిలక్షణమ్.

శ్లో॥ పద్మాకారం తదానాభిం కుర్యాత్కుండస్యమధ్యమే । ద్విభాగందళమానంస్యా దేకభాగంతు కర్ణికా ॥ యోనౌయోని ర్న కర్తవ్యా పద్మేనాభిం నకారయేత్ । సుధాపక్వేష్టికాభిర్వా మృదా కుండం ప్రకల్పయేత్ ॥

తా॥ కుండములో మధ్యభాగమందు పద్మాకారముగ నాభి నేర్పరచవలయును అప్పుడు రెండుభాగములు పద్మదళములయాకారముగను, ఒకభాగము మధ్యనుండు కర్ణికగనుండవలయును. యోనియందు యోనియాకార ముండకూడదు. పద్మాకారములో నాభియాకారముండకూడదు. ఇట్టికుండములను చెప్పబడినపద్ధతి సున్నముతోను కాల్చిన యిటుకలతోను కట్టవలయును. అది సాధ్యముకానియెడల మట్టితోనైనను కట్టవలయును.

శ్లో॥ మేఖలారహితేశోకో భ్యధికే విత్తసంక్షయః । భార్యా వినాశసంప్రోక్తం కుండేయోన్యావివర్జితే । అపత్యధ్వంససంప్రోక్తం కుండం యత్కంఠవర్జితమ్ ॥

తా॥ కుండమునకు మేఖలముల నేర్పచనియెడల దుఃఖముసంభవించును. అధికముగనున్నయెడల ధననాశనమగును. కుండములో యోన్యాకార మేర్పరచకున్న

యెడల భార్యానాశనము సంభవించును. కుండమునకు కంఠాకార మేర్పరచకున్న యెడల సంతాననాశనము కలుగును.

ఏకహస్తప్రమాణ కుండలక్షణమ్.

శ్లో॥ తిథ్యంగులసమంఖాతం మేఖలాస్యాన్నవాంగులా। ఖాతా ద్బాహ్యాంగుళంకంఠం తద్బాహ్యా మేఖలాత్రియమ్ ॥

తా॥ ఒకహస్త ప్రమాణముగల కుండవిధాన మెట్లనగా, 30 అంగుళములు లోతున్నూ 9 అంగుళనులు మేఖలముల వెడల్పున్నూ యుండవలయును. గొయ్యికి వెలుపలగా నొకయంగుళప్రమాణము వెడల్పుతో కంఠాకారము నేర్పరచవలయును. ఆకంఠమునకు వెలుపలభాగమందు మూఁడు మేఖలముల నేర్పరచవలయును.

ఉత్సవశబ్దార్థః.

శ్లో॥ సవఇత్యుచ్యతేదుఃఖ ముధృతస్సనహోశివే। యస్మాత్తస్మా దుత్సవో వై షడ్విధస్సమహోత్సవః ॥ పైతృకో ద్వాదశాహస్స్యా న్నవాహస్సౌఖ్యఉచ్యతే । సప్తాహశ్శ్రీకరఃప్రోక్తః పంచాహఃపార్థివ స్స్మృతః । సాత్వికస్తుత్ర్యహఃప్రోక్త శ్శైకాహశ్శైవనామకః ॥

తా॥ ఉత్సవశబ్దమునుగురించి విమర్శించిచెప్పుచున్నాడు. ఉత్-సవః- అని ఉత్సవశబ్దమునకు పదచ్ఛేదము. సవః అనగా దుఃఖము, అట్టిదుఃఖము ఉధృతః నివారింపబడును. అని పదార్థముగాన శివునివల్ల నివారింపబడును కాఁబట్టిఉత్సవమని చెప్పఁబడును. అట్టి యుత్సవ మారువిధములుగనున్నది. 12 దినములుకలది పైతృకోత్సవము, 9 దినములు సౌఖ్యోత్సవము, 7 దినములు శ్రీకరోత్సవము, 5 దినములు పార్థివోత్సవము, 3 దినములు సాత్వికోత్సవము, 1 దినము శైవోత్సవము. ఇట్లు ఆయా దినముల సంఖ్యాప్రకారము 6 విధములగు యుత్సవముల నామములు చెప్పఁబడినవి.

తీర్థనక్షత్రనిర్ణయః.

శ్లో॥ ఆర్ద్రక్షేబేరనక్షత్రే గ్రామర్క్షేమాసభేవరే। నృపకర్తృర్జన్మభేచ త్వయనేవిషువాదికే ॥ సంక్రాన్తౌగ్రహణేచైవ రాజరాష్ట్రశుభావహే। అన్యేపుణ్యాదినేచైవ మహాతీర్థంప్రశస్యతే ॥

తా॥ ఉత్సవము తీర్థమనియు చెప్పబడును కాఁబట్టి అట్టితీర్థము జరుపుటకు యింక మఱికొన్ని సమయములును కలవు. అవియేవనఁగా, ఆర్ద్రనక్షత్రము, అళ్లయ

నక్షత్రము, గ్రామనక్షత్రము, మాసనక్షత్రము, రాజుయొక్క నక్షత్రము, యజమానుని జన్మనక్షత్రము ఇవివచ్చినప్పుడును. ఆయనములు, విషువత్పుణ్యకాలములు, సంక్రాంతులు, గ్రహణములు, రాజులకుగాని రాష్ట్రమునకుగాని శుభములు సంభవించునప్పుడు మరి యితరములగు ఏపుణ్యదినములు సంభవించినప్పుడైనను ఉత్సవము జరుపు కొనవచ్చును.

ఉత్సవ స్త్రివిధః.

శ్లో॥ ఉత్సవస్త్రివిధ స్తేషాం లక్షణంవక్ష్యతేధునా । ధ్వజమారోపయిత్వాదౌ భేరీం రాత్రౌతుతాడయేత్ ॥ కృత్వాంకురార్పణం పశ్చాద్ధ్వజారోహణపూర్వకః । ఆదౌ భేరీంతాడయిత్వా ధ్వజమారోపయేత్తతః ॥ అంకురార్పణమంతేతు సోభేరీపూర్వకోత్సవః । కృత్వాంకురార్పణంపూర్వం తతోభేరీంతుతాడయేత్ ॥ ధ్వజమారోపయేత్పశ్చా దంకురార్పణపూర్వకః ॥

తా॥ ఉత్సవము మూడువిధములుగ నున్నదని చెప్పఁబడెను కాఁబట్టి వాటి లక్షణము చెప్పెదను. అది యెట్లనగా, ముందు ధ్వజముయెత్తి పిమ్మటను రాత్రి భేరిని వాయించవలయును. అనంతరము అంకురార్పణచేయుట. ఇది ధ్వజారోహణపూర్వకోత్సవము. ముందుగా భేరినివాయించుట, తర్వాత ధ్వజమెత్తుట, అనంతరమంకురార్పణచేయుట, ఇది భేరీపూర్వకోత్సవము. ముందుగా నంకురార్పణచేయుట, అనంతరము భేరినివాయించుట, పిమ్మట ధ్వజమెత్తుట, ఇది ధ్వజారోహణపూర్వకోత్సవము. ఇట్లు యుత్సవము మూఁడువిధములుగ జెప్పఁబడెను.

సౌఖ్యోత్సవయానక్రమః.

శ్లో॥ ప్రథమే సింహయానంస్యా ద్ద్వితీయే చంద్రమండలం । శేషయానంతృతీయేతు తురీయే పుష్పమంటపం ॥ పంచమే వృషభం షష్ఠే రాత్రౌ హస్త్యుత్సవంచరేత్ । సప్తమేహ్నిరథం రాత్రౌ శిలాదతనయంవరం ॥ అష్టమేదివసేశ్వంవై నవమేహంసయానకం । దశమే దివసేరాత్రౌ శిబికాయాంమహోత్సవమ్ ॥ ప్రకుర్యాత్పరయాభక్త్యా నానావిభవవిస్తృతైః। వాహనానామలాభేతు భద్రపీఠేసమాచరేత్॥

తా॥ సౌఖ్యోత్సవమునందు వాహనము లేవిధముగననగా, మొదటిదినమందు సింహవాహనము, రెండవదినమందు చంద్రమండలవాహనము, మూఁడవదినమందు ఆదిశేషవాహనము, నాల్గవదినమందు పుష్పమంటపవాహనము, అయిదవదినమందు వృషభ

వాహనను, ఆరవదినమందు గజవాహనము, ఏడవదినమందు రథము, లేక కైలాసవాహనమైనను, ఎనిమిదవదినమందు అశ్వవాహనము, తొమ్మిదవదినమందు హంసవాహనము, పదియవదినమందు మేనాసవారి. ఇట్లు పదిదినములయందును పైన చెప్పఁబడిన పదివాహనములమీద స్వామినెక్కించిమహావైభవముతోను విశేషమగు భక్తితోను రాత్రులయందు నూరేగింపు జరిగింపవలయును. ఈచెప్పఁబడినవాహనములు సంభవించనియెడల భద్రపీఠము నెక్కించి యూరేగింపు చేయవలయును. భద్రపీఠమనగా చల్లాచప్రమని యిప్పుడు అందరు చెప్పుచుందురు.

నవదినాది దేవతారాత్రయః.

శ్లో॥ గాంధర్వరాత్రః ప్రథమే ద్వితీయేభూతరాత్రకం। స్కందరాత్రిం తృతీయేస్యా దృషిరాత్రం తురీయకే॥ పంచమే నాగరాత్రిం స్యా త్షష్ఠే చంద్రమసంతథా । సప్తమే వైష్ణవంరాత్ర మష్టమేబ్రజరాత్రకం ॥ నవమే శివరాత్రంస్యా దిత్యేతేదైవరాత్రయః ॥

తా॥ ఇట్లు యుత్సవము జరుగునప్పుడు తొమ్మిదిరాత్రులకు నామము లేవిధముగ ననగా, గాంధర్వరాత్రి, భూతరాత్రి, స్కందరాత్రి, ఋషిరాత్రి, నాగరాత్రి, చంద్రరాత్రి, వైష్ణవరాత్రి, బ్రహ్మరాత్రి, శివరాత్రి. ఇట్లు మొదటిదినము మొదలు తొమ్మిదవదినమువరకు క్రమముగ దేవతాసంబంధమగు రాత్రులుగ చెప్పఁబడెను.

నవరాత్రపాధిపానాం బలిప్రదాన విధిః.

శ్లో॥ లడ్డుకంకృసరాన్నంచ కదళీగుణమిశ్రితం । ప్రథమేహని దాతవ్యం గాంధర్వంమంత్రముచ్చరన్ ॥

తా॥ తొమ్మిదిదినములకు నధిపతులైన దేవతలకు బలిప్రదానముచేయుటయెట్లనగా, లడ్డులు పులగము అరటిపండ్లు, బెల్లము. ఈపదార్థములను గంధర్వదేవతాసంబంధమగు మంత్రమునుజదువుచు మొదటిదినమునందు బలిప్రదానము జేయవలయును

శ్లో॥ ముద్గాన్నం గుడసంయుక్తం మధు క్షీర ఘృతాన్వితం । ద్వితీయేహనిదాతవ్యం భూతమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ పెసరపప్పు కలిపి వండినయన్నమును బెల్లముకలిపియు, తేనె పాలు నెయ్యి మొదలగువానిని కలిపిన యన్నమును భూతసంబంధమగు మంత్రమును జదువుచు రెండవదినమునందు బలిప్రదానము జేయవలయును.

శ్లో॥ పాయసాన్నం ఘృతంచైవ కదళీగుడసంయుతం। తృతీయేహనిబాలిప్యం స్కందమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ నెయ్యి అరటిపండ్లు బెల్లము మొదలగువానితోను పరమాన్నముతోను కుమారస్వామి సంబంధమగు మంత్రమును జదువుచు మూడవదినమందు బలిప్రదానము చేయవలయును.

శ్లో॥ ఘృతేనాన్విత శుద్ధాన్నం బృహతీఫలమేవచ । చతుర్థే హనిదాతవ్యం ఋషిమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ నాల్గవదినమునందు నెయ్యికలిపిన యన్నమును వాకుడుకాయలను ఋషి సంబంధమగు మంత్రమును చదువుచు బలిప్రదానమును జేయవలయును.

శ్లో॥ మాషపిష్టాజ్యమధుభి ర్మిశ్రితంశుద్ధమోదనం । పంచమే హనిదాతవ్యం నాగమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ మినపపిండియు నెయ్యి తేనెతోకలిపిన యన్నమును సర్పసంబంధమైన మంత్రమును జదువుచు అయిదవరోజున బలిప్రదానము జేయవలెను.

శ్లో॥ శుద్ధాన్నందధిసంయుక్తం గుడఖండసమన్వితం । షష్ఠమే హనిదాతవ్యం చంద్రమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ పెరుగుతోకలిపిన యన్నమును చెరకుగడ ముక్కలును చంద్రసంబంధ మగు మంత్రమును జదువుచు నారవదినమునందు బలిప్రదానము జేయవలయును.

శ్లో॥ శుద్ధాన్నం నారికేళంచ క్షీర సర్పిర్విమిశ్రితం । సప్తమే హనిదాతవ్యం విష్ణుమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ కొబ్బరికాయలు పాలు నెయ్యి కలిపినయన్నమును విష్ణుసంబంధమగు మంత్రమును జదువుచు నేడవదినమునందు బలిప్రదానము జేయవలెను.

శ్లో॥ గుడాన్నంబృహతీపిష్టం దధిక్షీరవిమిశ్రితం । అష్టమేహని దాతవ్యం బ్రహ్మమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ బెల్లముకలిపిన యన్నమును పెరుగు పాలుతో కలిపిన వాకుడుపిండియు బ్రహ్మసంబంధమగు మంత్రమును జదువుచు నెనిమిదవదినమునందు బలిప్రదానము జేయవలెను.

శ్లో॥ శుద్ధాన్నందధిసంయుక్త మేలానాగరసంయుతం। నవమే హనిదాతవ్యం శివమంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ పెరుగుకలిపిన యన్నమును ఏలకులు శొంఠి మొదలగు వస్తువులుకలిపిన యన్నమును శివసంబంధమగు మంత్రమును జదువుచు తొమ్మిదవదినమునందు బలిప్రదానము జేయవలయును.

శ్లో॥ దినదేవావాహనంస్యా దేవముక్తవిధానతః । బలిదానం ప్రకుర్యాచ్చ ప్రత్యహం దేశికస్తథా ॥

తా॥ ఈప్రకారమాచార్యుఁడు ప్రతిదినమునందును ఆయాదినములకు నధిపతులుగా జెప్పఁబడిన దేవతలను ఆవాహనముజేసి బలిప్రదానము జేయుచుండవలెను.

శ్లో॥ బ్రహ్మాదీశానపర్యంతం లోకపాలబలింక్షిపేత్ । ఆరంభంతుక్రియాద్రాత్రౌ సమాప్తదివసేతథా । ప్రకుర్యాద్బలి మేకైకం తత్తన్మంత్రమనుస్మరన్ ॥

తా॥ ఇట్లు ప్రారంభించుట రాత్రియందే చేయవలయును. ఆప్రకారముగానే సమాప్తిచేయుటయు రాత్రియందేచేయవలయును. ఇట్లు ఆయాదినములయందు నాయా దేవతలకు నాయామంత్రములను జెప్పుచు నొక్కొక్క బలిప్రదానము చేయవలయును.

శ్లో॥ గంధర్వాద్విష్ణురాత్ర్యంత శ్రీకరస్యోత్సవస్మృతః । గంధర్వాన్నాగరాత్ర్యంతః పార్థివస్యోత్సవోభవేత్ ॥ గంధర్వాద్గుహరాత్ర్యంత సాత్వికస్యోత్సవస్మృతః ॥

తా॥ గంధర్వరాత్రి మొదలు విష్ణురాత్రివఱకు అనఁగా మొదటిదినము మొదలేడవదినముపర్యంతము జేయఁబడు యుత్సవము శ్రీకరోత్సవమని చెప్పఁబడును. గంధర్వరాత్రిమొదలు నాగరాత్రిపర్యంతము అనఁగా మొదటిదినము మొదలు ఆయిదవదినము పర్యంతము చేయబడెడి యుత్సవము పార్థివోత్సవమని చెప్పఁబడును. గంధర్వరాత్రిమొదలు స్కందరాత్రిపర్యంతము అనఁగా మొదటిదినము మొదలు మూడవదినమువరకు జేయబడు యుత్సవముసాత్వికోత్సవమని చెప్పఁబడును.

అంకురపాలికాదీనాం లక్షణమ్.

శ్లో॥ పాలికాఘటికాశ్చేతి శరావాశ్చేతిత్రిధాస్మృతాః। వక్ష్యేలక్షణం తేషాం శృణుష్వ కమలాసన ॥

తా॥ అంకురపాలికలు మొదలగువానియొక్క లక్షణములను జెప్పుచున్నాఁడు. ఓబ్రహ్మ! పాలికలు, ఘటికలు, శరావములు అని మూఁడువిధములుగా నంకురములు చేయుటకు పాత్రలు చెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ హేమరాజతతామ్రైర్వా మృణ్మయైర్వాప్రకల్పయేత్ । మాత్రాంగుళప్రమాణేన కర్తవ్యాః పాలికాదయః ॥

తా॥ బంగారు వెండి రాగి యీలోహములలో తనశక్తికొలది పాలికలు మొదలగునవి చేయించవలయును. అంతకు శక్తిలేనియెడల మట్టితోనైనను చేయించవలయును, మాత్రాంగుళ ప్రమాణముగానే పాలికాదులు చేయవలెను. మాత్రాంగుల ప్రమాణము వెనుక చెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ మన్వంగులైః ప్రకుర్యాచ్ఛ పాలికాముఖవిస్తృతం । ఏకైకాంగులహీనంస్యా న్మధ్యమస్యాధమస్యచ ॥ విస్తారేణసమోత్సేధం తదర్ధంపాదవిస్తరం । విస్తారరసభాగైకం పరితశ్చోష్ఠమాచరేత్ ॥ విస్తారస్యత్రిభాగైకం వర్తితంబిలమీరితం । విస్తారయుగభాగైకం దండవిస్తారమాచరేత్ ॥ పాలికాలక్షణంప్రోక్తం ఘటికాలక్షణంశ్రుణు॥

తా॥ పాలికలయొక్క ముఖము వెడల్పు 14 అంగుళము లుండవలయును. 13 అంగుళముల వెడల్పు మధ్యమము, 12 అంగుళములవెడల్పు హీనము. ముఖము వెడల్పు యెంతయుండునో యెత్తుకూడ అంతయుండవలయును. లేదా దానిలోసగముగాని నాల్గవవంతుగాని యుండవచ్చును. వెడల్పులో ఆరవవంతుగాని ఒకఅంగుళము చుట్టుఅంచు యుండవలెను. విస్తారములో మూడవవంతు గుండ్రనిబిలముండవలెను. విస్తారములో రెండవవంతు దండముయొక్క విస్తారపరిమితి యుండవలెను. ఇట్లుపాలికలయొక్క లక్షణము చెప్పఁబడెను. ఇకను ఘటికలయొక్క లక్షణము చెప్పెదను

ఘటికాలక్షణమ్.

శ్లో॥ ఘటికాఃపంచవక్త్రాస్స్యు స్తన్మధ్యేకలశాకృతిః । షడంగుళంచవిస్తీర్ణ మేతాసాంమధ్యమంముఖం ॥ ఘటికాలక్షణంప్రోక్తం శరావాణామథశ్రుణు । ద్వాదశాంగుళముత్సేధం విస్తారంతుదశాంగుళం ।

తా॥ అయిదుముఖములుగను వాటిమధ్య కలశాకారముగను ఉండునవి ఘటికలని చెప్పఁబడును. వీటిముఖవిస్తీర్ణము ఆరంగుళము లుండవలయును. ఇట్లు ఘటికలయొక్క లక్షణము చెప్పబడినది. ఇకశరావముల లక్షణమెట్లనగా, 12 అంగుళముల యెత్తును 10 అంగుళముల వెడల్పుకలవి శరావములని చెప్పఁబడును.

ధ్వజస్థాననిర్ణయః.

శ్లో॥ పీఠగోపురయోర్మధ్యే పీఠాగ్రేవావృషాగ్రకే । మహామర్యాదమధ్యేచ విజానీయాద్ధ్వజస్థలం ॥

తా॥ పీఠము గోపురముల మధ్యగాని పీఠమునకు ముందుగాని నందీశ్వరునకు ముందుగాని స్వామికి యెదురుగానుండెడి విశాలస్థలములో ధ్వజముంచుటకు తగిన స్థలమని చెప్పిరి.

ధ్వజదండలక్షణమ్.

శ్లో॥ వక్రంభిన్నంచసుషిరం క్రిమికీటాదిసంయుతం । ఇత్యాది దోషసంయుక్తం ధ్వజదండం పరిత్యజేత్ ॥

తా॥ వంకరగానుండునదియు బ్రద్దలైనదియు రంధ్రములు కలదియు పురుగులు మొదలగువానిచే వ్యాపించియుండునదియు ఈ మొదలగు దోషములు కలది ధ్వజమునకు పనికిరాదు.

శ్లో॥ సుదృఢంసత్వచంసాంద్రం స్నిగ్ధంనవమృజుంవరం । చందనంక్రముకంసాలం బిల్వంవైణవఖాదిరే ॥ మధూకపనసాశోక పాదపేషు సముద్భవం। దండంసంగ్రాహయేద్ధీమాన్ ధ్వజార్ధంగిరిజాత్మజ॥

తా॥ ఓ కుమారస్వామీ! ధృఢముగానుండునదియు, చర్మముకలదియు,చిక్కగానుండునదియు, మృదువైనదియు, వంకరలేక తిన్నగానుండునదియు, నూతనమైనదిగను ధ్వజము నేర్పరచవలయును. మఱియు మంచిగంధము పోక యేపి మారేడు యెదురు చండ్ర ఇప్ప పనస అశోకము మొదలగు కొయ్యలతో ధ్వజము నేర్పరచవలయును. ఉత్కృష్టలపర్యంతముగాని స్థూప్యమువరకుగాని గళమువరకుగాని శిఖరాంతముగాని యెంతపొడవుండునో అంతపొడవుగల ధ్వజమునుసలక్షణమైనదిగా చూచి స్థాపనజేయవలయును.

వృషపటలక్షణమ్.

శ్లో॥ సప్తాష్టనవహస్తోచ్ఛ్రం భూతభాగైకవిస్తృతం। తత్పటంపంచధాభజ్య మధ్యభాగే వృషంలిఖేత్ ॥

తా॥ ఏడుగాని యెనిమిదిగాని తొమ్మిదిగాని హస్తములపొడవును అయిదు హస్తముల వెడల్పునుగల పటమును అయిదుభాగములుగ విభజించి నడిమిభాగమందు వృషభాకారముగ ధ్వజపటమందు లిఖించవలయును.

శ్లో॥ వృషభంరక్తవర్ణేన వాలంపీతేనలేఖయేత్ । శృంగ ద్వయం శ్రోత్రయుగం రక్తవర్ణేన బుద్ధిమాన్ ॥ అక్షియుగ్మం శ్వేత నీలవర్ణాభ్యాం విలిఖేత్ క్రమాత్ । ఖురాంశ్చరక్తవర్ణేన మస్తకోర్ధ్వే తతస్సుధీః ॥ ఛత్రిధ్వజం చామరేద్వే చోల్లిఖేచ్ఛిల్పకోవిదః ॥

తా॥ ఆవృషభాకారము లిఖించుట యెట్లనగా, వృషభము నెఱ్ఱరంగుతోను, తోకను పచ్చరంగుతోను, రెండుకొమ్ములను రెండుచెవులను యెఱ్ఱరంగుతోను, రెండు నేత్రములను తెల్లరంగుతోను, నేత్రములలోపాపను నల్లరంగుతోను, డెక్కలను శిర స్సును యెఱ్ఱరంగుతోను ఇట్లు వృషభాకారమును లిఖించి దానివద్ద రెండు ఛత్రా కారములను రెండు చామరాకారములను గూడ లిఖించవలెను.

శ్లో॥ నానాలంకారసంయుక్తం కింకిణీమాలయావృతః । పద్మ పీఠే స్థితం పుష్ట్యై శయానం శాంతయేతథా ॥ సంలిఖేత్పటమధ్యేతు వృషభంలక్షణాన్వితం ॥

తా॥ ఇట్లు వృషభము ననేక అలంకారములతో గూడినదానినిగాను చిరిఘంటల దండకలదిగాను భద్రపీఠమునందుండి పుష్టిగానున్నట్లుగను శాంతస్వభావముతో శయ నించియున్నట్లుగాను ఇట్లు సమస్తలక్షణములు కలదానినిగ పటమునందు నిపుణుఁడగు శిల్పివిలేఖరి లిఖించవలెను.

తత్పటలక్షణమ్.

శ్లో॥ దేవాంగంచిత్రక్షౌమంవా గ్రైహేత్కార్పాసికంతథా । స్నిగ్ధంసులక్షణంరమ్యం నీలరోమాదివర్జితం ॥

తా॥ శుభ్రమగు పట్టువస్త్రముగాని దృఢమైన నూలువస్త్రముగాని మృదువు గాను మనోహరముగను నల్లని వెంట్రుకలు మొదలగునవి లేనిదిగను జూచి సంపాదించి వృషభాకారమును లిఖించవలెను.

పవిత్రలక్షణమ్.

శ్లో॥ నవపంచత్రిభిర్దర్భైః పవిత్రంకారయేత్సుధీః। సల్లక్షణంతు వక్ష్యేహం గ్రంధిరేకాంగులోభవేత్ ॥ చతురంగులమగ్రంస్యా ద్వాల ద్యుంద్వ్యంగులంమతం । దర్భద్వయేనవాకార్యం తప్తచామీకరే ణవా ॥ ప్రదక్షిణాన్విత గ్రంధిర్నామికాయాం నియోజయేత్ ॥

తా॥ పవిత్రలక్షణ మెట్లనగా, తొమ్మిదిగాని అయిదుగాని మూడుగానిదర్భలతో పవిత్రమును కట్టవలయును. ఆపవిత్ర మెట్టిలక్షణము కలిగియుండవలయుననగా, ముడి యొకఅంగుళము, చివళ్ళు నాలుగంగుళములు, రెండంగుళములు వలయముండవలయును. శక్తియున్నయెడల వన్నెకలిగియుండెడి బంగారముతో జేయించవచ్చును లేక రెండుదర్భలతోనైనను ముడి ప్రదక్షిణముగ నుండునట్లు పవిత్రమునుకట్టి కుడి చేతి అనామికవ్రేలికి పెట్టుకొనవలయును.

పరిస్తరణలక్షణమ్.

శ్లో॥ ధర్మకాశ సమాయుక్తం గ్రంథిఃపఞ్చాంగులోభవేత్ ॥
వేదాంగులంభవేదగ్రం షట్త్రింశదంగులాయతం ॥

తా॥ పరిస్తరణలక్షణ మెట్లనగా, రెల్లుగాని విశ్వామిత్రమనెడి దర్భలనుగాని తెచ్చి రెండంగుళములు ముడియును, ముడితర్వాత నాలుగంగుళములు అగ్రములుండవలయును. వాటిపొడవు ముప్పదియారంగుళములుండవలెను.

ప్రోక్షణపాత్రలక్షణమ్.

శ్లో॥ బాణాంగులంతువిస్తారముత్సేధంతుగుణాంగుళం ॥

తా॥ అయిదంగుళముల పొడవును మూడంగుళముల యెత్తును కలుగునట్లు ప్రోక్షణపాత్ర యుండవలయును.

ప్రణీతాపాత్రలక్షణమ్.

శ్లో॥ సార్ధభూతాంగులంతారం సార్ధాంగులసముచ్ఛ్రియం ॥

తా॥ ప్రణీతాపాత్ర అయిదంగుళములన్నర పొడవును అంగుళమున్నరయెత్తును కలదిగా నుండవలెను.

ఆజ్యపాత్రలక్షణమ్.

శ్లో॥ వేదాంగుల సముత్సేధం విస్తారంతుషడంగులం ॥

తా॥ నాలుగంగుళముల యెత్తును ఆరంగుళముల పొడవును ఆజ్యపాత్రను యుండవలెను.

చరుపాత్రలక్షణమ్.

శ్లో॥ ధర్మాంగులప్రమాణేన విస్తారముదరస్యతు । వస్వంగులం తదుత్సేధం కంఠమేకాంగులంభవేత్ ॥

తా॥ మధ్యమఉదరప్రదేశవిస్తారము 9 అంగుళములును 8 అంగుళముల యెత్తును 1 అంగుళము కంఠప్రదేశప్రమాణమును చరుపాత్రకుండవలయునని చెప్పిరి.

శ్లో॥ చతుర్వింశతిదర్భైశ్చ జ్ఞానఖండం ప్రకల్పయేత్। ఉత్సేధం తాలమానేన కారయేత్త్రిణిబంధవత్ ॥

తా॥ ఇరువదినాలుగు దర్భలతో జ్ఞానఖండ మేర్పరచవలయును. దాని కొక యంగుళ మెత్తును మూడుముళ్ళు నుండవలయును.

లంబకూర్చలక్షణమ్.

శ్లో॥ ఏకవింశతిసంఖ్యాకై ర్దర్భైః కూర్చం ప్రకల్పయేత్। గ్రంధిరేకాంగులః ప్రోక్త శ్చాయామో మూర్తిమానతః ॥ గ్రంధిస్తుదక్షిణావర్తః కూర్చాగ్రం చతురంగులమ్ ॥

తా॥ 21 దర్భలచే కూర్చనుకట్టవలయును. దానికి ముడియొకయంగుళము, పొడవు మూడంగుళములుండవలయును. ముడి దక్షిణావర్తముగా కూర్చపు చివళ్ళు నాలుగంగుళము లుండవలయును.

విష్టరలక్షణమ్.

శ్లో॥ నవకాశసమాయుక్త ముత్సేధం ద్వాదశాంగుళం। సవ్యమార్గేణఘటితం గ్రంధిర్వ్యామాంగులో భవేత్ ॥

తా॥ 12 అంగుళములాయామమును సవ్యమార్గముగా నిర్మింపబడిన ముడియు నొకయంగుళముండునట్లుగను నూతనముగ దెచ్చిన రెల్లుతో కట్టవలయును.

కూర్చలక్షణమ్.

శ్లో॥ నవదర్భాన్వితంకూర్చ ముత్తమంచేతికీర్తితం। మధ్యమం సప్తసంఖ్యాక మధమం భూతసంయుతం ॥ దక్షిణావర్తకగ్రంధిః కూర్చాగ్రం చతురంగులం। గ్రంధిమూలాత్సమారభ్య రుద్రధర్మగ్రహోయుతం ॥

తా॥ 9 దర్భలతో కట్టబడిన కూర్చ యుత్తమము. 7 దర్భలతో కట్టబడినకూర్చ మధ్యమము, 5 దర్భలతో కట్టబడిన కూర్చ అధమము. ముడి దక్షిణావర్తముగను కూర్చాగ్రములం 4 అంగుళములుండవలెను. దానిపొడవు పదకొండుగాని పదిగాని తొమ్మిదిగాని అంగుళములు ముడివద్దనుండి యుండవలెను.

దర్భాణాం లక్షణమ్.

శ్లో॥ కుశాకాశా యవాదూర్వా విశ్వామిత్రశ్చ బల్బజాః ।
గోధూమావ్రీహయోమౌంజ్యా పుండరీకా స్తథాదశ ॥

తా॥ కుశ, రెల్లు, యవ, గరికె, విశ్వామిత్రము, మొదగ, గోధూమము, వ్రీహి, మౌంజి, పుండరీకము అని పదివిధములగు దర్భలుకలవని విద్వాంసులు చెప్పిరి.

శ్లో॥ ఛిన్నాగ్రంతు తృణంప్రోక్తమవిచ్ఛిన్నంపవిత్రకం। కుశః ప్రాదేశమాత్రస్స్యాద్దర్భ స్తద్విగుణాన్వితః॥ బర్హి స్త్రిగుణోపేత స్తదూర్ధ్వంతృణముచ్యతే ॥

తా॥ అగ్రములు ఛిన్నమైనయడల గడ్డి అని చెప్పఁబడును. కాబట్టి అగ్రములు ఛిన్నముకాకుండానుండినయెడల పవిత్రమైనవని చెపఁబడెను. జానెడు పొడవుగలవి కుశలనియు, దానికి రెట్టింపుగానుండు నవిదర్భలనియు మూఁడుజానలుండునవి బర్హిస్సులనియు చెప్పబడును. అంతకు ప్రమాణము నతిక్రమించియున్నవి గడ్డితో సమానము.

శ్లో॥ స్త్రీపుంనపుంసకాశ్చేతి కుశభేదాస్త్రిధాస్మృతాః । మృదుశ్యామాచజాయేతి జాయాకర్మసుయోజయేత్ ॥ ఈషత్వక్షసమాయుక్తాః పుందర్భాశ్చేతికీర్తితాః । పుంస్క్రియాయాంతు పుంలింగా యోజయేచ్చసుధీజనః॥ నపుంసకకుశాశ్చేతి స్మృతాఃకోమలవర్జితాః॥

తా॥ స్త్రీదర్భలనియు పురుషదర్భలనియు నపుంసకదర్భలనియు మూఁడు విధములుగ జెప్పబడినవి. మృదువుగను నల్లగను నున్నవి స్త్రీదర్భలు అవి స్త్రీ ప్రధానకార్యములకు నుపయోగింపవలయును. కొంచెము పక్షములుకలవి పురుషదర్భలు. అవి పురుషప్రధానమైన క్రియలకు నుపయోగించవలయును. మృదువుగనుండనిదర్భలు నపుంసకదర్భలు.

శ్లో॥ మూలస్థూలా భవేన్నారీ చాగ్రస్థూలం నపుంసకం ।
మూలమగ్రంసమంచేతి పుర్నాదర్భస్యలక్షణం ॥ విచ్ఛిన్నాగ్రాశ్చ ఛిన్నాగ్రా స్తగ్రాహ్యాస్సర్వకర్మసు ॥

తా॥ మరియు మొదలు లావుగనున్నవి స్త్రీదర్భలనియు చివర లావుగనున్నవి నపుంసకదర్భలనియు మొదలు చివర సమానలావుగనున్నవి పురుషదర్భలనియు మరి

కొందరు చెప్పిరి. చివళ్ళు తునిగిపోయినవియు చీల్చబడినవియు నేకర్మలయందు నుపయోగింపఁగూడదు.

సమిల్లక్షణమ్.

శ్లో॥ వస్వంగులసమాయామా కనిష్ఠాంగులినాహకా। పాదేన పాదసంయుక్తా చాగ్రేణాగ్రసమాయుతా॥ అవక్రాచావ్రణాస్నిగ్ధా శుష్కాచైవశుభప్రదా॥ సమిధాంలక్షణంప్రోక్తమేవమిధ్మస్యలక్షణం॥

తా॥ సమిధలు యెనిమిదంగుళములు పొడవుండవలెను. ఆయంగుళప్రమాణము చిటికెనవ్రేలి సంబంధమైనదిగాని అనామికవ్రేలి సంబంధమైనదిగాని ప్రమాణము చెప్పబడినది ఆసమిధలనుంచునపుడు మొదలుతో మొదలును అగ్రముతో నగ్రమును కలుసుకొనునట్లు యుంచవలయును. మఱియు వంకరలేనివియు ముడులులేనివియు మృదువుగానున్నవియు ఎండినవియు నుపయోగించవలయును. ఇట్లు సమిధలలక్షణము చెప్పఁబడినది. ఇధ్మమునకు నుపయోగించెడి సమిధలుకూడ యిట్టి లక్షణము కలవియే యుండవలెను.

పరిధిలక్షణమ్.

శ్లో॥ ఆయామః పరిధీనాంచ ద్వాదశాంగుళఈరితః। మధ్యాంగులపరీణాహ స్త్వవక్రోనిర్వ్రణస్సమః॥

తా॥ పరిధులకు పండ్రెండంగులములు పొడవుండవలయును ఆయంగుళ ప్రమాణము నడిమివ్రేలిసంబంధమైనది. మరియు వంకరలేనివియు ముడులులేనివియు సమానముగానుండునవియు పరిధికినుపయోగింపవలయును.

హోమద్రవ్యప్రమాణమ్.

శ్లో॥ కర్షప్రమాణమాజ్యంస్యా న్మధుక్షీరంచతత్సమం। తండులానాంశుక్తిమాత్రం పాయసంప్రసృతైస్సమం॥

తా॥ ఇరువదిచిన్నముల యెత్తుగల ఆజ్యము ఒక్కొక్కపర్యాయము హోమము చేయునపుడు ఉంచుచుండవలయును. అనఁగా నవరసుయెత్తుగలది. తేనెకోటి సాల కోటి హోమముజేయునపుడును అదేప్రమాణముగనే యుంచవలయును. బియ్యము హోమముజేయునపుడు ముత్యపుచిప్ప పట్టినన్ని బియ్యము హోమముచేయువలెను, [illegible]సము హోమముజేయునపుడు దోసెడుప్రమాణముగ హోమము చేయవలయును.

శ్లో॥ కర్షమాత్రాణిభక్ష్యాణి లాజాముష్టిమితానిచ । అన్నం గ్రాససమంగ్రాహ్యం శాకం గ్రాసార్ధమాత్రికం ॥

తా॥ భక్ష్యములను హోమముజేయునపుడు కర్షప్రమాణము, పేలాలను పిడికెడు ప్రమాణముగా నుంచవలయును. అన్నమును హోమముజేయునపుడు ఒక్కొక్క ముద్దచొప్పున హోమము జేయవలయును. కూరలను హోమముజేయునపుడు ఒక ముద్దలోసగము ప్రమాణముగా నుంచవలయును.

శ్లో॥ మూలానాంతు త్రిభాగంస్యా త్కందానామష్టమాంశకః । ఇక్షోఃపర్వప్రమాణంస్యా దంగులద్వితయంలతా ॥

తా॥ వేళ్ళుహోమముజేయునప్పుడు మూడవవంతుగాను, దుంపలను హోమముజేయునప్పుడెనిమిదవవంతు గాను,చెరకును హోమముజేయునపుడు కణుపుకణుపు నడుమగానుండు ప్రమాణముగను,తీగెలను రెండంగుళముల ప్రమాణముగను హోమము చేయవలయును.

శ్లో॥ వ్రీహయోముష్టిమానాస్స్యుర్ముద్గామాషాయవా స్తథా। లవణం శుక్తిమాత్రంచ మరీచా ఏకవింశతిః ॥

తా॥ వ్రీహులు పెసలు మినుములు యవలు హోమముజేయునపుడు పిడికెడు ప్రమాణముగనే యుంచవలయును. ఉప్పు ముత్యపుచిప్పపట్టినంత యుంచవలయును. మిరియములు ఒక్కొక్కపర్యాయమునకు ఇరువదియొకటి చొప్పున యుంచుచుండవలయును.

శ్లో॥ ఏకంస్యా త్పత్రపుష్పంచ తథా పాకాదికల్పయేత్ । మాతులుంగం చతుఃఖండం పనసందశధాకృతం ॥

తా॥ ఆకులను పుష్పములను హోమముజేయునపుడు ఒక్కొక్కటిచొప్పున యుంచవలయును. మరియునితరములగు వస్తువులను ఆదేప్రకారముగా నుంచవలయును. మాదీఫలమును కోయుటలో నాల్గవవంతుగాను పనసఫలమును పదియవవంతుగాను హోమముజేయవలెను.

శ్లో॥ అష్టధానారికేళంచ చతుర్ధాకదళీఫలం । త్రిధాకృతం ఫలంబైల్వం కపిత్థంఖండితంద్విధా ॥

తా॥ కొబ్బరికాయను హోమముజేయునపుడు యెనిమిదవవంతుగను అరటిపండును నాల్గవవంతుగను మారేడుకాయను మూడవవంతుగను వెలగపండునుసగము సగముగను హోమముచేయవలయును.

శ్లో॥ తిలసక్తుకణాదీనాం మృగీముద్రప్రమాణతః । చంద్రశ్రీఖండకస్తూరీ కుంకుమాగరుకర్దమాః॥ హరిమంథసమాః ప్రోక్తా గుగ్గులుర్బదరోపమః ॥

తా॥ నువ్వులు పిండి కణములు హోమము జేయునపుడు లేడిశరీరమునందుండు ముత్స్రప్రమాణముగ నుంచవలయును. కర్పూరము మంచిగంధము కస్తూరి కుంకుమము అగరు మొదలగునవి శనగగింజంత ప్రమాణముగ నుంచవలయును. గుగ్గిలము రేగుపండు ప్రమాణముగ నుంచవలయును.

శ్లో॥ ప్రాదేశమాత్రాస్సమిధః క్షోద్రవాముష్టిసంమితాః । యేషాం కేషాంచిదన్యేషాం ద్రవ్యాణామప్యసంభవే ॥ సర్వత్రాజ్యముపాదేయ మేవంజ్ఞాత్వాసుధీర్హువేత్ ॥

తా॥ సమిధలు ప్రాదేశమాత్రముగ నుండవలయును. అన్న హోమముజేయునపుడు పిడికెడు చొప్పున యుంచవలయును. ఇట్లు ఆయా వస్తువులు వాటికి చెప్పిన ప్రమాణముచొప్పున హోమముజేయవలయును. ఈ చెప్పబడిన వస్తువులలో నేవస్తువు దొరకకపోయినను దానికిగాను నెయ్యితోనే హోమముజేయవలయును.

స్రుక్స్రువ లక్షణమ్.

శ్లో॥ స్రుక్స్రువౌఖదిరేణైవ శమ్యావై కంకతేనవా । అథవా యాజ్ఞికైర్వృక్షైః కర్తవ్యౌలక్షణాన్వితౌ ॥

తా॥ స్రుక్కు స్రువము చంద్రనతోగాని జమ్మితోగాని లేక యజ్ఞమునకు నుపయోగింపబడెడి యేవృక్షములతోనైనను సలక్షణముగ జేయవలెను.

శ్లో॥ సంగృహ్య మధ్యసారంతు ద్విభాకృత్వా తరుంపునః । తత్పార్శ్వేబిలమాఖ్యాత మవక్రంనిర్వ్రణంద్రుమం ॥

తా॥ వంకరలేనిదియు పుడులులేనిదియు దృఢమైనచెట్టును తెచ్చి రెండుభాగములుగకోసి చేవగలిగియుండెడి మధ్యప్రదేశమును తీసికొని పార్శ్వమందు బిలముంచవలయును.

శ్లో॥ ద్వాత్రింశదంగులాయామ స్సప్తాంగుల సువిస్తృతః । తద్ఘనంతుచతుర్మాత్ర మేవంపాదంచతత్రవై ॥

తా॥ ముప్పదిరెండంగుళములు పొడవును యేడంగుళములు వైశాల్యము నాలుగంగుళములు యెత్తును ఇట్లు పాదముగా చేయవలయును.

శ్లో॥ మధ్యేసూత్రం ప్రసార్యాదౌ ముఖాయామం షడంగుళం । అగ్రభాగం త్రిభాగైకం ముఖవిస్తారముచ్యతే ॥

తా॥ నడుమను సూత్రమును పట్టి ముఖప్రదేశమును ఆరంగుళము లుండునట్లును దానిలో మూడవవంతు అగ్రభాగమందు ముఖముయొక్క వైశాల్యముండునట్లుగను చేయవలయును.

శ్లో॥ యవత్రయప్రమాణేన పట్టికాముఖపార్శ్వయోః । యవమానేననిమ్నంస్యా న్ముఖంసర్వమశేషకం ॥

తా॥ మూడుయవలు ప్రమాణముగ ముఖప్రదేశముయొక్క రెండుప్రక్కలను పట్టిక సేర్పరచవలయును. ముఖభాగమునందంతటను యవప్రమాణముగ లోతుగా నుండవలయును.

శ్లో॥ పఞ్చాంగులంగళాయామో విస్తారస్తుశరాంగుళః । సప్తాంగులాయతావేదీ విస్తారస్తత్సమోభవేత్ ॥

తా॥ పదిహేను అంగుళములు పొడవును అయిదంగుళముల వైశాల్యము గళప్రదేశమునకుండవలయును. అంగులో ఏడంగుళముల ఆయామము ఏడంగుళముల వైశాల్యముండునట్లు వేదిక నొకటి యేర్పరచవలయును.

శ్లో॥ బిలంసువృత్తంమధ్యేతు చాంగులద్వయమానతః । తద్విస్తారసమంగర్తం సువృత్తంబిలముచ్యతే ॥

తా॥ దానిలో మధ్యభాగమందు రెండంగుళములాయామముగలిగి అంతియే లోతుగా నుండెడి గుండ్రని బిలమొకటి యేర్పరచవలయును.

శ్లో॥ పట్టికాబిలబాహ్యేతు యవమాన ఘనాన్వితం । తద్బాహ్యేష్టదళంపత్రం యవనిమ్నంవిచిత్రితం ॥

తా॥ బిలముయొక్క వెలుపల యవప్రమాణ మెత్తుగానుండునట్లు పలకగా చెక్కవలయును. దానికి వెలుపల అష్టదళములు గలదియు యవప్రమాణము లోతుగా నుండు పత్రమును నిర్మించవలెను.

శ్లో॥ వేదికాయాస్తుపరితః పట్టికాత్రియవాఘనః। బిలాదూర్ధ్వముఖాత్త్వా కనిష్ఠాంగులమానతః ॥ తారేణవాథతామ్రేణ నాళంకృత్వాతుయోజయేత్ ॥

తా॥ బిలమునకు ఊర్ధ్వభాగమందు చిటికెనవ్రేలు ప్రమాణముపొడుగుగా గొయ్యిగా చెక్కవలయును. వేదికయొక్క చుట్టును మూఁడుయవలు ప్రమాణమెత్తుగానుండునట్లు పలకనిర్మించవలెను. వెండితోగాని రాగితోగాని యొకతీగెను చేయించి బిలముయొక్క ముఖభాగమున చుట్టించవలెను.

శ్లో॥ పఞ్చాంగుళప్రమాణేన పద్మాకారంతుగండికా । గండికైకాంగులావృత్తా తన్మాహాశ్చాబ్ధిమాత్రికః ॥

తా॥ రెండంగుళములప్రమాణముగను పద్మాకారముగను రచింపవలెను. దానికి నొకసందు నొకయంగుళప్రమాణముగ గుండ్రనగా నుండవలయును. దానిలో నాల్గవవంతు బొద్దుయుండునట్లుగ నిర్మించవలెను.

శ్లో॥ రవ్యంగులస్తు దండోచ్చ స్తస్యార్థో నాహముచ్యతే । తస్మాలే కలశాగార మంగులద్వయమానతః ॥

తా॥ ఆరంగుళములు దండాయామము దానిలోసగము నాహముండవలయును. దానికి మొదటిప్రదేశమున రెండంగుళముల ప్రమాణముగాకలశాకారమే ర్పరచవలెను.

శ్లో॥ ధర్మాంగులస్తునాహస్యా త్తస్యాధస్తాచ్చపాదయుక్। వేదికాయా స్త్వధఃపద్మం పృష్టాకారం సకర్ణికం ॥ గజోష్ట్రపృష్టసదృశ మాస్యంపృష్టాకృతింభవేత్ ॥

తా॥ ఆనాహము తొమ్మిదంగుళముల ప్రమాణమునుది గువభాగమున పాదాకారముగ నుండవలయును. వేదికయొక్క దిగువభాగమందు పృష్టాకారముగ కర్ణికతో గూడి యున్నట్టి పద్మమును నిర్మించవలెను. ఏనుగుయొక్క ముఖపద్మమును ముఖము, ఒంట్టిపిట్టయొక్క వీపుతో సమానమగు పృష్ఠము రచింపవలయును.

శ్లో॥ ఏవంసంగ్రాహ్యతచ్ఛేషం పరిత్యజ్యద్రుమంయథా। ఏవం సృగ్లక్షణం ప్రోక్తం స్రువలక్షణముచ్యతే ॥

తా॥ ఈప్రకారము చెప్పినట్లు యథావిధిగా చేయ్యవలయును మిగిలినభాగము విడువవలయును. ఇట్లు సృక్కుయొక్క లక్షణమును జెప్పి యికముందు స్రువముయొక్క లక్షణమును జెప్పుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ ద్వావింశదంగులాయామో దండనాహో రసాంగులః । మూలాద్గ్రీవాంతరంయావ త్త్ర్యంగులోగ్రీవనాహకః ॥

తా॥ యిరువదిరెండంగుళములు దండప్రమాణము. దానికి చుట్టుకొలత ఆరంగుళములు. మొదటినుండి గళప్రదేశమువరకు నుండవలయును. గ్రీవముయొక్క చుట్టుకొలత మూడంగుళములు.

శ్లో॥ మూలవచ్చాగ్రనాహస్స్యా ద్వేబిలంనాసికాకృతి । బిలమానమధోవక్ష్యే కర్షార్ధేనప్రపూరితం ॥ పృష్ఠాధఃపత్రిక ర్తవ్యా గండికాద్వియవోన్నతా ॥

తా॥ మూలమునకుండునట్లుగనే అగ్రభాగమున చుట్టుకొలత యుండవలయును. దానికి నాసికాకారముగ రెండుబిలములుండవలయును. ఆబిల ప్రమాణమెట్లనగా, కర్షములో సగభాగము నెయ్యినిండియుండునంత ప్రమాణముగనుండవలెను. దిగువప్రదేశమున పద్మాకారము రెండుయవలు యెత్తుగనుండు ప్రమాణమున పలకగాను చెక్కవలెను.

ముఖాగారే కలశస్థాపన స్థాననిర్ణయః.

శ్లో॥ పూర్వద్వారోత్తరేకుంభే నందీశాస్త్రీద్వికుంభయోః । కుంభత్రయేషు తద్యామ్యే శక్రంకాళంరవింయజేత్ ॥

తా॥ ముఖాగారమంటపములో నేయేదిక్కున నెన్నికలశలుంచవలసినది యేయే దేవతల నావాహనచేయవలసినది చెప్పుచున్నారు. తూర్పుద్వారమున నుత్తరభాగమందు రెండుకలశములుంచి నందీశ్వరుని శాంతిని ఆవాహనజేయవలెను. ఆద్వారమునకు దక్షిణభాగమందు మూడుకలశములుంచి యింద్రుని కాళిని సూర్యుని ఆవాహనజేయవలెను.

శ్లో॥ అగ్నించానలదిగ్భాగే కుంభే సమ్యక్ప్రపూజయేత్ ॥ యామ్యస్య పూర్వదిగ్భాగే భృంగివిద్యే ద్వికుంభయోః ॥ తత్పశ్చాద్యమవిఘ్నేశౌ కుంభయుగ్మేసమర్చయేత్ ॥

తా॥ ఆగ్నేయదిక్కున నొక్క కలశముంచి యగ్నిహోత్రు నావాహనము చేయవలెను. దక్షిణదిక్కునందు తూర్పుభాగములో రెండుకలశములుంచి భృంగిని విద్యను ఆవాహనము చేయవలెను. పడమటభాగమున రెండుకలశములుంచి యముని విఘ్నేశ్వరుని ఆవాహనచేయవలెను.

శ్లో॥ త్రిషుకుంభేషునైరుత్యాం విధికోణపకేశవాన్। ప్రతీచ్యాదక్షిణేభాగే వృషభంచనివృత్తికం ॥ తస్యోత్తరత్రికుంభేషు స్కందోమావరుణాన్యజేత్ ॥

తా॥ నైరుతిదిక్కున మూఁడుకలశములనుంచి బ్రహ్మను నైరుతిని విష్ణుని ఆవాహనజేయవలెను. పడమటదిక్కునందు దక్షిణపైపున రెండుకలశములుంచి వృషభమును నివృత్తిని వాటికినుత్తరభాగమందు మూఁడుకలశములుంచి కుమారస్వామి పార్వతి వరుణదేవతల నావాహనజేయవలెను.

శ్లో॥ వాయువ్యాం వాయువిఘ్నేశౌ కుంభయుగ్మే ప్రపూజయేత్ । ఉదీచ్యాః పశ్చిమేభాగే కుంభయుగ్మేయజేత్సుధీః ॥ గౌరీం ప్రతిష్ఠాం తత్పూర్వే కుంభయోశ్శశిచండికౌ ॥

తా॥ వాయవ్యదిక్కున రెండుకలశములుంచి వాయుదేవుని విఘ్నేశ్వరుని ఉత్తరదిక్కున పడమటిభాగములో రెండుకలశములుంచి గౌరీదేవి ప్రతిష్ఠను వాటికి తూర్పుభాగమందు రెండుకలశములుంచి చంద్రుని చండీశ్వరుని ఆవాహనజేయవలెను.

శ్లో॥ ఐశాన్యేత్రిషుకుంభేషు గురుమీశం విధింయజేత్ । వాస్తుపంనిర్‌ృతింవిష్ణుం ద్విపదేతు ప్రపూజయేత్ ॥ తథాచవరుణస్కందౌ శ్రియంచద్విపదేయజేత్ । గురుమీశంవిధించైవ ద్విపదేతు ప్రపూజయేత్ ॥ అన్యేషాం సర్వదేవానాం తత్తత్ స్థానేషు పూజయేత్ ॥

తా॥ ఈశాన్యదిక్కునమూఁడుకలశములుంచి బృహస్పతిని ఈశానుని బ్రహ్మను ఆవాహనచేయవలెను. వాస్తుపురుషుని నిర్‌రుతిని విష్ణుని రెండుస్థానములయందును వరుణుని కుమారస్వామిని లక్ష్మిని రెండుస్థానములయందును గురువుని ఈశానుని బ్రహ్మను రెండుస్థానములయందును యితరములగుదేవతలందరిని ఆయాస్థానములయందు నావాహనజేసి పూజింపవలెను.

అవశిష్టయా గోపయుక్తార్ఘ్యపాద్యాది పాత్రలక్షణాని శైవాగమసారే ద్రష్టవ్యం ॥

తా॥ ఈ చెప్పబడిన వస్తువులకంటె మిగిలిన యజ్ఞమునకు నుపయోగింపబడునట్టి అర్ఘ్యపాద్యాది పాత్రలయొక్క లక్షణములు శైవాగమసారమనెడి గ్రంథమందు జూచిన తెలియబడును.

అవ॥ అష్టమంగళదశాయుధ శిబికా స్యందనాది లక్షణాని తథాగ్నిభేథ జిహ్వాభేదాది సర్వలక్షణానిచ శైవాగమసారోత్తరభాగ ప్రతిష్టాంగపటలే ద్రష్టవ్యం ?

తా॥ అష్టమంగళములు, దశాయుధములు, సవారి రథము మొదలగువాని లక్షణములు అగ్నిహోత్రభేదములు అగ్నిజిహ్వాభేదములు మొదలగు సమస్తవిషయములు శైవాగమసారమనే గ్రంథములో నుత్తరభాగమందు చెప్పఁబడిన ప్రతిష్ఠావిషయాధ్యాయములో చూచిన తెలియబడును.

ఉత్సవాంగ ప్రాయశ్చిత్తవిధిః.

శ్లో॥ అతఃపరంమహాసేన ప్రాయశ్చిత్తంతుచోత్సవే । పూర్వముత్సవకార్యార్థ మర్పితేష్వంకురేష్వను ॥ ॥ తిర్యగ్గతేషుర క్తేషు స్వల్పేష్వధికృతైర్వినా । మూషికాద్యైశ్చదష్టేషు పంచార్ణమయుతం జపేత్ ॥

తా॥ ఓకుమారస్వామీ! ఇకముందు నుత్సవమునిమిత్తము చేయబడుచుండుక్రియలలో నేదైనను లోపము సంభవించినయెడల వాటికి జేయవలసిన ప్రాయశ్చిత్తములను జెప్పుచున్నానని యీశ్వరుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు. అదియెట్లనఁగా ఉత్సవముజేయుటకుముందు నంకురార్పణ చేయుచురుగాన ఆమొలవేసిన యంకురములు అడ్డముగా మొలచినను యెట్టనివిగానుండినను ముట్టుకొనతగనివారు ముట్టుకొనినను యెలుకలు మొదలగు వానిచే కొరకబడినను పదివేలు పంచార్ణమంత్రమును జరిపించవలయును.

శ్లో॥ పునఃక్రుత్వాంకురారోపం జుహుయాదస్త్రమంత్రితః । పాలికాదౌచచత్రిక వల్మీకాది సముద్భవే॥ పరిత్యక్త్వాన్యపాత్రేషు బీజావాపం సమాచరేత్ । శాన్తిహోమం ప్రకుర్వీత తద్దోషస్యాపనుత్తయే ॥

తా॥ అస్త్రమంత్రముతో హోమముజేసి తిరిగి అంకురార్పణజేయవలయును. పాలికలయందు పుక్కగొడుగులు పుట్టలు మొదలగునవి ఉద్భవించినయెడల ఆదోషపరిహారముకొఱకు శాంతిహోమముచేసి ఆపాత్రలను విసర్జించి వేరొకపాత్రలయందు తిరిగి అంకురార్పణ జేయవలెను.

శ్లో॥ పాత్రాణాంపాలికాదీనాం లక్షణాదివిహీనకే । జపేచ్ఛివగాయత్రీ పష్టోత్తరశతంగురుః ॥

తా॥ పాలికలు మొదలగువానికి లక్షణములు శాస్త్రప్రకారము లేనియెడల ఆచార్యుఁడు నూటయెనిమిదిపర్యాయము శివగాయత్రీమంత్రమును జపించవలయును.

శ్లో॥ కరస్థేదేశికాదీనాం నష్టేకౌతుకసూత్రకే। పునస్సూత్రాంతరంబధ్వా శివాస్త్రేణశతంహువేత్ ॥

తా॥ మంగళసూత్రము ఆచార్యుడు మొదలగువారు యెవరిచేతులయందైన నుంచుకొనగా, భ్రమప్రమాదములచే జారిపడిపోయినయెడల నూరుపర్యాయములు శివాస్త్రమంత్రముచే హోమముచేసి తిరిగి మరియొక మంగళసూత్రమును చేయించి కట్టవలయును.

శ్లో॥ మహోత్సవాద్యుత్సవేషు బద్ధేప్రతిసరేగురౌ। మూర్తిపేచతథాభూతే మధ్యేప్యాశౌచసంభవే॥ కర్మాంనంతరమాశౌచం శావంవాసూతకంతువా । శావస్యసంభవేస్నానం కర్మమధ్యే సమాచరేత్ ॥

తా॥ ఉత్సవములు మొదలగునవి చేయునపుడు ఆచార్యుడు కంకణముకట్టుకొని కార్యతంత్రము నడుపుచుండగా అస్పృశ్యతగలిగినను ఆశౌచము సంభవించినను కర్మానంతమే యాశౌచము పట్టవలయుననిరి. మఱియు కర్మమధ్యను శావాశౌచము వచ్చినప్పుడు స్నానముచేయవలయునని చెప్పిరి.

శ్లో॥ కర్మమధ్యేపివాశౌచం భవేదాత్మాన్వితేమృతే। లబ్ధ్వా గురోరభ్యనుజ్ఞాం తదాన్యోదేశికోత్తమః॥ దేవంసంస్థాప్యశాంత్యర్థం జుహుయాన్మూలవిద్యయా। తతస్సమాపయేత్కర్మ శేషంశ్రద్ధాసమన్వితః ॥

తా॥ కర్మనుజేయించుచుండగా నొకానొకఋత్విక్కునకు ఆశౌచము తనని కుటుంబసంబంధమైనది వచ్చినయెడల మరియొకయాజ్ఞీకుని నియమించి వానివల్ల ననుజ్ఞ తీసుకొని వెళ్ళవలయును. అనంతరము నియమింపబడిన యాజ్ఞీకుడు శ్రద్ధతోకూడినవాడై శాంతికొరకు మూలమంత్రముతో హోమముజేసి మిగిలిన కర్మనంతయు పూర్తి చేయవలయునని చెప్పిరి.

శ్లో॥ దండయష్టౌపటేరజ్జౌ ప్రమాణరహితేయది। జుహుయా ద్వృషగాయత్ర్యా చాష్టోత్తరశతాహుతీః॥

తా॥ ధ్వజమునకు కట్టెడి దండము పటము త్రాడు మొదలగునవి వాటివాటికి చెప్పబడిన ప్రమాణముగా లేనియెడల వృషభగాయత్రీమంత్రముతో నూటయెనిమిది పర్యాయములు హోమము చేయవలయును.

శ్లో॥ ఛిన్నేభిన్నేఽగ్నినాదగ్ధే శాంతిహోమంసమాచరేత్ । ప్రాగ్వదన్యంసమారోప్యం సహస్రం ప్రజపేన్మనుం ॥

తా॥ మరియు దండము పటము త్రాడు మొదలగునవి తెగిపోయినను బద్ధ మయినను అగ్నిచే తగలబడినను శాంతిహోమముజేసి తిరిగి పూర్వమువలెనే నూతనమును మరియొకదాని నారోపణజేసి మూలమంత్రమును వేయిపర్యాయములు జపింపవలెను.

శ్లో॥ మూర్తిహోమం ప్రకుర్వీత భేరీతాడనలోపనే । పునస్తత్తాడనంకుర్యా దుద్రాధ్యాయం జపేద్గురుః ॥

తా॥ భేరీవాయించుట మరచిపోయినయెడల విగ్రహమునుగురించి హోమము జేసి యాచార్యుఁడు రుద్రాధ్యాయమును జపింపవలయును.

శ్లో॥ ద్వారావరణరథ్యాసు బలిదానవిహీనకే। శాంతిహోమం ప్రకుర్వీత బలిదానం పునశ్చరేత్ ॥

తా॥ ద్వారము అవరణవీధులు వీటియందు బలిప్రదానముచేయనియెడల శాంతి హోమమును జేసి తిరిగి బలిప్రదానము చేయవలయును.

శ్లో॥ యాగగేహస్య దేవస్య పూజాలోపే ప్రమాదతః । శాంతిహోమపురస్కంతు యజేద్విగుణవస్తుభిః ॥

తా॥ యజ్ఞశాలకు దేవాలయమునకు పూజాలోపముకలిగినయెడల శాంతిహోమ మునుజేసి పూర్వముజేయుచుండెడి వస్తువులకంటె రెంతురెట్లు వస్తువులతోటి పూజ జేయవలయును.

శ్లో॥ ప్రమాదాదుత్సవాగ్నేస్తు నాశేజాతేశిఖధ్వజ । అగ్నింపునఃప్రతిష్ఠాప్య శివమావాహ్యపూర్వవత్ ॥ శాంతిహోమం మూర్తిహోమం కుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనం ॥

తా॥ ఉత్సవనిమిత్తము ప్రతిష్ఠింపఁబడినఅగ్నిహోత్రము ప్రమాదవశమున నశిం చినయెడల తిరిగి అగ్నిప్రతిష్ఠాపనజేసి పూర్వమువలెనే శివునిఆవాహనజేసి శాంతిహో మము మూర్తిసమ్మతమగుహోమమునుచేసి బ్రాహ్మణసమారాధన చేయవలయును.

శ్లో॥ ప్రతిరాత్రింబలిద్రవ్య వ్యత్యాసేస్త్రశతంజపేత్ । సంప్రాప్తమంజసాతస్మిన్ కాలేదద్యాద్బలింగురుః ॥

తా॥ బలిప్రదానము చేయునట్టి పదార్థము నిత్యము ఒక్కవిధముగానే యుండ వలయును. లేకనిత్యము వస్తువులు మారుచుండినయెడల అస్త్రమంత్రమును నూరు

పర్యాయములు జపము చేయవలయును. మరియు నెంతవరకు పదార్థము సంభవించునో ఆపదార్థము నే సకాలములో నాచార్యుఁడు బలిప్రదానము చేయవలెను.

శ్లో॥ వాహనాద్వాపియానాద్వా బింబేతుపతితేయది । స్నపనంవిధివత్కుర్యా దష్టోత్తరశతైర్ఘటైః ॥ తన్మూర్తింయానమారోప్య పునరుత్సవమాచరేత్ ॥

తా॥ గజవాహనము మొదలగువానియందుగాని సవారియందుగాని విగ్రహము నుంచి యూరేగింపు జరుపుచుండగా విగ్రహము జారిక్రిందపడినయెడల నూటయెనిమిది ఘటముల నీళ్ళతో శాస్త్రప్రకారము స్నానము చేయించి తిరిగియావిగ్రహమును వాహనమునందుంచి యూరేగింపు జరపవలెను.

శ్లో॥ దేవస్యోత్సవకాలేతు దీపస్యపతనేసతి । ఛత్రచామరపూర్వాణాం పతనేతుశతంజపేత్ ॥ అఘోరాస్త్రంతథావహ్నిదాహేచాష్టోత్తరంశతం ॥

తా॥ ఉత్సవసమయములో దీపము ఛత్రము చామరము మొదలగునవి యేవి పడిపోయినను అగ్నిహోత్రముచే దహింపబడినను అఘోరాస్త్రమంత్రము నూరుపర్యాయములు జపము చేయవలయును.

శ్లో॥ శివస్యోత్సవకాలేతు గ్రామేమరణసంభవే । తతోగ్రామంతుసంప్రోక్ష్య శాంతిహోమంసమాచరేత్ ॥

తా॥ శివునియుత్సవసమయములో గ్రామములో నెవనికైనను మరణము సంభవించినయెడల శవమును తీసుకొనివెళ్ళి పిమ్మట గ్రామమునకు సంప్రోక్షణచేసి శాంతి హోమము జేయవలయును.

శ్లో॥ తథాచోత్సవకాలేతు గ్రామాదౌవహ్నిదాహతః । దూషితేపంచగవ్యైస్తు ప్రోక్ష్యగ్రామాదికంగుహ॥ సమాచరేదుత్సవంచ దేవదేవస్యశూలినః । బలిదానంచకుర్వీత ద్విదినాదిదినంతువా ॥

తా॥ దేవదేవుండగు శివుని యుత్సవసమయములో గ్రామము మొదలగునవి యేవి దహింపఁబడి చెడిపోయినను ఆచెడిపోయినవాటిని పంచగవ్యములతో సంప్రోక్షణజేసి రెండుదినములనుంచి జరుపుచుండెడిబలులనుగాని, ఒకదినమునుండి జరుపుచుండెడి బలులనుగాని తిరిగి చేయవలయును.

శ్లో॥ భగవత్పార్వతీజానే రుత్సవేవిఘ్నితేసతి । తత్తద్దోషాను సారేణ ప్రాయశ్చిత్తపురస్సరం॥ అతిక్రాన్తోత్సవాత్కుర్యాద్బలిదానానిచక్రమాత్ ॥

తా॥ భగవంతుఁడగు సాంబమూర్తియొక్క యుత్సవమునకు అప్పుడప్పుడు ఏవి యైనను విఘ్నములు కలిగినప్పుడు ఆయావిఘ్నానుసారముగా కలిగిన దోషములకు శాంతినిమిత్తమై ఆయాప్రాయశ్చిత్తములనుచేసి గడచిన దినసంబంధమగు బలిప్రదానము లనుజేసి అతిక్రాంత దినసంబంధమైన యుత్సవములను జేయవలయును.

శ్లో॥ స్యందనస్యోత్సవేకాలే చక్రభేదేషుభేదనే । రజ్జుచ్ఛేదేపివాహన్యం సంయోజ్యచయథాపురం॥ శాంతిహోమంతుయాత్రాంతే కుర్యాద్దోషాపనుత్తయే ॥

తా॥ రథముయొక్క చక్రముగాని యిరుసుగాని రథమునకుకట్టిన త్రాడుగాని రథోత్సవముజేయుసమయములో భంగమైనయెడల మరియొకదానినిగూర్చి రథోత్స వముజేసి తిరిగి గుడివద్దకు వచ్చినపిమ్మట ఆదోషము పోవునిమిత్తము శాంతిహోమ మును చేయవలయును.

శ్లో॥ రథాద్దేవస్యపతనే శిబికాయాంవృషేతువా । పునర్దేవం సమారోప్య నీత్వాతద్దేవమందిరం ॥ పంచవింశతికుంభైశ్చ స్నపనం సమ్యగాచరేత్ । సరథస్యసబింబస్య పతనేపూర్వవచ్చరేత్ ॥

తా॥ రథమునుండి స్వామివిగ్రహము పడిపోయినయెడల తిరిగి ఆవిగ్రహమును పవారిలోగాని వృషభవాహనముందుగాని యుంచి గుడివద్దకు తీసికొనివచ్చి యిరువది యైదు కడవల నీళ్ళతో యథావిధిగా స్నానముచేయించవలయును. విగ్రహసహిత ముగా రథము పడిపోయినను పూర్వమువలెనే చేయవలయును.

శ్లో॥ రథచక్రాదిఘాతైస్తు మనుష్యమరణేసతి। శవంబహిర్వినిష్కాస్య తద్భువంప్రోక్ష్యదేశికః ॥ వాస్తుహోమంచస్నపనం కారయేదుక్తమార్గతః ॥

తా॥ రథచక్రము మొదలగువానియొక్క దెబ్బలుతగిలి మనుష్యులెవరయినను మరణించినయెడల శవమును బయటికి తీసుకొనివెళ్ళి యాప్రదేశమందు ప్రోక్షణజేసి యాచార్యుఁడు శాస్త్రోక్తప్రకారముగా శాంతిహోమము సంప్రోక్షణాదులను జరి గించవలయును.

శ్లో॥ రథోత్సవస్యకాలేతు తద్గ్రామేయత్రకుత్రవా । విప్రాదీనాంచమరణే తచ్ఛవంగ్రామతోబహిః ॥ నిష్క్రాస్యవాస్తువీధీస్తు పంచగవ్యేన మార్జయేత్ । గ్రామప్రదక్షిణం నీత్వా యాత్రాంతే స్నపనం చరేత్ ॥

తా॥ రథోత్సవసమయములో నా గ్రామములో నెక్కడయినను బ్రాహ్మణులు మొదలగువారిలో నెవరుమరణించినను ఆశవమును బయటకు తీసుకొని వెళ్ళినపిమ్మట వీధులయందు వాస్తుమంత్రములతో పంచగవ్యములను ప్రోక్షించి గ్రామప్రదక్షిణముగా రథోత్సవము గావించి తిరిగి గుడివద్దకువచ్చి యథావిధిగా సంప్రోక్షణాది క్రియలను గావించవలయును.

శ్లో॥ మృగయాత్రోత్సవేస్కంద తథాచూర్ణోత్సవేసతి। లుప్తే కుర్యాచ్ఛాంతిహోమం తత్తద్దోషాపనుత్తయే॥

తా॥ మృగయాయాత్రోత్సవము చూర్ణోత్సవము మొదలగువానికి లోపము కలిగినయెడల ఆయాదోషములు పోవునిమిత్తము శాంతిహోమమునుజరిగించవలయును.

శ్లో॥ శాన్తిహోమంప్రకుర్యాచ్చ తీర్థకాలవిపర్యయే। తీర్థయాత్రాప్రకర్తవ్యా సూర్యస్యాస్తమయాత్పురా ॥ పూర్వభాగేరజన్యాం వా కుర్యాచ్ఛాస్త్రమార్గతః ॥

తా॥ తీర్థయాత్రాకాలమునకు విపరీతము జరిగినయెడల అనగా శాస్త్రసమ్మత కాలములో జరగనియెడల శాంతిహోమమును జేయవలయును. ఆకాలమెట్లనగా సూర్యాస్తమయమునకు లోపుగాగాని లేక రాత్రిలో పూర్వయామమందుగాని శాస్త్రములో జెప్పినప్రకారము తీర్థయాత్రోత్సవము గావించవలయును.

శ్లో॥ కుంభప్రోక్షణలోపేతు జపేత్పంచాక్షరంశతం। ఆచార్యదక్షిణాహీనేనిష్ఫలంస్యాత్తదుత్సవః॥తచ్ఛాంత్యైశివసావిత్రీం ప్రజపేదయుతం గురుః । ప్రణమ్యదణ్డవద్భూమౌ యజమానఃప్రసన్నధీః ॥ సంతోషంకారయేద్ధీమాన్ గురోర్హేమాంగుళీయకైః । ద్విగుణాందక్షిణాందద్యాత్తేనశాన్తిర్భవిష్యతి ॥

తా॥ అనంతర మాలయమునకు వచ్చినపిమ్మట కలశోదకములచే సంమార్జన చేయనియెడల నూరుపర్యాయములు పంచాక్షరీమంత్రమునుజపించవలయును. ఉత్సవానంతర మాచార్యునకు దక్షిణ నివ్వకపోయినయెడల ఆయుత్సవము నిష్ఫలముగాన

ఆచార్యుఁడు తచ్ఛాంతికొరకు శివగాయత్రీమంత్రమును పదివేలపర్యాయములు జపించు కొనవలయును. అటుపిమ్మట యజమానుడు పశ్చాత్తాపముతోగూడిన మనస్సుకల వాఁడై ఆచార్యునకు సాష్టాంగదండప్రణామము లాచరించి ప్రార్థించి బంగారుకంక ణము లుంగరములు రెట్టింపుగా దక్షిణలు మొదలగునవి గురువునకు సమర్పించి సంతోష పెట్టినయెడల ఆదోషమునకు శాంతికలుగును.

శ్లో॥ ద్విజభోజనలోపేపి హ్యేవం శాన్తిం సమాచరేత్ । మహోత్సవాన్తరేవాస్తుం నకదాచిదతిక్రమేత్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణభోజనము లోపముజేసినను యీప్రకారముగానే శాంతిని జరుపవలయును. ఈయుత్సవసమయములో నప్పుడప్పుడు చేయవలసిన వాస్తుహో మాదిక్రియలను శాస్త్రోక్తకాలము నతిక్రమించకుండా జేయవలయును.

శ్లో॥ మృగయాయాం తీర్థమహే నదోషోవాస్త్వతిక్రమః । ఏతౌవినాబహిర్గచ్ఛే ద్యదిశాంతిం ప్రకల్పయేత్ ॥ పంచవింశతి కుం భైశ్చ స్నాపయే త్పరమేశ్వరం । తద్దోషశాన్తిర్భవతి సర్వం విధివ దాచరేత్ ॥

తా॥ మృగయాయాత్రోత్సవమందును తీర్థయాత్రోత్సవమందును వాస్తుహో మాది క్రియలను సకాలములో నతిక్రమించి జేసినప్పటికిని దోషములేదు. ఈరెండు విషయములకంటె మిగిలినకార్యములయందు శాంతినిజరుపవలయును. అదియెట్లనగా ఇరువదియైదు కుంభముల జలముతో పరమేశ్వరుని స్నానముజేయించవలయును. ఈప్ర కారముజేసిన శాంతియగును. ఇట్లు శాస్త్రములో జెప్పినప్రకారము శాంతివిధులను యథావిధిగా జరిగింపవలయును.

నారికేళలక్షణమ్ యోగజాగమే ఉత్తరభాగే.

శ్లో॥ అథవక్ష్యేసమాసేన నారికేళస్యలక్షణం ॥ నాతిస్థూలం నాతికృశం సుపక్వంసలిలాన్వితం ॥ నిర్వ్రణంవర్తులం శుద్ధం నిస్త్వక్ దుర్గంధవర్జితం । అభగ్నంచశిఖోపేత మవ్రణంనాతికోమలం ॥

తా॥ ఇకను సంక్షేపముగా కొబ్బరికాయయొక్క లక్షణమును జెప్పుచున్నాడు. ఎటువంటికాయ నుపయోగింపవలయుననఁగా, ఎక్కువలావుగాను మిక్కిలిచిన్నదిగా నుండఁకూడదు. బాగాపండినదియు, లోపలజలమున్నదియు, వంకరలేనిదియు, గుండ్ర

నగానున్నదియు, శుద్ధమైనదియు, దుర్వాసనలేనిదియు, బ్రద్దలుకానిదియు, జుట్టుతో గూడినదియు, బొడిపెలులేనిదియు, నిక్కిలి లేతగానుండనిదియు నయిన కాయను సంపాదించి స్వామినిలేదన కుపయోగింపవలయును.

శ్లో॥ శిఖామూలేగృహీత్వాథ తాళయేదస్త్రవారిణా। దేవస్యాగ్నేయకోణస్థ పాషాణేతాడయేద్గురుః॥

తా॥ దానిని కొట్టుట యెట్లనగా, కొబ్బరికాయయొక్క జుట్టుపుచ్చుకొని అస్త్రమంత్రమును జపువుచు నీళ్ళతో కడిగి దేవునకు ఆగ్నేయభాగమందుండెడి రాతిమీద ఆచార్యుఁడు బ్రద్దలుకొట్టవలయును.

శ్లో॥ ప్రాదేశమాత్రముద్ధృత్య తాడయేన్నారికేళకం। ఏకేనైవప్రహారేణ ద్విధాదళనముత్తమం॥

తా॥ అదికొట్టుట యెట్లనగా, ఒకజానెడుయెత్తు పైగానెత్తికొట్టవలయును ఒకదెబ్బకు రెండుచెక్కలుగ పగులుట యుత్తమము.

శ్లో॥ గుణాంశఊర్ధ్వభాగస్స్యా దధోభాగఃకరాంశకః। ఏవంచేద్ధనధాన్యాది సమృద్ధి రితి కీర్తితా॥

తా॥ ఆచెక్కలు పగులుటలో కాయలో మూఁడవవంతు జుట్టుయున్నట్టి పైచెక్కలోను మిగిలిన రెండువంతులు అడుగుచెక్కలోను వుండునట్లు పగిలినయెడల ధనధాన్యాద్యైశ్వర్యములు సంపత్తి కలుగునని చెప్పిరి.

శ్లో॥ తాడితేనారికేళేతు బహూనిశకలానిచేత్। స్త్రీణాంచ పురుషాణాంచ కలహస్స్యాత్పరస్పరం॥

తా॥ కొబ్బరికాయను బ్రద్దలుకొట్టినప్పుడు అనేకముక్కలుగా పగిలినయెడల స్త్రీలకు పురుషులకు పరస్పరము కలహముసంభవించుననిరి.

శ్లో॥ విస్ఫోటనంశిఖాస్థానే కర్తృనాశోభవిష్యతి। సమభాగాయదితథా స్త్రీణాంగర్భోవినశ్యతి॥

తా॥ జుట్టుసమీపములో పగిలినయెడల కర్తనుహానికలుగును. రెండుచెక్కలు సమానముగా పగిలినయెడల భార్యకు గర్భము చెడిపోవుననిరి.

శ్లో॥ బహుధాస్ఫుటితేతస్మిన్ ధనధాన్యాదినాశనం। వక్రేసతిమహారోగః దీర్ఘప్రహారణాద్భయం॥

తా॥ ఆకాయ అనేకచెక్కలుగ బ్రద్దలైనయెడల ధనధాన్యాదినాశనము కలుగు ననిరి. వంకరగాపగిలిన దుర్భిక్షము, పొడవుగాపగిలిన భయముకలుగుననిరి.

శ్లో॥ జలహీనేవర్షహాని ర్మహామారీప్రకోపనం। దుర్గంధఃకర్తృ నాశస్స్యా త్ప్రజానాం రుగ్భయం భవేత్ ॥ తద్దోష శమనార్థంతు మూలమంత్రంశతంజపేత్ । పునశ్శుద్ధం ఫలంగ్రాహ్యం యథావిధి నివేదయేత్ ॥

తా॥ కాయలో నీళ్ళులేకుండినయెడల వర్షము కురియకపోవుట మారీస్ఫోట కాదులును సంభవించును. కొబ్బరి దుర్వాసనగనున్నయెడల కర్తకు హానియు ప్రజలకు రోగాదిభయములు కలుగును. కాబట్టి అటువంటి దోషములు పోవునిమిత్తము మూలమంత్రమును నూరుపర్యాయములు జపించి తిరిగి మంచికాయనుతెచ్చి బ్రద్దలు కొట్టి యథావిధిగ స్వామికి నివేదనచేయవలయుననిచెప్పిరి.

శ్లో॥ నివేదనేజలంత్యాజ్య మభిషేకేఫలంతథా। ఏకస్మిన్ననద్వయంగ్రాహ్యం దేశికేనశుభార్థినా ॥ రాజ్ఞోరాష్ట్రస్యవృద్ధ్యర్థ మేవం కుర్యాద్గురుర్ణవః ॥

తా॥ కాయ నుకొట్టినపిమ్మట నివేదనచేయునపుడు జలముండకూడదు. అభిషేకము జేయునపుడు ఫలముపయోగింపకూడదు. ఒక్కవిషయములో రెండుక్రియలను జేయకూడదనియున్నది కాబట్టి అభిషేకనిమిత్తము జలమును నివేదననిమిత్తము కొబ్బరిని ప్రత్యేకముగానే యుపయోగింపవలయుననిరి.

ఇత్యుత్తరయోగజే నారికేళలక్షణంనామైకోనవింశతిపటలః ॥

భూ శు ద్ధి క్ర మః .

శ్లో॥ పృథ్వీత్వయా ధృతాలోకా దేవత్వం విష్ణునాధృతా। త్వంచధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురుశాసనమ్॥ అపసర్పంతు యేభూతాః యేభూతాభూమిసంస్థితాః। యేభూతావిఘ్నకర్తారో తేనశ్యంతి గుర్వాజ్ఞయా॥ అపక్రామంతు భూతాద్యా స్సర్వేతాభూమి భారకాః। సర్వేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మసమారభేత్ ॥

తతః ప్రణవసహితాగ్ని బీజేవ అస్త్రమంత్రేణ జల మభిమంత్ర్య, భువంసంప్రోక్ష్య, మూలమంత్ర ముచ్చార్య, దివందృష్ట్వా, విఘ్నానుచ్చాట్య, అస్త్రమంత్రసహిత తాళద్వయంకృత్వా, దేవతా యఘాస్తు యాపూజా సాపూజాభవతామపి, తదశేషా త్తులస్సర్వేషాను

కూల్యంపరియాతభోః. ఏవం సంప్రార్థ్య, అస్త్రమంత్రేణ అభిమం
త్ర్య. జలేన ఆసనం సంప్రోక్ష్య, ఆసనమంత్రస్య మేరుపృష్ఠ ఋషిః
సుతలంఛందః, శ్రీకూర్మోదేవతా, ఇష్టదేవతా మహామంత్రస్య
ఆసనాయ ఆసనోపవేశనే వినియోగః, కూర్మయంత్రంలిఖిత్వా, నమ
స్కృత్య, ఓంహ్రీం ఆధారశక్త్యైనమః, కమలాసనాయనమః, అనం
తాసనాయనమః, పద్మాసనాయనమః, కూర్మాసనాయనమః, ఓం గుం
గురవేనమః, ఓం పం పరమే గురవేనమః, ఓం పరాపర గురవేనమః,
ఇతి గురుం ధ్యాత్వా. సపరివారాయ ఇష్టదేవతాయ నమస్కృత్వా
తదనంతరం ఓం దుం దుర్గాయైనమః, ఓం గం గణపతయేనమః, ఓం
క్షం క్షేత్రపాలకాయనమః, ఓం సం సరస్వత్యైనమః, ఆగ్నేయాది
దిక్షుప్రణమ్యేతి. ఓం బ్రహ్మతేజసే ఈం ఇంద్రాయనమః, ఓం బ్రి
హ్మతేజసే రాం ఆగ్నేయాయనమః, ఓం బ్రహ్మ తేజసే సాం యమా
యనమః, ఓం బ్రహ్మతేజసే హాం నిర్రుతయేనమః, ఓం బ్రహ్మ
తేజసే శాం వరుణాయనమః, ఓం బ్రహ్మతేజసే షాం వాయవేనమః,
ఓం బ్రహ్మ తేజసే రాం కుబేరాయనమః, ఓం బ్రహ్మతేజసే హాం
ఈశానాయనమః, శం హం షం సం శం వం లం రం సంసర్గాగ్ని
బీజేన అగ్ని ప్రాకారం కల్పయేత్. ఇతి భూశుద్ధిక్రమః.

పంచాక్షర ధ్యానమ్.

శ్లో॥ ఓంకారం బిందుసంయుక్తం నిత్యంధాయన్తియోగినః।
కామదం మోక్షదంచైవ ఓంకారాయనమోనమః॥ నమంతిమునయో
దివ్యా నమంత్యస్సరసాంగణాః। నరాణాంఆదిదేవానాం నకారాయ
నమోనమః॥ మహాదేవం మహాత్మానం మహాజ్ఞాన పరాయణమ్।
మహాపాపహరంనిత్యం మకారాయనమోనమః॥ శివంశాంతంజగ
న్నాథం లోకానుగ్రహకారణమ్। శివమేకంపరంచైవం శికారాయ
నమోనమః॥ వాహనంవృషభారూఢం వాసుకీకంఠభూషణం। వామే
శక్తిధరంచైవం వకారాయనమోనమః। యత్రయత్రస్థితశ్శంభు స్సర్వ
వ్యాపీమహేశ్వరః। యోగురుస్సర్వదేవేశః యకారాయనమోనమః॥

సంపూర్ణము.

పునర్ముద్రిత గ్రంథములు.

1. కూశ్మాండదాన వ్రతకల్పం ... 0 – 25
2. మంత్రపుష్పం – అర్థసహితం ... 0 – 37
3. మహాసంకల్పం ... 0 – 19
4. కృష్ణాపుష్కర వ్రతకల్పం – తీర్థశ్రాద్ధప్రయోగసహితం 0 – 37
5. కృష్ణాపుష్కర మాహాత్మ్యం ... 0 – 06
6. దేవామంత్రపుష్పం – స్వరసహితం ... 0 – 25
7. రథసప్తమీ వ్రతకల్పము ... 0 – 25
8. వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము ... 0 – 37
9. యజుర్వేదసంధ్యావందనం –బ్రహ్మయజ్ఞసహితం–సస్వరం 0 – 37
10. కృష్ణాష్టమీ వ్రతకల్పము ... 0 – 37
11. ఆశీర్వచనదీపిక – స్వరసహితం ... 0 – 37
12. మానసిక లక్షోటాపరీక్ష చింతామణి ... 1 – 25
13. పొంగలి వ్రతం ... 0 – 25
14. మహాలింగార్చన ... 0 – 25
15. పురాణోక్త ఆబ్దికమంత్రము ... 0 – 37
16. వనభోజన వ్రతకల్పము ... 0 – 25
17. మహాన్యాసం (స్వరసహితం) ... 1 – 25
18. అమాసోమవారవ్రతం (తా–స) ... 0 – 25
19. శూద్రాబ్దికము ... 0 – 37
20. నక్షత్రచూడామణి ... 0 – 37
21. అశ్వత్థవ్రతం (తా–స) ... 0 – 37
22. నాగప్రతిష్ఠ – తాత్పర్యసహితం ... 0 – 50
23. వనప్రతిష్ఠ – తాత్పర్యసహితం ... 0 – 37
24. అనంతవ్రతకల్పము (తా – స) ... 0 – 25
25. శివయోగమంజరి (తా–స) ... 0 – 50

చల్లా నాగేశ్వర శాస్త్రి,
శ్రీ ఆర్యానంద ప్రెస్ బచ్చుపేట, బందరు.

26	ఆకాశదీప వ్రతం	...	0 – 25
27	సీతాకల్యాణం	...	0 – 37
28	శ్రీరామచంద్ర పట్టాభిషేకప్రయోగం	...	0 – 12
29	అర్ఘ్యప్రదర్శిని	...	1 – 00
30	జ్యోతిషఅక్షరాభ్యాసప్రయోగం	...	0 – 50
31	విదశామంజరి	...	0 – 37
32	చిత్రగుప్తవ్రతకల్పం	...	0 – 37
33	వేంకటేశ్వరపూజారాధనావ్రతం	...	0 – 25
34	స్మార్త శైవాగమప్రయోగం	...	2 – 50
35	శ్రీశంకరాచార్య సహస్రనామావళి	...	0 – 37
36	ఉద్బంధ నారాయణబలి ప్రయోగం	...	0 – 25
37	సనత్కుమార గృహవాస్తు		0 – 25
38	జాతకదీపం	...	0 – 25
38	మహామూర్తిస్తోత్రం	...	0 – 12
39	యజ్ఞోపవీతధారణం		0 – 19
40	నిశ్చయతాంబూల ప్రకరణం	...	0 – 25
41	శ్రీరామమంత్రం	...	0 – 19
42	విఘ్నేశ్వరపూజా–పుణ్యాహవాచనం (స్వరయుక్తం)		0 – 37
43	శైవమహేశ్వరారాధనం	...	0 – 37
44	హనుమత్ప్రతిష్ఠ (ఆ–స)	...	0 – 25
45	ఆంజనేయ ప్రశ్న చక్ర ఫలములు	...	0 – 37
46	బాలాసహస్రనామములు	...	0 – 37
47	లఘుబ్రహ్మయామళము- నామనక్షత్రనిర్ణయము		0 – 37
48	మూలానక్షత్రత్యాజ్యదర్శిని	...	0 – 25
49	వ్యాసపూజా	...	0 – 19
50	లలితాసహస్రనామావళి	...	0 – 37
51	క్షీరాబ్ధివ్రతం	...	0 – 25
52	ప్రసూతిచంద్రిక	...	1 – 00